

Službeni list

Europske unije

C 301

Hrvatsko izdanje

Informacije i objave

Svezak 62.

5. rujna 2019.

Sadržaj

I. Rezolucije, preporuke i mišljenja

PREPORUKE

Vijeće

2019/C 301/01	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Belgije za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Belgije za 2019.	1
2019/C 301/02	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Bugarske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Bugarske za 2019.	8
2019/C 301/03	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Češke za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Češke za 2019.	15
2019/C 301/04	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Danske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Danske za 2019.	20
2019/C 301/05	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Njemačke za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Njemačke za 2019.	24
2019/C 301/06	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Estonije za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Estonije za 2019.	30

HR

2019/C 301/07	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Irske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Irske za 2019.	35
2019/C 301/08	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Grčke za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Grčke za 2019.	42
2019/C 301/09	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Španjolske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Španjolske za 2019.	48
2019/C 301/10	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Francuske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Francuske za 2019.	55
2019/C 301/11	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Hrvatske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Hrvatske za 2019.	64
2019/C 301/12	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Italije za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Italije za 2019.	69
2019/C 301/13	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Cipra za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Cipra za 2019.	80
2019/C 301/14	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Latvije za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Latvije za 2019.	86
2019/C 301/15	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Litve za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Litve za 2019.	91
2019/C 301/16	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Luksemburga za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Luksemburga za 2019.	97
2019/C 301/17	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Mađarske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Mađarske za 2019.	101
2019/C 301/18	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Malte za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Malte za 2019.	107

2019/C 301/19	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Nizozemske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Nizozemske za 2019.	112
2019/C 301/20	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Austrije za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Austrije za 2019.	117
2019/C 301/21	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Poljske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Poljske za 2019.	123
2019/C 301/22	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Portugala za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Portugala za 2019.	129
2019/C 301/23	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Rumunjske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Rumunjske za 2019.	135
2019/C 301/24	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Slovenije za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Slovenije za 2019.	143
2019/C 301/25	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Slovačke za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Slovačke za 2019.	148
2019/C 301/26	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Finske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Finske za 2019.	154
2019/C 301/27	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Švedske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Švedske za 2019.	159
2019/C 301/28	Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Ujedinjene Kraljevine za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Ujedinjene Kraljevine za 2018. – 2019.	163

I

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

PREPORUKE

VIJEĆE

PREPORUKA VIJEĆA

od 9. srpnja 2019.

o Nacionalnom programu reformi Belgije za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Belgije za 2019.

(2019/C 301/01)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ također donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu Belgija nije utvrđena kao jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Europsko vijeće potvrdilo 21. ožujka 2019. Vijeće je 9. travnja 2019. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ⁽³⁾ („Preporuka za europodručje za 2019.”) u kojoj je utvrđeno pet preporuka za europodručje („preporuke za europodručje”).

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.).

⁽³⁾ SL C 136, 12.4.2019., str. 1.

- (2) Kao država članica čija je valuta euro te s obzirom na blisku međusobnu povezanost ekonomija u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Belgija bi trebala osigurati punu i pravodobnu provedbu Preporuke za europodručje za 2019., koja je navedena u preporukama od 1. do 4. u nastavku. Konkretno, mjerama za poboljšanje usluga doprinijet će se odgovoru na prvu preporuku za europodručje o otpornim tržištima usluga, mjerama za poboljšanje održivosti, učinkovitosti i sastava javnih financija te korištenjem neočekivanim prihodima za smanjenje javnog duga doprinijet će se odgovoru na drugu preporuku za europodručje o poticanju ulaganja, a poboljšanjem javnih financija, obnovom fiskalnih pričuva i mjerama za jačanje učinkovitosti politika tržišta rada doprinijet će se odgovoru na treću preporuku za europodručje o podupiranju uspješnih prijelaza na tržištu rada.
- (3) Izvješće za Belgiju za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Belgije u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽⁴⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke za pojedinu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Belgije u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva strategije Europa 2020.
- (4) Belgija je 26. travnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019. i svoj Program stabilnosti za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (5) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi“) za razdoblje 2014.–2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (6) Belgija je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu te podliježe pravilu o dugu. Vlada u Programu stabilnosti za 2019. planira postupno poboljšanje ukupnog salda s deficita od 0,7 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) u 2018. na 0,0 % BDP-a u 2022. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁶⁾ ne planira se da će se srednjoročni proračunski cilj, odnosno uravnoteženo stanje proračuna u strukturnom smislu, ostvariti tijekom razdoblja obuhvaćenog Programom stabilnosti za 2019. Prema Programu stabilnosti za 2019. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u smanjiti na 94 % do 2022., nakon što je 2014. dosegnuo vrhunac od gotovo 107 % BDP-a te se 2018. smanjio na 102 % BDP-a. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije vjerojatan je. Istodobno nisu precizirane mjere potrebne za potporu planiranim ciljevima u pogledu deficita od 2020. nadalje, čime će se, prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019., doprinijeti predviđenom pogoršanju strukturnog salda 2020. ne bude li promjene u politikama.
- (7) Komisija je 5. lipnja 2019. objavila izvješće pripremljeno u skladu s člankom 126. stavkom 3. Ugovora zbog neusklađenosti Belgije s pravilom o dugu u 2018. U izvješću je nakon ocjene svih relevantnih čimbenika zaključeno da se na temelju sadašnje analize ne može donijeti konačan zaključak o tome je li kriterij duga kako je definiran u Ugovoru i u Uredbi (EZ) br. 1467/1997 ispunjen.
- (8) Belgija u Programu stabilnosti za 2019. potvrđuje zahtjev iz svojeg nacrtu proračunskog plana za 2019. za primjenu fleksibilnosti u okviru preventivnog dijela u skladu sa „Zajednički dogovorenim stajalištem o fleksibilnosti u okviru Pakta o stabilnosti i rastu“, koji je Vijeće potvrdilo 12. veljače 2016. Belgija je zatražila privremeno odstupanje od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja od 0,5 % BDP-a radi provedbe velikih strukturnih reformi s pozitivnim učinkom na dugoročnu održivost javnih financija. Strukturne reforme odnose se na mirovinsku reformu, „preusmjeravanje oporezivanja“, reformu oporezivanja dobiti trgovačkih društava, reformu tržišta rada i reformu javne uprave. U proljetnoj prognozi Komisije za 2019. potvrđeno je da Belgija u 2019. poštuje minimalno referentno mjerilo, čime se pruža sigurnosna granica prema graničnoj

⁽⁴⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 1.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁶⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala primjenom zajednički dogovorene metodologije.

vrijednosti deficita od 3 % BDP-a. Sve su mjere sada u potpunosti zakonski donesene, osim reforme javne uprave. Zbog njihove prirode, a posebno preumjeravanja oporezivanja i reforme poreza na dobit, i dalje se ne može sa sigurnošću utvrditi njihov kratkoročni učinak, osobito s obzirom na to da nisu proračunski neutralne, zbog čega se pogoršalo proračunsko stanje. Međutim, zahvaljujući mjerama povećao se potencijal rasta gospodarstva, snizila stopa nezaposlenosti i smanjili rizici od makroekonomskih neravnoteža, što će srednjoročno i dugoročno pozitivno utjecati na održivost duga. Na temelju toga trenutačno se može ocijeniti da Belgija zadovoljava uvjete za traženo privremeno odstupanje od 0,5 % BDP-a u 2019., pod uvjetom da primjereno provede dogovorene reforme, što će se pratiti u okviru europskog semestra.

- (9) Vijeće je 13. srpnja 2018. preporučilo Belgiji da osigura da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda ⁽⁷⁾ u 2019. ne premaši 1,8 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,6 % BDP-a. Budući da Belgija ispunjava uvjete za zatraženo privremeno odstupanje od 0,5 % BDP-a na temelju klauzule o strukturnim reformama, potrebna strukturna prilagodba za 2019. može se smanjiti na 0,1 % BDP-a, što odgovara stopi nominalnog rasta neto primarnih rashoda koja u 2019. ne premašuje 2,8 %. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. postoji rizik značajnog odstupanja od preporučenog kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja u 2018. i 2019. kad se zajedno uzmu u obzir.
- (10) Budući da u Belgiji udio duga opće države u BDP-u premašuje 60 % i da predviđeni proizvodni jaz iznosi 0,1 %, stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda 2020. ne bi smjela biti viša od 1,6 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,6 % BDP-a u skladu sa zajednički dogovorenom matricom zahtjeva u okviru Pakta o stabilnosti i rastu. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. ne bude li promjene u politikama, postoji rizik značajnog odstupanja od tog zahtjeva u 2020. Na prvi se pogled predviđa da Belgija 2019. i 2020. neće poštovati pravilo o dugu. Općenito, Vijeće smatra da bi se od 2019. trebale poduzeti potrebne mjere usmjerene na usklađivanje s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu. Bilo bi važno sve neočekivane prihode iskoristiti za daljnje smanjenje udjela duga opće države. Srednjoročna i dugoročna održivost javnih financija Belgije i dalje je izložena riziku zbog kombinacije visokog udjela duga u BDP-u i predviđenog povećanja troškova starenja stanovništva, posebno onih povezanih s mirovinama i dugotrajnom skrbi. Nizom mirovinskih reformi donesenih 2015. utvrđeno je povećanje zakonske dobi za umirovljenje sa 65 na 66 godina od 2025. i na 67 od 2030. Osim toga, postroženi su i uvjeti u pogledu dobi i radnog staža koji su potrebni za stjecanje prava na prijevremeno umirovljenje. Međutim, javni rashodi za mirovine ipak bi se između 2016. i 2070. trebali povećati za 2,9 postotnih bodova BDP-a, i to uglavnom tijekom sljedeća dva desetljeća. Nadalje, uvjeti za prijevremeno umirovljenje za nekoliko velikih skupina javnih službenika i dalje su povoljniji od standardnih uvjeta. Predviđa se da će se javna potrošnja za dugotrajnu skrb između 2016. i 2070. povećati za 1,7 postotnih bodova BDP-a, što je iznadprosječno povećanje ako se uzme u obzir da je sadašnja razina potrošnje u tom području već među najvišima u Uniji. Činjenica da je organizacijska struktura sustava dugotrajne skrbi fragmentirana i da su nadležnosti trenutačno raspoređene na različite administrativne razine predstavlja izazov za određene dimenzije učinkovitosti potrošnje, stoga još nije jasno kakav će biti neto učinak nedavnog prijenosa odgovornosti. Jačanjem upravljanja doprinijelo bi se ostvarenju predviđenog povećanja učinkovitosti. Moguće je da postoji prostor za optimizaciju usluga skrbi u cilju povećanja troškovne učinkovitosti sustava dugotrajne skrbi.
- (11) Sastav i učinkovitost javne potrošnje mogu se poboljšati kako bi se stvorio prostor za više javnih ulaganja. Udio ukupnih rashoda u BDP-u Belgije i dalje je među najvišima u europodručju unatoč nedavnom smanjenju. Zbog visoke razine javnih rashoda može se zaključiti da ima prostora za fiskalnu prilagodbu koja će se u većoj mjeri temeljiti na rashodima. S obzirom na visoku razinu javnih rashoda, ishodima određenih politika i kvaliteta određenih javnih usluga otvara se pitanje troškovne učinkovitosti. Na temelju revizije rashoda i evaluacija politika Belgija može bolje odrediti prioritete i povećati učinkovitost javnih rashoda. Nadalje, revizije rashoda mogle bi se iskoristiti za ocjenu učinkovitosti neizravne javne potpore istraživanjima i razvoju u poslovnom sektoru, koja je kao postotak BDP-a jedna od najviših u Uniji i prošle se godine nastavila povećavati. Federalna i regionalna tijela nedavno su iskazala interes za uključivanje revizije rashoda u svoje proračunske mehanizme.

(7) Neto primarni državni rashodi sastoje se od ukupnih državnih rashoda bez rashoda za kamate, rashoda za programe Unije koji su u cijelosti usklađeni s prihodima iz fondova Unije i nediskrecijskih promjena u rashodima za naknade za nezaposlenost. Nacionalno financirane bruto investicije u fiksni kapital izgladuju se za četverogodišnje razdoblje. Uračunane su diskrecijske mjere na prihodovnoj strani ili povećanja prihoda propisana zakonom, dok se jednokratne mjere na prihodovnoj i rashodovnoj strani poništavaju.

- (12) Usklađivanje proračuna među tijelima trenutačno nije dovoljno fleksibilno da bi se stvorio prostor za javna ulaganja u velike projekte. U državi članici s federalnim uređenjem kao što je Belgija, u kojoj je velik dio ovlasti u pogledu potrošnje prenesen na podnacionalne vlasti, neophodno je djelotvorno usklađivanje proračuna. Unatoč sporazumu o suradnji potpisanom 2013. i dalje nema formalnog dogovora o godišnjim ciljevima na svim razinama vlasti, što otežava usklađivanje proračuna. Za razliku od prakse u okviru prethodnih programa stabilnosti kada je Odbor za usklađivanje primao na znanje fiskalnu putanju, sve razine vlasti odobrile su opću fiskalnu putanju predstavljenu u Programu stabilnosti za 2018. i poduprle ostvarivanje fiskalnih ciljeva do 2020. za sve razine vlasti. Iako je to odobrenje doprinijelo vjerodostojnosti opće putanje, formalni dogovor o godišnjim fiskalnim ciljevima na pojedinoj razini vlasti ne postoji. Zbog nepostojanja dogovora o ciljevima na pojedinim razinama vlasti održivost kretanja prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja mogla bi biti ugrožena. Nadalje, takve okolnosti odjelu za zaduživanje javnog sektora Visokog financijskog vijeća onemogućuju učinkovito praćenje usklađenosti s tim ciljevima. Program stabilnosti za 2019. sadrži samo indikativne opće proračunske ciljeve i međuciljeve jer su 26. svibnja 2019. održani izbori na federalnoj razini te na razini regija i zajednica.
- (13) Zbog nedavnog gospodarskog rasta došlo je do povećanja broja radnih mjesta, a zaposlenost je na najvišoj razini u posljednjih deset godina. Međutim, stopa prijelaza iz neaktivnosti ili nezaposlenosti u zaposlenost i dalje je niska te Belgija nije na putu da ostvari svoj cilj iz strategije Europa 2020., odnosno stopu zaposlenosti od 73,2 %. I dalje su prisutne velike regionalne razlike na tržištu rada. Unatoč stalnom smanjenju tijekom posljednjih pet godina, nezaposlenost mladih u Bruxellesu znatno je iznad prosjeka Unije. Stopa sudjelovanja na tržištu rada niska je za niskokvalificirane radnike, osobe migrantskog podrijetla, starije radnike i osobe s invaliditetom, što upućuje na to da strukturni čimbenici i čimbenici specifični za pojedine skupine otežavaju njihovo uključivanje na tržište rada, dok postojeće mjere aktivacije nisu jednako učinkovite za sve skupine stanovništva. Stopa zaposlenosti starijih radnika (od 55 do 64 godine) i dalje je ispod prosjeka Unije, a razlika u odnosu na prosjek Unije i dalje je visoka za osobe starije od 60 godina. Osobe migrantskog podrijetla, a posebno žene, i dalje se suočavaju s većom nezaposlenošću, nižim stopama aktivnosti, većem siromaštvu unatoč zaposlenju i prekvalificiranosti. Iako su poduzete određene mjere za potporu integraciji novopristiglih osoba i borbu protiv diskriminacije, još ne postoji usklađen pristup pri rješavanju izazova s kojima se susreću osobe migrantskog podrijetla. U okviru reforme tržišta rada, takozvanog „dogovora o radnim mjestima”, provedene su mjere kako bi se odgovorilo na slabo sudjelovanje na tržištu rada, ali njihov učinak tek treba ocijeniti.
- (14) I dalje su prisutni mnogi financijski čimbenici koji odvraćaju od zapošljavanja. Iako je zbog preusmjerenja oporezivanja smanjeno, porezno opterećenje za rad i dalje je u prosjeku visoko za sve osobe koje ostvaruju dohodak, osim za osobe s vrlo niskim primanjima (50 % prosječne plaće). Belgija je i dalje jedina država članica u kojoj naknade za nezaposlenost nisu vremenski ograničene, iako se postupno smanjuju. Za korisnike sustava naknada za bolovanje i invaliditet te primatelje drugog dohotka postoje financijske mjere koje odvraćaju od zapošljavanja u punom radnom vremenu. Konkretno, samohrani roditelji (i u manjoj mjeri parovi s djecom) suočavaju se s ograničenim financijskim poticajima za zapošljavanje (u punom radnom vremenu) zbog kombinacije troškova i gubitka naknada. Osim toga, zbog podjele odgovornosti za socijalnu zaštitu između federalne, regionalne i lokalne razine može doći do poteškoća u koordinaciji. Sustavom socijalne sigurnosti nisu formalno obuhvaćene samozaposlene osobe u pogledu naknada za nezaposlenost, nezgoda na radu i profesionalnih bolesti.
- (15) Pogoršanje rezultata u obrazovanju u okviru obveznog obrazovanja i postojanje znatnih razlika u obrazovnom sustavu i dalje su zabrinjavajući. Postotak mladih koji ne vladaju osnovnim vještinama može se smanjiti, posebno u Francuskoj zajednici, u kojoj je taj postotak iznad prosjeka OECD-a. Razlike u obrazovnim ishodima zbog socioekonomskog i migrantskog podrijetla znatne su. Nastavnicima je potrebna veća potpora kako bi se nosili s raznolikošću te i dalje postoji potreba za prilagodbom programa trajnog stručnog usavršavanja nastavnika. Potrebno je pojačati reforme za poboljšanje obrazovnih ishoda i uklanjanje razlika kako bi se potaknuo održiv i uključiv rast utemeljen na znanju te socijalna uključenost. Napreduje provedba „pakta za izvrsnost”, glavne reforme školstva Francuske zajednice kojom se nastoje poboljšati osnovne vještine, učinkovitost i upravljanje te smanjiti nejednakosti. Donesene su odluke o organizaciji rada nastavnika, zajedničkom temeljnom školskom kurikulumu, statusu ravnatelja škola i jačanju znanja francuskog među novopridošlim učenicima koje će

se primjenjivati od rujna 2020. Flamanska zajednica od školske godine 2019./2020. provodi određene reforme sekundarnog obrazovanja, no rano razvrstavanje učenika i dalje izaziva zabrinutost. Učinak tih reformi i mjera ovisit će i o njihovoj učinkovitoj provedbi i praćenju. Federalni parlament smanjio je dob za početak obveznog obrazovanja sa šest na pet godina. S obzirom na to da su rashodi za obrazovanje već sada visoki, trebat će se provesti reforme s većim naglaskom na povećanju učinkovitosti i djelotvornosti sustava te njegovoj sposobnosti pružanja kompetencija koje su usmjerene na budućnost i relevantne za tržište rada.

- (16) Neusklađenost vještina i niska razina mobilnosti pri zapošljavanju otežavaju rast zaposlenosti i produktivnosti. Unatoč nizu mjera koje su na regionalnoj i federalnoj razini poduzete radi rješavanja pitanja nedostatka vještina i povećanja aktivacije, među ostalim u okviru reforme „dogovora o radnim mjestima“, nedostatak radne snage uočen je u nekoliko sektora, a posebno u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija, građevinarstva i zdravstva. Rast građevinskog sektora koči nedostatak vještina i manjak radne snage. U nekim sektorima postoji velika potreba za prekvalifikacijom i stjecanjem dodatnih vještina radne snage. Niska je i razina sudjelovanja odraslih u obrazovanju i osposobljavanju te mobilnosti pri zapošljavanju. Loše poznavanje jezika važno je pitanje, posebno u Bruxellesu, gdje je za oko 50 % raspoloživih radnih mjesta potrebno poznavati francuski i nizozemski, u skladu s Nacionalnim programom reformi za 2019. Udio stanovništva sa završenim tercijarnim obrazovanjem velik je, ali nedovoljan broj osoba posjeduje diplomu iz područja znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM). Belgija je 2016. zauzela tek 26. mjesto u Uniji kad je riječ o broju osoba s tercijarnim obrazovanjem iz područja STEM-a, a stopa novoupisanih u povezanim područjima tercijarnog obrazovanja niska je, što se posebno odnosi na žene. Vidljiv je napredak u ukupnoj provedbi Akcijskog plana za znanost, tehnologiju, inženjerstvo i matematiku za razdoblje 2012.–2020. u Flandriji, ali broj osoba sa završenim sekundarnim tehničkim i strukovnim obrazovanjem iz tih područja stagnira od 2010. Francuska zajednica nema stratešku politiku za područje STEM-a i tek treba provesti svoj nedavno donesen plan „Strategije za digitalno obrazovanje“ za škole. Manjak stručnjaka sa znanjem o poduzetništvu i u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike koči razvoj novoosnovanih poduzeća. Opća je razina digitalnih vještina dobra, ali se ne poboljšava. U Nacionalnom programu reformi za 2019. ističe se dogovor između Flandrije i Valonije te planirani dogovor između Flandrije i Regije glavnog grada Bruxellesa i poboljšanju međuregionalne mobilnosti radne snage.
- (17) Istraživanja i razvoj koncentrirani su u nekoliko sektora, a inovacije se nedostatno šire na ostatak gospodarstva, što u konačnici negativno utječe na rast produktivnosti. Čini se da je javno financirano istraživanje ispod prosjeka Unije. Kad je riječ o istraživanjima, razvoju i inovacijama, također postoje regionalne i podregionalne razlike. U Nacionalnom paktu za strateška ulaganja utvrđeno je da je jačanje digitalizacije perspektivno sredstvo za povećanje produktivnosti i inovacijskog kapaciteta u Belgiji. Za to su potrebna ulaganja u digitalnu infrastrukturu, uključujući poduzimanje djelotvornih mjera za uspješno uvođenje 5G mreža, zatim ljudski kapital i poduzetnički duh te ubrzano uvođenje digitalne tehnologije, posebno u onim poduzećima koja su dosad zaostajala.
- (18) Zbog godina niskih javnih ulaganja pogoršava se kvaliteta cestovne infrastrukture. Istodobno, održavanje velike i guste mreže ne čini se troškovno učinkovitim za regije i lokalne vlasti. Ceste u Belgiji među najzagušenijima su u Uniji. Željeznička infrastruktura gusta je i dobre kvalitete, ali njezino su dovršavanje i nadogradnja i dalje izazov te na nekim mjestima dolazi do zagušenja, što se posebno odnosi na područje oko Bruxellesa i kod pristupa lukama gradova Antwerpen i Zeebrugge. Planirana su znatna ulaganja u prigradsku željezničku infrastrukturu i signalizaciju, ali ona još nisu provedena posebice zbog pravila o raspodjeli proračunskih sredstava među regijama. Nadalje, poticaji koji imaju negativan učinak te prepreke tržišnom natjecanju i ulaganjima u usluge domaćeg željezničkog prijevoza putnika i međugradske autobusne usluge ograničavaju ponudu i potražnju alternativnih kolektivnih usluga prijevoza i usluga prijevoza s niskom razinom emisija. Sve veće zagušenje djelomično se može objasniti stalnim povećanjem broja osobnih automobila zbog nenaplaćivanja cestarine, olakšica za službena vozila i niskih ekoloških poreza. Visoki porezi na transakcije povezane s nekretninama i program olakšica za službena vozila negativno utječu na mobilnost. Smanjila se kvaliteta željezničkih usluga, a postoji prostor i za poboljšanje gradskog prijevoza te prijevoza između gradskih i ruralnih područja, posebice u Valoniji, gdje pristup mjestima zaposlenja predstavlja znatnu prepreku za osobe koje traže posao. U skladu s Nacionalnim programom reformi za

2019. u svim se regijama provode važna ulaganja i reforme, dok na federalnoj razini, u suradnji s regijama, napreduje dovršetak mreže prigradskih željeznica oko Bruxellesa. Belgija je donijela zakon o otvaranju domaćih željezničkih usluga, ali je udio putničkog prijevoza koji se obavlja u okviru obveza pružanja javnih usluga na temelju izravnog sklapanja ugovora u Belgiji i dalje vrlo visok. Privatni autobusni prijevoznici ne smiju pružati usluge međugradskog autobusnog prijevoza. Propisi o taksijima razlikuju se među lokalnim vlastima. Premda su regije izradile vlastite planove mobilnosti, složena koordinacija i dalje onemogućuje stvaranje dosljedne vizije mobilnosti unutar Belgije, a možda i u odnosu na pogranične gradove i regije. Postoji prostor za povećanje opsega regulacijskog djelovanja regulatornog tijela za željeznice.

- (19) Znatna ulaganja potrebna su za potporu energetske tranziciji. Obnova starih zgrada iz razdoblja prije uvođenja energetskih standarda doprinijet će ostvarenju ciljeva smanjenja emisija do 2020. i 2030. Razina uvođenja alternativnih goriva prilično je niska. Potrebna su velika ulaganja u proizvodnju električne energije te interkonekcijski kapacitet, skladištenje pametne mreže i energetske učinkovitost.
- (20) Unatoč naporima vlasti regulatorno i administrativno opterećenje za poduzeća i dalje je veliko te negativno utječe na poduzetništvo. Smanjeno je oporezivanje novoosnovanih i malih poduzeća, ali je i dalje složeno za financijska ulaganja. Belgija je provela reformu prava trgovačkih društava smanjivanjem broja pravnih oblika društava, omogućavanjem legalne elektroničke komunikacije, smanjivanjem minimalnih kapitalnih zahtjeva te, u skladu s Nacionalnim programom reformi za 2019., izmjenom zakona o nesolventnosti, posebice kako bi se uključila slobodna zanimanja. Međutim, unatoč tim naporima postoje velika kašnjenja za građevinske dozvole, registracija imovine je skupa, a sudski postupci dugotrajni. Do poteškoća u upravnom pravosuđu dolazi zbog nedostatka resursa i dugotrajnih postupaka, koji uzrokuju znatna kašnjenja, posebno za građevinske dozvole, ali i postupke javne nabave. Nadalje, usklađivanje klimatske, energetske, digitalne i prometne politike složeno je i može se poboljšati. Suradnja carinskih tijela i tijela za nadzor tržišta nije dovoljna, što povećava rizik od ulaska nesukladne robe u Uniju preko belgijskih granica. Procjena učinka mogla bi se bolje integrirati u postupak oblikovanja politika. Kvaliteta digitalnih javnih usluga za poduzeća niska je. Nedovoljna digitalizacija pravosudnog sustava i dalje je velik izazov, posebice kad je riječ o prikupljanju podataka. Dovršetak digitalizacije pravosuđa važan je uvjet za daljnja poboljšanja kvalitete pravosudnog sustava, kao što su ažuriranje poslovnih procesa i bolje upravljanje ljudskim i financijskim resursima na sudovima.
- (21) Prepreke tržišnom natjecanju i ulaganjima u područja poslovnih usluga kočice rast i produktivnost. Stope ulaska novih pružatelja usluga na tržište znatno su niže od prosjeka Unije, a stope dobiti veće su od prosjeka Unije. Pokazatelj restriktivnosti Komisije upućuje na to da je belgijski regulatorni okvir za računovođe, porezne savjetnike, arhitekta i posrednike za nekretnine znatno restriktivniji od prosjeka Unije. Nedavno donesenim zakonom uvedeni su stroži zahtjevi za patentne zastupnike. Državni ured za planiranje procjenjuje da bi se ambicioznim smanjenjem regulatornog opterećenja za pravne, računovodstvene i arhitektonske usluge povećala produktivnost rada. Regulirane naknade javnih bilježnika za transakcije povezane s nekretninama velike su, a visoki su i porezi za registraciju. Regije su neravnomjerno reformirale obrte i zanimanja u području trgovine. U sektoru maloprodaje i dalje postoje operativna ograničenja kojima se smanjuje njegova produktivnost i odvraća od ulaganja. U sektoru veleprodaje postoji nedovoljna razina tržišnog natjecanja, uglavnom zbog visoke koncentracije i slabe dinamike ulaska na tržište i izlaska s njega. Prema pokazatelju maloprodajnih ograničenja Belgija je šesta najrestriktivnija država članica kad je riječ o operativnom okružju za trgovce na malo. U Nacionalnom programu reformi za 2019. navode se nedavno provedene reforme u Regiji glavnog grada Bruxellesa kako bi se olakšalo osnivanje maloprodajnih poduzeća. Za tržište telekomunikacijskih usluga karakteristična je visoka razina koncentracije (dodatno naglašena nedavno provedenim preuzimanjima) i slabo tržišno natjecanje. To je vidljivo i iz relativno visokih cijena fiksnih usluga u odnosu na usporedive zemlje. U području fiksnih mreža maloprodajno tržište obilježeno je

geografski određenim duopolom postojećih operatera i operatera kabelskih mreža. Zbog toga bi neki operateri mogli naići na prepreke pri pružanju paketa kombiniranih usluga fiksne i mobilne telefonije. U Nacionalnom programu reformi za 2019. navodi se da je donesena reforma gospodarskog prava za poboljšanje usklađenosti prava tržišnog natjecanja i funkcioniranja belgijskog tijela nadležnog za tržišno natjecanje kojom se povećava učinkovitost postupaka i smanjuje rizik od dodatnog parničenja pred trgovačkim sudom (*Cour des Marchés/Marktenhof*). Belgijsko tijelo nadležno za tržišno natjecanje raspolaže ograničenim sredstvima u odnosu na tijela nadležna za tržišno natjecanje drugih država članica.

- (22) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021. –2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Belgiju za 2019. To bi Belgiji omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u utvrđenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama.
- (23) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Belgije i objavila je u izvješću za Belgiju za 2019. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2019., Nacionalni program reformi za 2019. i mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Belgiji prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Belgiji, nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjericama Unije jer je potrebno ojačati opće gospodarsko upravljanje u Uniji tako da se na razini Unije pridonosi budućim nacionalnim odlukama.
- (24) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2019. i njegovo je mišljenje ⁽⁸⁾ posebno navedeno u preporuci 1. u nastavku,

PREPORUČUJE da Belgija u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Osigurati da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda u 2020. ne premaši 1,6 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,6 % BDP-a. Iskoristiti neočekivane prihode za brže smanjenje udjela duga opće države. Nastaviti s reformama za osiguravanje fiskalne održivosti sustava dugotrajne skrbi i mirovinskog sustava, među ostalim ograničavanjem mogućnosti ranog napuštanja tržišta rada. Poboljšati sastav i učinkovitost javne potrošnje, posebice s pomoću analiza rashoda, te koordinaciju fiskalnih politika svih razina vlasti kako bi se stvorio prostor za javna ulaganja.
2. Ukinuti mjere odvratanja od rada te povećati učinkovitost aktivnih politika tržišta rada, posebice za niskokvalificirane radnike, starije osobe i osobe migrantskog podrijetla. Poboljšati rezultate i uključivost sustava obrazovanja i osposobljavanja te riješiti problem neusklađenosti vještina s potrebama tržišta rada.
3. Usmjeriti investicijsku politiku na održivi promet, uključujući nadogradnju željezničke infrastrukture, zatim prelazak na niskougljično gospodarstvo i energetska tranziciju te istraživanja i inovacije, posebno u području digitalizacije, i to vodeći računa o regionalnim razlikama. Suočiti se sa sve većim izazovima u području mobilnosti, i to jačanjem poticaja te uklanjanjem prepreka povećanju ponude i potražnje kolektivnog prijevoza i prijevoza s niskom razinom emisija.
4. Smanjiti regulatorno i administrativno opterećenje radi poticanja poduzetništva i uklanjanja prepreka tržišnom natjecanju u sektoru usluga, osobito u području telekomunikacijskih, maloprodajnih i profesionalnih usluga.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

⁽⁸⁾ Na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Bugarske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Bugarske za 2019.**

(2019/C 301/02)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 9. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža ⁽²⁾, a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu se navodi da je Bugarska jedna od država članica za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje.

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

- (2) Izvješće za Bugarsku za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Bugarske u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽³⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke za pojedinu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Bugarske u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020. Izvješće sadržava i detaljno preispitivanje u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011, čiji su rezultati također objavljeni 27. veljače 2019. Komisija je na temelju analize zaključila da u Bugarskoj postoje makroekonomske neravnoteže. Konkretno, slabe točke u financijskom sektoru prate visoka zaduženost i neprihodonosni krediti u korporativnom sektoru. Iako je ostvaren određen napredak u uklanjanju uzroka neravnoteža, od ključne će važnosti biti potpuna provedba i praćenje nedavnih reformi nadzora i upravljanja u bankarskom i nebankarskom financijskom sektoru.
- (3) Bugarska je 24. travnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019. i svoj Program konvergencije za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (4) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi“) za razdoblje 2014. – 2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (5) Bugarska je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu. Budući da je u 2018. ostvaren suficit od 2 % bruto domaćeg proizvoda (BDP), vlada u svojem Programu konvergencije za 2019. namjerava ostvariti deficit od 0,3 % BDP-a u 2019. te suficit od 0,4 % BDP-a u 2020., 0,2 % u 2021. i 0,1 % u 2022. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁵⁾ srednjoročni proračunski cilj, tj. strukturni deficit od 1 % BDP-a u strukturnom smislu i dalje se ostvaruje sa značajnom pozitivnom razlikom tijekom programskog razdoblja. Prema Programu konvergencije za 2019. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u postupno smanjiti s 22,6 % BDP-a u 2018. na 16,7 % BDP-a u 2022. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije vjerojatan je. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019. predviđa se da će suficit strukturnog salda iznositi 0,7 % BDP-a u 2019. i 0,6 % BDP-a u 2020., što je iznad srednjoročnog proračunskog cilja. Općenito, Vijeće smatra da se očekuje da će Bugarska u 2019. i 2020. biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.
- (6) Prihodi od poreza i porezna disciplina poboljšavaju se i proveden je niz inicijativa. Međutim, ne čini se da se naplata poreza u svim područjima poboljšava istim tempom. To posebno vrijedi za poreze na rad i doprinose za socijalno osiguranje te za neke kategorije trošarina. Postoje dokazi i o tome da neprijavljeni rad i nezakonita trgovina gorivom i dalje predstavljaju izazov. Za daljnje suzbijanje još uvijek raširene sive ekonomije ključno je nastaviti raditi na poboljšanju naplate poreza i poduzeti dodatne mjere za suočavanje s izazovima u određenim područjima poreznog sustava.
- (7) Vlada je poduzela korake za poboljšanje učinkovitosti javnih rashoda. Svjetska banka dovršila je reviziju rashoda koja obuhvaća niz javnih institucija (ministarstva i općine) i dvije pokusne studije, jednu o policijskim poslovima i vatrogastvu i jednu o gospodarenju otpadom, te je također izradila priručnik za buduće revizije koje provodi vlada. Vlada je u srednjoročnoj fiskalnoj strategiji za 2018. uvela niz pokazatelja uspješnosti na temelju kojih će se procijeniti učinak potrošnje u različitim područjima politike tijekom vremena te evaluirati i planirati proračun. Očekuje se da će se provedbom tih inicijativa povećati kvaliteta, učinkovitost i transparentnost javne potrošnje, a time i kvantiteta i kvaliteta javnih dobara.

⁽³⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 7.

⁽⁴⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁵⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala primjenom zajednički dogovorene metodologije.

- (8) Poduzeća u državnom vlasništvu obilježena su slabim korporativnim upravljanjem, što se u velikoj mjeri odražava i na njihove gospodarske rezultate. U tijeku je reforma pravnog okvira za korporativno upravljanje poduzećima u državnom vlasništvu, u suradnji s Organizacijom za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) i uz potporu Službe za potporu strukturnim reformama Komisije. Cilj je reforme ukloniti postojeće slabosti usklađivanjem nacionalnog zakonodavstva sa smjernicama OECD-a o korporativnom upravljanju poduzećima u državnom vlasništvu. Donošenjem i djelotvornom provedbom okvira osigurat će se kontinuitet i bitno doprinijeti uspješnosti reforme.
- (9) Omjer kapitala i likvidnosti banaka u prosjeku se poboljšao u povoljnom gospodarskom okruženju. Istodobno se smanjila razina neprihodonosnih kredita nefinancijskih društava, iako je i dalje visoka. Sekundarno tržište neprihodonosnih kredita postalo je dinamičnije. Bugarska narodna banka 30. svibnja 2019. donijela je odluku o provedbi smjernica EBA-e za upravljanje neprihodonosnim i restrukturiranim izloženostima. Daljnje mjere na temelju analize financijskog sektora ojačale su bankarski sektor, ali u njemu još ima nekih slabih točaka. Nove regulatorne inicijative u 2018. uključivale su pravila o velikim izloženostima i utvrđivanju povezanih klijenata, povećanje stope protucikličkog zaštitnog kapitala i uvođenje makrobonitetnih instrumenata u mjere namijenjene zajmoprimcima. Nakon zakonodavnih inicijativa o izloženostima povezanih strana ključno je održavati stalni nadzor radi ograničenja kredita povezanim stranama i kažnjavanja povreda propisa o kolateralu kako bi se pružila potpora dobrim poslovnim praksama. Poboljšanje okvira za sanaciju banaka još je jedna tekuća mjera kojom će se doprinijeti otpornosti financijskog sektora.
- (10) Dovođenje reforme u području nesolventnosti mogao bi doprinijeti smanjenju visokog nepodmirenog duga privatnog sektora i još visokog udjela neprihodonosnih kredita. Nedostatak nekih elemenata smanjuje učinkovitost i djelotvornost okvira za nesolventnost, zbog čega su postupci u slučaju nesolventnosti spori i skupi. Istodobno, nedostatak odgovarajućih instrumenata za praćenje onemogućuje pravilnu analizu postojećih i novih postupaka u slučaju nesolventnosti i postupaka koji im prethode te utvrđivanje konkretnih uskih grla ili slabih točaka. Bugarska je u listopadu 2018. zatražila pomoć Službe za potporu strukturnim reformama Komisije u provedbi reforme okvira za nesolventnost. U projektu se utvrđuju nedostaci okvira za nesolventnost i izradit će se plan za njihovo uklanjanje. Važno je održati zamah reformi i provesti predstojeći plan.
- (11) Bugarska je u 2018. te zatim u svibnju 2019. donijela zakonodavne izmjene i radi na potpuno usklađenom prenošenju Direktive 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁶⁾ (Četvrta direktiva o sprečavanju pranja novca). Potrebno je osigurati da se te mjere učinkovito provedu. Nadležna tijela još nisu dovršila i dostavila nacionalnu procjenu rizika, što je temelj za osmišljavanje odgovarajućih nacionalnih politika za borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma. Osim toga, nedavni događaji u bankarskom sektoru upućuju na to da je potrebno poboljšati nacionalni nadzor nad međunarodnim financijskim transakcijama i osigurati učinkovitu provedbu okvira za sprečavanje pranja novca. Rizik od korupcije treba dodatno smanjiti jer je korupcija predikatno kazneno djelo pranja novca. Bugarska tijela morat će pokazati konkretne rezultate i potvrditi ih donošenjem pravomoćnih presuda u slučajevima korupcije na visokim razinama. Financijske istrage i profiliranje ograničeno se upotrebljavaju.
- (12) U tijeku je reforma nadzora nebankarskog sektora. U suradnji s Europskim nadzornim tijelom za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje Povjerenstvo za financijski nadzor donijelo je u rujnu 2017. akcijski plan za reformu financijskog nadzora nebankarskog sektora. Potpuna i pravodobna primjena i provedba akcijskog plana, koja je još u tijeku, doprinijet će odgovarajućem nadzoru nebankarskog financijskog sektora. Donesene su izmjene sekundarnog zakonodavstva u cilju poboljšanja pravila o vrednovanju i njihove primjene. Njihovom učinkovitom primjenom i provedbom riješili bi se preostali problemi povezani s vrednovanjem koji su prethodno identificirani. Na kraju, nadzor na razini grupe i dalje stvara poteškoće u osiguravanju odgovarajućeg nadzora osiguranja koji se temelji na procjeni rizika.

⁽⁶⁾ Direktiva (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ (SL L 141, 5.6.2015., str. 73.).

- (13) U sektoru osiguranja motornih vozila postoje neke slabe točke. Dobro utvrđena pravila o naknadi olakšala bi usklađivanje pristupa sudaca u odlučivanju u pojedinačnim predmetima. Dugoročno bi se takvom metodologijom smanjili troškovi, nestabilnost i preuzeti rizik u području osiguranja motornih vozila od odgovornosti za štetu nanесenu trećim osobama. Održivosti sektora doprinijelo bi i bolje određivanje cijena u kojem se uzima u obzir povijest šteta osiguranika. Povjerenstvo za financijski nadzor predložilo je sustav „bonus-malus”, o kojem se još vodi velika javna rasprava. Na kraju, likvidnost ureda zelene karte izazvala je znatnu zabrinutost, u prvom redu zbog neplaćanja potraživanja jednog bugarskih osiguravatelja. Za vjerodostojnost i učinkovitost sustava ključno je da svi članovi poštuju svoje obveze.
- (14) Postoje velike razlike u ulaganjima u infrastrukturu. Pokrivenost i kvaliteta prometne infrastrukture poboljšale su se, ali su i dalje ispod prosjeka Unije. Transeuropska prometna mreža u Bugarskoj još nije dovršena. Osim toga, emisije stakleničkih plinova iz cestovnog prometa u posljednjih su se pet godina znatno povećale. Potrebno je dalje razvijati željezničke i cestovne dionice i odgovarajuće europske sustave upravljanja željezničkim prometom te pametne prometne sustave. Bugarska ima nisku stopu prikupljanja i pročišćavanja kad je riječ o gradskim otpadnim vodama, visoku razinu onečišćenja zraka i stopu odlaganja komunalnog otpada te znatno nižu stopu recikliranja od prosjeka Unije. Potrebna su ulaganja kojima će se potaknuti održivo gospodarjenje vodom, učinkovitost resursa i prijelaz na kružno gospodarstvo. Znatna je i potreba za ulaganjima u području energije i ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe njima. Visoki energetska intenzitet gospodarstva i spor napredak prema ostvarenju ciljeva energetske učinkovitosti, posebno u građevinskom sektoru, usporavaju rast produktivnosti i konkurentnosti poduzeća u zemlji. Stoga je potrebno uložiti veće napore kako bi se ostvarila znatna ušteda energije putem ciljanih ulaganja u industrijski, prometni i građevinski sektor. Veća ulaganja u infrastrukturu za čistu energiju (npr. proizvodnja čiste i niskougljične energije, infrastrukturna povezanost i pametne mreže), u skladu s prioritetima utvrđenima u nacrtu nacionalnog klimatskog i energetskog plana Bugarske, dodatno bi poboljšala opću konkurentnost gospodarstva i kvalitetu života građana.
- (15) Unatoč povećanju javnih sredstava za istraživanje u 2018., rashodi za istraživanje i razvoj još su vrlo mali i u privatnom i u javnom sektoru. Kad je riječ o privatnim ulaganjima u istraživanje i razvoj, dominiraju velika multinacionalna poduzeća i ta su ulaganja koncentrirana u regiji glavnoga grada. Zbog sporog tempa provedbe reformi i velike fragmentacije sustava istraživanja, razvoja i inovacija ulaganja u istraživanje i razvoj teže doprinose produktivnosti i rastu. Velik broj sveučilišta i istraživačkih instituta i dalje ostvaruje slabe rezultate u znanstvenim istraživanjima visoke kvalitete. Suradnja znanstvenog i poslovnog sektora i dalje je vrlo slaba, a dostupnost ljudskog kapitala u sustavu istraživanja i razvoja izvor je znatne zabrinutosti. Klasteri i njihov potencijal u Bugarskoj nisu dovoljno razvijeni jer im često nedostaje kritična masa. Daljnje reforme, u kombinaciji s učinkovitim upravljanjem i učinkovitijim javnim ulaganjima mogu povećati učinak na produktivnost i poboljšati konkurentnost gospodarstva. Osim toga, povećanje razine digitalizacije poduzeća i uvođenje novih poslovnih modela ključni su za produktivnost zemlje.
- (16) Reforme javne uprave i e-uprave i dalje su spore i ne rezultiraju dovoljnim poboljšanjima, a poslovno okruženje i dalje je slabo. Iako su usvojene brojne reformske mjere, njihova praktična provedba kasni. Među glavnim preprekama ulaganjima i dalje su institucijski nedostaci, regulatorna nesigurnost, korupcija i nedostatna ponuda radne snage. Veća transparentnost, jasnija pravila i dugoročne perspektive doprinijeli bi boljem upravljanju u javnom sektoru. Nedostaci su vidljivi i u području ispitivanja i sigurnosti proizvoda zbog ograničenih financijskih i ljudskih resursa. Nadalje, iako je usvojena velika većina mjera u okviru nacionalne strategije javne nabave, njihova provedba iziskuje stalno praćenje, kontrolu i ocjenu. Česta primjena izravne dodjele i velik broj pojedinačnih ponuda prijatna su transparentnosti i učinkovitosti sustava. Administrativni kapaciteti sektora javne nabave stalan su izazov, kao što su i profesionalizacija javnih naručitelja i objedinjena nabava. Znatno kašnjenje u uvođenju elektroničke nabave sprečava daljnje poboljšanje transparentnosti i učinkovitosti postupaka javne nabave.
- (17) Stanje na tržištu rada se popravilo, no izazovi su i dalje prisutni. Stopa zaposlenosti dosegla je najvišu razinu otkad je Bugarska pristupila Uniji, a stopa nezaposlenosti niža je od prosjeka Unije. Unatoč tim pozitivnim kretanjima, neke skupine, kao što su niskokvalificirani radnici, mladi, Romi i osobe s invaliditetom, i dalje imaju poteškoće u pronalazanju zaposlenja. Provode se konkretne mjere za pružanje potpore dugotrajno nezaposlenim osobama, koji su u 2018. činili 3 % aktivnog stanovništva. Kombinacijom učinkovitih i trajnih mjera informiranja, aktivnih politika tržišta rada i integriranih usluga zapošljavanja i socijalnih usluga mogla bi se povećati zapošljivost i mogućnosti zapošljavanja skupina u nepovoljnom položaju.

- (18) Zbog sve većeg nedostatka vještina u Bugarskoj opravdana su veća ulaganja. Bolja kvaliteta i učinkovitost vježbeničkih programa i naukovanja doprinijele bi zapošljivosti mladih. Osim toga, vrlo je niska razina sudjelovanja u mjerama dokvalifikacije i prekvalifikacije među odraslima. Unatoč mjerama uvedenima kako bi se potaknuo razvoj digitalnih vještina, razina osnovnih digitalnih vještina u Bugarskoj (29 % osoba posjeduje osnovne digitalne vještine u odnosu na prosjek od 57 % u Uniji) i dalje je među najnižima u Uniji.
- (19) Unatoč ratifikaciji Konvencije Međunarodne organizacije rada o određivanju minimalne plaće i više krugova pregovora u 2018., poslodavci i sindikati i dalje imaju različita stajališta o kriterijima koje treba primijeniti pri određivanju minimalne plaće. Trebao bi postojati veći konsenzus o cilju i transparentan mehanizam za određivanje plaća. U međuvremenu, unatoč naizgled većoj uključenosti socijalnih partnera u izradu i provedbu politika i reformi, i dalje je potrebno stalno poticati jačanje socijalnog dijaloga.
- (20) Obrazovni ishodi i dalje su slabi i u velikoj mjeri uvjetovani socioekonomskim statusom roditelja. To upućuje na probleme u smislu kvalitete i uključivosti sustava obrazovanja i osposobljavanja. Bugarska ne ulaže dovoljno u obrazovanje, posebno u predškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje, a to su dva područja s pomoću kojih se jednake mogućnosti stvaraju od rane dobi. Niska je razina sudjelovanja u kvalitetnom ranom odgoju i obrazovanju, posebno u slučaju Roma i djece iz drugih skupina u nepovoljnom položaju. Stopa ranog napuštanja školovanja i dalje je visoka, što ima negativne posljedice na buduću zapošljivost i rezultate tržišta rada. Relevantnost strukovnog obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada i dostupnost dualnog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i dalje su nedostatni. Iako je započela provedba nekih mjera, potrebno je uložiti daljnje napore kako bi se zajamčilo da se vještina osoba sa završenim visokim obrazovanjem može dosljedno nadoknaditi kratkoročni i srednjoročni nedostatak vještina. Uvedene su neke mjere za prekvalifikaciju nastavnika i povećanje privlačnosti tog zanimanja. Međutim, potrebno je dodatno ojačati početne i kontinuirane obrazovne programe za nastavnike i raditi na poboljšanju radnih uvjeta obrazovnih djelatnika.
- (21) Bugarska i dalje ima veliku dohodovnu nejednakost i visok rizik od siromaštva ili socijalne isključenosti. Stopa siromaštva ili socijalne isključenosti smanjila se u 2018. na 32,8 %, ali je i dalje iznad prosjeka Unije. Sustavom socijalne sigurnosti nisu obuhvaćene sve zaposlene osobe, a sustav socijalne zaštite nije dovoljan za rješavanje važnih socijalnih problema. To upućuje na nisku razinu socijalnih izdataka, neujednačenu dostupnost socijalnih usluga u zemlji i ograničene redistributivne učinke poreznog sustava. Dohodak 20 % najbogatijih stanovnika bio je u 2018. 7,7 puta veći od dohotka 20 % najsiromašnijih stanovnika, što je i dalje među najvećim razlikama u Uniji. Unatoč nekim mjerama, prikladnost i opseg pokrivenosti minimalnog dohotka i dalje su ograničeni, a nedostaje i objektivan mehanizam njegova redovitog ažuriranja. Socijalne usluge otežava loša kvaliteta i nedostatak integritetnog pristupa aktivnoj uključenosti. Još su prisutne razlike u pristupu socijalnim uslugama, zdravstvenoj skrbi i dugotrajnoj skrbi. Time se ugrožava njihova sposobnost pružanja sveobuhvatne potpore najranjivijim skupinama, kao što su Romi, djeca, starije osobe, osobe s invaliditetom i osobe koje žive u ruralnim područjima. Dio stanovništva ima otežan pristup cjenovno pristupačnom stanovanju. Zato je potrebno uložiti više napora u promicanje aktivne uključenosti, socioekonomske integracije ranjivih skupina, uključujući Rome, poboljšati pristup kvalitetnim uslugama i suzbiti materijalnu depriaciju.
- (22) U zdravstvenom sektoru javni rashodi su i dalje niski. Bugarsko stanovništvo suočeno je s ograničenim pristupom zdravstvenoj skrbi zbog nejednake raspodjele ograničenih sredstava i slabe pokrivenosti zdravstvenim osiguranjem. Neposredna su plaćanja znatna jer trebaju nadoknaditi nisku razinu javnih rashoda. Zbog malog broja dostupnih liječnika opće prakse ograničeno je pružanje primarne skrbi. U znatnoj mjeri nedostaje medicinskih sestara, čiji je broj po stanovniku među najnižima u Uniji. Brža i djelotvornija provedba nacionalne zdravstvene strategije doprinijela bi uklanjanju tih nedostataka.

- (23) Komisija u okviru mehanizma suradnje i provjere nastavlja pratiti reformu pravosuđa i borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala u Bugarskoj. Ta područja stoga nisu obuhvaćena preporukama za Bugarsku, ali su relevantna za razvoj pozitivnog poslovnog okružja u zemlji. U izvješću u okviru mehanizma suradnje i provjere iz studenoga 2018. napominje se da je Bugarska nastavila reformirati svoje pravosuđe i uklanjati nedostatke u borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala, ali da je u nizu područja potrebno uložiti daljnje napore. Komisija planira ponovno ocijeniti napredak početkom jeseni 2019.
- (24) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021. – 2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Bugarsku za 2019. To bi Bugarskoj omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u određenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama. Jačanje administrativnih kapaciteta države za upravljanje tim sredstvima važan je čimbenik uspješnosti tog ulaganja.
- (25) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Bugarske i objavila je u izvješću za Bugarsku za 2019. Ocijenila je i Program konvergencije za 2019. i Nacionalni program reformi za 2019. i mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Bugarskoj prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Bugarskoj, nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije jer je potrebno ojačati ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji tako da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.
- (26) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program konvergencije za 2019. i prema njegovu mišljenju ⁽⁷⁾ očekuje se da će Bugarska biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.
- (27) Uzimajući u obzir detaljno ispitivanje koje je provela Komisija i tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Nacionalni program reformi za 2019. i Program konvergencije za 2019. Preporuke Vijeća u skladu s člankom 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporuci 2. u nastavku,

PREPORUČUJE da Bugarska u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Poboljšati naplatu poreza ciljanim mjerama u područjima kao što su porez na gorivo i rad. Unaprijediti korporativno upravljanje poduzećima u državnom vlasništvu donošenjem i provedbom predviđenih propisa.
2. Osigurati stabilnost bankarskog sektora jačanjem nadzora, promicanjem odgovarajućeg vrednovanja imovine, uključujući jamstva banaka, i promicanjem funkcionalnog sekundarnog tržišta neprihodonosnih kredita. Osigurati učinkovit nadzor i provedbu okvira za sprečavanje pranja novca. Ojačati nebankarski financijski sektor učinkovitim izvršenjem nadzora koji se temelji na procjeni rizika, primjenom nedavno donesenih smjernica za vrednovanje i provedbom nadzora na razini grupe. Provesti predstojeći plan za uklanjanje nedostataka utvrđenih u okviru za nesolventnost. Promicati stabilnost sektora osiguranja motornih vozila rješavanjem tržišnih problema i uklanjanjem preostalih strukturnih slabosti.
3. Usmjeriti investicijsku politiku na istraživanje i inovacije, promet, posebice na njegovu održivost, infrastrukturu za gospodarenje vodom i otpadom, energetska infrastrukturu i učinkovitost, uzimajući u obzir regionalne razlike i poboljšanje poslovnog okružja.

⁽⁷⁾ Na temelju članka 9. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

4. Povećati zapošljivost jačanjem vještina, među ostalim digitalnih. Poboljšati kvalitetu, relevantnost za tržište rada i uključivost obrazovanja i osposobljavanja, posebno za Rome i druge skupine u nepovoljnom položaju. Povećati socijalnu uključenost poboljšanim pristupom integriranim uslugama zapošljavanja i socijalnim uslugama te učinkovitim potporom minimalnom dohotku. Poboljšati pristup zdravstvenim uslugama, među ostalim smanjenjem neposrednih plaćanja te riješiti problem manjka zdravstvenih djelatnika.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Češke za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Češke za 2019.**

(2019/C 301/03)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 9. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ također donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu Češka nije utvrđena kao jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje.

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.).

- (2) Izvješće za Češku za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Češke u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽³⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke donesene prethodnih godina te napredak Češke u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020.
- (3) Češka je 30. travnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019. i svoj Program konvergencije za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (4) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi”) za razdoblje 2014. – 2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija od države članice može zatražiti da preispita svoje sporazume o partnerstvu i relevantne programe te predloži izmjene u vezi s njima. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (5) Češka je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu. Vlada u svojem Programu konvergencije za 2019. očekuje da će se proračunski suficit od 0,3 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) iz 2019. u 2020. pretvoriti u deficit od 0,2 %, koji bi prema projekcijama do 2022. trebalo postupno porasti na 0,5 %. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁵⁾ srednjoročni proračunski cilj, koji je iz strukturnog deficita od 1 % BDP-a u 2019. izmijenjen u 0,75 % BDP-a od 2020., i dalje se ostvaruje sa značajnom pozitivnom razlikom. Prema Programu konvergencije za 2019. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u postupno smanjiti na 29,7 % u 2022. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije uvjerljiv je. Čini se da su rizici za ostvarivanje proračunskih ciljeva uglavnom uravnoteženi, tj. očekuje se daljnje povećanje plaća u javnom sektoru i socijalnih transfera s jedne strane i neznatno smanjenje udjela ukupnih prihoda u BDP-u s druge. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019. predviđa se da će se strukturni saldo smanjiti na približno –0,1 % BDP-a u 2019. i –0,4 % BDP-a u 2020., što je i dalje iznad razine srednjoročnog proračunskog cilja. Općenito, Vijeće smatra da se očekuje da će Češka 2019. i 2020. biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.
- (6) Češka je izložena srednjim rizicima za dugoročnu fiskalnu održivost javnih financija, uglavnom zbog troškova starenja stanovništva. Očekuje se da će rashodi za mirovine do 2070. porasti za oko 2 postotna boda BDP-a, što je glavni čimbenik koji negativno utječe na dugoročnu održivost. Rizici za dugoročnu održivost proizlaze iz nepovoljne demografske situacije, u kombinaciji s ograničavanjem zakonske dobi za umirovljenje na 65 godina. Kao posljedica toga koeficijent dobne ovisnosti starijih, tj. omjer starijih osoba i aktivnog stanovništva, gotovo se udvostručuje te će 2070. dosegnuti oko 50 %. Nedavno poduzetim mjerama poboljšava se primjerenost mirovina. Uz povoljniju indeksaciju mirovina vlada je povećala i iznos osnovne mirovine te iznos mirovine za starije umirovljenike. Međutim, te mjere nisu popraćene mjerama politike kojima bi se poboljšala održivost. Primjerice, prilagodba zakonske dobi za umirovljenje rastu očekivanog životnog vijeka nije automatska. Prema važećim propisima, svaku promjenu dobi za umirovljenje (redovno i prijevremeno) mora predložiti vlada i odobriti parlament. Takve bi se mjere mogle kombinirati s mjerama politike tržišta rada kojima se promiču dulji radni vijek i sudjelovanje nedovoljno zastupljenih skupina. Predviđa se da će se javni rashodi za zdravstvo povezani sa starenjem do 2070. povećati za 1,1 postotni bod BDP-a, što također smanjuje dugoročnu fiskalnu održivost. U tom kontekstu, troškovna učinkovitost zdravstvenog sustava mogla bi se povećati daljnjom konsolidacijom bolničkog sektora i ulaganjem u primarnu i integriranu zdravstvenu i socijalnu zaštitu.

⁽³⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 12.

⁽⁴⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁵⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala primjenom zajednički dogovorene metodologije.

- (7) Češka narodna banka može odrediti preporučljive makrobonitetne granične vrijednosti hipotekarnih kredita, ali u skladu s važećim propisima njezine su ovlasti sankcioniranja ograničene jer nije formalno nadležna za njihovo izvršenje. Iako se češke banke uglavnom već pridržavaju preporuka, uvođenjem obvezujućih zakonskih ograničenja usklađenost čeških banaka i drugih pružatelja hipotekarnih kredita vjerojatno bi se dodatno povećala, čime bi se postigla financijska stabilnost i smanjili rizici za zajmoprimce. Još se raspravlja o zakonodavnom prijedlogu izmjene Zakona o Češkoj narodnoj banci.
- (8) Unatoč neznatnom poboljšanju, korupcija i dalje otežava poslovanje i može biti smetnja gospodarskoj aktivnosti. S pozitivne strane, u tijeku je provedba reformi uvedenih 2017., među ostalim u području javne nabave, i vlada je konačno donijela neke očekivane mjere i uputila ih parlamentu na daljnju raspravu. Među tim su mjerama prijedlozi o proširenju nadležnosti Vrhovnog ureda za reviziju na regije i općine te o imenovanjima u poduzećima u državnom vlasništvu, području u kojem su česti sukobi interesa, pa ga je ključno regulirati. Međutim, još nisu doneseni prijedlozi o zaštiti zviždača i o lobiranju.
- (9) Češka bilježi dobre rezultate na tržištu rada. Tijekom posljednjih sedam godina zaposlenost stalno raste, a nezaposlenost se znatno smanjila. Međutim, i dalje je nedovoljno iskorišten potencijal žena s malom djecom, niskokvalificiranih osoba i osoba s invaliditetom na tržištu rada. U kontekstu manjka radne snage očito ima prostora za povećanje njihova sudjelovanja na tržištu rada. Razlika između muškaraca i žena u zaposlenosti i plaćama i dalje je velika, unatoč nedavnim mjerama kojima je povećana fleksibilnost roditeljskog dopusta i broj ustanova za skrb o djeci. Stopa zaposlenosti žena i dalje je znatno niža od stope zaposlenosti muškaraca. Slaba ponuda cjenovno pristupačne skrbi o djeci, pravo na dugi roditeljski dopust, slaba upotreba fleksibilnih radnih uvjeta i manjak ustanova za dugotrajnu skrb i dalje bitno utječu na sudjelovanje na tržištu rada. U 2017. samo je 6,5 % djece mlađe od tri godine bilo uključeno u sustav formalne skrbi o djeci (u usporedbi s prosjekom Unije od 34,2 %). Iako čine tek malen udio stanovništva, stopa zaposlenosti niskokvalificiranih osoba znatno je niža od stope zaposlenosti srednjekvalificiranih i visokokvalificiranih osoba. Slično tome, stopa zaposlenosti osoba s invaliditetom i dalje je niska. Zbog ograničenih kapaciteta javne službe za zapošljavanje trenutačno ne uspijevaju tražiteljima zaposlenja pružiti individualiziranu i stalnu potporu. Povećanjem kapaciteta javnih službi za zapošljavanje za pružanje informacija i mjere aktivacije, zajedno s djelotvornim i dobro usmjerenim aktivnim politikama tržišta rada, doprinijelo bi se poticanju sudjelovanja skupina koje su u nepovoljnom položaju.
- (10) S obzirom na radna i demografska ograničenja u kontekstu gospodarstva usmjerenog na proizvodnju potrebno je više ulagati u obrazovanje i osposobljavanje, među ostalim zaposlenih odraslih osoba, kako bi Češka bila spremna za izazove koje donose strukturne promjene u gospodarstvu, primjerice buduće tehnološke promjene. Moglo bi doći do neusklađenosti vještina s potrebama tržišta rada, posebno u digitalnom sektoru, među ostalim zbog automatizacije i robotizacije. Nova radna mjesta zahtijevat će nove vještine i znatna ulaganja, posebno u razvoj tehničkih i digitalnih vještina u okviru višeg strukovnog obrazovanja, koje će vjerojatno biti potrebne zbog automatizacije sadašnjih mehaničkih poslova. Premda su posljednjih godina provedene razne inicijative za uvođenje sveobuhvatne strategije za vještine, zasad nisu prerasle u doista sveobuhvatan sustav.
- (11) Na obrazovne rezultate i dalje snažno utječe socioekonomsko porijeklo studenata. Uz potporu iz Europskog socijalnog fonda 2016. uvedena je reforma za povećanje uključivosti obrazovanja. Njezin će uspjeh ovisiti o dostupnosti dostatnog i održivog nacionalnog financiranja, daljnjem osposobljavanju nastavnika i asistenata u nastavi i podizanju javne svijesti o koristima uključivog obrazovanja. Unatoč općenito pozitivnim rezultatima, reforma za povećanje uključivosti obrazovanja imala je ograničen učinak na sudjelovanje romske djece u redovnom obrazovanju. Niska razina ulaganja, nedovoljna privlačnost nastavničke struke i socioekonomske nejednakosti negativno utječu na postignute razine obrazovanja. Manjak nastavnika posljedica je niskog prestiža te struke, niskih plaća u usporedbi s drugim strukama (unatoč nedavnim povećanjima) i ograničenih prilika za napredovanje. Nastavnička struka i dalje razmjerno slabo privlači talentirane mlade ljude. S obzirom na to, manjak kvalificiranih nastavnika i nepovoljne demografske projekcije upućuju na to da bi zapošljavanje i zadržavanje nastavnika u budućnosti moglo biti još veći izazov.

- (12) Iako je Češka tranzitna zemlja, izgradnja europskih prometnih mreža, uključujući koridore mreže TEN-T, nije ni približno dovršena. Ni infrastruktura prigradskog prijevoza nije na zadovoljavajućoj razini, što negativno utječe na pristupačnost stanovanja i sposobnost građana da putuju na posao. Slaba prometna povezanost djeluje i kao kočnica poslovanju, posebno u udaljenim regijama. U tijeku je proces suburbanizacije u metropolskim područjima, ali ne prati ga razvoj prigradskih prometnih mreža, posebno kad je riječ o željezničkoj infrastrukturi. Češka bilježi loše rezultate kad je riječ o niskougličnom gospodarstvu, posebno postotku upotrebe energije iz obnovljivih izvora u prometu i uvođenju električnih vozila. Osim toga, planirani razvoj infrastrukture za punjenje za električna vozila možda neće biti dostatan za zadovoljavanje buduće potražnje. Većim ulaganjem u održivi promet moglo bi se smanjiti onečišćenje zraka i onečišćenje bukom te njihov utjecaj na javno zdravlje, posebno u urbanim područjima. Unatoč poboljšanju digitalne infrastrukture i dalje je prisutan jaz između urbanih i ruralnih područja, te svega 59 % kućanstava ima pristup brzim širokopojasnim mrežama. Nadogradnja starijih mreža temeljenih na bakrenoj infrastrukturi i rješenja za fiksni bežični pristup neće biti dostatni za ostvarenje ciljeva povezivosti za razdoblje do 2025. Kako bi se zadovoljile buduće potrebe u pogledu povezivosti, treba ulagati u mreže vrlo velikog kapaciteta (optička vlakna) i u odgovarajuće mjere na strani potražnje.
- (13) Energetski intenzitet češkog gospodarstva i dalje je među najvećima u Uniji i energetska učinkovitost sporo se poboljšava, posebno u sektoru građevinarstva. Energetski intenzitet najveći je u sektoru industrije i u stambenom sektoru. Povećanje energetske učinkovitosti prilika je da se poveća konkurentnost Češke smanjenjem troškova potrošnje energije za kućanstva i poduzeća, razvojem čišće industrije i usponom u vrijednosnom lancu. Energetskim sektorom dominira ugljen, najveći izvor emisija ugljika koji znatno ugrožava kvalitetu lokalnog zraka. Tijekom posljednjih pet godina znatno su se povećale emisije stakleničkih plinova iz cestovnog prometa. Kad je riječ o prilagodbi klimatskim promjenama i sprečavanju rizika, ne poduzimaju se odgovarajuće mjere za prevenciju, pripravnost i otpornost na katastrofe.
- (14) Veliko administrativno i regulatorno opterećenje može ograničiti ulaganja. Za mnoga češka poduzeća administrativno i regulatorno opterećenje glavna je prepreka ulaganju. Česte izmjene zakonodavstva i složeni administrativni postupci i dalje uvelike ometaju poslovanje. Trošak izvršavanja ugovora, česte promjene poreznog i radnog zakonodavstva te složenost dobivanja građevinskih dozvola mogu odvratiti domaće i strane ulagače. Stupanj administrativnog opterećenja znatno se razlikuje od regije do regije. Nedavno donesenim prijedlozima nastoji se pojednostavniti postupke planiranja, posebno velikih infrastrukturnih projekata. Usto vlada, uz sudjelovanje socijalnih partnera, priprema novi zakon o gradnji, koji bi se trebao donijeti do 2021. Odgovornost za tržišni nadzor proizvoda podijeljena je među više organizacija, što dovodi do preklapanja i otežava postizanje učinkovite koordinacije i suradnje.
- (15) Unatoč većoj transparentnosti i boljem osposobljavanju, postupci javne nabave i dalje zaostaju u pogledu omogućavanja tržišnog natjecanja, s obzirom na visoki udio postupaka u kojima je zaprimljena samo jedna ponuda, te u pogledu primjene kriterija kvalitete i povjerenja u javne institucije. Budući da još nije donesen strateški pristup, velika većina odluka u takvim postupcima i dalje se temelji na najnižoj cijeni. Stavlja se veći naglasak na središnju javnu nabavu i razmjenu stručnog znanja, ali provedba takvih inicijativa prilično je spora, unatoč njihovom dokazanom potencijalu.
- (16) Češka još nije razvila potpuno funkcionalan inovacijski ekosustav temeljen na domaćem sektoru istraživanja i razvoja. Unatoč povećanju intenziteta istraživanja i razvoja njezin je doprinos inovacijama na razini Unije i dalje skroman. Takvi su rezultati možda povezani s činjenicom da ne postoji potpuno dosljedna strategija javnih ulaganja kojom bi se poboljšali skromni rezultati u području istraživanja i ojačala suradnja između privatnog sektora i akademske zajednice. Glavni su pokretači produktivnosti uglavnom velika strana poduzeća, dok domaća poduzeća zaostaju u stvaranju dodane vrijednosti. Osim toga, ukupna faktorska produktivnost, pokazatelj učinkovitosti upotrebe kapitala i radne snage u proizvodnji, relativno sporo raste. Većom usmjerenošću na domaće inovacije mogla bi se povećati produktivnost za sve vrste poduzeća, uključujući mala i srednja poduzeća.

- (17) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021. – 2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Češku za 2019. To bi Češkoj omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u određenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama. Jačanje administrativnih kapaciteta države za upravljanje tim sredstvima važan je čimbenik uspješnosti takvog ulaganja.
- (18) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Češke i objavila je u izvješću za Češku za 2019. Ocijenila je i Program konvergencije za 2019. i Nacionalni program reformi za 2019. i mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Češkoj prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Češkoj, nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije jer je potrebno ojačati ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji tako da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.
- (19) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program konvergencije za 2019. i prema njegovu mišljenju ⁽⁶⁾ očekuje se da će Češka biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu,

PREPORUČUJE da Češka u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Poboljšati dugoročnu fiskalnu održivost mirovinskog i zdravstvenog sustava. Donijeti planirane mjere za suzbijanje korupcije.
2. Poticati zapošljavanje žena s malom djecom, među ostalim povećanjem dostupnosti cjenovno pristupačne skrbi o djeci, i zapošljavanje drugih skupina u nepovoljnom položaju. Povećati kvalitetu i uključivost sustava obrazovanja i osposobljavanja, među ostalim poticanjem razvoja tehničkih i digitalnih vještina i promicanjem nastavničke struke.
3. Usmjeriti investicijsku politiku na promet, posebno njegovu održivost, digitalnu infrastrukturu, prelazak na niskougljično gospodarstvo i energetska tranziciju, uključujući energetska učinkovitost, vodeći računa o regionalnim razlikama. Smanjiti administrativno opterećenje za ulaganja i poduprijeti tržišno natjecanje u području javne nabave koje se više temelji na kvaliteti. Ukloniti prepreke razvoju potpuno funkcionalnog inovacijskog ekosustava.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

⁽⁶⁾ Na temelju članka 9. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Danske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Danske za 2019.**

(2019/C 301/04)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 9. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebna je pozornost posvećena europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ također donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu Danska nije utvrđena kao jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje.

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.)

- (2) Izvješće za Dansku za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Danske u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽³⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke za pojedinu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Danske u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020.
- (3) Danska je 15. ožujka 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019., a 10. travnja 2019. svoj Program konvergencije za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (4) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi“) za razdoblje 2014. – 2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (5) Danska je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu. Vlada u Programu konvergencije za 2019. planira ukupni deficit od 0,1 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) u 2019. i 2020. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁵⁾, planira se da će se srednjoročni proračunski cilj, tj. strukturni deficit od 0,5 % BDP-a, nastaviti ostvarivati tijekom programskog razdoblja do 2025. Prema Programu konvergencije za 2019. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u 2019. smanjiti na 33,4 % i ostati stabilan u 2020. prije nego što poraste na 37,8 % BDP-a do 2025. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije vjerojatan je tijekom tog programskog razdoblja. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019. predviđa se da će suficit strukturnog salda iznositi 0,9 % BDP-a u 2019. i 1,0 % BDP-a u 2020., što je iznad srednjoročnog proračunskog cilja. Rizici se odnose na manjak prihoda zbog nestabilnih komponenata, posebno poreza na prinos od mirovinske štednje. Općenito, Vijeće smatra da se očekuje da će Danska u 2019. i 2020. biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.
- (6) Za sustav istraživanja i inovacija u Danskoj karakteristične su visoke razine ulaganja, stabilna baza ljudskih resursa i znanstvena izvrsnost. No istraživanja i inovacije u Danskoj koncentrirani su na relativno mali broj dionika, kao što su velika poduzeća i zaklade, uglavnom u farmaceutskom i biotehnološkom sektoru, zbog čega je sustav istraživanja i inovacija potencijalno osjetljiv na vanjske šokove. Stoga se čini da bi trebalo više ulagati u rast vrlo inovativnih poduzeća.
- (7) Za poticanje održivog i uključivog rasta u Danskoj ključno je osigurati ponudu radne snage u okruženju demografskih i tehnoloških promjena te riješiti problem nedostatka radne snage, posebno kvalificiranih radnika i stručnjaka za informacijske i komunikacijske tehnologije. Reformama i ulaganjima kojima se povećava privlačnost, a time i stope sudjelovanja u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, pozitivno će se utjecati na ponudu kvalificiranih radnika. Stalnim ulaganjima u obrazovanje odraslih i cjeloživotno učenje te digitalne vještine također bi se moglo doprinijeti rješavanju tog problema. Nadalje, bilo bi korisno usredotočiti se na bolju integraciju marginaliziranih skupina i skupina koje su u nepovoljnom položaju na tržištu rada. To se posebno odnosi na mlade s niskim stupnjem obrazovanja, osobe migrantskog podrijetla, osobe smanjene radne sposobnosti i osobe s invaliditetom. Osim toga, obrazovni rezultati djece migrantskog podrijetla i dalje predstavljaju problem.

⁽³⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 16.

⁽⁴⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁵⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala koristeći se zajednički dogovorenim metodologijom.

- (8) Unatoč kvalitetnim cestama, cestovni promet sve je zagušeniji, osobito oko velikih gradova. Trebalo bi i dekarbonizirati sektor prometa, što ukazuje na prilike za ulaganja u održivu prometnu infrastrukturu radi dekarbonizacije sektora prometa i rješavanja problema cestovnog zagušenja, uključujući uvođenje infrastrukture za alternativna goriva. Vlada na odlasku predložila je plan za smanjenje zagušenja oko velikih gradova. Još se čeka donošenje tog plana, kojim se za razdoblje 2020. – 2030. dodjeljuje 112 milijardi DKK (gotovo 6 % BDP-a).
- (9) Iako je razina produktivnosti danskog gospodarstva i dalje među najvišima u Uniji, rast produktivnosti već desetljećima pada. Izvozna poduzeća ostvaruju veći rast produktivnosti od poduzeća koja su zaštićena od inozemne konkurencije. Iako je Danska poduzela mjere potpore rastu produktivnosti poduzeća u sektorima usluga usmjerenih na domaće tržište, rast produktivnosti i tržišno natjecanje u tim sektorima i dalje zaostaju. Danska je provela mjere za jačanje tržišnog natjecanja u financijskom sektoru te nastavlja provoditi strategiju u sektoru komunalnih usluga.
- (10) Nakon nekoliko godina visokog rasta, čini se da su stambene nekretnine precijenjene, osobito u glavnim urbanim područjima. Međutim, povećanja cijena stambenih nekretnina stabilizirala su se 2018. Nadalje, unatoč kontinuiranom padu, omjer zaduženosti kućanstava i raspoloživog dohotka i dalje je najveći u Uniji. Udio hipotekarnih kredita s promjenjivim kamatnim stopama i odgodom otplate postupno se smanjuje, ali je i dalje visok. Čini se da je novim makrobonitetnim mjerama obuzdan rast broja novih hipotekarnih kredita s vrlo visokim udjelom duga u dohotku i omjerom vrijednosti kredita i imovine. Danska tijela posljednjih su godina aktivirala i protuciklički zaštitni sloj kapitala i provela mjere za povećanje otpornosti banaka te su donijela reformu poreza na imovinu (koja stupa na snagu od 2021.) kojom se ukida prociklički sustav poreza na imovinu. Unatoč tome, kombinacija vrlo visokog udjela duga u dohotku, visoke zaduženosti s velikom izloženosti kamatnom riziku te precijenjenih stambenih nekretnina predstavlja rizik za gospodarsku i financijsku stabilnost te je stoga trajno praćenje opravdano.
- (11) Zbog velikog skandala s pranjem novca u koji je bila uključena jedna od najvećih financijskih institucija u državi, sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma postalo je prioritet za Dansku. Danski parlament postigao je političke dogovore o jačanju nadzora i novom paketu mjera za borbu protiv pranja novca koji sadržava strategiju borbe protiv pranja novca i financiranja terorizma. Strategija se temelji na osam stupova, koji uključuju jačanje suradnje nadzornih tijela, financijsko-obavještajne jedinice i drugih relevantnih dionika. Unatoč tome, problemi još uvijek postoje, a financijski nadzornik tek mora donijeti dodatne mjere i smjernice za jačanje nadzora u tim područjima. Jednom kad se mjere donesu, potrebno je osigurati njihovu učinkovitu provedbu.
- (12) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021. – 2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Dansku za 2019. To bi Danskoj omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u utvrđenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama.
- (13) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Danske i objavila je u izvješću za Dansku za 2019. Ocijenila je i Program konvergencije za 2019., Nacionalni program reformi za 2019. i mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Danskoj prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Danskoj, nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije. To je učinila jer je potrebno ojačati ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.

- (14) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je preispitalo Program konvergencije za 2019. i prema njegovu mišljenju ⁽⁶⁾ očekuje se da će Danska biti usklađena s Paktom o stabilnosti i rastu,

PREPORUČUJE da Danska u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Usmjeriti investicijsku politiku na obrazovanje i vještine, istraživanja i inovacije kako bi se inovacijska osnova proširila i uključila više poduzeća te na održivi promet kako bi se riješio problem zagušenja cestovnog prometa.
2. Osigurati učinkovit nadzor i provedbu okvira za sprečavanje pranja novca.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

⁽⁶⁾ Na temelju članka 9. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Njemačke za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Njemačke za 2019.**

(2019/C 301/05)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža ⁽²⁾, a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu je utvrđeno da je Njemačka jedna od država članica za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Europsko vijeće potvrdilo 21. ožujka 2019. Vijeće je 9. travnja 2019. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ⁽³⁾ („Preporuka za europodručje za 2019.”) u kojoj je utvrđeno pet preporuka za europodručje („preporuke za europodručje”).

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

⁽³⁾ SL C 136, 12.4.2019., str. 1.

- (2) Kao država članica čija je valuta euro te s obzirom na blisku međusobnu povezanost ekonomija u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Njemačka bi trebala osigurati punu i pravodobnu provedbu Preporuke za europodručje za 2019., koja je navedena u preporukama 1. i 2. u nastavku. Konkretno, mjerama kojima se potiču ulaganja i rast plaća odgovorit će se na prvu preporuku za europodručje, koja se odnosi na ponovnu uspostavu ravnoteže u europodručju, dok će se preusmjeravanjem poreznog opterećenja s rada odgovoriti na treću preporuku za europodručje u pogledu funkcioniranja tržišta rada.
- (3) Izvješće za Njemačku za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Njemačke u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽⁴⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke za pojedinu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Njemačke u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020. Izvješće sadržava i detaljno preispitivanje u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011, čiji su rezultati također objavljeni 27. veljače 2019. Komisija u svojoj analizi zaključuje da u Njemačkoj postoje makroekonomske neravnoteže. Konkretno, i dalje je visok suficit tekućeg računa, koji se sporo smanjuje te ima prekogranični učinak. Suficit se u 2018. neznatno smanjio u okolnostima rasta domaće potražnje i očekuje se njegovo postupno smanjenje u narednim godinama, iako će i dalje biti veći od granične vrijednosti utvrđene u postupku u slučaju makroekonomske neravnoteže. Suficit je rezultat niskih razina domaćih ulaganja u odnosu na štednju u privatnom i javnom sektoru. Poduzete su mjere za poticanje rasta privatnih i javnih ulaganja, koja su se znatno povećala. To je pridonijelo rastu potaknutom domaćom potražnjom. Ipak, rast ulaganja i potrošnje, iskazanih kao udio u bruto domaćem proizvodu (BDP), mogao je biti i veći s obzirom na povoljne uvjete financiranja, niske razine javnih ulaganja, osobito na lokalnoj razini, i raspoloživ fiskalni prostor. Plaće su donekle porasle zbog smanjenja ponude radne snage, no realni rast plaća i dalje je skroman.
- (4) Njemačka je 16. travnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019. i 17. travnja 2019. svoj Program stabilnosti za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (5) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi“) za razdoblje 2014. – 2020. relevantne preporuke za pojedinu zemlju uzete su u obzir. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (6) Njemačka je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu. Vlada u svojem Programu stabilnosti za 2019. planira proračunski suficit od 0,5 do 0,75 % BDP-a u razdoblju 2019. – 2023. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁶⁾, srednjoročni proračunski cilj, tj. strukturni deficit od 0,5 % BDP-a, i dalje se ostvaruje sa značajnom pozitivnom razlikom u programskom razdoblju. Prema Programu stabilnosti za 2019. očekuje se da će u 2019. udio duga opće države u BDP-u biti ispod referentne vrijednosti od 60 % BDP-a utvrđene Ugovorom te da će se postupno smanjivati i u 2023. iznositi 51,25 % BDP-a. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije povoljan je. Prema proljetnoj prognozi Komisije 2019. predviđa se da će strukturni saldo zabilježiti suficit od 1,1 % BDP-a u 2019. i 0,8 % BDP-a u 2020., što je iznad srednjoročnog proračunskog cilja. Predviđa se da će se dug opće države i dalje stabilno smanjivati. Općenito, Vijeće smatra da se očekuje da će Njemačka u 2019. i 2020. biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu. Istodobno bi bilo važno da se fiskalna i strukturna politika iskoriste za ostvarenje održivog rasta javnih i privatnih ulaganja, posebice na regionalnoj i lokalnoj razini, pri čemu treba voditi računa o srednjoročnom proračunskom cilju.
- (7) Razina javnih i privatnih ulaganja znatno se povećala u 2018., no udio ulaganja i dalje je manji od prosjeka europodručja. Javna ulaganja povećala su se u 2018. za 7,7 % u nominalnom smislu i za 3,8 % u realnom smislu, no potrebne su dodatne mjere kako bi se nadoknadila nedostatna razina ulaganja, osobito ulaganja u infrastrukturu i obrazovanje. Rast javnih ulaganja u realnom smislu bio je pozitivan posljednje tri godine nakon razdoblja negativnih stopa rasta. Nominalna ulaganja na lokalnoj razini samo u 2018. povećala su se za gotovo petinu. Ta kretanja proizlaze iz nastojanja vlade da povećala ulaganja. Međutim, ulaganja na lokalnoj razini i dalje su manja od troška amortizacije. Prema Općinskom povjerenstvu KfW za 2019. uočeni zaostaci u ulaganjima do 2018. iznosili su 4 % BDP-a. U kombinaciji s povoljnim stanjem proračuna to upućuje na zaključak da ima prostora za povećanje ulaganja na svim državnim razinama, osobito na regionalnoj i lokalnoj razini. Ulaganja u javnu infrastrukturu i dalje su otežana zbog ograničenih kapaciteta i njihovih planiranja na lokalnoj razini. Uvedene su mjere za uklanjanje tih ograničenja, no još nisu vidljivi održivi opipljivi rezultati. Nadalje, ima prostora za poboljšanje digitalnih javnih usluga i javne nabave. Znatno se povećala razina privatnih ulaganja, ali ne u svim razredima imovine. Naglo su se povećala ulaganja u opremu kao rezultat rekordno visoke razine iskorištenosti kapaciteta. I

⁽⁴⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 19.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁶⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala koristeći se zajednički dogovorenim metodologijom.

dalje rastu ulaganja u stanogradnju. Međutim, kapaciteti građevinskog sektora zasad su ograničeni, dok su cijene u porastu. Rast gradnje nestambenih objekata bio je spor u realnom smislu, što ukazuje na to da razvoj kritične infrastrukture nije bio u skladu s potrebama gospodarstva.

- (8) Javni rashodi za obrazovanje iznosili su 4,1 % BDP-a u 2017., što je manje od prosjeka Unije od 4,6 %. Za obrazovanje je izdvojeno 9,3 % ukupnih državnih rashoda, što je također manje od prosjeka Unije od 10,2 %. Rashodi za obrazovanje i istraživanje u 2017. iznosili su 9 % BDP-a, što je manje od nacionalnog cilja od 10 %. Unatoč povećanju rashoda za obrazovanje u realnom smislu, zbog demografskih je kretanja dodatno povećana razina nedostatnosti ulaganja. Zakonodavne izmjene kojima bi se saveznoj vladi omogućilo da izravno ulaže u digitalno obrazovanje, uz sredstva koje dodjeljuju savezne pokrajine (*Digitalpakt*) djeluju obećavajuće, no rezultati još nisu vidljivi. Da bi se riješili problemi kao što su sve veći broj učenika, nedostatak nastavnika i daljnji razvoj ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, bit će potrebna odgovarajuća javna financijska sredstva. Dodatni rashodi za obrazovanje, istraživanje i inovacije ključni su za povećanje potencijalnog rasta Njemačke i njezinu prilagodbu tehnološkim promjenama.
- (9) Njemačka je proteklih godina ostvarila napredak u povećanju intenziteta ulaganja u istraživanje i razvoj, uglavnom zbog toga što su velika poduzeća povećala svoje rashode za istraživanje i razvoj, osobito u sektore srednje/visoke tehnološke proizvodnje i automobilski sektor. Intenzitet ulaganja malih i srednjih poduzeća (MSP-i) u istraživanje i razvoj znatno je manji od prosjeka Unije te i dalje za njim zaostaje. MSP-i imaju manje koristi od suradnje s javno-istraživačkim ustanovama nego velika poduzeća. Ta dva čimbenika negativno utječu na inovacije u poslovnom sektoru, čija se razina već duže vrijeme smanjuje. Dodatna ulaganja u istraživanje i razvoj bitna su ne samo za povećanje inovacijskih kapaciteta u gospodarstvu i produktivnosti, već i za lakši prijelaz na niskouglijično i kružno gospodarstvo, osobito kad je riječ o održivom prometu, zelenim energetske tehnologijama, ekoinovacijama i recikliranju, te za daljnje poboljšanje rezultata javno-istraživačkog sektora i njegovog doprinosa tim ciljevima.
- (10) Digitalizacija njemačkog gospodarstva sporo napreduje te MSP-i i dalje sporim tempom uvode digitalne tehnologije. Njemačka zaostaje u uvođenju širokopojasnog interneta vrlo velikog kapaciteta (gigabitne brzine) na nacionalnoj razini, a posebice u ruralnim područjima, u kojima bi se većom razinom ulaganja mogao poboljšati rast produktivnosti. U usporedbi s prosjekom Unije od 30 % samo je 9 % njemačkih kućanstava (sredinom 2018.) bilo pokriveno svjetlovodnim pristupnim mrežama visokih performansi. Umjesto toga, nadogradnja postojećih mreža bakrenih kabela (*vectoring*) i dalje je preferirano tehnološko rješenje koje koristi glavni operater. Iako se za pružanje mnogih usluga koriste povezivosti velike brzine, u 2017. 23 700 poslovnih parkova nije bilo povezano na svjetlovodnu mrežu i 28 % svih poduzeća nije imalo pristup mrežama od najmanje 50 megabita. Nedostatak takve povezivosti koči ulaganja, pogotovo MSP-a od kojih mnoga imaju sjedište u ruralnim i polururalnim područjima. Javna intervencija ključna je za uvođenje ultrabrze (≥ 100 Mbps) širokopojasne infrastrukture u ruralnim područjima te bi se mogle istražiti različite mogućnosti koje ne uključuju samo subvencije. Ponuda digitalnih javnih usluga i usluga e-zdravstva daleko je manja od prosjeka Unije. Samo je 43 % njemačkih internetskih korisnika u 2018. koristilo usluge e-uprave (u usporedbi s prosjekom Unije od 64 %). Kad je riječ o e-zdravstvu, 7 % Nijemaca koristi zdravstvene usluge i usluge skrbi koje se pružaju putem interneta (u usporedbi s prosjekom Unije od 18 %). E-recepte propisuje 19 % liječnika opće prakse (u usporedbi s prosjekom Unije od 50 %).
- (11) U Njemačkoj su potrebna veća ulaganja u prometnu infrastrukturu i rješenja za čistu mobilnost kako bi se riješili problemi mobilnosti i kvalitete zraka te potaknulo smanjenje učinka klimatskih promjena i prilagodba tim promjenama. Tijekom posljednjih pet godina povećale su se emisije stakleničkih plinova iz cestovnog prometa. Kvaliteta zraka u Njemačkoj razlog je za zabrinutost, osobito u urbanim sredinama u kojima oko 60 % štetnih emisija NO_x nastaje u prometu. Za teretni prijevoz mogli bi se više koristiti razvijeniji intermodalni načini prijevoza. Automobili su i dalje najkorištenije prijevozno sredstvo za putovanje na posao i u prometnim se gužvama u prosjeku izgubi

oko 30 sati godišnje. Procjenjuje se da troškovi prometnog zagušenja i pronalaska slobodnog parkirnog mjesta iznose 110 milijardi EUR godišnje ili oko 4 % njemačkog BDP-a. Iako je zabilježen nagli porast broja novoregistriranih vozila na alternativni pogon, takvih je vozila još uvijek malo. Praksa zajedničkog korištenja automobila i prijevoza istim automobilom nedovoljno se koristi. Bit će potrebna znatna javna i privatna ulaganja zbog pojave novih lanaca opskrbe baterijama i kritičnim sirovinama.

- (12) U Njemačkoj se elektroenergetske mreže sporo prilagođavaju proizvodnji iz obnovljivih izvora energije te su i dalje potrebna značajna ulaganja u prijenosne i distribucijske mreže. Značajna kašnjenja u provedbi mnogih projekata uzrokovala su znatne troškove njemačkim i europskim elektroenergetskim mrežama i tržištima električne energije. Do drugog tromjesečja 2018. provedeni su projekti na samo 800 km energetske mreže od ukupno 1 800 km mreže utvrđeni u Zakonu o proširenju energetske mreže iz 2009., djelomično zbog protivljenja javnosti. Zbog kašnjenja u proširenju mreže troškovi uzrokovani zagušenjem bit će još veći te će u većoj mjeri narušiti funkcioniranje njemačkog tržišta i prekograničnih tržišta. Ulaganja u energetske mreže kojima se promiču povezivanje sektora, diversifikacija i odgovarajuća mrežna infrastruktura ključna su za fleksibilnost energetske sustava i bolju integraciju različitih sektora gospodarstva uzme li se u obzir ostvarivanje energetske i klimatske ciljeve.
- (13) Smanjila se cjenovna pristupačnost stanovanja u Njemačkoj. Cijene najma i stambenih nekretnina rastle su od 2015. brže od njihovih dugoročnih prosjeka, osobito u velikim gradovima. U 2017. prekomjerne troškove stanovanja (odnosno ukupni troškovi stanovanja iznosili su više od 40 % raspoloživog dohotka) imalo je 20 % osoba u dobi od 65 godina i više u usporedbi s 10 % Europljana u dobi od 65 godina i više. Među stanovništvom s najnižim dohotkom stopa prekomjernih troškova stanovanja bila je 10 postotnih bodova veća od prosjeka Unije koji iznosi 35,3 %. Vlada je na to reagirala uvođenjem određenih mjera, među ostalim i ograničavanjem rasta cijena najma (*Mietpreisbremse*), programom potpore za kupnju novih nekretnina (*Baukindergeld*) i izmjenom osnovnog propisa kojim se saveznoj vladi omogućuje da financijski podupre izgradnju socijalnih stanova. Međutim, broj novoizgrađenih stanova i dalje u velikoj mjeri ne zadovoljava potražnju te je znatno manji od cilja vlade tj. 375 000 stanova godišnje. Potrebne su dodatne mjere, primjerice brža izgradnja socijalnih stanova, bolje mogućnosti prijevoza i reforma propisa o korištenju zemljišta i gradnji.
- (14) Njemačka je osobito imala koristi od integracije na unutarnjem tržištu te ima važnu ulogu u njegovu daljnjem razvoju. Međutim, prepreke tržišnom natjecanju u sektoru poslovnih usluga i dalje su velike u Njemačkoj u usporedbi s ostalim državama članicama. To se odnosi na razna područja, uključujući regulirane profesije, primjerice arhitekta, inženjere i pružatelje pravnih usluga, u kojima regulatorna ograničenja, poput rezerviranja djelatnosti za određene profesije i regulacije cijena i naknada, kočuju tržišno natjecanje. Međutim, i za pružanje nereguliranih poslovnih usluga postoje veća ograničenja nego u drugim državama članicama. Promjenama u reguliranju poslovnih usluga u cilju jačanja tržišnog natjecanja povećala bi se učinkovitost i djelotvornost ulaganja i ekonomske aktivnosti.
- (15) Nakon određenih poboljšanja prethodnih godina, prošle je godine ostvaren neznatan napredak u provedbi reforme njemačkog poreznog sustava u cilju poticanja domaćih privatnih ulaganja i rasta. Porezni sustav i dalje je složen i otežava donošenje odluka, primjerice odluka o sudjelovanju na tržištu rada, ulaganjima i financiranju te bi mogao sadržavati učinkovitije poticaje za ulaganja i potrošnju. Najveći je napredak ostvaren u pogledu oporezivanja rada, no to još nije vidljivo u podacima. Još ima prostora za smanjenje distorzivnog oporezivanja rada na način da se oporezivanje rada preusmjeri na izvore prihoda kojima se u većoj mjeri potiče uključiv i održiv rast. Porez na dohodak od rada u 2018. (porezno opterećenje) i dalje je među najvećima u Uniji, i za osobe s prosječnim dohotkom i one s niskim dohotkom. Doprinosi poslodavaca za socijalno osiguranje osobito su visoki ako se usporede s ostalim zemljama; doprinosi za socijalno osiguranje čine dvije trećine poreznog opterećenja, dok porezi na dohodak čine jednu trećinu. S druge strane, prihodi od poreza za okoliš iskazani kao udio u BDP-u među najnižima su u Uniji. Trošak kapitala i prosječna efektivna stopa poreza na dobit, koji se razlikuju među regijama, među najvišima su u Uniji. Prosječna efektivna porezna stopa iznosila je 28,8 % (ukupno na nacionalnoj razini) u usporedbi s prosjekom Unije od 20 %. Zbog povezanosti poreza na dobit, lokalnog poreza na gospodarsku djelatnost i naknada za solidarnost, sustav poreza na dobit je složen, podrazumijeva velike troškove porezne uprave i negativno utječe na razinu i lokaciju ulaganja. Nadalje, porez na dobit negativno utječe i na donošenje odluka o financiranju jer se njime favorizira financiranje zaduživanjem i prema podacima iz 2017. taj je porez treći po veličini u Uniji. Smanjenjem kapitalnih troškova vlasničkog kapitala povećala bi se privatna ulaganja i ojačalo relativno nedovoljno razvijeno tržište poduzetničkog kapitala.

- (16) Tržište rada i dalje je veliko, iako potencijal određenih skupina radnika za tržište rada nije dovoljno iskorišten. Stopa zaposlenosti osoba u dobi od 20 do 64 godine dosegula je 79,9 % u četvrtom tromjesečju 2018. i među najvišima je u Uniji. Nezaposlenost je početkom 2019. pala na dosad najnižu razinu od 3,2 %. Visoke stope slobodnih radnih mjesta i nedostatak radne snage postaju sve izraženiji i znatno ograničavaju proizvodnju u nekim regijama i sektorima. No i dalje nije dovoljno iskorišten potencijal određenih skupina u odnosu na tržište rada, primjerice žena i osoba migrantskog podrijetla. Budući da iznosi 46,7 %, stopa žena u Njemačkoj koje rade u nepunom radnom vremenu vrlo je visoka. U Njemačkoj su porezi na dohodak od rada i dalje relativno visoki, uključujući i za osobe s niskim dohotkom. Specifični propisi kojima se uređuje zajedničko oporezivanje dohotka bračnih parova (*Ehegattensplitting*) ne potiču primatelje drugog dohotka da rade veći broj sati. Stopa zaposlenosti osoba migrantskog podrijetla znatno je niža od stope zaposlenosti osoba njemačkog podrijetla, pri čemu su te razlike osobito velike među ženama. Poduzete su mjere za poticanje integracije izbjeglica na tržište rada, no i dalje postoje problemi, primjerice, njihovo nepoznavanje njemačkog jezika, nepostojeće kvalifikacije ili kvalifikacije koje se ne priznaju, odgovornosti za skrb o djeci i rodbini te nepoznavanje neslužbenih pravila na njemačkom tržištu rada.
- (17) Učinak umirovljenja pripadnika naraštaja „baby booma” izraženiji je u Njemačkoj nego u drugim državama članicama. U dugoročnom razdoblju ta će demografska promjena opteretiti njemačke javne financije te bi mogla dovesti u pitanje primjerenost mirovina i povećati izloženost zasad ograničenog udjela starijeg stanovništva (u dobi od 65 godina i više) riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti. Predviđa se da će se Njemačka do 2040. suočiti s jednim od najvećih povećanja rashoda za javne mirovine u Uniji iskazanih kao udio u BDP-u (povećanje za 1,9 postotnih bodova BDP-a), dok se prema Izvješću o starenju stanovništva (Europska komisija, 2018d) predviđa da će se omjer javne mirovine i prosječne plaće smanjiti za 4,4 postotna boda i iznositi 37,6 %. Nedavno provedenim mirovinskim reformama povećao se iznos mirovina za određene skupine, no još nije sigurno da će se tim socijalnim naknadama nadoknaditi njihov značajan fiskalni trošak. Vlada je odredila i dva praga (*doppelte Haltelinie*): najveću stopu doprinosa za mirovinsko osiguranje od 20 % i najmanju stopu zamjene od 48 % do 2025. Da bi se ti pragovi održali, bit će potrebni znatni fiskalni transferi, zbog čega će se dodatno opteretiti mladi naraštaji. Nadalje, primjerenost mirovina osoba s niskim dohotkom i dalje izaziva zabrinutost.
- (18) Unatoč sve većem nedostatku radne snage, rast realne plaće i dalje je skroman, dok se u 2018. nominalna plaća povećala za 3,1 %. Nadalje, ukupnom rastu plaća u 2018., koji je bio neznatno veći od rasta produktivnosti, doprinijeli su rast zaposlenosti osoba koje rade u punom radnom vremenu i imaju bolje plaćena radna mjesta te smanjenje u ukupnoj zaposlenosti udjela zaposlenosti osoba koje rade u nepunom radnom vremenu i imaju lošije plaćena radna mjesta. Zastupljenost kolektivnog pregovaranja nastavila se smanjivati (za 2 postotna boda u razdoblju od 2016. do 2017.) te se smanjila na 49 % u zapadnom dijelu zemlje i 34 % u istočnom dijelu zemlje. Postoje znatne razlike u toj zastupljenosti među sektorima, odnosno veća je u javnom sektoru i sektoru proizvodnje, dok je znatno manja u uslužnom sektoru. Radnici s niskim dohotkom općenito imaju koristi od minimalne plaće koja je uvedena 2015. Znatno se povećala cijena sata rada u donjem dijelu distribucije plaća, odnosno u najniža dva decila. Međutim, udio radnika s niskim dohotkom iznosio je 22,5 % u 2017. i dalje je znatno veći od prosjeka Unije. Broj zaposlenih osoba s tzv. mini-poslovima smanjio se za 6,8 % u razdoblju od 2010. – 2018. te se u istom razdoblju broj zaposlenih osoba za koje je obvezna uplata doprinosa za socijalno osiguranje povećao za oko 18,1 %. Poboljšanjem uvjeta za promicanje rasta plaća pridonijelo bi se domaćoj potražnji i uspostavi ponovne ravnoteže u europodručju.
- (19) Vertikalna društvena mobilnost prema gore putem obrazovanja slaba je u Njemačkoj. Nacionalni izvori potvrđuju da je ostvaren neznatan napredak u smanjenju učinka socioekonomskog položaja na obrazovne ishode. Njemačka ostvaruje dobre rezultate u integraciji nedavno pristiglih migranata i izbjeglica u sustav obrazovanja i osposobljavanja. Međutim, učenici migrantskog podrijetla obično se suočavaju s većim izazovima nego učenici njemačkog podrijetla (npr. stope ranog napuštanja školovanja i poteškoće u pronalasku programa za naukovanje). Zbog sve veće heterogenosti učenika trebalo bi se dodatno potruditi da se ojačaju znanja i vještine nastavnika u okolnostima u kojima već nedostaje znatan broj nastavnika. Sudjelovanje zaposlenih u obrazovanju odraslih razlog je za zabrinutost kad je riječ o budućim rezultatima radnika na tržištu rada, posebno za 6,2 milijuna osoba koje nemaju osnovne vještine čitanja i pisanja.
- (20) Iako se broj osoba izloženih riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti smanjio otkad je dosegnuo vrhunac u 2014., i dalje je problematična jednakost mogućnosti. Konkretno, rizik od siromaštva ili socijalne isključenosti djece niskokvalificiranih roditelja bio je u 2017. za 67 postotnih bodova veći nego za djecu visokokvalificiranih roditelja. Ta je razlika znatno veća od prosječne razlike u Uniji (53,9 postotnih bodova).

- (21) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021. – 2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Njemačku za 2019. To bi Njemačkoj omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u utvrđenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama.
- (22) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Njemačke i objavila je u izvješću za Njemačku za 2019. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2019., Nacionalni program reformi za 2019. i mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Njemačkoj prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Njemačkoj, nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije. To je učinila jer je potrebno ojačati ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.
- (23) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2019. i prema njegovu mišljenju ⁽⁷⁾ očekuje se da će Njemačka biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.
- (24) Uzimajući u obzir detaljno preispitivanje koje je provela Komisija i tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Nacionalni program reformi za 2019. i Program stabilnosti za 2019. Preporuke Vijeća donesene u skladu s člankom 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporukama 1. i 2. u nastavku. Tim se preporukama doprinosi i provedbi Preporuke za europodručje za 2019., posebice provedbi prve preporuke za europodručje. Fiskalnim politikama iz preporuke 1. u nastavku doprinosi se, među ostalim, rješavanju neravnoteža povezanih s aktualnim suficitom tekućeg računa,

PREPORUČUJE da Njemačka u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Iskoristiti fiskalnu i strukturnu politiku za ostvarenje održivog rasta javnih i privatnih ulaganja, posebice na regionalnoj i lokalnoj razini, pri čemu treba poštovati srednjoročni proračunski cilj. Usmjeriti investicijsku politiku na obrazovanje, istraživanja i inovacije, digitalizaciju i širokopojasni internet vrlo visokog kapaciteta, održiv promet, energetske mreže i cjenovno pristupačno stanovanje, vodeći računa o regionalnim razlikama. Preusmjeriti oporezivanje s rada na izvore koji su manje štetni za uključiv i održiv rast. Ojačati tržišno natjecanje u području poslovnih usluga i reguliranih profesija.
2. Smanjiti nepoticajne mjere za dulje radno vrijeme, uključujući i veliko porezno opterećenje, posebno za radnike s niskim plaćama i primatelje drugog dohotka. Poduzeti mjere kojima se štiti dugoročna održivost mirovinskog sustava te istodobno zaštititi njegovu primjerenost. Poboljšati uvjete kojima se potiče veći rast plaća te istodobno poštovati ulogu socijalnih partnera. Poboljšati obrazovne ishode i razinu vještina skupina u nepovoljnom položaju.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

⁽⁷⁾ Na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Estonije za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Estonije za 2019.**

(2019/C 301/06)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ također donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojem Estonija nije utvrđena kao jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Europsko vijeće potvrdilo 21. ožujka 2019. Vijeće je 9. travnja 2019. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ⁽³⁾ („Preporuka za europodručje za 2019.”) u kojoj je utvrđeno pet preporuka za europodručje („preporuke za europodručje”).

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.).

⁽³⁾ SL C 136, 12.4.2019., str. 1.

- (2) Kao država članica čija je valuta euro te s obzirom na blisku međusobnu povezanost ekonomija u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Estonija bi trebala osigurati punu i pravodobnu provedbu Preporuke za europodručje za 2019., koja je navedena u preporukama 2. i 3. u nastavku. Konkretno, mjerama za usmjeravanje investicijske politike na određena područja odgovorit će se na drugu preporuku za europodručje o poticanju ulaganja.
- (3) Izvješće za Estoniju za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Estonije u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽⁴⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke donesene prethodnih godina te napredak Estonije u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020.
- (4) Estonija je 30. svibnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019. i 30. travnja 2019. svoj Program stabilnosti za 2019.
- (5) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi“) za razdoblje 2014. – 2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (6) Estonija je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu. Program stabilnosti za 2019. dostavljen je na temelju pretpostavke o nepromijenjenim politikama. U Programu se predviđa da će se deficit opće države koji je u 2018. iznosio 0,6 % u 2019. smanjiti na 0,2 % bruto domaćeg proizvoda (BDP), da će u 2020. iznositi 0,3 % BDP-a te da će se do 2022. bilježiti deficit od 0,7 % BDP-a. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁶⁾ ne planira se da će se srednjoročni proračunski cilj, tj. strukturni deficit od 0,5 % BDP-a, ostvariti tijekom razdoblja obuhvaćenog Programom stabilnosti za 2019. Predviđa se da će se udio duga opće države u BDP-u smanjiti na 5,3 % BDP-a do 2022. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije povoljan je. Nisu precizirane mjere potrebne za potporu planiranim ciljevima u pogledu deficita, što predstavlja rizik za pretpostavljeno povećanje prihoda.
- (7) S obzirom na jesensku prognozu Komisije za 2018., kojom se predviđalo približavanje srednjoročnom proračunskom cilju u 2019. i u skladu s pravilima za odmrzavanje potrebne prilagodbe, stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda ne bi trebala biti viša od 4,9 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,3 % u 2019. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. postoji rizik značajnog odstupanja od tog zahtjeva u 2019.
- (8) Budući da u Estoniji predviđeni proizvodni jaz iznosi 2,7 % BDP-a, a predviđeni rast BDP-a niži je od procijenjene potencijalne stope rasta, stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda u 2020. ne bi trebala biti viša od 4,1 %, što odgovara strukturnoj prilagodbi od 0,6 % BDP-a u skladu sa zajednički dogovorenim matricom zahtjeva iz Pakta o stabilnosti i rastu. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. ne bude li promjene u politikama, postoji rizik značajnog odstupanja od tog zahtjeva u 2020. Općenito, Vijeće smatra da bi se od 2019. trebale poduzeti potrebne mjere usmjerene na usklađivanje s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.

⁽⁴⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 24.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁶⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala koristeći se zajednički dogovorenim metodologijom.

- (9) Zbog velikih skandala s pranjem novca sprečavanje pranja novca postalo je prioritet za Estoniju. Estonija je ojačala svoj okvir za sprečavanje pranja novca i udio depozita nerezidenata u estonskom bankarskom sektoru znatno se smanjio. Međutim, problemi i dalje postoje. Iako je estonska vlada uvela dodatne mjere i smjernice za daljnje jačanje prevencije u ovom području, Estonski parlament još nije donio zakonodavnu inicijativu kojom bi se povećali kapaciteti za nadzor sprečavanja pranja novca. Jednom kad se te mjere donesu, potrebno je osigurati da se učinkovito provode.
- (10) Nedostatak i neusklađenost vještina s potrebama tržišta rada među glavnim su preprekama poslovnom ulaganju i ograničavaju povećanje produktivnosti. Posljednjih je godina Estonija provela sveobuhvatne reforme, no kretanja na tržištu rada i smanjenje broja radno sposobnog stanovništva dugotrajni su izazovi za sustav obrazovanja i osposobljavanja. Ti izazovi uključuju još uvijek visoku stopu ranog napuštanja školovanja, nedovršenu reorganizaciju mreže škola, nedovoljnu relevantnost visokog obrazovanja i strukovnog obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada te izazove povezane sa starenjem nastavnika i niskom razinom privlačnosti nastavničkog zanimanja. Iako se stopa sudjelovanja u obrazovanju odraslih povećava, stjecanje dodatnih vještina i prekvalifikacija radne snage ne odvijaju se dovoljno brzo da bi da bi se održao korak s kretanjima na tržištu rada. Među svim utvrđenim vještinama koje nedostaju ističe se nedostatan inovacijski kapacitet. Unatoč velikom postotku stručnjaka za informacijske i komunikacijske tehnologije, osposobljavanje za stjecanje digitalnih vještina koje nude poduzeća nije dostatno. Poboljšanje relevantnosti sustava obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada, među ostalim ulaganjem u profesionalno usmjeravanje, rješavanje problema ranog napuštanja školovanja i bolje predviđanje potrebnih vještina, omogućilo bi stjecanje odgovarajućih vještina. Osim toga, poboljšanje radnih uvjeta nastavnika, kvalitete poučavanja i obrazovnih politika kao reakcija na demografska i gospodarska kretanja povećalo bi kapacitet sustava obrazovanja i osposobljavanja.
- (11) Unatoč poboljšanjima, siromaštvo, socijalna isključenost i dohodovna nejednakost i dalje su znatni, pogotovo među osobama starije dobi. Oko 42 % osoba u dobi od 65 godina i više bilo je 2017. izloženo riziku od siromaštva i socijalne isključenosti u usporedbi s prosjekom Unije od 15 %. Socijalne naknade još nisu učinkovite u smanjenju siromaštva, a socijalna sigurnosna mreža i dalje je slaba. Pružanje cjenovno pristupačnih i kvalitetnih socijalnih usluga ometa slaba koordinacija između usluga zdravstvene i socijalne zaštite te velike razlike u kapacitetima općina pri utvrđivanju potreba za socijalnim uslugama i pružanju tih usluga. Građani moraju i sami pokrivati znatan dio troškova usluga koje pružaju nadležna tijela. Javna potrošnja Estonije za dugotrajnu skrb iznosila je manje od polovine prosjeka Unije (0,6 % BDP-a u odnosu na 1,6 % BDP-a u 2016.). Nema preventivnih mjera ili sustava potpore koji bi umanjili opterećenost neformalnih pružatelja skrbi. Udio osoba s nezadovoljenim zdravstvenim potrebama i dalje je jedan od najviših u Uniji (11,7 %), što upućuje na probleme pristupačnosti i učinkovitosti sustava zdravstvene zaštite. Ti problemi upućuju na potrebu za pružanjem integriranih cjenovno pristupačnih i kvalitetnih usluga socijalne i zdravstvene zaštite i razvojem sveobuhvatnog okvira za dugotrajnu skrb. Ulaganjima koja podupiru socijalnu uključenost, među ostalim u socijalnu infrastrukturu, potaknuo bi se uključiv rast.
- (12) Rodna razlika u plaćama u 2017. bila je i dalje među najvećima u Uniji i iznosila je 25,6 %, neznatno više nego godinu ranije. Osim toga, utjecaj roditeljstva na zapošljavanje žena znatno je iznad Unijina prosjeka (25,2 % u odnosu na 9 %). Dugi roditeljski dopusti često su uzrok sporijeg napretka žena u karijeri. Žene uglavnom rade u slabije plaćenim gospodarskim sektorima i zanimanjima, iako imaju višu razinu obrazovanja od muškaraca. Nedavnim mjerama dodana je fleksibilnost roditeljskom dopustu i sustavu roditeljskih naknada u cilju lakšeg povratka roditelja na tržište rada. Poboljšano je korištenje uslugama skrbi o djeci. Ipak, čimbenici kao što su gospodarska aktivnost, profesija, dob, radno iskustvo ili radno vrijeme samo djelomično objašnjavaju rodnu razliku u plaćama, što ostavlja neobjašnjenu razliku od 20 % naspram prosjeka Unije od 11,5 %. Transparentnost plaća mogla bi doprinijeti razumijevanju razloga za tako velike rodne razlike u plaćama. Nastavak ulaganja u skrb o djeci i mjere aktivne politike tržišta rada pridonijeli bi zapošljavanju žena. Osim toga, suradnja sa socijalnim partnerima i jačanje njihovih kapaciteta i dalje su važni u širem kontekstu.

- (13) S obzirom na to da je Estonija zemlja na periferiji EU-a i da ima nisku gustoću naseljenosti, povezan prometni sustav koji dobro funkcionira ključan je za njezine poslovne djelatnosti i izvoz. Prometna infrastruktura Estonije ima određene nedostatke u smislu povezivosti i održivosti. Željeznički i intermodalni prijevoz i dalje su nedovoljno razvijeni. Osim toga, tijekom posljednjih pet godina povećale su se emisije stakleničkih plinova iz cestovnog prometa. Daljnja inovativna i održiva rješenja mogla bi doprinijeti otklanjanju problema povezanih sa zagušenjem i javnim prijevozom. Sinkronizacija elektroenergetskog sustava Estonije s europskom kontinentalnom mrežom ključna je za osiguranje opskrbe električnom energijom u čitavoj baltičkoj regiji. Ulaganje u infrastrukturu pridonijelo bi poboljšanju konkurentnosti estonskih poduzeća.
- (14) S niskim razinama ulaganja u istraživanje i razvoj, posebno iz privatnog sektora, Estonija po produktivnosti zaostaje za ostalim državama članicama. Dok su javni rashodi za istraživanje i razvoj 2017. bili neznatno ispod prosjeka Unije, poslovna ulaganja iznosila su samo 0,61 % BDP-a, što je oko polovine prosjeka Unije. Mali udio poduzeća, osobito malih i srednjih poduzeća („MSP-i“), prijavljuje aktivnosti u području istraživanja i inovacija. Rashodi za inovacije koje nisu povezane s istraživanjem i razvojem smanjuju se, a suradnja znanstvene zajednice i poduzeća je slaba. Neki od tih čimbenika negativno utječu na rezultate i produktivnost zemlje u području inovacija. Ciljana ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije, uključujući digitalizaciju i automatizaciju poduzeća, povećala bi produktivnost i konkurentnost Estonije. Tome bi doprinijelo i bolje određivanje prioriteta u područjima koja su relevantna za gospodarstvo. Estonska tijela izradila su i provela nekoliko mjera radi otklanjanja nedostataka u sustavu istraživanja i inovacija, ali je njihov učinak za sada ograničen.
- (15) Izazovi u području učinkovitosti resursa i energetske učinkovitosti i dalje su prisutni. Rezultati ekoinovacija Estonije ne odražavaju u potpunosti potencijal zemlje i njezin ukupni rezultat ekoinovacija od 60 manji je od prosjeka Unije za 40 %. Unatoč određenim poboljšanjima posljednjih godina, Estonija ima oko tri puta slabije rezultate u produktivnosti resursa od prosjeka Unije, a razlika u odnosu na ostatak Unije sve je veća. Samo mali udio estonskih MSP-a poduzima mjere za poboljšanje učinkovitosti resursa i razvoj ekološkog poslovanja. Nadalje, gospodarstvo je energetske vrlo intenzivno, a razine potrošnje energije znatno su iznad prosjeka Unije. Sve estonske regije zaostaju u poboljšanju učinkovitosti resursa i energetske učinkovitosti. S udjelom obnovljive energije u prometu od 0,4 % u 2017. Estonija je daleko od svojeg nacionalnog cilja od 10 %. Poticanje učinkovitosti resursa i energetske učinkovitosti, posebno u sektoru građevinarstva, te potpora kružnom gospodarstvu, uključujući povećanjem ulaganja, dodatno bi pridonijeli konkurentnijem i održivijem gospodarstvu.
- (16) Postupci u slučaju nesolventnosti u Estoniji traju oko tri godine, a stopa namirenja neznatno je iznad 40 %. Tako radnici i financijski resursi ostaju zarobljeni u manje produktivnim poduzećima. To ugrožava i inicijative za ulaganje i financiranje poduzeća. Reforma okvira za postupke u slučaju nesolventnosti bila bi važna za skraćivanje trajanja postupaka i povećanje stope namirenja vjerovnika. Konkretno, reformom bi se mogla potaknuti primjena postupaka restrukturiranja prije i poslije samog postupka u slučaju nesolventnosti i spriječiti postupno unovčavanje dijelova imovine poduzeća u likvidaciji.
- (17) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021. – 2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Estoniju za 2019. To bi Estoniji omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u utvrđenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama.
- (18) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Estonije i objavila je u izvješću za Estoniju za 2019. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2019., Nacionalni program reformi za 2019. i mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Estoniji prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Estoniji, nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije. To je učinila jer je potrebno ojačati ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.

- (19) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2019. i njegovo je mišljenje ⁽⁷⁾ posebno navedeno u preporuci 1. u nastavku.

PREPORUČUJE da Estonija u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Osigurati da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda u 2020. ne premaši 4,1 %, što odgovara godišnjoj strukturalnoj prilagodbi od 0,6 % BDP-a. Osigurati učinkovit nadzor i provedbu okvira za sprečavanje pranja novca.
2. Riješiti problem nedostatka vještina i poticati inovacije povećanjem kapaciteta i relevantnosti sustava obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada. Povećati primjerenost socijalne sigurnosne mreže te pristup cjenovno pristupačnim i integriranim socijalnim uslugama. Poduzeti mjere za smanjenje rodne razlike u plaćama, među ostalim povećanjem transparentnosti plaća.
3. Usmjeriti investicijsku politiku na održivu prometnu i energetska infrastrukturu, uključujući interkonekcije, na poticanje istraživanja i inovacija te na učinkovitost resursa i energetska učinkovitost, vodeći računa o regionalnim razlikama.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

⁽⁷⁾ Na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Irske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Irske za 2019.**

(2019/C 301/07)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža ⁽²⁾, a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. U njemu je posebna pozornost posvećena europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 ujedno donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu se navodi da je Irska jedna od država članica za koje će se provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Europsko vijeće potvrdilo 21. ožujka 2019. Vijeće je 9. travnja 2019. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ⁽³⁾ („Preporuka za europodručje za 2019.”) u kojoj je utvrđeno pet preporuka za europodručje („preporuke za europodručje”).

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

⁽³⁾ SL C 136, 12.4.2019., str. 1.

- (2) Kao država članica čija je valuta euro te s obzirom na blisku međusobnu povezanost ekonomija u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Irska bi trebala osigurati punu i pravodobnu provedbu Preporuke za europodručje za 2019., kako je navedeno u preporukama 1. i 3. u nastavku. Konkretno, usmjerenjem ekonomske politike povezane s ulaganjima na određena područja i uvođenjem poreznih mjera doprinijet će se rješavanju druge preporuke za europodručje u vezi s poticanjem ulaganja, poboljšanjem javnih financija i borbom protiv agresivnog poreznog planiranja.
- (3) Izvješće za Irsku za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Irske u smislu preporuka za tu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽⁴⁾, mjera poduzetih slijedom preporuka za Irsku donesenih prethodnih godina te napredak Irske u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u vezi sa strategijom Europa 2020. Izvješće sadržava i detaljno preispitivanje na temelju članka 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011, čiji su rezultati također objavljeni 27. veljače 2019. Komisija u svojoj analizi zaključuje da u Irskoj postoje makroekonomske neravnoteže. Konkretno, zbog visoke razine javnog i privatnog duga i neto vanjskih obveza Irska je podložna negativnim šokovima, ali varijable toka nastavile su se poboljšavati. Razina privatnog duga još je visoka, ali gospodarski rast i dalje doprinosi njezinu smanjenju. Aktivnosti multinacionalnih poduzeća i dalje utječu na korporativni dug. Čini se da je dug kućanstava uglavnom u skladu s temeljnim pokazateljima, iako je visok u odnosu na raspoloživi dohodak. Predviđa se nastavak trenda smanjenja državnog duga, a deficit se približava uravnoteženom stanju. Cijene stambenih nekretnina već nekoliko godina ubrzano rastu, ali je taj rast nedavno usporio. Na njihov rast najviše utječe ograničena ponuda i nema jasnih dokaza precijenjenosti. Iako je razina neprihodonosnih kredita još visoka, zabilježen je njezin daljnji pad, dok se dugoročne dospelje nepodmirene obveze sporije smanjuju.
- (4) Irska je 17. travnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019., a 29. travnja 2019. svoj Program stabilnosti za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (5) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi“) za razdoblje 2014. – 2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedinu zemlju. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾, ako je to nužno radi potpore provedbi relevantnih preporuka Vijeća, Komisija od države članice može zatražiti da preispita svoj sporazum o partnerstvu i relevantne programe te predloži izmjene u vezi s njima. Komisija je dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu pružila u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (6) Irska je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu te podliježe pravilu o dugu. Vlada u svojem Programu stabilnosti za 2019. predviđa da će se ukupni saldo povećati na 0,2 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) u 2019. te se potom nastaviti postupno povećavati kako bi u 2023. dosegnuo 1,3 % BDP-a. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁶⁾ planira se da će se srednjoročni proračunski cilj, tj. strukturni deficit od 0,5 % BDP-a, ostvariti do 2020. Prema Programu stabilnosti očekuje se da će udio duga opće države u BDP-u u 2019. pasti na 61,1 % te nastaviti se smanjivati kako bi u 2023. iznosio 51,6 %. Navedene proračunske projekcije temelje se na uvjerljivom makroekonomskom scenariju. S druge strane, nisu dovoljno precizirane mjere potrebne da bi se ostvarili planirani ciljevi u pogledu deficita od 2020. nadalje.

⁽⁴⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 27.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁶⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala koristeći se zajednički dogovorenim metodologijom.

- (7) Vijeće je 13. srpnja 2018. Irskoj preporučilo da u 2019. ostvari svoj srednjoročni proračunski cilj. To je u skladu s maksimalnom stopom nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda ⁽⁷⁾ od 7 % u 2019., što odgovara dopuštenom pogoršanju strukturnog salda od 0,3 % BDP-a. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. očekuje se da će Irska u 2019. udovoljiti preporučenoj fiskalnoj prilagodbi.
- (8) Irska bi u 2020. trebala ostvariti svoj srednjoročni proračunski cilj. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. to je u skladu s maksimalnom stopom nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda od 3,7 % ⁽⁸⁾, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,7 % BDP-a. Predviđa se da će Irska ostvariti srednjoročni proračunski cilj. Predviđa se da će se dug opće države i dalje stabilno smanjivati, u većoj mjeri nego što je to određeno zahtjevima iz pravila o dugu. Općenito, Vijeće smatra da se očekuje da će Irska u 2019. i 2020. biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu. S obzirom na razliku između vrijednosti BDP-a i nacionalnog outputa u Irskoj te povezani učinak na udio duga u BDP-u te postojeće cikličke uvjete u toj zemlji i povećane vanjske rizike važno je sve neočekivane prihode iskoristiti za daljnje smanjenje udjela duga opće države.
- (9) Javne financije dodatno su se poboljšale zahvaljujući snažnom rastu outputa, no rizici od nestabilnosti prihoda i dalje su prisutni te još ima prostora za povećanje otpornosti prihoda na gospodarske fluktuacije i negativne šokove. Ograničavanjem opsega i broja poreznih rashoda i proširenjem porezne osnovice povećala bi se stabilnost prihoda u slučaju gospodarske nestabilnosti. Iako je Irska povećala nižu stopu poreza na dodanu vrijednost za turističke djelatnosti, neke nedavno uvedene porezne mjere bile su usmjerene na smanjenja i olakšice. Povrh toga, u Irskoj još ima prostora za poboljšanje načina na koji se njezinim poreznim sustavom može doprinijeti ostvarenju okolišnih ciljeva. Takva bi nastojanja mogla uključivati smanjenje subvencija za fosilna goriva i slanje jačeg cjenovnog signala ulagačima planskim povećavanjem poreza na ugljik tijekom idućeg desetljeća.
- (10) Borba protiv agresivnog poreznog planiranja ključna je za povećanje djelotvornosti i pravednosti poreznih sustava, kao što je potvrđeno u Preporuci za europodručje za 2019. Zbog učinaka prelijevanja među državama članicama koji proizlaze iz strategija agresivnog poreznog planiranja poreznih obveznika zakonodavstvo Unije potrebno je dopuniti koordiniranim djelovanjem na razini nacionalnih politika. Irska je poduzela mjere protiv agresivnog poreznog planiranja, ali visoka razina plaćanja naknada za licenciju i dividendi kao postotka BDP-a upućuje na to da se poduzeća koriste irskim poreznim propisima kako bi provodila agresivno porezno planiranje. Ograničena primjena poreza po odbitku na „izlazna” plaćanja (tj. plaćanja rezidenata Unije rezidentima trećih zemalja) naknada za licenciju i kamata koja izvršavaju poduzeća sa sjedištem u Irskoj može dovesti do toga da ta plaćanja posve izbjegnu oporezivanje ako se ujedno ne oporezuju u državi primatelja plaćanja.
- (11) Rizici za dugoročnu fiskalnu održivost povezani s troškovima starenja stanovništva i dalje su prisutni. Predviđa se da će se potrošnja za zdravstvo povećati s 4,1 % BDP-a u 2016. na 5,1 % u 2070., pri čemu bi vrhunac od 5,2 % trebala dosegnuti u 2063. Iako neki aspekti zdravstvenog sustava u Irskoj dobro funkcioniraju ili su se poboljšali, sustav je neučinkovit, s poteškoćama zadovoljava potražnju i ne pruža koordiniranu, integriranu skrb. Kako bi ublažila učinke sve većih pritisaka potražnje, irska vlada odobrila je provedbenu strategiju *Sláintecare* i osnovala Ured za provedbu programa *Sláintecare* s ciljem sveobuhvatne reforme i modernizacije irskih zdravstvenih i socijalnih usluga tijekom sljedećih 10 godina. Planirana reforma vjerodostojan je pokušaj stvaranja opće dostupnog i održivog zdravstvenog sustava, zadovoljenja potražnje sve starijeg stanovništva i preusmjeravanja pružanja skrbi na zajednicu, uz veći naglasak na prevenciju. Time će se vjerojatno smanjiti oslanjanje na akutnu skrb, čime će zdravstvo postati troškovno učinkovitije. Međutim, provedba je ugrožena zbog poteškoća s kojima se zdravstveni sustav suočava u rješavanju dvostrukog tržišta zdravstvenog osiguranja i učinkovitom upravljanju svojim proračunom, uspješnosti i radnom snagom u kratkoročnom razdoblju. Kratkoročne troškove potrebno je jednako tako ograničiti kako bi se ostvarila dugoročna vizija programa *Sláintecare*.

⁽⁷⁾ Neto primarni državni rashodi sastoje se od ukupnih državnih rashoda bez rashoda za kamate, rashoda za programe Unije koji su u cijelosti usklađeni s prihodima iz fondova Unije i nediskrecijskih promjena u rashodima za naknade za nezaposlenost. Nacionalno financirane bruto investicije u fiksni kapital izgladuju se tijekom četverogodišnjeg razdoblja. Uračunane su diskrecijske mjere na prihodovnoj strani ili povećanja prihoda propisana zakonom, dok se jednokratne mjere na prihodovnoj i rashodovnoj strani poništavaju. Referentnim mjerilom za rashode za Irsku odražava se prilagodba kojom se ispravlja anomalija referentne stope potencijalnog rasta u desetogodišnjem razdoblju do koje je došlo zbog iznimno velikog rasta realnog BDP-a u 2015. Komisija je slijedila pristup koji su primijenila irska tijela pri proračunskim izračunima za 2017. i uzela u obzir prosjek stopa potencijalnog rasta u 2014. i 2016.

⁽⁸⁾ U 2019. referentnim mjerilom za rashode odražava se prilagodba kojom se ispravlja anomalija referentne stope potencijalnog rasta u desetogodišnjem razdoblju do koje je došlo zbog iznimno velikog rasta realnog BDP-a u 2015.

- (12) Unatoč prošlim nastojanjima vlade da ograniči rashode za javne mirovine, očekuje se znatno povećanje ukupnog deficita mirovinskog sustava u dugoročnom razdoblju zbog predviđenog povećanja rashoda za mirovine s 5 % BDP-a u 2016. na 6,6 % u 2070., pri čemu se vrhunac od 7,5 % očekuje u 2053. Potpuna i pravodobna provedba predstavljenog plana mirovinske reforme ključna je za ostvarivanje veće fiskalne održivosti irskog mirovinskog sustava.
- (13) Veća ulaganja u vještine, obrazovanje i osposobljavanje te socijalnu uključenost ključna su za poboljšanje produktivnosti i dugoročnog uključivog rasta u Irskoj. Zbog smanjenja ponude radne snage te nedostatka vještina i njihove neusklađenosti s potrebama tržišta rada u određenim sektorima potrebno je doprijeti do neaktivnih skupina potencijalnih radnika i ulagati u nedovoljno iskorišteni ljudski kapital. Trebalo bi promicati dokvalifikaciju te obrazovne programe i strukovno osposobljavanje bolje uskladiti s potrebama tržišta rada. S obzirom na mali postotak radne snage s osnovnim digitalnim vještinama potrebna su daljnja ulaganja u osposobljavanje na radnom mjestu i dokvalifikaciju odrasle radne snage. Ulaganja u pristup kvalitetnoj i cjenovno pristupačnoj skrbi o djeci te uvođenje nacionalnog programa skrbi o djeci doprinijet će povećanju prilično niske stope zaposlenosti žena. Stopa sudjelovanja osoba s invaliditetom na tržištu rada među najnižima je u Europi. Broj osoba koje žive u kućanstvima s niskim intenzitetom rada i dalje je među najvišima u Uniji, zbog čega su potrebne integriranije i ciljanije strategije aktivacije kako bi se pružila potpora toj posebnoj skupini.
- (14) Razdoblje niske razine ulaganja nakon ekonomske krize utječu na dostupnost cjenovno pristupačnog socijalnog stanovanja i odgovarajuće infrastrukture u području čistog prijevoza i energije, vode i ultrabrzog širokopojasnog interneta, što stvara prepreke poslovnim ulaganjima. Povrh toga, tijekom petogodišnjeg razdoblja snažno su se povećale emisije stakleničkih plinova u cestovnom prometu. Bolja infrastruktura mogla bi uz prostorno planiranje biti glavni čimbenik povećanja stambene ponude, privatnih ulaganja i produktivnosti, čime bi se osigurao uravnotežen regionalni gospodarski razvoj. Povezivost prilagođena budućim potrebama i dostatne digitalne vještine i dalje su ključne kako bi domaća poduzeća učinkovito iskorištavala digitalne tehnologije, kao i za uspješan domaći sektor informacijske i komunikacijske tehnologije. Još su prisutni znatni izazovi u pogledu pristupa ultrabrzom širokopojasnom internetu, posebno u ruralnim područjima. Više infrastrukturnih ulaganja u čistu energiju, čist i javni prijevoz i vodne usluge te intenzivnija nastojanja u području dekarbonizacije, energetske učinkovitosti, energije iz obnovljivih izvora i kružnoga gospodarstva pomogli bi Irskoj da uspješno prijede na niskougljično i okolišno otporno gospodarstvo.
- (15) Iako bi uvođenje nacionalnog razvojnog plana na kraju moglo rezultirati osiguravanjem dodatne osnovne infrastrukture, slab kapacitet građevinskog sektora mogao bi biti prepreka njezinoj pravodobnoj izgradnji. Nadalje, diversifikacijom pomorskog prometa i energetske veza s kontinentalnom Europom mogla bi se povećati otpornost gospodarstva na vanjske šokove. Irska dosad nije uspjela odvojiti svoj gospodarski rast od emisija stakleničkih plinova i onečišćivača zraka. Emisije stakleničkih plinova stalno se povećavaju, posebno u prometu, poljoprivredi, energetici i izgrađenom okolišu. Ako ne ostvari napredak u tom području, Irska će teže ispunjavati svoje obveze prema Uniji, a povećat će i troškove budućeg djelovanja.
- (16) Cijene nekretnina i dalje se povećavaju zbog kroničnog manjka ponude i povećanja potražnje. Iako se 2017. nije činilo da su stambene nekretnine precijenjene, otvara se pitanje njihove cjenovne pristupačnosti. Manjak stambene ponude utječe i na socijalno stanovanje zbog nedostatnih ulaganja i u zadnjem je desetljeću sve izraženiji. Iako se potražnja za socijalnim stanovanjem procjenjuje na oko 72 000 jedinica, u 2019. planira se izgraditi samo njih 10 000. Pomoć u okviru irskog programa naknada za stanovanje (Housing Assistance payment (HAP)) ili programa naknada za najam (Rental Accommodation Scheme (REP)) dobit će 17 000 kućanstava, ali to bi moglo dovesti do dodatnog povećanja najamnina na tržištu privatnih nekretnina na kojem je ponuda već ograničena. U velikom broju socijalnih stanova, osobito na području Dublina, živi premali broj osoba s obzirom na veličinu stambenih jedinica, djelomice zbog zastarjelih praksi nasljeđivanja. Neprikladna kombinacija vrsta dostupnog socijalnog stanovanja i vrlo ograničena količina cjenovno pristupačnog i troškovno učinkovitog smještaja čimbenici su koji dodatno pogoršavaju situaciju. Zbog toga stalno raste broj osoba i obitelji u smještaju za krizne situacije, a broj beskućnika u veljači 2019. dosegao je rekordnu razinu.

- (17) Poticanje produktivnosti domaćih poduzeća koja se temelji na inovacijama ključno je za potporu snažnijem i otpornijem rastu produktivnosti u zemlji. Rashodi za istraživanje i razvoj u poduzećima i dalje se povećavaju, ali su i dalje ispod prosjeka Unije te su vrlo koncentrirani u društvima u stranom vlasništvu. Postoji prostor za preoblikovanje politika u području inovacija kako bi se bolje poduprla irska mala i srednja poduzeća (MSP). Neizravna potpora (tj. porezni odbici) i dalje su glavni instrument javne potpore istraživanju i razvoju u Irskoj (čini 80 % ukupne javne potpore). Jače veze između multinacionalnih i domaćih poduzeća mogle bi doprinijeti širenju inovacija u cijelom gospodarstvu. Povrh toga, inovacijski potencijal povećao bi se i tješnjom suradnjom poduzeća i javnih istraživačkih centara.
- (18) Iako su razine javnog istraživanja i razvoja i dalje zabrinjavajuće niske (1,05 % BDP-a u odnosu na prosjek Unije od 2 %), nedavno usvojeni program „Future Jobs Ireland 2019” obećavajući je okvir za poticanje inovacija i tehnoloških promjena te za poboljšanje produktivnosti malih i srednjih poduzeća. Međutim, za njegovu potpunu provedbu bit će potrebno znatno povećati javne rashode za istraživanje i inovacije te nedavno doneseni program pretočiti u konkretne mjere politika. Zasad u tom ambicioznom popisu mjera još nedostaju važne pojedinosti i precizni datumi provedbe. Na primjer, kad je riječ o djelovanjima predviđenima za 2019. nisu utvrđene nikakve mjere za povećanje dostupnosti dugoročnih vlasničkih ulaganja kako bi se domaćim poduzećima pomoglo da prošire poslovanje; u kombinaciji politika za poticanje malih i srednjih poduzeća na ulaganja u nove tehnologije porezni odbitak kombinira se s neporeznim poticajima kako bi se MSP-i potaknuli na ulaganja u inovacije, ali je i dalje nepoznat relativni opseg tih mjera. Programom „Future Jobs Ireland 2019” nisu obuhvaćene specifične mjere ni rezultati za smanjenje razlika između Irske i drugih država članica EU-a kad je riječ o uvođenju širokopojasnih mreža prilagođenih budućim potrebama u skladu s ciljevima Unije u pogledu gigabitnog društva do 2025. Nacionalnim planom za razvoj širokopojasnog pristupa trebalo bi se doprinijeti uklanjanju tih razlika.
- (19) U Irskoj su prisutne znatne regionalne razlike koje se u zadnjem desetljeću povećavaju. Irska ima dosta velike regionalne ekonomske razlike u BDP-u po stanovniku u usporedbi s drugim državama članicama. Od 2000. do 2016. BDP po stanovniku u regijama Southern i Eastern povećao se za 74 %, odnosno 63 postotna boda više nego u regijama Border, Midland i Western, a povećanje se ubrzalo nakon 2012. Do 2016. BDP po stanovniku u regijama Southern i Eastern bio je 2,6 puta veći od onog u regijama Border, Midland i Western. Područje Dublina, u kojem je koncentrirano 40 % stanovništva Irske, doprinijelo je rastu BDP-a sa 62 postotna boda u razdoblju između 2000. i 2016.
- (20) Regulatorne prepreke poduzetništvu (posebno neki propisi o poslovnim nekretninama i pravnim uslugama) negativno utječu na ulazak poduzeća na tržište i izlazak s njega, pa tako i na produktivnost domaćih irskih poduzeća. Prepreke ulasku na maloprodajna tržišta predstavljaju izazov. Irska je među prvih pet zemalja s najvećim brojem postupovnih zahtjeva u vezi s otvaranjem maloprodajnih mjesta. Trgovci na malo suočavaju se s postupovnim preprekama koje usporavaju i povećavaju troškove otvaranja novih trgovina i mogu negativno utjecati na strukturu i dinamiku tržišta.
- (21) Provedba novog Zakona o uređenju pravnih usluga još nije započela jer se i dalje znatno kasni s uvođenjem propisa, iako su pripremna savjetovanja u tijeku. I dalje je neizvjesno hoće li se pravnicima omogućiti izravan profesionalni pristup sporovima i hoće li se pravnim osobama omogućiti da postanu partneri u svim vrstama odvjetničkih ureda. Potrebno je, međutim, izbjeći pretjerano složena pravila o radu i upravljanju za multidisciplinarnu urede. Ambiciozna provedba reformi otvorenog tipa u vrhu je prioriteta. Inicijativom „Ambition 2.3” u okviru programa „Future Jobs Ireland 2019” trebali bi se rješavati problemi troškova pravnih usluga; međutim, ostvarenje jedinog rezultata za 2019. nije sigurno, dok je sam vremenski okvir nejasan. Odgodama u provedbi te reforme dodatno se doprinosi visokim troškovima pravnih usluga u Irskoj, na štetu poduzeća, posebice malih i srednjih, i pojedinaca. Budući da pravne usluge čine važan input za druge poslovne usluge, ograničenja u tom sektoru doprinose visokom trošku drugih usluga (npr. osiguranja).

- (22) Udjeli neprihodonosnih kredita i dalje se smanjuju – do četvrtog tromjesečja 2018. smanjili su se za 4,4 postotna boda na 5,5 %. Banke su na dobrom putu da ispune svoje ciljeve u pogledu smanjenja neprihodonosnih kredita zahvaljujući prodaji portfelja, restrukturiranju i rastu cijena nekretnina. Zakašnjela plaćanja dugoročnih hipotekarnih kredita (čije dospijeće premašuje dvije godine) i dalje su relativno velika, što doprinosi tome da je udio neprihodonosnih kredita i dalje iznad prosjeka europodručja. Predložen je niz inicijativa i nacrt zakona, kao što je zakon „bez suglasnosti nema prodaje”, kako bi se uhvatilo ukoštac sa socioekonomskim posljedicama rješavanja problema neprihodonosnih kredita, među ostalim za ranjiva kućanstva. Kreditni registar počeo je u 2018. potpuno djelovati za potrošačke kredite te će biti ključan u procjeni sposobnosti dužnika da servisiraju svoje dugove. Postupci u slučaju nesolventnosti i primjena sudskih i izvansudskih mogućnosti rješavanja zakašnjelih plaćanja i dalje su ograničeni. Uz istodobno oslanjanje na inicijative za ranjiva kućanstva, pri čemu se ne stvaraju neopravdane prepreke za rješavanje neprihodonosnih kredita, daljnje smanjenje zakašnjelih plaćanja dugoročnih hipotekarnih kredita ostaje izazov i zahtijeva stalno praćenje.
- (23) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021. – 2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Irsku za 2019. To bi Irskoj omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u utvrđenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama.
- (24) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Irske i objavila je u izvješću za Irsku za 2019. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2019. i Nacionalni program reformi za 2019. te mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Irskoj prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Irskoj nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije jer je ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji potrebno ojačati uključivanjem doprinosa na razini Unije u buduće nacionalne odluke.
- (25) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2019. i mišljenja⁽⁹⁾ je da se očekuje da će Irska biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.
- (26) Uzimajući u obzir detaljno preispitivanje koje je provela Komisija i tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Nacionalni program reformi za 2019. i Program stabilnosti za 2019. Preporuke Vijeća donesene na temelju članka 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 sadržane su u preporukama 1. i 3. u nastavku. Tim se preporukama doprinosi i provedbi Preporuke za europodručje za 2019., posebice provedbi druge preporuke za europodručje. Fiskalnim politikama iz preporuke 1. u nastavku doprinosi se, među ostalim, rješavanju neravnoteža povezanih s visokim državnim dugom,

PREPORUČUJE da Irska u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Ostvariti srednjoročni proračunski cilj u 2020. Iskoristiti neočekivane prihode za brže smanjenje udjela duga opće države. Smanjiti opseg i broj poreznih rashoda i proširiti poreznu osnovicu. Nastaviti uklanjati značajke poreznog sustava koje mogu olakšati agresivno porezno planiranje i pogotovo se usredotočiti na izlazna plaćanja. Riješiti očekivano povećanje rashoda povezanih sa starenjem stanovništva povećanjem troškovne učinkovitosti sustava zdravstvene zaštite i potpunom provedbom planirane mirovinske reforme.
2. Pružiti prilagođenu podršku aktivnoj integraciji i olakšati dokvalifikaciju, posebno za ranjive skupine i osobe koje žive u kućanstvima s niskim intenzitetom rada. Povećati pristup cjenovno pristupačnoj i kvalitetnoj skrbi o djeci.

⁽⁹⁾ Na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

3. Usmjeriti ekonomsku politiku povezanu s ulaganjima na prelazak na niskougljično gospodarstvo i energetska tranziciju, smanjenje emisija stakleničkih plinova, održivi prijevoz, vodnu i digitalnu infrastrukturu te cjenovno pristupačno socijalno stanovanje, uzimajući u obzir regionalne razlike. Provesti mjere, uključujući mjere u okviru strategije „Future Jobs”, za diversifikaciju gospodarstva i poboljšanje produktivnosti irskih poduzeća, posebno malih i srednjih, primjenom instrumenata izravnijeg financiranja za poticanje istraživanja i inovacija te smanjenjem regulatornih prepreka poduzetništvu.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Grčke za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Grčke za 2019.**

(2019/C 301/08)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža ⁽²⁾, a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. U njemu je posebna pozornost posvećena europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu se navodi da je Grčka jedna od država članica za koje će se provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Europsko vijeće potvrdilo 21. ožujka 2019. Vijeće je 9. travnja 2019. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ⁽³⁾ („Preporuka za europodručje za 2019.”) u kojoj je utvrđeno pet preporuka za europodručje („preporuke za europodručje”).
- (2) Kao država članica čija je valuta euro te s obzirom na blisku međusobnu povezanost ekonomija u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Grčka bi trebala osigurati punu i pravodobnu provedbu Preporuke za europodručje za 2019., koja je navedena u preporukama 1. i 2. u nastavku. Konkretno, reformama u skladu s obvezama nakon provedbe programa i usmjeravanjem ekonomske politike u vezi s investicijama u određenim područjima doprinijet će se rješavanju pitanja iz preporuke za europodručje.

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

⁽³⁾ SL C 136, 12.4.2019., str. 1.

- (3) Izvješće za Grčku za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U njemu je ocijenjen napredak Grčke u ostvarenju nacionalnih ciljeva strategije Europa 2020. Izvješće sadržava i detaljno preispitivanje na temelju članka 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011, čiji su rezultati također objavljeni 27. veljače 2019. Komisija je u svojoj analizi zaključila da u Grčkoj postoje prekomjerne makroekonomske neravnoteže. Utvrđene neravnoteže posebno su se odnosile na visoki javni dug, negativno neto stanje međunarodnih ulaganja, visoki udio neprihodonosnih kredita u bilancama banaka i još visoku stopu nezaposlenosti. Povrh toga, temeljite institucionalne i strukturne reforme pokrenute zadnjih godina radi modernizacije gospodarstva i države potrebno je godinama stalno provoditi kako bi se u potpunosti osjetio njihov učinak.
- (4) Grčka je 26. travnja 2019. podnijela svoj Nacionalni program reformi za 2019. i 30. travnja 2019. svoj Program stabilnosti za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (5) Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁾, ako je to nužno radi potpore provedbi relevantnih preporuka Vijeća, Komisija od države članice može zatražiti da preispita svoj sporazum o partnerstvu i relevantne programe te predloži izmjene u vezi s njima. Komisija je dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu pružila u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost europskih strukturnih i investicijskih fondova povezuje s dobrim ekonomskim upravljanjem ⁽⁵⁾.
- (6) Grčka je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu te podliježe prijelaznom pravilu o dugu. Trebala bi ujedno zadržati dobar fiskalni položaj kojim se osigurava usklađenost s ciljem primarnog suficita utvrđenim Provedbenom odlukom Vijeća (EU) 2017/1226 ⁽⁶⁾ od 3,5 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) za 2018. i u srednjoročnom razdoblju. Vijeće u proljeće 2018. nije izdalo nijednu preporuku za Grčku u okviru europskog semestra zato što je na temelju članka 12. Uredbe (EU) br. 472/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁷⁾ Grčka tad bila izuzeta od praćenja i procjene u okviru europskog semestra jer je podliježala programu makroekonomske prilagodbe. Okvir za Grčku nakon provedbe programa uključuje primjenu pojačanog nadzora i integraciju Grčke u okvir europskog semestra za koordinaciju ekonomskih i socijalnih politika, uz istodobno najveće moguće povećavanje sinergije između procesa pojačanog nadzora i europskog semestra.
- (7) Vlada u svojem Programu stabilnosti za 2019. planira ukupni suficit u rasponu od 1,1 % do 1,7 % BDP-a u razdoblju od 2019. do 2022. Vlada je kao svoj srednjoročni proračunski cilj odredila proračunski suficit od 0,25 % BDP-a u strukturnom smislu od 2020. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁸⁾ taj se srednjoročni proračunski cilj planira ostvarivati sa znatnom pozitivnom razlikom tijekom cijelog proračunskog razdoblja te se očekuje postupno smanjenje udjela duga opće države u BDP-u na 153,3 % u 2022. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije potvrdilo je neovisno tijelo i povoljan je. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019. predviđa se da će strukturni saldo zabilježiti suficit od 1,9 % BDP-a u 2019. i 0,8 % BDP-a u 2020., što je iznad srednjoročnog proračunskog cilja. Predviđa se da će se dug opće države nastaviti smanjivati i biti u skladu s prijelaznim pravilom o dugu u 2019. te pravilom o dugu u 2020. Općenito, na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. i ne uzimajući u obzir nove mjere donesene nakon krajnjeg roka, očekuje se da će Grčka u 2019. i 2020. biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu. S iste se osnove smatralo da Grčka poštuje cilj primarnog suficita od 3,5 % BDP-a, koji se prati u okviru pojačanog nadzora.

⁽⁴⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁵⁾ COM(2014) 494 final.

⁽⁶⁾ Provedbena odluka Vijeća (EU) 2017/1226 od 30. lipnja 2017. o izmjeni Provedbene odluke (EU) 2016/544 o odobravanju programa makroekonomske prilagodbe Grčke (2015/1411) (SL L 174, 7.7.2017., str. 22.).

⁽⁷⁾ Uredba (EU) br. 472/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o jačanju gospodarskog i proračunskog nadzora država članica europodručja koje su u poteškoćama ili kojima prijete ozbiljne poteškoće u odnosu na njihovu financijsku stabilnost (SL L 140, 27.5.2013., str. 1.).

⁽⁸⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala koristeći se zajednički dogovorenim metodologijom.

- (8) U Program stabilnosti i proljetnu prognozu Komisije za 2019. nisu uključene nove trajne mjere najavljene i donesene ubrzo nakon njihova podnošenja i krajnjeg roka. Komisija procjenjuje da će fiskalni učinak tih mjera iznositi više od 1 % BDP-a u 2019. i narednim godinama. Procjenjuje se i da donošenje tih novih mjera predstavlja rizik za dogovoreni cilj primarnog suficita, koji se prati u okviru pojačanog nadzora i utvrđen je Provedbenom odlukom (EU) 2017/1226. Nadalje, očekuje se da će se novim mjerama smanjiti strukturni saldo, što izaziva zabrinutost u pogledu ostvarenja srednjoročnog proračunskog cilja u 2020. Međutim, ujesen 2019. provest će se ponovna procjena koja će obuhvaćati reviziju primjenjivog referentnog mjerila za stopu rasta neto rashoda u 2020. Iako se predviđa da će se dug opće države nastaviti smanjivati, mogli bi nastati neki rizici nepostizanja usklađenosti s referentnim mjerilom za smanjenje duga. To će se morati ponovno procijeniti ujesen u kontekstu tih novodonesenih mjera.
- (9) Nakon uspješnog dovršetka programa financijske pomoći u okviru Europskog stabilizacijskog mehanizma, Grčka podliježe okviru nadzora nakon provedbe programa, koji je integriran u europski semestar, te se nad njom provodi pojačani nadzor u skladu s Uredbom (EU) br. 472/2013. U primjeni pojačanog nadzora na Grčku na temelju provedbenih odluka Komisije (EU) 2018/1192 ⁽⁹⁾ i (EU) 2019/338 ⁽¹⁰⁾ potvrđuje se da Grčka u srednjoročnom razdoblju treba nastaviti donositi mjere za uklanjanje izvora ili mogućih izvora makroekonomskih neravnoteža i provoditi strukturne reforme kojima se potiče snažan i održiv gospodarski rast. Grčka se 22. lipnja 2018. obvezala prema Euroskupini da će nastaviti provoditi sve ključne reforme donesene u okviru programa dok ih u potpunosti ne dovrši. Grčka se obvezala i da će provesti posebne mjere u području fiskalnih i fiskalno-strukturnih politika, socijalne skrbi, financijske stabilnosti, tržišta rada i proizvoda, privatizacije i javne uprave. Grčka je obvezna dostavljati tromjesečna izvješća o napretku u provedbi obveza u okviru pojačanog nadzora, pri čemu povoljno polugodišnje izvješće može biti temelj za pokretanje mjera za otpis duga u vrijednosti od 0,7 % BDP-a godišnje. Euroskupina je u travnju 2019. dogovorila pokretanje prvog skupa mjera u vezi s dugom i uvjetovanih politikama, u vrijednosti od 970 milijuna EUR. Treće izvješće o pojačanom nadzoru u kojem se procjenjuje napredak Grčke u provedbi njezinih obveza objavljeno je 5. lipnja 2019.
- (10) Reformama kojima se poboljšava poslovno okruženje i kvaliteta institucija, posebno učinkovitost pravosudnog sustava, povećala bi se otpornost gospodarstva Grčke i poboljšala platna disciplina, a trebale bi imati znatan učinak i na odluke o ulaganjima i privlačenje poduzeća. Unatoč nedavnim poboljšanjima, grčki pravosudni sustav i dalje se suočava s izazovima i pokazuje neučinkovitost jer donošenje odluka često predugo traje i zaostaci ograničavaju produktivnost sudova. Stoga je važno nastaviti ciljano djelovati u tom području, među ostalim kako bi se olakšalo neometano funkcioniranje financijskog sustava te doprinijelo ostvarenju ulagačkog potencijala.
- (11) Zbog višegodišnjih nedostatnih ulaganja u Grčkoj postoje velike potrebe za ulaganjima. Veća ulaganja kojima se potiče rast bit će ključna za potporu dugoročnom rastu te će se njima doprinijeti smanjenju regionalnih razlika. Reforme u financijskom sektoru kojima se doprinosi širenju ponude kredita imat će ključnu ulogu u potpori ulaganjima. U izvješću za Grčku za 2019. utvrđena su prioritetna područja za ulaganja javnog i privatnog sektora.
- (12) Veća ulaganja u obrazovanje i osposobljavanje ključna su za poboljšanje produktivnosti i dugoročnog uključivog rasta u Grčkoj te za uklanjanje prepreka rastu u inovativnim sektorima. Grčki obrazovni sustav suočen je s više izazova u obliku neodgovarajućih resursa, niske razine autonomije, nezadovoljavajućih rezultata u osnovnim (među ostalim, digitalnim) vještinama i stalnih neusklađenosti vještina s potrebama tržišta rada. Na svim razinama uvelike nedostaje odgovornosti i praćenja, koji su ključni za poboljšanje kvalitete obrazovnog sustava. Promicanje kvalitetnog i uključivog obrazovanja i osposobljavanja, uspostava tješnjih veza između obrazovanja i potreba tržišta rada, povećanje privlačnosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te veće sudjelovanje u cjeloživotnom učenju važni su za potporu održivom rastu.

⁽⁹⁾ Provedbena odluka Komisije (EU) 2018/1192 od 11. srpnja 2018. o primjeni pojačanog nadzora na Grčku (SL L 211, 22.8.2018., str. 1.).

⁽¹⁰⁾ Provedbena odluka Komisije (EU) 2019/338 od 20. veljače 2019. o produljenju pojačanog nadzora za Grčku (SL L 60, 28.2.2019., str. 17.).

- (13) Unatoč nedavnim poboljšanjima vrlo visok je udio dugotrajno nezaposlenih, koji su u 2018. činili 70 % nezaposlenih osoba u Grčkoj, a zabrinjavajuća je i visoka stopa nezaposlenosti mladih i niska razina sudjelovanja žena na tržištu rada. Intervencije bi trebale biti usmjerene na poboljšanje izgleda za zapošljavanje, promicanje sudjelovanja na tržištu rada i stvaranje uvjeta za otvaranje radnih mjesta. Učinkovit socijalni dijalog i odgovorno socijalno partnerstvo u Grčkoj mogu doprinijeti preuzimanju odgovornosti za trajne reforme i njihovoj provedbi te tako poboljšati funkcioniranje tržišta rada.
- (14) Unatoč pokrenutim reformama Grčku obilježava velika dohodovna nejednakost te ona bilježi jedan od najmanjih učinaka socijalnih transfera na smanjenje rizika od siromaštva u EU-u (15,83 % u 2017. u odnosu na prosjek Unije od 33,98 %). Ulaganja bi trebala usmjeriti na poboljšanje pristupa uključivim, cjenovno pristupačnim i visokokvalitetnim socijalnim uslugama te na uspostavu centara za dnevni boravak. Potporom najugroženijim skupinama i promicanjem socijalne integracije djece izložene riziku od siromaštva, osoba s invaliditetom, migranata i izbjeglica, vodeći pritom računa o geografskim razlikama, poboljšala bi se socijalna uključenost u Grčkoj.
- (15) Grčka je u 2017. pokrenula dalekosežnu reformu sustava primarne zdravstvene zaštite, koja je ključna za osiguravanje pristupa te zahtijeva kontinuirana ulaganja uspostavom lokalnih jedinica zdravstvene zaštite (tzv. TOMY).
- (16) Grčki prometni sustav suočen je sa znatnim izazovima. U velikoj se mjeri temelji na cestovnom prijevozu i ovisi o nafti, a sve glavne veze koncentrirane su oko pravca Atena – Solun. Troškovi prijevoza i dalje su visoki, a kvaliteta usluga, sigurnosni standardi i uvođenje pametnih prometnih sustava na niskoj su razini. Potrebna su nova ulaganja kako bi se povećao multimodalni prijevoz i promicala regionalna integracija i urbani razvoj.
- (17) Obrada krutog otpada i pročišćavanje komunalnih i industrijskih otpadnih voda glavno je područje u kojem su potrebna dodatna ulaganja kako bi se standardi zaštite okoliša u Grčkoj uskladili s ostatkom Unije. Gospodarenje krutim otpadom i dalje je veliki strukturni izazov jer se Grčka još uvelike oslanja na odlaganje i mehaničko-biološku obradu umjesto na suvremenije tehnike. Povrh toga, udio recikliranog komunalnog otpada iznosi tek oko trećine prosjeka Unije. Ulaganja su potrebna i za poboljšanje obrade vode, sprečavanje salinizacije podzemnih voda i potporu mjerama za sprečavanje poplava i obnovu prirodnog toka rijeka.
- (18) Nedovoljno razvijena infrastruktura povećava troškove potrošnje energije za poduzeća i kućanstva i prepreka je povećanju upotrebe energije iz obnovljivih izvora. Poseban izazov za Grčku je elektroenergetska povezanost među otocima i sa susjednim zemljama. Daljnjim razvojem komercijalne plinske infrastrukture doprinijelo bi se rastu tržišta. U okviru reforme tržišta plina i električne energije trebalo bi nastojati iskoristiti te nove infrastrukturne mogućnosti.
- (19) Digitalna transformacija gospodarstva i društva i dalje predstavlja izazov, uz nisku razinu pristupa širokopojasnim mrežama velikih brzina i digitalne vještine čija je razina znatno ispod prosjeka Unije. Grčka posebno treba ulagati u informacijsku i komunikacijsku tehnologiju, među ostalim kako bi nadoknadila pad ulaganja tijekom krize. Nedovoljna širokopojasna povezivost velike brzine stvara znatna uska grla za dinamična poduzeća usmjerena na izvoz. Ulaganja u inovacije i vještine nisu dovoljna za promicanje rasta produktivnosti, a manjak digitalnih vještina stanovništva u cjelini prepreka je pronalaženju zaposlenja i razvoju inovativnih poduzeća.
- (20) Potrebne su obnovljene strategije pametne specijalizacije na nacionalnoj i regionalnoj razini te dodatne mjere za rješavanje najhitnijih problema u sustavu istraživanja i inovacija kako bi se potaknula tržišno usmjerena ulaganja u istraživanja i inovacije, koja su i dalje mala i ograničavaju potencijal za rast Grčke. Napredak u znanstvenoj izvrsnosti otežan je zbog niskog intenziteta javnog istraživanja i razvoja, nepostojanja sustava financiranja koji se temelji na uspješnosti i slabe suradnje između znanstvenog i poslovnog sektora. Veća su ulaganja potrebna i radi podizanja niskih razina tehnološkog razvoja, koje se ogledaju u malom broju patenata u odnosu na druge države članice, te za iskorištavanje punog potencijala novoosnovanih i rastućih poduzeća.

- (21) Na međusektorskoj razini potrebna su ulaganja u obnovu zapostavljenih urbanih, otočnih i gorskih područja kako bi se kompenzirao gubitak i pogoršana kvaliteta fizičkog i ljudskog kapitala zemlje tijekom gospodarske krize. Održiv ponovni razvoj zapostavljenih i/ili deindustrijaliziranih područja u konurbacijama Atena-Pirej i Solun i nekim glavnim perifernim urbanim središtima posebni je prioritet u kratkoročnom i srednjoročnom razdoblju. Dugoročniji prioriteti uključuju razvoj održivih proizvodnih aktivnosti, nadogradnju sustava mobilnosti i sigurnosti, energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, zaštite okoliša i povećanje otpornosti na prirodne rizike i socioekonomske krize. Intervencije bi trebalo usmjeriti i u područje socijalne uključenosti, integracije migranata, stjecanja vještina za smanjenje nezaposlenosti i kulturnih aktivnosti za povećanje privlačnosti zapostavljenih područja. Odgovorima na te izazove putem integriranih strategija urbane obnove u najvećoj bi se mogućoj mjeri povećali izgledi za postizanje najboljih gospodarskih, socijalnih i okolišnih ishoda.
- (22) Programiranjem fondova Unije u razdoblju 2021. –2027. moglo bi se doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Grčku za 2019. To bi Grčkoj omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u utvrđenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama. Jačanje administrativnih kapaciteta potrebnih za upravljanje tim sredstvima važan je čimbenik uspješnosti ulaganja.
- (23) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Grčke i objavila je u izvješću za Grčku za 2019. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2019. i Nacionalni program reformi za 2019. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Grčkoj nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije jer je ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji potrebno ojačati uključivanjem doprinosa na razini Unije u buduće nacionalne odluke.
- (24) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2019. i mišljenja⁽¹⁾ je da se očekuje da će Grčka biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.
- (25) Uzimajući u obzir detaljno preispitivanje koje je provela Komisija i tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Nacionalni program reformi za 2019. i Program stabilnosti za 2019. Preporuke Vijeća donesene na temelju članka 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporukama 1. i 2. u nastavku. Tim se preporukama doprinosi i provedbi prve četiri preporuke za europodručje,

PREPORUČUJE da Grčka u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Ostvariti održiv gospodarski oporavak i ukloniti prekomjerne makroekonomske neravnoteže nastavkom i dovršetkom reformi u skladu s obvezama nakon provedbe programa preuzetima na sastanku Euroskupine održanom 22. lipnja 2018.

⁽¹⁾ Na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

2. Usmjeriti ekonomsku politiku povezanu s ulaganjima na održiv promet i logistiku, zaštitu okoliša, energetska učinkovitost, projekte u području obnovljivih izvora energije i interkonekcijskih projekata, digitalne tehnologije, istraživanje i razvoj, obrazovanje, vještine, zapošljivost, zdravstvo i obnovu urbanih područja, vodeći računa o regionalnim razlikama i potrebi za osiguranjem socijalne uključenosti.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Španjolske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Španjolske za 2019.**

(2019/C 301/09)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža ⁽²⁾, a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. U njemu je posebna pozornost posvećena europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu je utvrđeno da je Španjolska jedna od država članica za koju će se provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Europsko vijeće potvrdilo 21. ožujka 2019. Vijeće je 9. travnja 2019. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ⁽³⁾ („Preporuka za europodručje za 2019.”) u kojoj je utvrđeno pet preporuka za europodručje („preporuke za europodručje”).

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

⁽³⁾ SL C 136, 12.4.2019., str. 1.

- (2) Kao država članica čija je valuta euro te s obzirom na blisku međusobnu povezanost ekonomija u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Španjolska bi trebala osigurati punu i pravodobnu provedbu Preporuke za europodručje za 2019., kako je navedeno u preporukama od 1. do 4. u nastavku. Konkretno, mjerama kojima se povećava produktivnost odgovorit će se na prvu preporuku za europodručje, koja se odnosi na povećanje produktivnosti radi ponovne uspostave ravnoteže u europodručju upotrebom neočekivanih prihoda za smanjenje javnog duga i usmjeravanjem ekonomske politike povezane s ulaganjima na specificirana područja doprinijet će se rješavanju druge preporuke za europodručje u vezi s obnovom pričuva i poticanjem ulaganja, dok će se mjerama kojima se poboljšavaju vještine i zapošljivost doprinijet će se rješavanju treće preporuke za europodručje, koja se odnosi na funkcioniranje tržišta rada.
- (3) Izvješće za Španjolsku za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Španjolske u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽⁴⁾, mjera poduzetih slijedom preporuka za pojedinu zemlju donesenih prethodnih godina te napredak Španjolske u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020. Izvješće sadržava i detaljno preispitivanje na temelju članka 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011, čiji su rezultati također objavljeni 27. veljače 2019. Komisija u svojoj analizi zaključuje da u Španjolskoj postoje makroekonomske neravnoteže. U kontekstu slabog rasta produktivnosti visoka razina unutarnjeg i vanjskog duga, uključujući javni i privatni dug, i visoka nezaposlenost i dalje su slabe točke koje imaju prekogranični značaj. Napreduje smanjenje duga privatnog sektora, no i dalje postoji znatna potreba za razduživanjem. Unatoč kontinuirano snažnom rastu bruto domaćeg proizvoda (BDP) udio državnog duga u BDP-u i dalje je visok. Nastavlja se brzi pad stope nezaposlenosti, koja je i dalje vrlo visoka, dok je zbog visokog stupnja segmentacije tržišta rada na ugovore o radu na određeno vrijeme i ugovore o radu na neodređeno vrijeme onemogućen brži rast produktivnosti rada. Nakon što je u razdoblju od 2012. do 2015. ostvaren snažan napredak u provedbi reformi, razvoj političke situacije u prošloj godini doprinio je usporavanju napretka u provedbi preporuka za pojedinu zemlju donesenih prethodnih godina. Postojećim povoljnim gospodarskim stanjem otvaraju se mogućnosti za provedbu preostalih reformi u cilju povećanja otpornosti španjolskog gospodarstva i ubrzanja rasta njegove produktivnosti.
- (4) Španjolska je 30. travnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019. i svoj Program stabilnosti za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (5) U Programu stabilnosti za 2019. navode se mjere koje su poduzete radi primjene preventivnih i korektivnih instrumenata predviđenih španjolskim Zakonom o stabilnosti. Međutim, u njemu se ne navode planovi o automatskom izvršavanju tih instrumenata i preispitivanju pravila o rashodima iz Zakona o stabilnosti, u cilju jačanja doprinosa tog Zakona fiskalnoj konsolidaciji, osobito u razdoblju gospodarskog uspona. U području javne nabave bit će ključna ambiciozna provedba Zakona o ugovorima u javnom sektoru donesenog u 2017., u cilju poboljšanja učinkovitosti javne potrošnje i sprečavanja nepravilnosti. Konkretno, važno je da nova upravljačka struktura, posebice Neovisni ured za regulativu i nadzor, može djelotvorno obavljati zadaće koje su joj dodijeljene te da se brzo donese sveobuhvatna nacionalna strategija o javnoj nabavi uz aktivno sudjelovanje javnih naručitelja i subjekata na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Naposljetku, u 2019. predviđena je provedba niza preispitivanja potrošnje te bi se provedbom preporuka koje su ishod tih preispitivanja trebalo potaknuti povećanje djelotvornosti javne potrošnje.
- (6) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi“) za razdoblje 2014. –2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.

⁽⁴⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 33.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

- (7) Slijedom pravodobnog i trajnog smanjenja prekomjernog deficita i Odluke Vijeća (EU) 2019/1001 ⁽⁶⁾ o ukidanju postupka u slučaju prekomjernog deficita, Španjolska je obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu te podliježe pravilu o dugu. Predviđa se da će se saldo opće države povećati s – 2,5 % BDP-a, koliko je iznosio u 2018., na – 2,0 % BDP-a u 2019. te da će u 2022. proračun biti uravnotežen. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁷⁾ ne planira se da će se srednjoročni proračunski cilj, odnosno uravnoteženo stanje proračuna u strukturnom smislu, ostvariti tijekom razdoblja obuhvaćenog Programom stabilnosti za 2019. Prema Programu stabilnosti za 2019. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u smanjiti s 97,1 % BDP-a, koliko je iznosio u 2018., na 95,8 % u 2019. te da će u 2022. iznositi 88,7 % BDP-a. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije uvjerljiv je. Rizici za ostvarenje fiskalnih ciljeva određenih u Programu stabilnosti za 2019. uglavnom se odnose na prihodovnu stranu, pri čemu postoji velika neizvjesnost u pogledu prinosa mnogih prihodovnih mjera ili u pogledu vjerojatnosti da će te mjere biti donesene.
- (8) Vijeće je 13. srpnja 2018. preporučilo Španjolskoj da osigura da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda ⁽⁸⁾ u 2019. ne premaši 0,6 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,65 % BDP-a. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. postoji rizik od znatnog odstupanja od preporučenog kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja u 2019.
- (9) U 2020., s obzirom na to da je u Španjolskoj udio duga opće države u BDP-u veći od referentne vrijednosti od 60 % BDP-a utvrđene Ugovorom i da predviđeni pozitivni proizvodni jaz iznosi 2 % BDP-a, nominalni rast neto primarnih državnih rashoda ne bi se trebao povećati u 2020., što odgovara strukturnoj prilagodbi od 1 % BDP-a u skladu s matricom zahtjeva iz Pakta o stabilnosti i rastu. Istodobno ima naznaka da su neiskorišteni kapaciteti u gospodarstvu podcijenjeni; predviđa se da će inflacija u 2019. i 2020. ostati ispod 2 % uz daljnju stagnaciju na tržištu rada (visoka stopa nezaposlenosti i vrlo visok udio nesvojevoljnog rada u nepunom radnom vremenu, osoba zaposlenih na ugovore o radu na određeno vrijeme i stope siromaštva među zaposlenim osobama). Nadalje, instrument za procjenu proizvodnog jaza upućuje i na visok stupanj neizvjesnosti procjena proizvodnog jaza koje se temelje na zajedničkoj metodologiji. Na temelju te metodologije čini se da je godišnja strukturna prilagodba od 0,65 % BDP-a primjerena, što odgovara maksimalnoj stopi rasta neto primarnih državnih rashoda od 0,9 %. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019., ne bude li promjene u politikama, postoji rizik od znatnog odstupanja od potrebne fiskalne prilagodbe u 2020. Nadalje, ne predviđa se da će Španjolska biti usklađena s prijelaznim pravilom o dugu u 2019. i 2020. Općenito, Vijeće smatra da bi se od 2019. trebale poduzeti potrebne mjere kako bi se udovoljilo odredbama Pakta o stabilnosti i rastu. Bilo bi važno sve neočekivane prihode iskoristiti za daljnje smanjenje udjela duga opće države.
- (10) Španjolska i dalje bilježi snažan rast zaposlenosti. Nezaposlenost se smanjuje, ali je i dalje znatno iznad prosjeka Unije, osobito nezaposlenost mladih i niskokvalificiranih radnika. Velike su razlike između muškaraca i žena u smislu zaposlenosti i trajanja radnog vijeka. Neiskorišteni je to potencijal, osobito zbog ubrzanog starenja stanovništva.
- (11) Iako se postupno smanjuje, široko rasprostranjena primjena ugovora o radu na određeno vrijeme, uključujući u sektorima koji su manje osjetljivi na sezonalnost ili cikličnost poslovanja, i dalje je među najvišima u Europi i može ograničiti španjolski potencijal rasta i socijalnu koheziju. Time su najviše pogođeni mladi, niskokvalificirani radnici i državljani trećih zemalja, koji često imaju manja prava na socijalne naknade i izloženi su većim rizicima od siromaštva. Ugovori o radu na određeno vrijeme često se sklapaju na vrlo kratka razdoblja i slab su poticaj radnicima i poslodavcima da ulažu u osposobljavanje, čime se koči rast produktivnosti. I dalje je teško postići prelazak s ugovora o radu na određeno vrijeme na ugovor o radu na neodređeno vrijeme te se zbog prepreka mobilnosti radne snage smanjuju mogućnosti zapošljavanja tražitelja zaposlenja i onemogućuje učinkovita raspodjela tih mogućnosti po cijeloj zemlji.

⁽⁶⁾ Odluka Vijeća (EU) 2019/1001 od 14. lipnja 2019. o stavljanju izvan snage Odluke 2009/417/EZ o postojanju prekomjernog deficita u Španjolskoj (SL L 163, 20.6.2019., str. 59.).

⁽⁷⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala koristeći se zajednički dogovorenim metodologijom.

⁽⁸⁾ Neto primarni državni rashodi sastoje se od ukupnih državnih rashoda bez rashoda za kamate, rashoda za programe Unije koji su u cijelosti usklađeni s prihodima iz fondova Unije i nediskrecijskih promjena u rashodima za naknade za nezaposlenost. Nacionalno financirane bruto investicije u fiksni kapital izgladuju se tijekom četverogodišnjeg razdoblja. Uračunane su diskrecijske mjere na prihodovnoj strani ili povećanja prihoda propisana zakonom, dok se jednokratne mjere na prihodovnoj i rashodovnoj strani poništavaju.

- (12) Španjolska je povećala potporu dugotrajno nezaposlenim osobama, čiji je udio u aktivnom stanovništvu u 2018. iznosio 6,4 %. Cilj je nedavno donesenih inicijativa da se zaposlenost mladih poveća savjetovanjem i profesionalnim usmjeravanjem, no javne službe za zapošljavanje objavljuju tek manji dio oglasa za slobodna radna mjesta i potrebne su dodatne mjere radi poboljšanja njihove uloge u traženju zaposlenja i zapošljavanju. Konkretno, u nekim je regijama suradnja s poslodavcima slaba i izrada alata za profiliranje vještina kako bi se vještine tražitelja zaposlenja bolje uskladile s potrebama poslodavaca tek je u početnoj fazi. Napreduju partnerstva javnih službi za zapošljavanje i socijalnih službi, ali je suradnja još ograničena u nekim regijama. Većim ulaganjima u modernizirane javne službe za zapošljavanje u kombinaciji s potporom mobilnosti radne snage moglo bi se doprinijeti poboljšanju zapošljivosti i prilagodljivosti radnika i olakšati prijelaze na tržište rada, čime bi se u Španjolskoj poboljšali produktivnost i dugoročni uključiv rast.
- (13) Vidljivi su određeni rezultati nastojanja da se ojača djelovanje inspektorata rada u svrhu suzbijanja zlouporabe primjene ugovora o radu na određeno vrijeme te se povećava udio ugovora o radu na neodređeno vrijeme u neto rastu zaposlenosti. Međutim, poslodavci se i dalje opsežno koriste kratkoročnim ugovorima o radu. Iskustvo pokazuje da brojni poticaji za otvaranje novih radnih mjesta imaju ograničene učinke na poticanje kvalitetnog zapošljavanja. Španjolska je pokrenula novu evaluaciju u cilju pojednostavnjenja sustava, no rezultati još nisu dostupni. Treba ubrzati provedbu natječaja za zapošljavanje kako bi se na svim razinama vlasti smanjio udio ugovora o radu na određeno vrijeme u javnom sektoru i time ostvario cilj od 8 % takvih ugovora do završetka natječaja za zapošljavanje u 2020. Iako je organizacija tripartitnih okruglih stolova dobar način da se socijalni partneri u većoj mjeri uključe u izradu politika, postoji prostor za poboljšanje intenziteta i pravodobnosti savjetovanja.
- (14) Iako se smanjuju, udio osoba izloženih riziku od siromaštva i socijalne isključenosti te dohodovna nejednakost i dalje su veći od prosjeka Unije. Među osobama zaposlenima na određeno vrijeme, niskokvalificiranim radnicima ili radnicima koji nisu rođeni u EU-u vladaju visoke stope siromaštva. Iako se smanjuje, stopa siromaštva djece i dalje je vrlo visoka. Učinak socijalnih transfera koji nisu mirovine na smanjenje siromaštva i dalje je među najnižima u Uniji, osobito među djecom. U Španjolskoj je socijalna potrošnja za kućanstva s djecom (iskazani kao udio u BDP-u) jedna od najnižih u Uniji te je slabo raspoređena unatoč nedavnom malom povećanju naknade za djecu na temelju ocjene imovinskog stanja. Unatoč pozitivnim kretanjima, i dalje postoje znatne razlike u pokrivenosti uslugama socijalne skrbi osoba koje su potpuno ili djelomično ovisne o tuđoj pomoći. I dalje je rascjepkano pružanje potpore nezaposlenim osobama na nacionalnoj razini jer postoje višestruki programi koji su namijenjeni različitim skupinama tražitelja zaposlenja. Nedavno uvedene mjere kojima se poboljšava pokrivenost i zaštita potpore dohotku namijenjene dugotrajno nezaposlenim osobama starije dobi (u dobi od 52 godine ili više) mogu istodobno smanjiti poticaj za rad unutar te skupine. Inače, regionalni programi zajamčenog minimalnog dohotka obilježeni su velikim razlikama u uvjetima pristupa, pokrivenosti i adekvatnosti među regijama te se zbog njihove ograničene prenosivosti među regijama smanjuju poticaji za mobilnost radne snage. Zbog toga niz potrebitih osoba ne prima potporu. Uvođenjem sustava univerzalnih socijalnih iskaznica povećat će se transparentnost sustava socijalnih naknada, čime će se omogućiti njihova bolja dodjela. Iako se siromaštvo smanjuje zahvaljujući ekonomskom oporavku, potrebna su ulaganja u politike socijalne uključenosti i socijalnu infrastrukturu (npr. socijalno stanovanje) kako bi se ostvario održiv rast. Nadalje, Španjolska se suočava sa specifičnim problemima teritorijalne kohezije, kao što su intenzivno iseljavanje i starenje stanovništva u određenim ruralnim područjima. Rješavanju tih problema može se doprinijeti mjerama kojima se potiču poduzetništvo, digitalizacija i socijalna ekonomija, u okviru integriranih strategija teritorijalnog razvoja.
- (15) Tijekom krize španjolski mirovinski sustav imao je važnu ulogu u održavanju životnog standarda osoba starije dobi, koje su izložene manjim rizicima od siromaštva. Predviđanja iz Izvješća o starenju stanovništva iz 2018. i Izvješća o primjerenosti mirovina iz 2018. pokazuju da se reformama iz 2011. i 2013. doprinijelo održivosti i razmjernoj primjerenosti mirovina u dugoročnom razdoblju. Kako bi se, međutim, povećanje mirovina i dalje temeljilo na inflaciji (kako je odlučeno u 2018. i 2019.) te u svrhu odgode faktora održivosti potrebno je poduzeti kompenzacijske mjere kojima bi se osigurala održivost mirovinskog sustava u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Nadalje, potrebno je donijeti mjere da bi riješio glavni problem koji se odnosi na primjerenost dohotka budućih umirovljenika, trajanje radnog vijeka i ostvarivanje uvjeta za puni radni staž u okolnostima visoke nezaposlenosti i rasprostranjene primjene ugovora o radu na određeno vrijeme i rada u nepunom radnom vremenu.

- (16) Uspješnost u području inovacija i rast produktivnosti u Španjolskoj onemogućeni su zbog niskih razina ulaganja u istraživanje i razvoj i neusklađenosti vještina s potrebama tržišta rada. Rashodi za istraživanje i razvoj u poslovnom sektoru u Španjolskoj upola su manji od prosjeka Unije, osobito u slučaju velikih poduzeća, uz znatne regionalne razlike. Na te razlike utječe niska i opadajuća stopa izvršenja javnog proračuna u području istraživanja i razvoja, posebice zajmova. Nedostatak i neusklađenost vještina s potrebama tržišta rada dodatna su prepreka razvoju i upotrebi naprednih tehnologija, osobito u malim i srednjim poduzećima. U mnogim španjolskim regijama zaposlenost u sektorima visoke tehnologije i sektoru usluga utemeljenih na znanju znatno je ispod prosjeka Unije. Iako se izrađuju regionalne inovacijske strategije za pametnu specijalizaciju i racionalizira upravljanje nacionalnom politikom za istraživanje i inovacije, i dalje je slaba nacionalna i regionalna koordinacija izrade, provedbe i evaluacije politike. Kako bi Španjolska ostvarila bolje rezultate u području inovacija, potrebna su znatna ulaganja u poticanje poduzetništva i novoosnovana poduzeća i njihov rast te promicanje konkurentnosti svih poduzeća i njihove prilagodbe djelatnostima koje imaju veću dodanu vrijednost, među ostalim i digitalizacijom, u cilju povećanja njihove prisutnosti na međunarodnim tržištima. Potrebno je i staviti veći naglasak na javno-privatna partnerstva, suradnju akademske zajednice i poslovnog sektora i prijenos tehnologija, osobito u korist malih i srednjih poduzeća, pojačano upravljanje politikom istraživanja i inovacija na svim razinama vlasti i veću usklađenost istraživačke i razvojne infrastrukture i projekata s regionalnim i nacionalnim inovacijskim strategijama.
- (17) Iako se smanjuje, stopa ranog napuštanja školovanja u Španjolskoj i dalje je vrlo visoka, uz postojanje znatnih regionalnih razlika. Ima prostora za poboljšanje obrazovnih ishoda koji se znatno razlikuju među regijama. Oba čimbenika negativno utječu na dugoročni potencijal rasta produktivnosti. Kasni se s provedbom reforme obrazovnog sustava. Poduzeća navode da je teško pronaći osobe s vještinama potrebnim za uvođenje inovacija, osobito stručnjake za informacijske i komunikacijske tehnologije. Španjolska je odobrila mjere za unaprjeđenje dualnog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, što bi moglo biti ključno za stjecanje vještina i kvalifikacija potrebnih za uvođenje inovacija, no i dalje je skroman interes za pohađanje tih programa. U Španjolskoj je stopa stjecanja visokog obrazovanja veća od prosjeka Unije, no osobe sa stečenim visokim obrazovanjem teško pronalaze odgovarajuće zaposlenje. Razvoj ljudskog kapitala na svim razinama obrazovanja i osposobljavanja, uključujući visoko obrazovanje i strukovno osposobljavanje, i bolja suradnja obrazovnih ustanova i poslovnog sektora u cilju smanjenja postojećih neusklađenosti vještina s potrebama tržišta rada, mogli bi poboljšati pristup obrazovanih mladih ljudi tom tržištu. Time bi se i za poduzeća mogle osigurati vještine i kvalifikacije koje su im potrebne za poboljšanje njihovih inovacijskih kapaciteta kako bi mogla u potpunosti iskoristiti potencijal rasta koji nudi digitalizacija. Preosposobljavanje radnika radi stjecanja digitalnih vještina omogućilo bi španjolskim poduzećima da ostanu konkurentna u gospodarstvu koje se ubrzano digitalizira. Sve te mjere doprinijele bi smanjenju regionalnih razlika.
- (18) Regulatorna ograničenja i rascjepkanost u Španjolskoj sprječavaju poduzeća da iskoriste koristi ekonomije razmjera te koče rast produktivnosti. Zakon o jedinstvu tržišta i dalje je važan instrument za rješavanje tih problema. Odlučnijom provedbom tog zakona i uklanjanjem identificiranih ograničenja pružanju usluga, osobito profesionalnih usluga građevinskih inženjera, arhitekata i pravnika, poboljšale bi se mogućnosti rasta i tržišno natjecanje. Kao što je slučaj i s drugim područjima u kojima su regije ključan faktor za uspješnu provedbu reformi, boljom i održivom koordinacijom nacionalnih i regionalnih tijela mogla bi se povećati djelotvornost politika.
- (19) Nedovršeni spojni vodovi za željeznički prijevoz tereta i ograničena integracija s Unijinim tržištem električne energije i plina onemogućuju Španjolskoj da iskoristi prednosti jedinstvenog tržišta Unije. Španjolska zato treba dodatno ulagati u interkonekcije elektroenergetskih mreža s ostatkom Unije kako bi do 2020. ostvarila cilj od najmanje 10 % instaliranog kapaciteta za proizvodnju električne energije. Ulaganja su potrebna i kako bi se bolje iskoristila željeznička infrastruktura za prijevoz tereta, uključujući prekogranične spojne vodove s Francuskom i Portugalom i spojne vodove s lukama i logističkim čvorištima.

- (20) Ulaganja su nedostatna i u području upravljanja prirodnim resursima koja su potrebna da bi se osigurao model održivijeg razvoja. Smanjenjem potrošnje energije u zgradama i izgradnjom pametnih mreža i skladištenjem električne energije dobivene iz obnovljivih izvora energije mogla bi se bolje zadovoljiti potražnja. Poduzimanjem dodatnih napora trebalo bi promicati održive načine prijevoza i kružno gospodarstvo. Određeni dijelovi Španjolske ubrajaju se u područja najizloženija klimatskim promjenama u Europi te su u njima postojeći vodni resursi nedostatni i zahtijevaju dodatna ulaganja u infrastrukturu radi poboljšanja vodnog gospodarstva, uključujući pročišćavanje otpadnih voda, rješavanje curenja vodovodnih mreža i sustav vodoopskrbe. Unatoč postojanom napretku ostvarenom posljednjih godina Španjolska još nije ispunila određene zahtjeve iz prava Unije o vodnim resursima. Ispunjenjem svih tih ciljeva Španjolska bi ostvarila okolišne, gospodarske i socijalne koristi.
- (21) Kad je riječ o svim identificiranim nedostatnim ulaganjima, trebalo bi voditi računa o specifičnim regionalnim razlikama u pogledu potreba za ulaganjima. Teritorijalne razlike u BDP-u po stanovniku nisu velike, ali su veće nego što su bile prije krize, uglavnom zbog nejednakog učinka gubitka radnih mjesta u regijama. Najveće postojeće regionalne razlike odnose se na pokazatelje produktivnosti rada i socijalnog učinka za koje većina španjolskih regija bilježi lošije rezultate od prosjeka Unije. Kad je riječ o drugim socioekonomskim pokazateljima, primjerice inovacijama, poduzetništvu i konkurentnosti, prisutne su velike teritorijalne razlike. Regionalne razlike u pogledu potreba za ulaganjima trebale bi se uzeti u obzir u okviru ekonomske politike povezane s ulaganjima.
- (22) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021. –2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Španjolsku za 2019. To bi Španjolskoj omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u utvrđenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama i o specifičnoj situaciji Kanarskih otoka kao najudaljenije regije. Jačanje administrativnih kapaciteta države za upravljanje tim sredstvima važan je čimbenik uspješnosti takvog ulaganja.
- (23) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Španjolske te ju je objavila u izvješću za Španjolsku za 2019. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2019. i Nacionalni program reformi za 2019. te mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Španjolskoj prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Španjolskoj nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije jer je ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji potrebno ojačati uključivanjem doprinosa na razini Unije u buduće nacionalne odluke.
- (24) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2019. i njegovo je mišljenje⁽⁹⁾ posebno navedeno u preporuci 1. u nastavku.
- (25) Uzimajući u obzir detaljno preispitivanje koje je provela Komisija i tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Nacionalni program reformi za 2019. i Program stabilnosti za 2019. Preporuke Vijeća donesene na temelju članka 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporukama od 1. do 4. u nastavku. Tim se preporukama doprinosi i provedbi Preporuke za europodručje za 2019., posebice provedbi prve, druge i treće preporuke za europodručje. Fiskalnim politikama iz preporuke 1. doprinosi se, među ostalim, rješavanju neravnoteža povezanih s visokim državnim dugom,

PREPORUČUJE da Španjolska u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Osigurati da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda u 2020. ne premaši 0,9 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,65 % BDP-a. Poduzeti mjere za jačanje fiskalnog okvira i okvira za javnu nabavu na svim razinama vlasti. Očuvati održivost mirovinskog sustava. Iskoristiti neočekivane prihode za brže smanjenje udjela duga opće države.

⁽⁹⁾ Na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

2. Službama za zapošljavanje i socijalnim službama osigurati kapacitete koji su im potrebni za pružanje djelotvorne potpore. Poticati prelazak na ugovore o radu na neodređeno vrijeme, među ostalim pojednostavnjivanjem sustava poticaja za zapošljavanje. Poboľšati potporu obiteljima, smanjiti rascjepkanost nacionalne pomoći za nezaposlenost i ukloniti nedostatke u pogledu pokrivenosti programima minimalnog dohotka. Smanjiti razinu ranog napuštanja školovanja i poboljšati obrazovne ishode, vodeći računa o regionalnim razlikama. Povećati suradnju obrazovnih ustanova i poslovnog sektora u cilju poboljšanja osiguravanja vještina i kvalifikacija relevantnih za tržište rada, osobito u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija.
3. Usmjeriti ekonomsku politiku povezanu s ulaganjima na poticanje inovacija, učinkovitosti resursa i energetske učinkovitosti, nadogradnju željezničke infrastrukture za prijevoz tereta i proširenje interkonekcija elektroenergetskih sustava s ostatkom Unije, vodeći računa o regionalnim razlikama. Poboľšati djelotvornost politika kojima se podupiru istraživanje i inovacije.
4. Nastaviti provedbu Zakona o jedinstvu tržišta usklađenjem, na svim razinama vlasti, propisa kojima se uređuje pristup poslovnim djelatnostima i njihovo obavljanje, osobito uslužnih djelatnosti, s načelima tog zakona i poboljšanjem suradnje administrativnih jedinica.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Francuske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Francuske za 2019.**

(2019/C 301/10)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža ⁽²⁾, a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu je utvrđeno da je Francuska jedna od država članica za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za Preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Europsko vijeće potvrdilo 21. ožujka 2019. Vijeće je 9. travnja 2019. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ⁽³⁾ („Preporuka za europodručje za 2019.“), u kojoj je utvrđeno pet preporuka za europodručje („preporuke za europodručje“).

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

⁽³⁾ SL C 136, 12.4.2019., str. 1.

- (2) Kao država članica čija je valuta euro te s obzirom na blisku međusobnu povezanost ekonomija u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Francuska bi trebala osigurati punu i pravodobnu provedbu Preporuke za europodručje za 2019., koja je navedena u preporukama od 1. do 4. u nastavku. Konkretno, mjerama za korištenje neočekivanih prihoda za smanjenje javnog duga, racionalizaciju javnih rashoda i usmjeravanje investicijske politike na određena područja odgovorit će se na drugu preporuku za europodručje o obnovi fiskalnih pričuva, poboljšanju javnih financija i poticanju ulaganja. Mjerama za pojednostavnjenje poreznog sustava i smanjenje regulatornih ograničenja odgovorit će se na prvu preporuku za europodručje o poslovnom okružju. Konačno, mjerama za poboljšanje zapošljivosti odgovorit će se na treću preporuku za europodručje o funkcioniranju tržišta rada.
- (3) Izvješće za Francusku za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Francuske u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽⁴⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke za pojedinu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Francuske u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020. Izvješće sadržava i detaljno preispitivanje u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011, čiji su rezultati također objavljeni 27. veljače 2019. Komisija u svojoj analizi zaključuje da u Francuskoj postoje makroekonomske neravnoteže. Utvrđene neravnoteže posebno se odnose na visok javni dug i slabu dinamiku konkurentnosti u kontekstu niskog rasta produktivnosti.
- (4) Francuska je 26. travnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019. i svoj Program stabilnosti za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (5) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi”) za razdoblje 2014. –2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (6) Francuska je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu te podliježe prijelaznom pravilu o duhu. Vlada u svojem Programu stabilnosti za 2019. planira povećanje ukupnog deficita s 2,5 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) u 2018. na 3,1 % BDP-a u 2019., a zatim postupno smanjenje na 1,2 % BDP-a u 2022. Planirano povećanje ukupnog deficita u 2019., koje je potvrđeno u proljetnoj prognozi Komisije za 2019., uglavnom je posljedica pretvaranja poreznog odbitka za zapošljavanje i konkurentnost u stalno smanjenje socijalnih doprinosa poslodavaca, koje je imalo jednokratni učinak na povećanje deficita. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁶⁾ ne planira se da će se srednjoročni proračunski cilj, odnosno strukturni deficit od 0,4 % BDP-a, ostvariti tijekom razdoblja obuhvaćenog Programom stabilnosti za 2019. Prema Programu stabilnosti za 2019. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u povećati s 98,4 % BDP-a u 2018. na 98,9 % BDP-a u 2019. te se nakon toga smanjiti na 96,8 % u 2022. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije vjerojatan je. Međutim, nisu precizirane mjere potrebne za potporu planiranim ciljevima u pogledu deficita od 2020. nadalje.

⁽⁴⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 39.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁶⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala koristeći se zajednički dogovorenim metodologijom.

- (7) Komisija je 5. lipnja 2019. objavila izvješće na temelju članka 126. stavka 3. Ugovora jer je u Programu stabilnosti za 2019. predviđen ukupni deficit kojim se u 2019. premašuje referentna vrijednost iz Ugovora od 3 % BDP-a i jer, na temelju dostavljenih podataka, na prvi pogled u 2018. nije poštovano prijelazno pravilo o dugu. U izvješću je nakon ocjene svih relevantnih čimbenika zaključeno da bi trebalo smatrati da su kriteriji deficita i duga, kako su definirani u Ugovoru i u Uredbi Vijeća (EZ) br. 1467/1997, trenutačno ispunjeni.
- (8) Vijeće je 13. srpnja 2018. preporučilo Francuskoj da osigura da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda ⁽⁷⁾ u 2019. ne premaši 1,4 %, što odgovara godišnjoj strukturalnoj prilagodbi od 0,6 % BDP-a. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. postoji rizik značajnog odstupanja od preporučenog kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja u 2019.
- (9) Budući da u Francuskoj udio duga opće države u BDP-u premašuje 60 % i da predviđeni proizvodni jaz iznosi 0,7 %, stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda 2020. ne bi smjela biti viša od 1,2 %, što odgovara godišnjoj strukturalnoj prilagodbi od 0,6 % BDP-a u skladu sa zajednički dogovorenom matricom zahtjeva u okviru Pakta o stabilnosti i rastu. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019. ne bude li promjene u politikama, postoji rizik značajnog odstupanja od tog zahtjeva u 2020. Na prvi se pogled predviđa da Francuska 2019. i 2020. neće poštovati prijelazno pravilo o dugu. Općenito, Vijeće smatra da bi se od 2019. trebale poduzeti potrebne mjere kako bi se poštovale odredbe Pakta o stabilnosti i rastu. Bilo bi važno sve neočekivane prihode iskoristiti za daljnje smanjenje udjela duga opće države.
- (10) Naporima u cilju konsolidacije državnih financija tek se umjereno smanjio udio javnih rashoda, koji je u 2018. iznosio 56 %, čime je i dalje bio najviši u Uniji. Kontinuirano smanjenje javnog duga ovisit će o sposobnosti vlade da smanji potrošnju. Vlada je 2017. uvela novu strategiju fiskalne konsolidacije za razdoblje petogodišnjeg predsjedničkog mandata. Njezin će uspjeh ovisiti o ispunjavanju planiranih ciljeva u pogledu rashoda tijela središnje i lokalne vlasti te zdravstvenog sustava.
- (11) Rashodi za zdravstvo s vremenom su se stalno povećavali. Ukupni rashodi procijenjeni su na 11,5 % BDP-a u 2017., što je najviša razina među državama članicama koje su članice Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD). Nova reforma zdravstvenog sustava najavljena je u jesen 2018. te je 13. veljače 2019. predstavljen nacrt zakona. Njezin će uspjeh ovisiti o uspostavi jasnog pravnog i organizacijskog okvira kojim se osiguravaju odgovarajući poticaji i jača suradnja javnih i privatnih aktera. Najavljena reforma zdravstvenog sustava ne uključuje reviziju norme rasta rashoda za zdravstvo (*Objectif National de Dépenses d'Assurance Maladie, ONDAM*). Ta norma rashoda odnosi se na trećinu izdataka za socijalno osiguranje. Iako je taj cilj postignut 2010., ciljna vrijednost ONDAM-a već je triput povećana od 2017. Povećana je za razdoblje 2018.–2020., od početne ciljne vrijednosti od 2,1 % rasta do revidirane ciljne vrijednosti od 2,3 % u zakonu o proračunu za 2018. te je dodatno povećana na 2,5 % u zakonu o proračunu za socijalno osiguranje za 2019. To će u određenoj mjeri odražavati dodatne troškove koji će nastati u okviru programa *Ma santé 2022*.
- (12) Na lokalnoj razini javni rashodi premašili su planirani cilj rasta u 2017. Od 2014. javni rashodi lokalnih tijela vlasti u Francuskoj vode se prema normi rashoda u kojoj se navode godišnji neobvezujući ciljevi za rast za operativne javne rashode i potrebe za financiranjem na lokalnoj razini (*Objectif d'évolution de la Dépense Locale*). Uz tu normu rashoda 2018. uvedeni su pravno obvezujući ugovori između države i 71 % od 322 najveća lokalna tijela vlasti, za razdoblje 2018.–2020. Međutim, ograničeno smanjenje broja općina moglo bi otežati usklađivanje s normom rashoda. Teritorijalnom reformom provedenom od 2014. do 2016. broj regija smanjio se za polovinu, ali se broj općina tek neznatno smanjio te je ostao iznad 34 000, što je daleko najviše u Uniji.

(7) Neto primarni državni rashodi sastoje se od ukupnih državnih rashoda bez rashoda za kamate, rashoda za programe Unije koji su u cijelosti usklađeni s prihodima iz fondova Unije i nediskrecijskih promjena u rashodima za naknade za nezaposlenost. Nacionalno financirane bruto investicije u fiksni kapital izgladuju se za četverogodišnje razdoblje. Uračunane su diskrecijske mjere na prihodovnoj strani ili povećanja prihoda propisana zakonom, dok se jednokratne mjere na prihodovnoj i rashodovnoj strani poništavaju.

- (13) Za provedbu nove strategije fiskalne konsolidacije koju je vlada uvela za razdoblje petogodišnjeg predsjedničkog mandata potrebno je provesti i program Action publique 2022, koji još nije u potpunosti definiran. Cilj je tog programa znatno povećati učinkovitost državnih rashoda te istodobno poboljšati funkcioniranje nacionalne javne uprave. Vlada je dala jasan prioritet metodološkim i postupovnim aspektima, ali se nije usredotočila na prethodnu i opću kvantifikaciju mogućih ušteda. Iako taj pristup možda proizlazi iz složenog procesa reformi i potrebe za ublažavanjem javne rasprave o osjetljivim pitanjima, on ujedno otežava procjenu ukupne strategije u kvantitativnom smislu i njezina doprinosa fiskalnoj konsolidaciji. Konkretno, nije jasno kako bi točno i u kojem roku program reformi, uključujući planove preobrazbe ministarstava koji uključuju čitav niz različitih mjera, konkretnim mjerama pridonio vrlo specifičnom cilju smanjenja udjela rashoda u BDP-u do 2022. Sveukupno gledajući, dostupne informacije pokazuju djelomično poštovanje smjernica za revizije rashoda koje je Euroskupina dogovorila 2016.
- (14) Rizici za održivost duga opće države i dalje su visoki u srednjoročnom razdoblju. Visok dug opće države i strukturni deficit opće države dovode u pitanje održivost, posebno u srednjoročnom razdoblju. Kako bi se spriječili ti rizici, ključno je uložiti fiskalni napor koji bi doveo do odlučnog poboljšanja strukturnog primarnog salda u Francuskoj. Smanjenjem udjela duga opće države poboljšali bi se i izgledi za rast te povećala otpornost francuskoga gospodarstva.
- (15) Planirana mirovinska reforma mogla bi pomoći u smanjenju duga opće države u srednjoročnom razdoblju i time smanjiti rizike za održivost duga. Proračunska ravnoteža mirovinskog sustava u velikoj mjeri ovisi o makroekonomskim pretpostavkama. Prema posljednjem godišnjem izvješću francuskog Savjetodavnog vijeća za mirovine (*Conseil d'orientation des retraites*) rashodi za mirovine iznosili su 13,8 % BDP-a u 2018. te se predviđa da će u 2022. dosegnuti 13,8 %, a da će do 2070. ostati u rasponu od 11,8 % do 13,8 %, ovisno o pretpostavljenoj stopi rasta BDP-a i zaposlenosti tijekom vremena. U Francuskoj istodobno postoji više od 40 različitih programa mirovinskog osiguranja. Ti se programi primjenjuju na različite skupine radnika i funkcioniraju u skladu s različitim pravilima. Do kraja godine očekuje se nacrt zakona kojim će se postupno ujednačiti pravila tih programa kako bi se pojednostavnilo funkcioniranje mirovinskog sustava, posebno u cilju poboljšanja njegove transparentnosti, pravednosti i učinkovitosti.
- (16) Stopa zaposlenosti nastavila se povećavati te je u 2018. dosegla 71,3 %. Stopa nezaposlenosti dodatno se smanjila te je u 2018. dosegla 9,1 %, ali je i dalje znatno iznad prosjeka Unije (6,8 %) i prosjeka europodručja (8,2 %). Osim toga, francusko tržište rada i dalje je vrlo segmentirano. Gotovo 85 % novozaposlenih osoba ima ugovore na određeno vrijeme, a stopa prelaska na ugovore na neodređeno vrijeme među najnižima je u Uniji. Udio nesvojevoljnog rada u nepunom radnom vremenu također je vrlo visok i iznosi 42,3 % ukupnog rada u nepunom radnom vremenu u 2018. Planirana reforma sustava naknada za nezaposlenost (*Unédic*) usmjerena je na rješavanje problema segmentacije tržišta rada smanjenjem poticaja za zapošljavanje na ugovore na vrlo kratak rok i ponovno zapošljavanje na isto radno mjesto te na smanjenje duga sustava. Pregovori među socijalnim partnerima o sustavu naknada za nezaposlenost započeli su u jesen 2018. Cilj je bio i. smanjiti dug sustava, ii. preispitati poticaje nezaposlenima za ponovno zapošljavanje i iii. pronaći mehanizam kojim bi se smanjili poticaji za zapošljavanje na ugovore na vrlo kratak rok. Međutim, socijalni partneri nisu postigli dogovor o novom skupu pravila. Reforma je sada u rukama vlade, koja se obvezala da će do ljeta 2019. objaviti koje će mjere zadržati.
- (17) Uvjeti na tržištu rada za ranjive skupine i dalje su relativno teži nego za druge skupine. Stopa zaposlenosti osoba rođenih izvan EU-a, koja je u 2018. iznosila 57,5 % (u odnosu na 73,1 % osoba rođenih u Francuskoj), jedna je od najnižih u Uniji. Dokazi pokazuju da su osobe migrantskog podrijetla često u nepovoljnijem položaju tijekom postupka zapošljavanja. Zabrinjavajuća je i njihova koncentracija u siromašnim četvrtima. Stanovnici najzastupljenijih područja (kao što su *Quartiers prioritaires de la politique de la ville*, odnosno osjetljive četvrti u kojima se provodi posebna politika), uključujući osobe migrantskog podrijetla, i dalje se suočavaju s poteškoćama na tržištu rada te je njihova stopa nezaposlenosti u 2017. iznosila 24,7 %. Unatoč određenim mjerama politike, utjecaj socioekonomskog i migrantskog podrijetla na obrazovne rezultate i dalje je visok i otežava uključivanje na tržište rada.

- (18) Niskokvalificirane i mlade osobe i dalje su u nepovoljnom položaju na tržištu rada. Stopa nezaposlenosti niskokvalificiranih osoba 2017. se prvi put smanjila od 2008., ali u 2018. je iznosila 16,2 %, što je i dalje znatno iznad razine prije krize. Nezaposlenost mladih (u dobi od 15 do 24 godina) smanjila se u 2018. za 1,6 postotnih bodova na 20,7 %, ali je i dalje znatno iznad prosjeka Unije koji iznosi 15,2 %. Stopa nezaposlenosti niskokvalificiranih mladih osoba i dalje je vrlo visoka te je 2018. iznosila 35,6 %. Za poticanje jednakih mogućnosti na tržištu rada ključni su učinkovita aktivna potpora u pronalaženju zaposlenja, uključujući intenzivna savjetovanja pri zapošljavanju i potporu za zapošljavanje, pristup stjecanju dodatnih vještina, inovativne mjere kako bi se doprlo do najranjivijih mladih osoba koje nisu zaposlene, ne obrazuju se i ne osposobljavaju te odlučnije mjere suzbijanja diskriminatorskih praksi. Najudaljenije regije suočavaju se s dodatnim izazovima i zaslužuju posebnu pozornost.
- (19) Iako se uvjeti na tržištu rada poboljšavaju, nekoliko pokazatelja upućuje na neusklađenost vještina s potrebama tržišta rada. Iako su nezaposlenost i nedostatna zaposlenost i dalje visoke, sve je veći manjak kvalificirane radne snage, posebno u određenim sektorima. Nedostatak vještina ključan je čimbenik koji objašnjava nepopunjena radna mjesta, prema podacima francuskog zavoda za zapošljavanje (*Pôle Emploi*) za 2017., od 3,2 milijuna registriranih slobodnih radnih mjesta njih 150 000 otkazano je zbog nedostatka kandidata. Dokazi upućuju na to da se tijekom krize i oporavka koji je uslijedio povećala neusklađenost vještina s potrebama tržišta rada, što je pridonijelo sporijem smanjenju nezaposlenosti i većoj dugotrajnoj nezaposlenosti. Poboljšavaju se rezultati početnog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na tržištu rada. Vlada je 2018. uvela sveobuhvatan skup mjera za povećanje pristupa početnom i trajnom osposobljavanju i preispitivanje upravljanja i financiranja sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. Planom ulaganja u vještine (*Plan d'investissement dans les compétences*), koji se nadovezuje na te reforme, nastoji se osposobiti i intenzivno usmjeravati 1 milijun mladih osoba koje nisu zaposlene, ne obrazuju se i ne osposobljavaju te 1 milijun niskokvalificiranih tražitelja posla u razdoblju 2018. –2022.
- (20) Općenito gledajući, francuski sustav socijalne zaštite učinkovit je u smanjenju nejednakosti i siromaštva. Udio osoba izloženih riziku od siromaštva i socijalne isključenosti dodatno se smanjio na povijesno nisku razinu od 17,1 % u 2017., u usporedbi s prosjekom od 22,4 % u Uniji. Međutim, dohodovna nejednakost i dalje je znatno iznad razine prije krize. Štoviše, usporio se prelazak u viši dohodovni kvintil, posebno kada je riječ o najnižem kvintilu. Neke skupine, među kojima su obitelji samohranih roditelja i osobe rođene izvan Unije, suočavaju se s povećanim rizikom od siromaštva i socijalne isključenosti. Savjetovanje za korisnike minimalnog dohotka nije uvijek dostatno jer postoje velike teritorijalne razlike. Dodatna i koordiniranija ulaganja u socijalnu uključenost, kao što je predviđeno u nacionalnoj strategiji borbe protiv siromaštva koja je predstavljena u rujnu 2018., mogla bi pridonijeti rješavanju tih problema. Iako zdravstveni sustav općenito ima dobre rezultate, dodatnim ulaganjima mogle bi se smanjiti regionalne razlike u pristupu uslugama, posebno u najudaljenijim regijama.
- (21) Unatoč nedavnim inicijativama, prema Europskoj ljestvici uspjeha u inoviranju Francuska nije uspjela sustići predvodnike u području inovacija u Uniji. Ulaganje u istraživanje i razvoj na stabilnoj je razini, a rast novih poduzeća otežan je. Sveukupno gledajući, Francuska nije na putu da ostvari svoj ukupni cilj u pogledu intenziteta istraživanja i razvoja od 3 % za 2020., a razina ulaganja u istraživanje i razvoj iz poslovnog sektora još je daleko ispod cilja od 2 %. Javni rashodi za istraživanje i razvoj iznad su prosjeka Unije i uključuju širok raspon programa izravnih i neizravnih potpora za poduzeća koja se bave istraživanjem i inovacijama, uključujući program poreznog odbitka u području istraživanja i razvoja (*Crédit d'Impôt Recherche*), koji je jedan od najvelikodušnijih među zemljama OECD-a. Međutim, ukupni rezultati ekosustava istraživanja, razvoja i inovacija još zaostaju s obzirom na velik iznos javne potpore. Iako su postojeći alati, uključujući *Crédit d'Impôt Recherche*, nedavno ocijenjeni, za provedbu buduće politike bila bi korisna sveobuhvatna ocjena cjelokupne kombinacije politika. Vijeće za inovacije (*Conseil de l'innovation*), osnovano u srpnju 2018., zaduženo je za nadzor mjera pojednostavnjenja, koje uključuju bolju koordinaciju regionalne, nacionalne i europske potpore inovacijama. Širenju inovacija mogle bi pridonijeti i tješnje veze između znanstvenog i poslovnog sektora, posebno putem programa prijenosa znanja, jer je Francuska i dalje ispod prosjeka Unije kada je riječ o javnom istraživanju i razvoju koje financiraju poduzeća. Obnovljena je potpora klasterima konkurentnosti (*pôles de compétitivité*) za četvrtu fazu provedbe (2019. –2022.) te će se prednost

dati organizacijama klastera koje su dobro povezane s drugim strukturama na lokalnoj razini, usmjerene na nacionalne industrijske prioritete i koje imaju iskustva u radu na projektima Unije. Fond za inovacije i industriju (*Fonds pour l'innovation et l'industrie*), koji se financira privatizacijom, pridonijet će i prikupljanju sredstava za umjetnu inteligenciju. Pravovremeni razvoj povezanih tehnologija, kao što su internet stvari, mreže 5G, računalstvo visokih performansi i, općenitije, podatkovno gospodarstvo, bit će jedan od ključnih elemenata za uspjeh tih inicijativa. Među regijama postoje i velike razlike u pogledu regionalnih ulaganja u istraživanje i razvoj te rezultata u području inovacija. Nekoliko ruralnih regija ili regija u industrijskoj tranziciji nalaze se ispod prosjeka Unije. Najudaljenije regije na dnu su ljestvice.

- (22) Francuska trenutačno ima dobre rezultate u području energetske i klimatske politike te je i dalje na dobrom putu da postigne svoj cilj smanjenja stakleničkih plinova do 2020. Međutim, mora znatno povećati ulaganja kako bi ostvarila svoje ciljeve u pogledu obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti do 2020. te svoje ambicioznije klimatske i energetske ciljeve za 2030., posebno kada je riječ o upotrebi energije iz obnovljivih izvora i obnovi zgrada kako bi bile energetski učinkovitije. Budući da se više od polovine tih ulaganja trenutačno financira javnim sredstvima, trebalo bi gospodarskim i regulatornim uvjetima financiranje tih projekata učiniti održivijim za privatni sektor kako bi se iskoristile znatne mogućnosti ulaganja. Brži prodor obnovljivih izvora energije u sektor grijanja i hlađenja ima posebno velik neiskorišteni potencijal. Postoje velike potrebe za ulaganjem i u području energetske učinkovitosti zgrada. To se posebno odnosi na obnovu u sektoru stambenih nekretnina, koji čini velik dio ukupnog manjka ulaganja u području klime, s obzirom na to da je većina stambenog fonda stara i sadržava 7 do 8 milijuna slabo izoliranih zgrada (što čini oko 20 % ukupnog broja stambenih jedinica). Postotak poslovnih zgrada koje zadovoljavaju visoke standarde energetske učinkovitosti u 2017. bio je manji u Francuskoj (25 %) nego u Uniji kao cjelini (39 %). U energetskom sektoru uočljive su znatne regionalne razlike. Energetski intenzitet smanjuje se u gotovo svim regijama, ali različitom dinamikom te postoje znatne razlike u upotrebi obnovljivih izvora energije. Dodatna ulaganja u međusobno povezivanje, posebno s Pirenejskim poluotokom, mogla bi pridonijeti većoj integraciji unutarnjeg energetskog tržišta Unije, i pritom povećati tržišno natjecanje i olakšati uvođenje obnovljivih izvora energije.
- (23) Nacionalni plan za kružno gospodarstvo iz 2018. (*Feuille de Route Economie Circulaire*) ambiciozan je politički okvir za učinkovitu upotrebu resursa čija će provedba ovisiti o osiguravanju odgovarajućih ulaganja. Iako je doprinos recikliranih materijala ukupnoj potražnji materijala (stopa kružne upotrebe materijala) znatno iznad prosjeka Unije (19,5 % u odnosu na 11,7 % u 2016.), stope recikliranja komunalnog otpada i dalje su nešto ispod prosjeka Unije (41,8 % u odnosu na 46,4 % u 2016.). U tom će pogledu donošenje zakona o kružnom gospodarstvu biti korak naprijed, među ostalim za širu upotrebu sekundarnih sirovina, posebno plastike. Potrebno je dodatno promicati nove resursno učinkovite poslovne modele i proizvodne procese, uključujući industrijsku simbiozu, posebno među malim i srednjim poduzećima. U tome može pomoći razvoj inovativnih financijskih instrumenata i financiranja za ekološke inovacije.
- (24) Ulaganjima u bolju povezivost, posebno u područjima koja su u nepovoljnijem položaju, moglo bi se pridonijeti uklanjanju nejednakosti u Francuskoj. Francuska je ispod prosjeka Unije kada je riječ o pristupu brzim širokopojasnim mrežama te je stopa upotrebe brzog širokopojasnog interneta niska (u 2018. 20 % kućanstava u odnosu na 41 % u prosjeku u Uniji). Osim toga, upotreba mobilnih širokopojasnih usluga i dalje je ispod prosjeka Unije. Pokrivenost širokopojasnom mrežom znatno se razlikuje među regijama te je u nekoliko ruralnih područja i najudaljenijih regija i dalje ograničena. Očekuje se da će plan Francuske za ultrabrznu širokopojasnu mrežu (*Plan France Très Haut Débit*) i povezane mjere znatno pridonijeti postizanju njezinih ciljeva povezivosti. Bit će ključno pomno pratiti provedbu tih mjera, posebno u područjima u kojima je pokrivenost loša, s obzirom na pretežito decentralizirani pristup i moguća uska grla ako ne bude dovoljno dostupnih kvalificiranih radnika za uvođenje mreže.

- (25) Francuski porezni sustav, unatoč stalnim naporima da ga se pojednostavi i da se poveća sigurnost za porezne obveznike (*Loi pour un État au service d'une société de confiance*, zakon ESSOC), i dalje je složen, što opterećuje poslovno okružje. Porezni zakon obuhvaća više sustava stopa oporezivanja i poreznih rashoda (porezni odbitci, izuzeća, porezne olakšice). Ta složenost često proizlazi iz želje ostvarivanja posebnih ciljeva politike, kao što je smanjenje poreznog opterećenja za najugroženija kućanstva te poticanje ili ispravljanje određenog načina ponašanja. Međutim, zbog toga zakon može postati manje razumljiv, čime se, uz nastanak rupa u zakonu, povećavaju troškovi usklađivanja i pravna nesigurnost, što umanjuje privlačnost Francuske.
- (26) Racionalizacijom poreznih rashoda i smanjenjem broja malih poreza mogao bi se dodatno pojednostavniti porezni sustav. Ukupni porezni rashodi procjenjuju se na 4 % BDP-a u 2019. Za razliku od prethodnog višegodišnjeg okvira, trenutačnim se proračunskim okvirom (2018. –2022.) ne predviđa ograničenje potrošnje za porezne rashode. Umjesto toga njime se utvrđuje neobvezujući cilj od 28 % za udio poreznih rashoda u zbroju neto prihoda od poreza i poreznih rashoda. Iako je u zakonu o proračunu za 2018. predviđen udio poreznih rashoda niži od cilja (28 %) utvrđenog u višegodišnjem proračunskom okviru za razdoblje 2018. –2022., taj bi se omjer u budućnosti trebao povećati (25,5 % na kraju 2018. i 26 % u 2019.).
- (27) U proračunu za 2019. predviđeno je smanjenje ukupnog iznosa poreznih rashoda na iznos niži od 100 milijardi EUR, čime je završeno petogodišnje razdoblje stalnih povećanja tih rashoda. Međutim, od 2018. do 2019. broj poreznih rashoda povećao se s 457 na 474. Revizorski sud 2018. je preporučio pojednostavnjenje postojećih poreznih rashoda i istaknuo nedostatak njihove kontrole i evaluacije. Trebalo bi i dalje raditi na ukidanju poreza koji donose ograničene prihode ili su neučinkoviti. U zakonu o proračunu za 2019. predviđeno je ukidanje 26 poreza kojima se ostvaruju niski prihodi, od čega ih je 20 ukinuto u 2019. u ukupnom iznosu od 132 milijuna EUR, a šest poreza u ukupnom iznosu od 208 milijuna EUR ukinut će se u 2020. Očekuje se da će se ukidanje malih poreza nastaviti istim tempom u 2020.
- (28) Ostali porezi na proizvodnju i dalje opterećuju poduzeća. Porezi na proizvodnju iznosili su 3,1 % BDP-a u 2016., što je više nego u Italiji (1,4 %), Španjolskoj (1,0 %) i Njemačkoj (0,4 %). Takvi porezi imaju različite porezne osnovice (promet, dodana vrijednost, plaće, zemljište i zgrade) te mogu povećati ukupni trošak proizvodnje. To bi moglo imati negativan učinak na konkurentnost, posebno u proizvodnom sektoru. Zakonom o proračunu za 2019. ukida se samo jedan porez na proizvodnju (*forfait social*), koji se prikuplja na nacionalnoj razini i kojim se ostvaruje 660 milijuna EUR godišnje (nakon njegove potpune provedbe 2020.).
- (29) Unatoč napretku i donošenju ambicioznih reformi i dalje je slabo tržišno natjecanje u području poslovnih usluga i reguliranih profesija te i dalje postoje prepreke ulasku u te sektore. Novi indeks restriktivnosti za trgovinu uslugama unutar EGP-a koji je uveo OECD pokazuje da je razina regulatornih ograničenja u sektorima kao što su računovodstvo, pravne usluge i usluge distribucije u Francuskoj veća od prosjeka u Europskom gospodarskom prostoru (EGP). Glavne su prepreke strogi zahtjevi za odobrenje, ograničenja obavljanja određenih djelatnosti te zahtjevi u pogledu dioničarskih udjela i glasačkih prava. U sektoru maloprodaje Francuska je provela niz reformi kako bi smanjila regulatorno opterećenje. Međutim, određeni broj operativnih ograničenja i dalje utječe na učinkovitost maloprodajnih poduzeća i dovodi ih u nepovoljan položaj u odnosu na e-trgovinu. U Nacionalnom programu reformi za 2019. detaljno su navedene nove mjere za jačanje tržišnog natjecanja u nekoliko sektora posebnih usluga (primjerice, autoškole, poduzeća za upravljanje imovinom i prodaja rezervnih automobilskih dijelova). Tijelo za tržišno natjecanje predstavilo je 4. travnja 2019. svoje mišljenje o smanjenju ograničenja u distribuciji lijekova uz zadržavanje visoke razine zaštite javnog zdravlja.
- (30) Prepreke u sektoru usluga dovele su do niske razine tržišnog natjecanja te visokih profitnih marži i cijena, što šteti konkurentnosti cijeloga gospodarstva. U ključnim poslovnim uslugama u Francuskoj stope fluktuacije niže su u odnosu na ostatak Unije. Nedostatak tržišnog natjecanja u sektoru usluga u kombinaciji s visokim troškovima rada pridonio je zadržavanju visokih cijena, posebno u transakcijama povezanima s nekretninama, stanovanju, ugostiteljstvu te pravnim i računovodstvenim uslugama. Budući da troškove tih usluga snose i druga poduzeća u obliku ulaznih troškova, one su dodatni čimbenik koji opterećuje konkurentnost Francuske, među ostalim industriju.

- (31) Cilj zakona PACTE (*loi relative à la croissance et la transformation des entreprises*) jest potpora rastu i preobrazbi poduzeća. Njime će se smanjiti broj pragova koje poduzeća trebaju prijeći tijekom svojeg rasta, iako su preostali pragovi povećani te je njihov prelazak postao skuplji. Uvest će se i petogodišnje prijelazno razdoblje prije nego što se utvrdi da je dosegnut prag i poticati mala i srednja poduzeća da zaposlenicima osiguraju poticaje i programe sudjelovanja koji su povezani s rezultatima poduzeća. Naposljetku, njime se uvode pojednostavnjeni postupci za osnivanje ili registraciju poduzeća te nova pravila kojima bi se poduzetnicima omogućilo da dobiju drugu priliku. Također, smanjuju se vrijeme i troškovi stečajnih postupaka, među ostalim tako da ih se učini predvidljivijima, posebno za mala i srednja poduzeća. Prema procjenama francuske uprave mogući učinak zakona PACTE na BDP povećanje je od 0,32 % do 2025. te za 1 % u dugoročnom razdoblju. Njegova potpuna i pravovremena provedba i dalje je ključna za iskorištavanje prednosti te reforme.
- (32) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021. –2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Francusku za 2019. To bi Francuskoj omogućilo da na najbolji mogući način iskoristi ta sredstva za utvrđene sektore, uzimajući u obzir regionalne i teritorijalne razlike i posebnu situaciju najudaljenijih regija.
- (33) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Francuske i objavila je u izvješću za Francusku za 2019. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2019. i Nacionalni program reformi za 2019. i mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Francuskoj prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Francuskoj, nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije. To je učinila jer je potrebno ojačati ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.
- (34) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2019. i njegovo je mišljenje⁽⁸⁾ posebno navedeno u preporuci 1. u nastavku.
- (35) Uzimajući u obzir detaljno preispitivanje koje je provela Komisija i tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Nacionalni program reformi za 2019. i Program stabilnosti za 2019. Preporuke Vijeća u skladu s člankom 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporukama od 1. do 4. u nastavku. Tim se preporukama doprinosi i provedbi Preporuke za europodručje za 2019., konkretno provedbi prve i druge preporuke za europodručje. Fiskalnim politikama iz preporuke 1. doprinosi se, među ostalim, rješavanju neravnoteža povezanih s visokim državnim dugom,

PREPORUČUJE da Francuska u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Osigurati da stopa nominalnog rasta neto primarnih rashoda u 2020. ne premaši 1,2 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,6 % BDP-a. Iskoristiti neočekivane prihode za brže smanjenje udjela duga opće države. Ostvariti uštede rashoda i povećati učinkovitost u svim podsektorima vlade, među ostalim detaljnim određivanjem i praćenjem provedbe konkretnih mjera potrebnih u kontekstu programa Action publique 2022. Provesti reformu mirovinskog sustava i postupno objediniti pravila različitih mirovinskih sustava kako bi postali pravedniji i održiviji.

⁽⁸⁾ Na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

2. Poticati uključivanje svih tražitelja posla na tržište rada, osigurati jednake mogućnosti s posebnim naglaskom na ranjive skupine, uključujući osobe migrantskog podrijetla, i riješiti problem nedostatka i neusklađenosti vještina s potrebama tržišta rada.
3. Usmjeriti investicijsku politiku na istraživanje i inovacije (uz istodobno poboljšanje učinkovitosti programa javne potpore, uključujući programe prijenosa znanja), obnovljive izvore energije, energetske učinkovitost i međusobno povezivanje s ostatkom Unije te na digitalnu infrastrukturu, uzimajući u obzir teritorijalne razlike.
4. Nastaviti s pojednostavnjenjem poreznog sustava, posebno ograničenjem upotrebe poreznih rashoda, daljnjim ukidanjem neučinkovitih poreza i smanjenjem poreza na proizvodnju. Smanjiti regulatorna ograničenja, posebno u sektoru usluga, i u potpunosti provesti mjere za poticanje rasta poduzeća.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Hrvatske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Hrvatske za 2019.**

(2019/C 301/11)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 9. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža ⁽²⁾, a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu je utvrđeno da je Hrvatska jedna od država članica za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje.
- (2) Izvješće za Hrvatsku za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Hrvatske u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽³⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke za pojedinu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Hrvatske u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020. Izvješće sadržava i detaljno preispitivanje u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011, čiji su rezultati također objavljeni 27. veljače 2019. Komisija je na temelju analize zaključila da u Hrvatskoj postoje makroekonomske neravnoteže koje su u kontekstu niskog potencijalnog rasta povezane s visokim razinama javnog, privatnog i vanjskog duga. Neravnoteže su, međutim, posljednjih godina sve manje zahvaljujući snažnom nominalnom rastu i razboritoj fiskalnoj politici. Poboljšava se negativna neto vanjska pozicija zahvaljujući kontinuiranom suficitu tekućeg računa. Javni se dug znatno smanjio u odnosu na vrhunac koji je dosegao u 2015. Smanjuje se dug privatnog sektora, no predviđa se usporena dinamika njegova smanjenja zbog rasta kredita i oporavka ulaganja. Financijski sektor dobro je kapitaliziran i profitabilan, no udio neprihodonosnih kredita, iako u padu, i dalje je visok. Pojačane su mjere politike, no temeljita provedba strukturnih mjera i dalje je ključna za jačanje otpornosti gospodarstva. Unatoč određenom napretku, nisu riješeni problemi potpunosti, točnosti i pravovremenosti izrade ekonomskih statistika i statistika javnih financija.

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

⁽³⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 44.

- (3) Hrvatska je 18. travnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019. i svoj Program konvergencije za 2019. Kako bi se u obzir uzela njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (4) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi”) za razdoblje 2014. – 2020. u izvjesnoj su mjeri u obzir uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (5) Hrvatska je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu te podliježe pravilu o dugu. Iako je u 2018. ostvaren suficit salda opće države od 0,2 % bruto domaćeg proizvoda (BDP), prema Programu konvergencije za 2019. planira se da će u 2019. ukupni saldo pasti na –0,3 % BDP-a te da će se nakon toga postupno poboljšati i u 2022. ostvariti suficit od 0,8 % BDP-a. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁵⁾ planira se da će se srednjoročni proračunski cilj, promijenjen sa strukturnog deficita od –1,75 % BDP-a za 2019. na –1 % BDP-a od 2020., u programskom razdoblju nastaviti ostvarivati sa značajnom pozitivnom razlikom. Prema Programu konvergencije za 2019. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u smanjiti sa 71,6 % BDP-a u 2019. na 68,5 % u 2020. te da će se nastaviti smanjivati i u 2022. iznositi 62 %. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije vjerojatan je. Čini se, međutim, da su proračunski ciljevi planirani s oprezom. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019. predviđa se da će saldo opće države iznositi 0,1 % BDP-a u 2019. i 0,5 % BDP-a u 2020. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019. predviđa se da će strukturni saldo iznositi –0,8 % BDP-a u 2019. i –0,5 % BDP-a u 2020., što je i dalje iznad razine srednjoročnog proračunskog cilja. Predviđa se da će Hrvatska u 2019. i u 2020. biti usklađena s pravilom o dugu. Općenito, Vijeće smatra da se očekuje da će Hrvatska u 2019. i 2020. biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.
- (6) U prosincu 2018. Hrvatski sabor donio je Zakon o fiskalnoj odgovornosti. Cilj je tog zakona ojačati sastav i mandat Povjerenstva za fiskalnu politiku te propisati numerička fiskalna pravila, uključujući pravilo o strukturnom proračunskom saldu. U ožujku 2019. osnažen je mandat Državnog ureda za reviziju uvođenjem mehanizama za sankcioniranje onih subjekata koji ne provedu njegove preporuke i proširenjem opsega njegovih revizija. Fiskalni okvir dodatno će se ojačati donošenjem izmjena Zakona o proračunu. Očekuje se da će se time poboljšati proračunsko planiranje, prikupljanje fiskalnih podataka i kriteriji izdavanja državnih jamstava.
- (7) Teritorijalna rascjepkanost javne uprave Hrvatske utječe na njezinu učinkovitost i naglašava regionalne razlike. Brojne manje lokalne jedinice često nemaju odgovarajuće financijske i administrativne resurse za pružanje usluga iz svoje nadležnosti. To uzrokuje velike razlike u pružanju javnih usluga između financijski i administrativno snažnih i slabih lokalnih jedinica u Hrvatskoj. Na razini središnje države nadležna tijela poduzimaju mjere u smjeru pojednostavnjenja složenog sustava državnih agencija, no još nije donesen pravni okvir kojim bi se u cijeli sustav uveo veći stupanj homogenosti. U planu je da se nadležnosti ureda državne uprave koji djeluju na lokalnoj razini prenesu na upravna tijela županija.
- (8) U sustavu zdravstvene zaštite u 2018. nagomilali su se novi dugovi, što je rizik za javne financije. Sustav se financira doprinosima radno aktivnog stanovništva i transferima iz državnog proračuna, iako su ti transferi stalno niži od iznosa potrebnog za pokriće svih troškova. Očekuje se poboljšanje financijskog stanja sustava zdravstvene zaštite zbog povećanja stope doprinosa za zdravstveno osiguranje u 2019. i trošarina na duhan u prosincu 2018. U tijeku su funkcionalno spajanje bolnica i aktivnosti kojima se želi unaprijediti primarna zdravstvena zaštita, čime bi se mogla povećati učinkovitost rashoda, no provedba odmiče sporo.

⁽⁴⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁵⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala primjenom zajednički dogovorene metodologije.

- (9) Neusklađenost okvira za određivanje plaća u javnoj upravi i javnim službama onemogućuje jednako postupanje i središnju kontrolu rashoda za plaće u javnom sektoru. Nekoliko je puta odgođen novi zakon o plaćama u državnoj upravi. Zakonom se želi postići bolja usklađenost plaća u javnoj upravi uvođenjem zajedničke osnovice za plaće i koeficijentna složenosti poslova, na temelju dosljednijih opisa radnih mjesta i okvira za kompetencije. U Hrvatskoj postoji okvir za socijalni dijalog, ali za stvarni socijalni dijalog potrebno je poboljšati radne metode i postupke. Rascjepkanost sindikata također umanjuje učinke socijalnog dijaloga.
- (10) Brzi pad stope nezaposlenosti nastavljen je u 2018. Znatno je smanjena i nezaposlenost mladih, ali je i dalje visoka. Hrvatska, međutim, i dalje ima nisku stopu aktivnosti i stopu zaposlenosti, pri čemu na neaktivnost znatno utječu prijevremeno umirovljenje i odgovornosti za skrb o drugima. Potrebno je poboljšati pristup zapošljavanju, na primjer predviđanjem i osiguravanjem stjecanja odgovarajućih vještina. Još su prisutni brojni uzroci neaktivnosti i čini se da postojeće mjere kojima se osobama olakšava ulazak na tržište rada nisu dovoljne. Kapacitet institucija tržišta rada i dalje je ograničen, a suradnja službi za zapošljavanje, socijalnih službi i drugih relevantnih dionika nedovoljna. Važan paket reformi mirovinskog sustava stupio je na snagu u 2019. Reforma ima tri glavna cilja: i. ukloniti konceptualne nedostatke mirovinskog sustava koji su uzrokovali nepravedno postupanje s određenim skupinama umirovljenika, ii. poboljšati adekvatnost mirovinskog sustava produljenjem radnog vijeka i iii. ojačati institucionalni okvir i učinkovitost drugog stupa mirovinskog sustava.
- (11) Socioekonomske razlike važna su odrednica razine obrazovanja u Hrvatskoj. Hrvatski su rezultati obrazovanja ispod prosjeka Unije, osobito kada je riječ o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, osnovnim vještinama, stjecanju tercijarnog obrazovanja, sudjelovanju odraslih u učenju i relevantnosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada. Hrvatska provodi eksperimentalnu kurikularnu reformu, ali će ona svoj puni potencijal ostvariti samo ako se provede u cijelosti i uz istodobno usavršavanje nastavnog osoblja.
- (12) Unatoč još relativno visokoj nezaposlenosti, u nekim sektorima gospodarstva nedostaje radne snage, uglavnom zbog nedostatka odgovarajućih vještina. Poboljšanjem digitalnih vještina mogla bi se povećati produktivnost i riješiti problem nedostatka odgovarajućih vještina. Ograničena relevantnost strukovnog obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada doprinosi niskoj stopi zaposlenosti osoba sa završenim strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem. Nisko je sudjelovanje učenika u programima koji uključuju praktičnu nastavu. Osnivanjem regionalnih centara kompetentnosti i uvođenjem eksperimentalnog programa „Dualno obrazovanje” trebala bi se poboljšati kvaliteta strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te olakšati identifikacija potrebnih vještina. Nisko je sudjelovanje odraslih u obrazovnim programima koji se nude u okviru mjera kojima se osobama olakšava pronalazanje zaposlenja ili osposobljavanja. To se osobito odnosi na one kojima je obrazovanje najpotrebnije, kao što su niskokvalificirane i nezaposlene osobe.
- (13) Smanjuje se udio stanovništva izloženog riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti, ali je i dalje veći od prosjeka Unije. Taj se rizik uglavnom odnosi na osobe starije dobi i osobe s invaliditetom. U usporedbi s prosjekom Unije učinak socijalnih naknada na smanjenje siromaštva još je ograničen. Nadležna tijela poduzela su mjere za poboljšanje evidencije socijalnih naknada koje se dodjeljuju na lokalnoj razini tako što su uskladila kategorizaciju tih naknada. Tako bi se trebao dobiti bolji uvid u naknade koje se odobravaju u cijeloj zemlji, što bi se potom moglo iskoristiti za poboljšanje učinkovitosti sustava socijalne zaštite i pružanje zaštite osobama kojima je ona najpotrebnija.
- (14) Prometna je mreža neujednačena, s vrlo nerazvijenom željezničkom infrastrukturom, što za posljedicu ima nekvalitetne usluge i prepreke mobilnosti radnika. U manjim gradovima nema odgovarajuće infrastrukture za javni promet. Emisije stakleničkih plinova iz cestovnog prometa znatno su se povećale u posljednjih pet godina. Udio energije iz obnovljivih izvora u sektoru prometa znatno je manji od 10 %, što je cilj koji bi trebalo ostvariti u 2020. Potrebni su dodatni naponi i ulaganja kako bi se stvarno smanjio velik udio osobnih automobila s pogonom na fosilna goriva, potaknula intermodalnost i općenito ograničilo povećanje emisija stakleničkih plinova u prometnom sektoru.
- (15) Hrvatska bi svoj visoki energetske intenzitet mogla smanjiti ulaganjima u energetske učinkovitost i pametne energetske sustave. Osobita pozornost mogla bi se posvetiti smanjenju potrošnje energije u zgradama i poboljšanju energetske učinkovitosti mreža centraliziranog grijanja. Postoji velik potencijal i za ulaganja u energiju vjetra i sunca te u energiju iz obnovljivih izvora za grijanje i hlađenje. Promicanjem takvih ulaganja mogla bi se povećati energetska samoodrživost hrvatskih otoka, u skladu s inicijativom „Čista energija za otoke Europske unije”. Osim toga, Hrvatska je posebno izložena klimatskim rizicima, osobito poplavama i šumskim požarima.

- (16) Ulaganjima bi se mogao potaknuti prelazak na kružno gospodarstvo. Potrebna su i za potporu odvojenom sakupljanju i recikliranju otpada kao alternativama odlagalištima otpada, za osmišljavanje alternativnih rješenja za sirovine, povećanje potražnje za recikliranim materijalima te za podizanje svijesti javnosti o održivim potrošačkim praksama i ponašanju potrošača. Osim toga, znatna su ulaganja potrebna i za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda u aglomeracijama s populacijskim ekvivalentom većim od 2 000. Ulaganjima u vodoopskrbne mreže moglo bi se smanjiti istjecanje vode za piće i ispuniti još neispunjene uvjete kvalitete.
- (17) Potrebna su ulaganja u istraživačke i inovacijske kapacitete i primjenu naprednih tehnologija da bi se osnažile inovacije i potaknuo rast produktivnosti, koji je otežan zbog rascjepkanosti i neučinkovitosti politika u području istraživanja i inovacija. Hrvatska svojom strategijom „pametne specijalizacije“ za razdoblje 2016. – 2020. namjerava potaknuti inovacije, prevladati rascjepkanost sustava i osigurati provedbu aktivnosti istraživanja i razvoja usko povezanih s najvažnijim gospodarskim prioritetima, ali se očekuje dodatno ubrzanje njezine provedbe. Ulaganjima bi se mogla potaknuti suradnja sveučilišta i poslovnog sektora radi lakšeg prijenosa tehnologije i komercijalizacije rezultata istraživanja i moglo bi se poboljšati upravljanje.
- (18) Mjere za poboljšanje korporativnog upravljanja u poduzećima u državnom vlasništvu zasad sporo napreduju. Donesen je novi Kodeks korporativnog upravljanja i uvedena je obveza srednjoročnog planiranja i izvješćivanja o poslovnim rezultatima. No gospodarstvo je i dalje opterećeno zbog izrazite prisutnosti poduzeća u državnom vlasništvu u brojnim sektorima, njihove niske profitabilnosti i slabe produktivnosti. U 2018. dodatno je skraćen popis trgovačkih društava od posebnog interesa te sada više društava formalno ispunjava uvjete za prodaju, no nema jasne strategije privatizacije. Stječe se dojam da su nadležna tijela usredotočena na prodaju preostalih manjinskih udjela i aktivaciju neproduktivne imovine. Postoji percepcija o raširenosti i rastu korupcije. Nedostaje učinkovitih instrumenata za njezino sprečavanje i sankcioniranje, osobito na lokalnoj razini. Potrebno je poboljšati mehanizme nadzora i sankcioniranja imenovanih odgovornih osoba u javnim poduzećima na lokalnoj razini.
- (19) Prekomjerni administrativni i zakonodavni zahtjevi te parafiskalni (neporezni) nameti opterećuju poduzeća, osobito ona manja. Dovršeno je mjerenje administrativnog opterećenja na temelju kojega nadležna tijela mogu nastaviti provoditi potrebne mjere rasterećenja. Smanjenje parafiskalnih nameta kasni. Veliki broj prekomjerno reguliranih profesija negativno utječe na tržišno natjecanje. U nekim je sektorima ostvaren napredak, osobito u sektoru usluga prijevoza taksijem, ali još nisu uklonjena prekomjerna ograničenja za brojne gospodarski važne profesije.
- (20) Unatoč napretku, znatan broj neriješenih predmeta i dugotrajni postupci pred građanskim i trgovačkim sudovima umanjuju pravnu sigurnost, a neučinkovitost u kaznenopravnom sustavu prepreka je suzbijanju gospodarskih i financijskih kaznenih djela. Dodatno je pogoršana percepcija neovisnosti pravosuđa. Izmjene Zakona o državnom sudbenom vijeću donesene su u 2018. Uz iznimku Visokog trgovačkog suda, kontinuirano smanjenje broja neriješenih predmeta uglavnom je rezultat smanjenja broja novih predmeta. Na nekim se sudovima testira elektronička komunikacija, koja bi se tek trebala početi primjenjivati na nacionalnoj razini.
- (21) Programiranje fondova Unije za razdoblje 2021. – 2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Hrvatsku za 2019. To bi Hrvatskoj omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u utvrđenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama. Jačanje administrativnih kapaciteta države za upravljanje tim sredstvima važan je čimbenik uspješnosti tih ulaganja. Nužno je ojačati institucijski okvir javne nabave radi poboljšanja poštovanja propisa i ostvarenja ciljeva politike u području strateške nabave te radi osiguravanja učinkovitosti javnih rashoda.
- (22) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Hrvatske i objavila je u izvješću za Hrvatsku za 2019. Ocijenila je i Program konvergencije za 2019., Nacionalni program reformi za 2019. i mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Hrvatskoj prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Hrvatskoj, nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije. To je učinila jer je potrebno ojačati ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji tako da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.

- (23) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program konvergencije za 2019. i prema njegovu mišljenju ⁽⁶⁾ očekuje se da će Hrvatska biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.
- (24) Uzimajući u obzir detaljno ispitivanje koje je provela Komisija i tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Nacionalni program reformi za 2019. i Program konvergencije za 2019. Preporuke Vijeća u skladu s člankom 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporukama od 1. do 4. u nastavku. Fiskalne politike iz preporuke 1. doprinose, među ostalim, uklanjanju neravnoteža koje su povezane s visokim državnim dugom,

PREPORUČUJE da Hrvatska u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Ojačati proračunski okvir i praćenje potencijalnih obveza na središnjoj i lokalnoj razini. Smanjiti teritorijalnu rascjepkanost javne uprave i pojednostavniti funkcionalnu raspodjelu nadležnosti.
2. Provesti reformu sustava obrazovanja i poboljšati pristup obrazovanju i osposobljavanju na svim razinama te njihovu kvalitetu i relevantnost za tržište rada. Konsolidirati socijalne naknade i poboljšati njihov učinak na smanjenje siromaštva. O snažiti mjere i institucije tržišta rada te poboljšati njihovu koordinaciju sa socijalnim službama. U suradnji sa socijalnim partnerima uvesti usklađene okvire za određivanje plaća u javnoj upravi i javnim službama.
3. Usmjeriti investicijsku politiku na istraživanja i inovacije, održivi gradski i željeznički promet, energetske učinkovitost, obnovljive izvore energije i okolišnu infrastrukturu, vodeći računa o regionalnim razlikama. Povećati kapacitete nadležnih tijela za izradu i provedbu javnih projekata i politika.
4. Poboljšati korporativno upravljanje poduzećima u državnom vlasništvu i intenzivirati prodaju tih poduzeća i neproduktivne imovine. Unaprijediti sprečavanje i sankcioniranje korupcije, osobito na lokalnoj razini. Skratiti trajanje sudskih postupaka i unaprijediti elektroničku komunikaciju na sudovima. Smanjiti najveće parafiskalne namete i pretjeranu regulaciju tržišta proizvoda i usluga.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

⁽⁶⁾ U skladu s člankom 9. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Italije za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Italije za 2019.**

(2019/C 301/12)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža ⁽²⁾, a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu je utvrđeno da je Italija jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Europsko vijeće potvrdilo 21. ožujka 2019. Vijeće je 9. travnja 2019. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ⁽³⁾ („Preporuka za europodručje za 2019.”) u kojoj je utvrđeno pet preporuka za europodručje („preporuke za europodručje”).

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

⁽³⁾ SL C 136, 12.4.2019., str. 1.

- (2) Kao država članica čija je valuta euro te s obzirom na blisku međusobnu povezanost gospodarstava u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Italija bi trebala osigurati punu i pravodobnu provedbu Preporuke za europodručje za 2019., koja je navedena u preporukama od 1. do 5. u nastavku. Konkretno, mjerama u području javne uprave, pravosuđa i tržišnog natjecanja odgovorit će se na prvu preporuku za europodručje u pogledu otpornosti tržišta proizvoda i kvalitete institucija; usmjeravanjem investicijske politike u određenim područjima i upotrebom neočekivanih prihoda za smanjenje javnog duga odgovorit će se na drugu preporuku za europodručje o poticanju ulaganja i obnovi pričuva; mjerama za bolju zapošljivost i preusmjeravanje poreznog opterećenja s faktora proizvodnje odgovorit će se na treću preporuku za europodručje o funkcioniranju tržišta rada, dok će se mjerama za poboljšanje bilanci banaka odgovoriti na četvrtu preporuku za europodručje u vezi sa smanjivanjem razine neprihodonosnih kredita.
- (3) Izvješće za Italiju za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Italije u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽⁴⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke za pojedinu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Italije u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020. Izvješće sadržava i detaljno preispitivanje u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011, čiji su rezultati također objavljeni 27. veljače 2019. Komisija u svojoj analizi zaključuje da u Italiji postoje prekomjerne makroekonomske neravnoteže. Konkretno, visok državni dug i dugotrajna slaba dinamika produktivnosti upućuju na rizike koji bi mogli imati prekogranični učinak. Osobito je važno poduzeti mjere za smanjenje rizika od štetnih učinaka na talijansko gospodarstvo te, s obzirom na njegovu veličinu i prekograničnu važnost, na ekonomsku i monetarnu uniju.
- (4) Italija je 19. travnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019. i svoj Program stabilnosti za 2019. Kako bi se u obzir uzela njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno. Talijanski Nacionalni program reformi za 2019. samo djelomično odgovara na strukturalna pitanja iz preporuka Italiji iz 2018, pri čemu često nedostaju detaljnosti o novim obvezama koje Program sadržava te rokovi za njihovu provedbu. Međutim, njegova reformska strategija temelji se na važnim reformama u različitim područjima koje su već u pripremi i općenito se nastavlja na prethodne nacionalne programe reformi.
- (5) Pri programiranju u okviru europskih strukturalnih i investicijskih fondova („ESI fondovi“) za razdoblje 2014.–2020. uzete su u obzir relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (6) Italija je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu te podliježe pravilu o dugu. Vlada u svojem Programu stabilnosti za 2019. očekuje da će se ukupni deficit povećati s 2,1 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) u 2018. na 2,4 % BDP-a u 2019. i zatim postupno smanjiti na 2,1 % BDP-a u 2020. i 1,5 % BDP-a u 2022. Te se projekcije temelje na povećanju PDV-a (1,3 % BDP-a u 2020. i 1,5 % BDP-a od 2021.), koje je propisano kao „zaštitna klauzula“ za postizanje proračunskih ciljeva od 2020. Na temelju ponovno izračunanog strukturalnog salda ⁽⁶⁾ ne predviđa se da će se srednjoročni proračunski cilj, koji je od uravnoteženog stanja proračuna u

⁽⁴⁾ SL C 136, 12.4.2019., str. 48.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁶⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala primjenom zajednički dogovorene metodologije.

strukturnom smislu za 2019. promijenjen na suficit od 0,5 % BDP-a u strukturnom smislu od 2020., ostvariti u programskom razdoblju. U Programu stabilnosti za 2019. predviđa se da će se udio duga opće države u BDP-u, nakon što se povećao u 2018. (sa 131,4 % u 2017. na 132,2 % BDP-a), u 2019. povećati za 0,4 postotna boda BDP-a na 132,6 % i smanjiti se na 128,9 % do 2022. Te se projekcije temelje na prihodima od privatizacije od 1 % BDP-a u 2019. i 0,3 % u 2020. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije vjerojatan je. Međutim, prošlih su godina povećanja PDV-a koja su donesena kao „zaštitna klauzula” sustavno ukidana, pri čemu nisu donesene odgovarajuće alternativne financijske mjere, a privatizacijski ciljevi nisu ostvareni u planiranom opsegu. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019., koja se temelji na nepromijenjenim politikama, očekuje se niži rast nominalnog BDP-a i viši državni deficit za 2020. nego u Programu stabilnosti za 2019. U prognozu Komisije nije uključeno povećanje PDV-a, koje je propisano kao „zaštitna klauzula” u 2020.

- (7) Komisija je 5. lipnja 2019. objavila izvješće pripremljeno u skladu s člankom 126. stavkom 3. Ugovora zbog neusklađenosti Italije s pravilom o dugu u 2018. U izvješću je nakon ocjene svih relevantnih čimbenika zaključeno da se smatra da kriterij duga kako je definiran u Ugovoru i u Uredbi Vijeća (EZ) br. 1467/1997 nije ispunjen te da je stoga opravdano pokretanje postupka u slučaju prekomjernog deficita na temelju duga.
- (8) U skladu sa zahtjevom iz revidiranog nacрта proračunskog plana za 2019. u Programu stabilnosti za 2019. potvrđuje se da je učinak na proračun urušavanja mosta Morandi u Genovi i iznimno nepovoljnih vremenskih uvjeta tijekom 2018. bio znatan i pružaju se odgovarajući dokazi o opsegu i prirodi tih dodatnih proračunskih troškova. Konkretno, u Programu stabilnosti za 2019. navodi se da proračun za 2019. sadržava izvanredne rashode u iznosu od približno 0,2 % BDP-a povezane s izvanrednim programom održavanja cestovne mreže i planom za preventivno smanjivanje hidrogeoloških rizika. Zbog izravne povezanosti urušavanja mosta Morandi u Genovi i iznimno nepovoljnih vremenskih uvjeta u 2018., poseban tretman rashoda za izvanredno održavanje cestovne mreže i preventivno smanjivanje hidrogeološkog rizika može se smatrati u skladu s „klauzulom o neuobičajenim događajima”. U skladu s podacima Komisije prihvatljivi dodatni rashodi u 2019. za te mjere iznose 0,18 % BDP-a. Ti su dodatni rashodi dopušteni odredbama članka 5. stavka 1. i članka 6. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 1466/97 jer se urušavanje mosta Morandi u Genovi i iznimno nepovoljni vremenski uvjeti smatraju neuobičajenim događajima, njihov je utjecaj na javne financije Italije znatan, a održivost ne bi bila ugrožena ako se dopusti privremeno odstupanje od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja. Konačna procjena, među ostalim i prihvatljivih iznosa, bit će izrađena u proljeće 2020. na temelju zabilježenih podataka za 2019. koje dostave talijanska tijela.
- (9) Vijeće je 13. srpnja 2018. preporučilo Italiji da osigura da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda ⁽⁷⁾ u 2019. ne premaši 0,1 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,6 % BDP-a. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. postoji rizik od značajnog odstupanja od preporučenog kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja u 2019. Taj se zaključak ne bi promijenio ni da se učinak na proračun programa izvanrednog održavanja cestovne mreže nakon urušavanja mosta Morandi u Genovi i plana za preventivno smanjivanje hidrogeoloških rizika nakon iznimno nepovoljnih vremenskih uvjeta odbije od zahtjeva preventivnog dijela Pakta o stabilnosti i rastu za 2019.

(7) Neto primarni državni rashodi sastoje se od ukupnih državnih rashoda bez rashoda za kamate, rashoda za programe Unije koji su u cijelosti usklađeni s prihodima iz fondova Unije i nediskrecijskih promjena u rashodima za naknade za nezaposlenost. Nacionalno financirane bruto investicije u fiksni kapital izglađuju se za četverogodišnje razdoblje. Uračunane su diskrecijske mjere na prihodovnoj strani ili povećanja prihoda propisana zakonom, dok se jednokratne mjere na prihodovnoj i rashodovnoj strani poništavaju.

- (10) S obzirom na to da je omjer duga opće države Italije veći od 60 % BDP-a i predviđeni proizvodni jaz iznosi -0,1 %, neto primarni državni rashodi trebali bi se u nominalnom iznosu smanjiti za 0,1 % u 2020., što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,6 % BDP-a u skladu s matricom zahtjeva u okviru Pakta o stabilnosti i rastu. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019., ne bude li promjene u politikama, postoji rizik značajnog odstupanja od tog zahtjeva u 2020. Na prvi se pogled predviđa da Italija 2019. i 2020. neće poštovati pravilo o dugu. Štoviše, s obzirom na to da iznosi oko 132 % BDP-a, visok udio javnog duga Italije znači da su znatna sredstva namijenjena pokrivanju troškova servisiranja duga, na štetu stavki kojima se više potiče rast uključujući obrazovanje, inovacije i infrastrukturu. Općenito, Vijeće smatra da bi se od 2019. trebale poduzeti potrebne mjere usmjerene na usklađivanje s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu. Bilo bi važno sve neočekivane prihode iskoristiti za daljnje smanjenje udjela duga opće države.
- (11) Talijanski porezni sustav i dalje znatno opterećuje faktore proizvodnje na štetu gospodarskog rasta. Veliko porezno opterećenje rada i kapitala destimulira zapošljavanje i ulaganja. U proračunu za 2019. smanjen je porez na samozaposlene radnike i mala poduzeća. S druge strane, ujedno je privremeno povećano porezno opterećenje za poduzeća na zbirnoj razini, posebno za financijske institucije. Porezne osnovice koje su manje štetne za rast, kao što su nekretnine i potrošnja, nisu dovoljno iskorištene, stoga bi se porezno opterećenje moglo preusmjeriti s rada i kapitala na proračunski neutralan način. Periodični porez na nekretnine za prvu nekretninu ukinut je 2015., među ostalim i za kućanstva s visokim dohotkom. Osim toga, vrijednosti zemljišta i imovine (tj. „katastarske” vrijednosti), koje su osnovica za izračun poreza na imovinu, uglavnom su zastarjele, a još uvijek nije počela provedba reforme kojom bi se one uskladile s trenutačnim tržišnim vrijednostima. Iznimno je velik broj i iznos poreznih rashoda, posebno u pogledu smanjenih stopa poreza na dodanu vrijednost, a njihova se reforma posljednjih godina sustavno odgaga. Postoji i prostor za smanjenje opterećenja za poduzeća i kućanstva koja se pridržavaju poreznih obveza pojednostavnjivanjem poreznog zakona i povećanjem ukupne razine porezne discipline. Konkretno, razlika u porezu na dodanu vrijednost (razlika između teoretskih prihoda od PDV-a i onih koji se stvarno naplate) među najvećima je u Uniji. Jedan je od uzroka tog stanja visoka razina utaje poreza, posebno ona koja se provodi neizdavanjem računa. Obvezno elektroničko slanje podataka o primicima za sve komercijalne transakcije s krajnjim potrošačima pozitivan je korak u otklanjanju razlike. Međutim, zakonski pragovi za gotovinska plaćanja posljednjih su godina povećani, što bi moglo destimulirati upotrebu elektroničkog plaćanja. Umjesto toga, poticanjem elektroničkog plaćanja poticalo bi se i izdavanje računa i time poboljšala porezna disciplina.
- (12) Talijanski rashodi za mirovine, koji su u 2017. iznosili oko 15 % BDP-a, među najvišima su u Uniji i očekuje se njihov srednjoročni porast zbog pogoršanja koeficijenta dobne ovisnosti starijih. Proračunom za 2019. i zakonodavnom uredbom o provedbi novog sustava prijevremenog umirovljenja iz siječnja 2019. odustaje se od nekih elemenata prethodnih reformi, što će negativno utjecati na srednjoročnu održivost javnih financija. Tim novim odredbama dodatno će se povećati rashodi za mirovine u srednjoročnom razdoblju. U razdoblju od 2019. do 2021. novim sustavom prijevremenog umirovljenja („kvota 100”) omogućit će se odlazak u mirovinu u dobi od 62 godine osobama koje su 38 godina uplaćivale doprinose. Osim toga, prošireno je područje primjene postojećih odredaba o prijevremenom umirovljenju koje su uvedene prethodnim mirovinskim reformama, među ostalim tako što je indeksacija propisanog minimalnog doprinosa u odnosu na očekivani životni vijek suspendirana do 2026. Za te su odredbe u proračunu za 2019. predviđena sredstva u iznosu od 0,2 % BDP-a u 2019. i 0,5 % BDP-a u 2020. i 2021., ali se u sljedećim godinama očekuju i dodatni troškovi. Velikom javnom potrošnjom za mirovine ograničavaju se ostale socijalne stavke i stavke kojima se potiče rast, kao što su obrazovanje i ulaganje, te manevarski prostor za smanjivanje ukupnog visokog poreznog opterećenja i javnog duga. Nadalje, širenje mogućnosti prijevremenog umirovljenja moglo bi negativno utjecati na ponudu radne snage s obzirom na činjenicu da kad je riječ o stopi zaposlenosti starijih radnika (u dobi 55–64 godina), Italija već zaostaje za prosjekom Unije, što bi otežalo potencijalni rast i pogoršalo održivost javnog duga. Kako bi se ograničilo povećanje rashoda za mirovine, trebalo bi u potpunosti provesti prethodno donesene mirovinske reforme radi smanjenja implicitnih obveza koje su posljedica starenja stanovništva. Uštede bi se mogle ostvariti i revizijom visokih mirovinskih prava koja ne odgovaraju mirovinskim doprinosima, uz poštovanje načela pravednosti i proporcionalnosti.

- (13) Unatoč gospodarskom usporavanju zaposlenost se nastavila povećavati u 2018., iako nešto sporijim ritmom nego prethodne godine. Broj zaposlenih iznosio je 23,2 milijuna na kraju godine, što je više od broja zaposlenih prije krize. Stopa zaposlenosti (osobe u dobi od 20 – 64 godine) prošle je godine porasla na 63 %, ali je još daleko ispod prosjeka Unije (73,2 %). Osim toga, postoje velike regionalne razlike, tržište rada i dalje je segmentirano, a udio ugovora na određeno vrijeme u 2018. dodatno se povećao. Stopa nezaposlenosti smanjila se na 10,6 %. Dugotrajna nezaposlenost i nezaposlenost mladih i dalje su visoke, što opterećuje potencijalni rast i socijalnu koheziju. Neaktivnost prevladava među ženama, niskokvalificiranim i mladim osobama. Osim toga, udio nezaposlenih mladih osoba (u dobi od 15 do 24 godina) koje se ne obrazuju i ne osposobljavaju iznosio je u 2018. 19,2 % i najviši je u Uniji. Široko je rasprostranjen nesvojevoljni rad u nepunom radnom vremenu, što upućuje na stalnu stagnaciju tržišta rada.
- (14) Dohodovna nejednakost i rizik od siromaštva visoki su, uz znatne regionalne i teritorijalne razlike. U 2017. 28,9 % stanovništva bilo je izloženo riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti, što je iznad razine prije krize i znatno iznad prosjeka Unije u 2017 (22,4 %). Posebno su pogođena djeca, a naročita djeca migrantskog podrijetla. Stopa siromaštva zaposlenih visoka je i raste, posebno među radnicima na određeno vrijeme i osobama migrantskog podrijetla. Samozaposlene osobe, koje čine 20,8 % radne snage (u usporedbi s prosjekom Unije od 13,7 %), općenito su manje zaštićene od socijalnih rizika nego zaposlenici. Pristup povoljnom i primjerenom smještaju također je izazov, a pružanje socijalnih usluga i dalje je nedovoljno razvijeno i fragmentirano. Učinak socijalnih transfera na smanjenje siromaštva i nejednakosti jedan je od najslabijih u Uniji. Program za borbu protiv siromaštva koji je uveden 2018. zamijenjen je novim temeljnim programom (minimalni dohodak građana), koji se zasniva na pristupu aktivnog uključivanja uz poštovanje određenih uvjeta. Znatno administrativno opterećenje službi za zapošljavanje i socijalnih službi izazov je za provedbu reforme. Njezin stvarni učinak ovisit će o učinkovitosti politika usmjerenih na zapošljavanje ili osposobljavanje, o opsegu u kojem će se osigurati prilagođene socijalne usluge te o nadzoru. Konkretno, stvarni kapacitet pružanja pomoći osobama kojima je to najpotrebnije utjecat će na smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti. Rezultati zdravstvenog sustava općenito su dobri, unatoč potrošnji koja je ispod prosjeka Unije. Međutim, razina zdravstvene zaštite znatno se razlikuje među regijama, što utječe na pristup, ravnopravnost i učinkovitost, a mogla bi se poboljšati boljom upravom i nadzorom pružanja standardne razine usluga. Povećanje kućne njege i skrbi u zajednici te dugotrajne skrbi ključan je element za pružanje potpore osobama s invaliditetom i drugim skupinama u nepovoljnom položaju.
- (15) U Italiji je neprijavljeni rad raširen, posebno u južnim regijama. Prema procjenama Nacionalnog instituta za statistiku obujam sivoga gospodarstva iznosio je u 2016. oko 210 milijardi EUR (12,4 % BDP-a). Oko 37,2 % tog iznosa može se pripisati neprijavljenom radu. To posebno pogađa ranjive skupine, kao što su migranti, žene i maloljetnici. Novi Nacionalni inspektorat rada, koji je započeo s radom 2017., posebnu je pozornost posvetio pojavi „caporalato” u poljoprivrednom sektoru, koju obilježavaju visoka stopa nepravilnosti i rizik od izrabljivanja radne snage, posebno nezakonitih migranata. Potrebno je pomno pratiti nedavno donesene mjere, kao i dodatne mjere za suzbijanje i sprečavanje neprijavljenog rada i iskorištavanja radnika te osiguravati pravedne i sigurne radne uvjete. Naposljetku, važno je osigurati da se provedbom programa o minimalnom dohotku građana maksimalno povećaju poticaji za redovan rad te da se pomnim praćenjem i pozitivnim poticajima istodobno potiče transformacija neprijavljenog rada u redovito zaposlenje.
- (16) Ključan je preduvjet za provedbu reforme novog programa za minimalni dohodak građana poboljšanje rada javnih službi za zapošljavanje osiguravanjem većih sredstava i podizanjem kvalitete usluga. U kontekstu novog programa za minimalni dohodak građana namijenjenog osobama s niskim primanjima i nezaposlenima, učinkovite aktivne politike tržišta rada važan su instrument za smanjenje napetosti na tržištu rada i poticanje ljudi na traženje posla. U tom je pogledu ključno da službe za zapošljavanje raspolažu dovoljnim brojem kvalificiranog osoblja. Učinkovita pomoć pri traženju posla usmjerena na poboljšanje osposobljavanja i usavršavanje ključan je preduvjet za poboljšanje mobilnosti radnika i stjecanje potrebnih vještina za buduće izazove na tržištu rada te za sve zahtjevnije i

konkurentnije radno okruže. Nedavno su poduzete određene mjere za povećanje učinkovitosti aktivnih politika tržišta rada, među ostalim definirani su pokazatelji praćenja i minimalni standardi, donesene su strategije za dugotrajno nezaposlene i izrađeni kvalitativni alati za profiliranje. Bez obzira na to, učinkovitost javnih službi za zapošljavanje pri pronalasku radnih mjesta, kao i njihova cjelokupna učinkovitost, i dalje je niska, njihova se uspješnost uvelike razlikuje među regijama, a integracija sa socijalnim i obrazovnim politikama ograničena je. Osim toga, njihova je suradnja s poslodavcima slaba.

- (17) Razlika u zaposlenosti muškaraca i žena i dalje je jedna od najviših u Uniji, a stopa zaposlenosti žena, iako je u blagom porastu, znatno je niža od prosjeka Unije (53,1 % spram 67,4 % u 2018.). Ulaganja u usluge skrbi i sudjelovanje žena na tržištu rada i dalje su nedostadni, kao i mjere za promicanje jednakih mogućnosti i politike za usklađivanje profesionalnog i privatnog života. Osim toga, još uvijek nedostaje sveobuhvatna strategija za promicanje sudjelovanja žena na tržištu rada. Iako je obvezni očinski dopust neznatno produljen s 4 na 5 dana, sustav roditeljskog dopusta i dalje je nedostatan. To je, uz nedovoljno razvijene usluge skrbi o djeci i dugotrajne skrbi, jedan od razloga nezapošljavanja žena s djecom ili drugim članovima obitelji kojima je potrebna skrb. U 2017. samo je 28,6 % djece mlađe od tri godine bilo uključeno u rani predškolski odgoj i obrazovanje, što je znatno ispod prosjeka Unije. Pri ulaganjima u skrb o djeci, zdravstvo i dugotrajnu skrb trebalo bi uzeti u obzir velike razlike među regijama u pogledu dostupnosti usluga. Nadalje, visoko porezno opterećenje primatelja drugog dohotka u kućanstvu smanjuje financijski poticaj za zapošljavanje žena. Više stope sudjelovanja žena na tržištu rada, kao i općenito više stope sudjelovanja, mogle bi potaknuti gospodarski rast jačanjem ponude radne snage, ublažavanjem siromaštva te smanjivanjem socijalnih i financijskih rizika od starenja stanovništva.
- (18) Cilj prvotno predviđene reforme okvira kolektivnog pregovaranja bio je prilagođavanje plaća gospodarskim uvjetima na regionalnoj razini i razini poduzeća. U ožujku 2018. Confindustria i tri glavna talijanska sindikata (Cgil, Cisl i Uil) sklopili su okvirni sporazum radi unaprjeđenja pregovora na drugoj razini. Osim toga, sporazumom se povećava pravna sigurnost jer se utvrđuju jasnija pravila o zastupanju socijalnih partnera u pregovorima i poboljšani izračun za određivanje najnižih plaća. Prvi sporazum o provedbi koji se odnosi na reprezentativnost, zdravlje i sigurnost na radu potpisali su krajem 2018. udruga poslodavaca i tri glavna sindikata.
- (19) Ulaganje u obrazovanje i vještine ključno je za promicanje pametnog, uključivog i održivog rasta. Trend sporig rasta produktivnosti u Italiji posljedica je slabosti sustava obrazovanja i osposobljavanja te slabe potražnje za visokokvalificiranim radnicima. Poboljšanje kvalitete sustava obrazovanja i osposobljavanja velik je izazov. Stopa prekida (ranog napuštanja) školovanja i dalje je znatno iznad prosjeka Unije (14,5 % u odnosu na 10,6 % u 2018.), uz znatne regionalne i teritorijalne razlike u pogledu obrazovnih ishoda. Iako je udio sredstava namijenjenih osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju uglavnom u skladu s prosjekom Unije, dodatnim naporima u cilju privlačenja, stvarnog zapošljavanja i motiviranja nastavnika mogli bi se poboljšati ishodi učenja. Sustav zapošljavanja previše se temelji na znanju umjesto na vještinama, a komponenta osposobljavanja je ograničena. Nadalje, plaće talijanskih nastavnika i dalje su niske u usporedbi s međunarodnim standardima i u odnosu na radnike s visokim obrazovanjem. Plaće rastu sporije od međunarodnog prosjeka, slabije su mogućnosti za profesionalni razvoj, a nastavničku struku obilježava uniformirana karijera. Nadalje, promaknuća se temelje isključivo na

radnom stažu, a ne na zaslugama. Posljedica je toga slaba privlačnost nastavničke struke visokokvalificiranim osobama i demotiviranost nastavnog osoblja, što negativno utječe na ishode učenja. Sustav naukovanja posljednjih se godina razvijao, ali mu je opseg donesenim mjerama smanjen. Rezultati talijanskih studenata i odraslih osoba u području ključnih kompetencija i osnovnih vještina među najlošijima su u Uniji. Sudjelovanje odraslih u obrazovanju vrlo je ograničeno i smanjuje se, pri čemu je razlika u zaposlenosti između visokokvalificiranih i niskokvalificiranih radnika među najvišima u Uniji. Posebno je potrebno usavršavanje u području digitalnih vještina. Napredak u razvoju digitalnih vještina i infrastrukture zasad je ograničen. Ulaganje u ljudski kapital preduvjet je za jačanje javnih i privatnih ulaganja, a trenutačne mjere za poticanje digitalnih vještina i obrazovanja odraslih nisu sveobuhvatne. Razine osnovnih i naprednih digitalnih vještina ispod su prosjeka Unije – samo 44 % pojedinaca u dobi od 16 do 74 godine posjeduje osnovne digitalne vještine (57 % u Uniji).

- (20) Niska razina ulaganja u vještine usporava prelazak Italije na gospodarstvo utemeljeno na znanju, koči rast produktivnosti i ograničava potencijal za poboljšanje necenovne konkurentnosti i rasta BDP-a. Obrazovna nejednakost jedan je od razloga niže produktivnosti talijanskih mikro i malih poduzeća u odnosu na usporedive zemlje. Visoko obrazovanje obilježeno je nedostatkom financijskih sredstava i osoblja, a mogućnosti strukovnog tercijarnog obrazovanja ograničene su unatoč visokim stopama zapošljivosti. Udio osoba sa sveučilišnom diplomom i dalje je nizak (27,9 % stanovništva u dobi od 30 do 34 godine u 2018.) i povezan je s relativno niskom dostupnošću osoba sa završenim visokim obrazovanjem, posebno u znanstvenim i tehničkim područjima. Ciljana ulaganja u vještine preduvjet su za poticanje javnih i privatnih ulaganja, posebno u području nematerijalne imovine. Potrebno je poticati studiranje u područjima koja su relevantna za sektore utemeljene na znanju te jačanje posebnih vještina, kao što su digitalne i financijske vještine.
- (21) Manja poduzeća, posebno u južnoj Italiji, nedovoljno se koriste strategijama za povećanje produktivnosti, primjerice inoviranjem proizvoda, procesa i organizacije poslovanja. Ulaganja u nematerijalnu imovinu znatno su niža od prosjeka Unije još od početka 2000-ih. Poslovni rashodi za istraživanje i razvoj upola su manji od prosjeka europodručja. Javna potpora za poslovne rashode u području istraživanja i razvoja i dalje je niska, iako se poboljšava zahvaljujući povećanoj ulozi poreznih poticaja. Javni rashodi za istraživanje i razvoj također su ispod prosjeka europodručja. Niska inovativnost mogla bi usporiti i prelazak na zeleno gospodarstvo. Uvjet za veću uspješnost u području inovacija u Italiji dodatna su ulaganja u nematerijalnu imovinu i snažnija usmjerenost na prijenos tehnologije, uzimajući u obzir regionalne slabosti i veličinu poduzeća. U proračunu su nedavno najavljene određene mjere za promicanje inovativnih tehnologija. Javna potpora za poslovne rashode u području istraživanja i razvoja može se poboljšati uravnoteženom kombinacijom izravnih i neizravnih mjera te dubinskom procjenom postojećih privremenih poreznih poticaja kako bi se najučinkovitiji poticaji zadržali i postali trajni. Mjere za potporu znanju (kao što su tehnološki klasteri) i suradnja među poduzećima pomažu manjim poduzećima, posebno pri rješavanju tih poteškoća i povećanju njihove niske produktivnosti.
- (22) Potrebna su ulaganja kako bi se povećala kvaliteta i održivost infrastrukture u Italiji. U prometnom sektoru Italija nije ostvarila ciljeve svoje strategije ulaganja u infrastrukturu (*Connettere l'Italia*). Ostvaren je vrlo ograničen napredak u provedbi planiranih ulaganja u željeznice, ceste i održivu gradsku mobilnost. Razlog tome su administrativna kašnjenja, neučinkovita potrošnja, nepotpuno provedba Zakona o javnoj nabavi i koncesijama te sudski sporovi. Pregled stanja u prometu u Uniji pokazuje da je kvaliteta talijanske infrastrukture ispod prosjeka Unije. Razina održavanja nedvojbeno je razlog za zabrinutost, što je vidljivo iz urušavanja mosta Morandi u Genovi. Vlada je održavanje i sigurnost istaknula kao prioritet u planu za praćenje održavanja cjelokupne infrastrukture i u tu je svrhu osnovala novu agenciju za sigurnost željezničke i cestovne infrastrukture. U tu je svrhu za 2019. Italiji odobreno odstupanje od fiskalnih pravila Unije u iznosu od 1 milijarde EUR u vezi s planom ulaganja za sigurnost cestovne infrastrukture koja je u sličnom stanju kao i most Morandi. Osim toga, ulaganje u održivi promet i infrastrukturu jedan je od načina rješavanja problema povezanih s okolišem. Potrebna su održiva zelena ulaganja kako bi se postigli ambiciozni energetske i klimatski ciljevi Unije za 2030. Integriran nacionalni energetske i klimatski plan temeljna je smjernica za utvrđivanje potreba za ulaganjima u području dekarbonizacije i energetike. Potrebna su ulaganja kako bi se poboljšala energetska infrastruktura, čime bi se pridonijelo uspostavi otpornijeg, čistijeg, sigurnijeg i fleksibilnijeg energetskeg sustava, pri čemu bi se poboljšala integracija tržišta i smanjile razlike u

cijenama. Talijanska elektroenergetska mreža još nije dovoljno razvijena da bi izdržala povećanu prekograničnu razmjenu i nema kapacitet za različite obnovljive izvore energije kako je predviđeno za 2030. Potrebna su ulaganja radi sprečavanja hidrogeoloških i seizmičkih rizika, čime bi se smanjili rashodi za hitne slučajeve, uključujući za infrastrukturu. Italiji je za 2019. odobreno odstupanje od fiskalnih pravila Unije u iznosu od 2,1 milijarde EUR za sprečavanje velikih hidrogeoloških rizika. Naposljetku, stvarna ulaganja u području gospodarenja otpadom i vodne infrastrukture u južnoj Italiji nedostatna su, uz stalne rizike nestašice i suše. Rascjepkanost sektora i slab kreditni profil manjih poduzeća i dalje su prepreka ulaganjima. Smanjenju regionalnih razlika pridonijela bi i ulaganja, među ostalim ulaganja kojima se odgovara na klimatske promjene, u održivost okoliša i sprečavanje rizika te ruralnu povezivost. U ruralnim je područjima širokopojasna mreža manje razvijena. Italija u pogledu pokrivenosti ultrabrzom širokopojasnom mrežom (100 Mbps i više) i dalje zaostaje (samo 24 % u usporedbi s prosjekom Unije od 60 %) i blizu je samog dna (27. mjesto), a stopa rasta i dalje je vrlo umjerena. Pokrivenost ultrabrzom širokopojasnom mrežom i njezino uvođenje znatno su ispod prosjeka Unije.

- (23) Slab kapacitet javnog sektora, posebno na lokalnoj razini, da upravlja financiranjem prepreka je ulaganjima u svim sektorima zbog složenih postupaka, preklapanja odgovornosti i lošeg upravljanja zapošljavanjem u javnim službama. Neodgovarajuće vještine u javnom sektoru ograničavaju sposobnost procjene, odabira i upravljanja projektima ulaganja. Time se ugrožava i provedba financiranja sredstvima Unije, u čemu Italija zaostaje za prosjekom Unije. Niža kvaliteta upravljanja u južnoj Italiji ozbiljno ograničava njezinu proračunsku potrošnju i kapacitet za donošenje politika. Poboljšanje administrativnih kapaciteta preduvjet je za učinkovitu provedbu javnih ulaganja i upotrebu sredstava Unije, što pozitivno utječe na privatna ulaganja i rast BDP-a. Ta bi poboljšanja mogla imati veći utjecaj na ulaganja u širokopojasni pristup, promet, upravljanje vodama i kružno gospodarstvo, posebno u južnoj Italiji. Zaostajanje u tom dijelu Italije uglavnom se odnosi na nematerijalna ulaganja. Poboljšanje administrativnog kapaciteta središnjih i lokalnih tijela pozitivno bi utjecalo na planiranje, evaluaciju i praćenje investicijskih projekata te utvrđivanje i uklanjanje mogućih uskih grla.
- (24) Povećanje učinkovitosti javne uprave Italije i njezino primjerenije reagiranje na potrebe poduzeća pozitivno bi utjecalo na poslovno okruženje, ulaganja i sposobnost poduzeća da iskoriste inovacijske mogućnosti. U 2015. donesen je sveobuhvatan zakon o davanju ovlasti radi reforme javne uprave. Reforma se odnosila na većinu uzroka neučinkovitosti, kao što su trajanje i složenost postupaka, nedostatak transparentnosti, neučinkovito upravljanje zapošljavanjem u javnim službama, neučinkovito upravljanje poduzećima u javnom vlasništvu i slaba razina digitalizacije. Veći dio reforme dovršen je do kraja 2017., a njezina je provedba u tijeku i oslanja se na novi zakon „Concretezza”. Međutim, nedosljedno planiranje, oskudni financijski resursi i nedostatna koordinacija odgađaju provedbu digitalnih javnih usluga u ključnim područjima, kao što su sustavi internetskog plaćanja, što bi pridonijelo smanjenju složenosti i povećanju transparentnosti. Visoka prosječna dob i nizak prosjek digitalnih vještina zaposlenika u javnom sektoru dodatno usporavaju proces. Neovisno o tome, ako se kombiniraju jasni ciljevi i učinkovita provedba, rezultati postaju vidljivi, primjerice brzi razvoj elektroničkog tržišta za javnu upravu i elektroničkog izdavanja računa. Reformom javne uprave iz 2015. predviđen je i novi okvir za reformu upravljanja lokalnim javnim službama. Međutim, Ustavni sud Italije donio je u studenome 2016. odluku kojom su postupci za donošenje brojnih zakonodavnih odluka, među ostalim i odluke o lokalnim javnim službama, proglašeni neustavnima. Stoga je potrebna nova zakonodavna inicijativa za promicanje učinkovitosti i kvalitete lokalnih javnih službi, među ostalim davanjem prednosti konkurentnim ponudama nad internim rješenjima ili izravnom dodjelom bespovratnih sredstava.

- (25) U ažuriranom Gospodarskom i financijskom izvješću 2018. (NADEF 2018.) priprema projekata i poboljšanje kvalitete projektnog ciklusa smatraju se ključnim čimbenicima za ponovno pokretanje investicijske potrošnje u Italiji. U tom se dokumentu navodi i osnivanje posebnog fonda za bespovratna sredstva za pripremu projekata i pregled projekata u području ključnih infrastrukturnih projekata. Predviđen je još jedan fond za bespovratna sredstva za pripremu manjih projekata koje provode lokalna tijela. Međutim, još uvijek nisu doneseni provedbeni akti za oba fonda, a sredstava namijenjena tim fondovima mogla bi biti manja od iznosa koji su prvotno navedeni u dokumentu DEF 2018. U Zakonu o proračunu za 2019. navodi se osnivanje tijela „Centrale per la progettazione”, koje još nije počelo djelovati i čini se da će njegovo osnivanje potrajati. Nije jasno kakav će biti međusobni odnos tijela „Centrale per la progettazione” i općina i drugih lokalnih tijela.
- (26) Poboljšanjem poslovnog okružja potaknulo bi se poduzetništvo, a bolji okvirni uvjeti za tržišno natjecanje omogućili bi učinkovitiju raspodjelu sredstava i rast produktivnosti. Godišnji zakon o tržišnom natjecanju iz 2015., koji je donesen u kolovozu 2017., potrebno je pravilno provesti. Osim toga, u određenim sektorima, kao što su poslovne usluge i maloprodajni sektor, i dalje postoje velike prepreke tržišnom natjecanju. Poboljšanjem kvalitete regulatornog okvira osigurali bi se jednaki uvjeti za inovativne platforme i tradicionalne subjekte te u potpunosti iskoristio potencijal ekonomije suradnje i poštenijeg tržišnog natjecanja u svim sektorima. Poboljšanje natječajnih postupaka za sklapanje ugovora o javnim uslugama i koncesijama za pristup javnim dobrima pozitivno bi utjecalo na kvalitetu usluga. Nedostatak regulatorne stabilnosti u sustavu javne nabave mogao bi ugroziti neke od ključnih postignuća prethodnih reformi i pridonijeti odlukama o odgodi ulaganja. Tržišni nadzor proizvoda provodi mnoštvo organizacija, postoje znatna preklapanja i ne postoji sustav za učinkovitu koordinaciju. Time se smanjuje učinkovitost kontrola za sprečavanje nelojalne konkurencije poduzetnika koji ne poštuju propise.
- (27) Slaba učinkovitost sustava građanskog pravosuđa u Italiji i dalje je razlog za zabrinutost. U 2017. trajanje građanskih i trgovačkih parnica do pravomoćne odluke na svim je instancama i dalje bilo jedno od najduljih u Uniji. Iako se trajanje postupka u prvom stupnju produljilo u odnosu na 2016., prethodne reforme počinju pozitivno utjecati na trajanje postupka na višim instancama, no još uvijek ima prostora da se ograniče zlouporabe i osigura učinkovitije funkcioniranje sudova. Na Vrhovnom kasacijskom sudu velik broj novih predmeta, zajedno s niskim stopama rješavanja predmeta u njegovu poreznom odjelu, negativno utječe na učinkovitost tog suda i izaziva zabrinutost u pogledu porezne pravednosti prvostupajskih i drugostupajskih postupaka. Općenito, primjerena provedba jednostavnijih postupovnih pravila mogla bi znatno pridonijeti ubrzanju građanskih postupaka. U tom je pogledu najavljena reforma za pojednostavnjenje građanskog postupka, ali još nije upućena Parlamentu. Osim toga, problem su i nedosljedna i ograničena primjena kriterija nedopuštenosti žalbe na drugostupajskim instancama, brojna nepopunjena radna mjesta za administrativno osoblje te različita učinkovitost sudova u pogledu upravljanja predmetima.
- (28) Italija je nedavno u određenoj mjeri poboljšala svoj okvir za borbu protiv korupcije, među ostalim boljom zaštitom zviždača, snažnijom ulogom nacionalnog tijela za borbu protiv korupcije u provedbi tog okvira i novim Zakonom o borbi protiv korupcije iz siječnja 2019. Svrha je tog zakona poboljšati otkrivanje i suzbijanje korupcije strožim kaznama, boljim istražnim tehnikama i programom za oslobađanja od kazne ili njezino smanjenje osoba koje prijave slučajeve korupcije. Tim se zakonom ukidaju rokovi zastare nakon prvostupajnske presude, ali tek od 2020. godine. Ta je odredba dugo očekivani pozitivan korak u skladu s međunarodnim standardima. Međutim, suzbijanje korupcije u Italiji i dalje je neučinkovito, uglavnom zbog pretjeranog trajanja kaznenog postupka, koje je posljedica neprovedbe prijeko potrebne reforme kaznenog postupka, među ostalim i žalbenog sustava kako bi se izbjegla zloupotreba parničenja. Nadalje, nedostaci postoje i u sustavu progona određenih kaznenih djela, kao što je pronevjera javnog novca.

- (29) Unatoč ponovnom pritisku tržišta, talijanske banke i dalje pokazuju dobre rezultate u smislu popravka bilance. Međutim, zbog njihove velike izloženosti državnim obveznicama nestabilnost tržišta negativno je utjecala na njihove kapitalne pozicije, što im je povećalo troškove financiranja i otežalo pristup neosiguranim velikim izvorima financiranja. Potrebno je i dalje smanjivati razinu neprihodonosnih i teško naplativih kredita zaostalih iz prijašnjeg razdoblja, što posebno vrijedi za male banke i banke druge razine, kako bi se dodatno zaštitila financijska stabilnost i ojačalo kreditiranje gospodarstva. Boljim ispunjavanjem regulatornih zahtjeva za financiranje banke, a posebno manje banke, pridonijele bi i jačanju otpornosti sustava na vanjske šokove. Važno je i pristupiti rješavanju strukturno niske profitabilnosti banaka povećanjem učinkovitosti i optimizacijom modela poslovanja. Pravodobnom provedbom reformskih uredbi u području insolventnosti ubrzali bi se još uvijek spori postupci ovrhe i prodaje kolaterala te dodatno povećala otpornost bankarskog sektora. Sve naknade koje je država dodijelila dioničarima i malim imateljima podređenog duga banaka koje su bile predmet administrativnih postupaka likvidacije trebaju biti usmjerene isključivo na rješavanje socijalnih posljedica prijašnjih slučajeva zavaravajuće prodaje. Nakon što se uspostavi pravna jasnoća trebalo bi dodatno poboljšati upravljanje u bankarskom sustavu brzim dovršetkom reforme velikih zadružnih banaka iz 2015.
- (30) Kreditiranje banaka i dalje je glavni izvor korporativnog financiranja. Međutim, manjim i inovativnim poduzećima i dalje je otežan pristup kreditiranju, posebno u južnoj Italiji. Tržište kapitala nije dovoljno razvijeno u odnosu na druge države članice, među ostalim i zbog čimbenika koji ograničavaju potražnju, kao što je slabo financijsko obrazovanje, strah od gubitka kontrole nad poduzećem i opterećujući administrativni zahtjevi. Posljednjih nekoliko godina uvedene su mjere za poboljšanje pristupa financiranju, koje su uglavnom usmjerene na kanal bankovnog kreditiranja, iako su mala i inovativna poduzeća financiranje priskrbila i na tržištima kapitala (npr. s pomoću miniobveznica, na tržištu alternativnih ulaganja, poduzetničkim kapitalom i izravnim javnim potporama). Ukidanjem olakšice za vlasnički kapital poduzeća u proračunu za 2019. mogli bi im se smanjiti poticaji za financiranje vlasničkim kapitalom. Da bi se djelotvorno ojačalo nebankovno financiranje, potrebno je uzeti u obzir potrebe manjih i inovativnih poduzeća, kao i sposobnost ulagača da ocijene investicijske projekte. Diversifikacijom izvora financiranja postigla bi se bolja zaštita ulaganja poduzeća od šokova u bankarskom sektoru, uz istodobno poticanje inovacija i rasta.
- (31) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021. –2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Italiju za 2019. To bi Italiji omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva za utvrđene sektore, uzimajući u obzir regionalne razlike. Jačanje administrativnih kapaciteta države za upravljanje tim sredstvima važan je čimbenik uspješnosti tog ulaganja.
- (32) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Italije i objavila je u izvješću za Italiju za 2019. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2019. i Nacionalni program reformi za 2019. i mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Italiji prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Italiji, nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjericama Unije jer je potrebno unaprijediti opće gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se s razine Unije pridonosi budućim nacionalnim odlukama.
- (33) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2019. i njegovo je mišljenje⁽⁸⁾ posebno navedeno u preporuci 1. u nastavku.
- (34) Uzimajući u obzir detaljno preispitivanje koje je provela Komisija i tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Nacionalni program reformi za 2019. i Program stabilnosti za 2019. Preporuke Vijeća donesene u skladu s člankom 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporukama od 1. do 5. u nastavku. Tim se preporukama doprinosi i provedbi prve četiri preporuke za europodručje. Fiskalnim politikama iz preporuke 1. doprinosi se, među ostalim, rješavanju neravnoteža povezanih s visokim državnim dugom,

⁽⁸⁾ Na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

PREPORUČUJE da Italija u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Osigurati nominalno smanjenje neto primarnih državnih rashoda od 0,1 % u 2020., što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,6 % BDP-a. Iskoristiti neočekivane prihode za brže smanjenje udjela duga opće države. Preusmjeriti oporezivanje s rada, među ostalim smanjenjem poreznih rashoda i reformom zastarjelih katastarskih vrijednosti. Suzbijati utaju poreza, osobito utaju poreza neizdavanjem računa, među ostalim strožim propisivanjem obvezne upotrebe elektroničkog plaćanja i snižavanjem najviših zakonskih iznosa koji se mogu platiti gotovinom. U potpunosti provesti prijašnje mirovinske reforme kako bi se smanjio udio mirovina u javnoj potrošnji i stvorio prostor za ostale socijalne izdatke i rashode kojima se potiče rast.
2. Pojačati napore na suzbijanju neprijavljenog rada. Osigurati učinkovitu integraciju aktivnih politika tržišta rada i socijalnih politika, osobito u odnosu na mlade i ranjive skupine. Podržati sudjelovanje žena na tržištu rada sveobuhvatnom strategijom, među ostalim pristupom kvalitetnoj skrbi o djeci i dugotrajnoj skrbi. Poboljšati obrazovne ishode, među ostalim odgovarajućim i ciljanim ulaganjima, te poticati usavršavanje, među ostalim jačanjem digitalnih vještina.
3. Usmjeriti investicijsku politiku na istraživanje i inovacije te na kvalitetu infrastrukture, uzimajući u obzir regionalne razlike. Poboljšati učinkovitost javne uprave, među ostalim ulaganjima u vještine javnih službenika, bržom digitalizacijom te povećanjem učinkovitosti i kvalitete lokalnih javnih službi. Ukloniti ograničenja tržišnog natjecanja, osobito u maloprodajnom sektoru i sektoru poslovnih usluga, među ostalim i novim godišnjim zakonom o tržišnom natjecanju.
4. Skratiti trajanje građanskih postupaka na svim instancama provedbom i pojednostavnjenjem postupovnih pravila, uključujući i ona koja su u zakonodavnom postupku, s posebnim naglaskom na sustavima nesolventnosti. Poboljšati učinkovitost borbe protiv korupcije reformom postupovnih pravila kako bi se smanjilo trajanje kaznenih postupaka.
5. Poticati restrukturiranje bilanci banaka, posebno malih i srednjih banaka, poboljšanjem učinkovitosti i kvalitete imovine, smanjivanjem neprihodonosnih kredita i diversifikacijom financiranja. Poboljšati nebankovno financiranje manjih i inovativnih poduzeća.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Cipra za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Cipra za 2019.**

(2019/C 301/13)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža ⁽²⁾, a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebna je pozornost posvećena europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu je utvrđeno da je Cipar jedna od država članica za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Europsko vijeće potvrdilo 21. ožujka 2019. Vijeće je 9. travnja 2019. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ⁽³⁾ („Preporuka za europodručje za 2019.”), u kojoj je utvrđeno pet preporuka za europodručje („preporuke za europodručje”).
- (2) Kao država članica čija je valuta euro te s obzirom na blisku međusobnu povezanost ekonomija u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Cipar bi trebao osigurati punu i pravodobnu provedbu Preporuke za europodručje za 2019., koja je navedena u preporukama od 1. do 5. u nastavku. Konkretno, mjerama za smanjenje administrativnog opterećenja odgovorit će se na prvu preporuku za europodručje o poboljšanjima poslovnog okružja i produktivnosti u cilju ponovne uspostave ravnoteže u europodručju; usmjeravanjem investicijske politike na određena područja odgovorit će se na drugu preporuku za europodručje o poticanju ulaganja; poreznim mjerama i mjerama za poboljšanje vještina odgovorit će se na treću preporuku za europodručje o borbi protiv agresivnog poreznog planiranja i funkcioniranju tržišta rada; dok će se mjerama za poboljšanje funkcioniranja društava za upravljanje imovinom odgovoriti na četvrtu preporuku za europodručje, koja se odnosi na smanjivanje razine neprihodonosnih kredita.

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

⁽³⁾ SL C 136, 12.4.2019., str. 1.

- (3) Izvješće za Cipar za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Cipra u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽⁴⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke za pojedinu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Cipra u ostvarenju njegovih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020. Izvješće sadržava i detaljno preispitivanje u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011, čiji su rezultati također objavljeni 27. veljače 2019. Komisija u svojoj analizi zaključuje da u Cipru postoje prekomjerne makroekonomske neravnoteže. Naime, od ključne je važnosti da država članica riješi problem visoke razine privatnog, javnog i vanjskog duga te visokog udjela neprihodonosnih kredita.
- (4) Cipar je 15. travnja 2019. dostavio svoj Nacionalni program reformi za 2019. i 30. travnja 2019. svoj Program stabilnosti za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (5) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi”) za razdoblje 2014. – 2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (6) Cipar je trenutačno obuhvaćen preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu. U Programu stabilnosti za 2019. očekuje se da će ukupni saldo opće države, koji je 2018. prešao u deficit od 4,8 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) i time prekoračio referentnu vrijednost od 3 % BDP-a utvrđenu Ugovorom, postići suficit u nominalnom smislu od 3,0 % BDP-a u 2019. i više od 2,0 % BDP-a tijekom programskog razdoblja. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁶⁾, planira se da će se srednjoročni proračunski cilj, tj. uravnoteženo stanje proračuna u strukturnom smislu, ostvariti u razdoblju 2019. – 2022. Nakon što se 2018. povećao na otprilike 102,5 % BDP-a, prema Programu stabilnosti za 2019. predviđa se da će se udio duga opće države u BDP-u u 2019. smanjiti na 95,7 % i da će se nakon toga kontinuirano smanjivati te u 2022. dosegnuti 77,5 %. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije vjerojatan je. Rizici koji se odnose na makroekonomske i proračunske pretpostavke navedene u Programu stabilnosti negativni su i uglavnom povezani s vanjskim kretanjima, kao i potencijalnim fiskalnim učinkom presuda Suda o prethodnim fiskalnim reformama i potrebama za financiranjem javnih bolnica tijekom prvih godina rada nacionalnog zdravstvenog sustava. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019. predviđa se suficit salda opće države u iznosu od 3,0 % BDP-a u 2019. i 2,8 % BDP-a u 2020. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019. predviđa se da će strukturni saldo iznositi 1,1 % BDP-a u 2019. i 0,7 % BDP-a u 2020., što je i dalje iznad razine srednjoročnog proračunskog cilja. Predviđa se da će Cipar u 2019. i u 2020. biti usklađen s pravilom o dugu. Općenito, Vijeće smatra da se očekuje da će Cipar u 2019. i 2020. biti usklađen s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.
- (7) Komisija je 5. lipnja 2019. objavila izvješće izrađeno u skladu s člankom 126. stavkom 3. Ugovora na temelju dostavljenih podataka o ukupnom deficitu koji je u 2018. prekoračio referentnu vrijednost od 3 % BDP-a utvrđenu Ugovorom. U izvješću je zaključeno da se ne bi trebale poduzeti daljnje mjere na temelju kojih bi se donijela odluka o postojanju prekomjernog deficita. Neučinkovitosti javne uprave i tijela lokalne vlasti i dalje predstavljaju problem unatoč određenom napretku postignutom u području usluga e-uprave. To utječe na poslovno okruženje. Ključni zakonodavni prijedlozi kojima bi se taj problem riješio još nisu izneseni. Oni uključuju nacрте zakona o reformi javne uprave i tijela lokalne vlasti. Manjkavosti okvira upravljanja poduzećima u državnom vlasništvu mogle bi uzrokovati povećanje potencijalnih javnih obveza i smanjiti kapacitete za ulaganje u ključne komunalne usluge, primjerice telekomunikacije i električnu energiju. Važan čimbenik fiskalne konsolidacije u Cipru bilo je ograničavanje rashoda za plaće u javnom sektoru te je s time potrebno nastaviti.

⁽⁴⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 55.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁶⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala primjenom zajednički dogovorene metodologije.

- (8) Borba protiv agresivnog poreznog planiranja ključna je za povećanje djelotvornosti i pravednosti poreznih sustava, kao što je potvrđeno u Preporuci za europodručje za 2019. Zbog učinaka prelijevanja među državama članicama koji proizlaze iz strategija agresivnog poreznog planiranja poreznih obveznika, zakonodavstvo Unije potrebno je dopuniti koordiniranim djelovanjem na razini nacionalnih politika. Cipar je poduzeo mjere protiv agresivnog poreznog planiranja, no visoka razina plaćanja dividendi i kamata (u odnosu na BDP) ukazuje na to da se poduzeća možda koriste poreznim pravilima Cipra kako bi provodila agresivno porezno planiranje. Zbog nepostojanja poreza po odbitku na „izlazna” (tj. plaćanja rezidenata Unije rezidentima trećih zemalja) plaćanja dividendi, kamata i u brojnim slučajevima tantijema koja izvršavaju poduzeća sa sjedištem u Cipru rezidentima trećih zemalja, može se dogoditi da se za ta izlazna plaćanja izbjegne plaćanje poreza ako ne podliježu porezu u državi primatelja plaćanja. Nepostojanje takvih poreza, zajedno s propisima o poreznoj rezidentnosti trgovačkih društava, može olakšati agresivno porezno planiranje. Sustav poreznih odbitaka na temelju udjela u vlasničkom kapitalu potrebno je pomno pratiti kako bi se spriječila svaka zloropora u svrhu agresivnog poreznog planiranja. Konačno, zahvaljujući programu naturalizacije ulagača u Cipru na temelju kojeg ulagač dobiva državljanstvo a da prethodno nije morao živjeti u zemlji primjenjuje se niska porezna stopa na dobit od inozemne financijske imovine te osoba ne mora provoditi mnogo vremena u jurisdikciji u kojoj se taj program primjenjuje. OECD je te programe uvrstio na popis kao potencijalno vrlo rizične jer se mogu zloropotrijebiti kako bi se izbjegla automatska razmjena financijskih izvještaja.
- (9) Provedene su važne mjere u okviru sveobuhvatne strategije o neprihodonosnim kreditima. To je dovelo do znatnog smanjenja neprihodonosnih kredita u bankarskom sektoru, uglavnom zbog prodaje i likvidacije banke Cyprus Cooperative Bank i prijenosa njezina portfelja neprihodonosnih kredita na društvo za upravljanje imovinom u državnom vlasništvu. Nadalje, poboljšana je zakon o prodaji kredita i donesen je zakon o sekuritizaciji kredita. Kako bi se maksimalno povećali prihodi od prodaje imovine i u konačnici doprinijelo smanjenju privatnog duga, ključno je da društvo za upravljanje imovinom u državnom vlasništvu ima djelotvornu strukturu upravljanja, visoko specijaliziranu upravu te da je operativno neovisno u odnosu na ciparske vlasti te da ima jasno definirane ciljeve u skladu s obvezama koje je preuzela vlada u kontekstu odluke o državnoj potpori o prodaji banke Cyprus Cooperative Bank, koju je odobrila Europska komisija. Nadalje, važno je uspostaviti odgovarajući nadzorni okvir za društva koja kupuju kredite s obzirom na to da se njihov broj povećao, uključujući društvo za upravljanje imovinom u državnom vlasništvu, a planira se prodaja dodatnih portfelja neprihodonosnih kredita u budućnosti. Upravljački i administrativni kapaciteti tijela za nadzor osiguravateljskih i mirovinskih fondova i dalje su slabi. Integraciju tih nadzornih tijela trebalo bi brzo dovršiti. Općenito, potrebno je ojačati nadzorni okvir za tržišta kapitala s obzirom na relativno značajne prekogranične djelatnosti društava koja pružaju financijske usluge a koja nisu banke i eksponencijalni rast licenciranih poduzeća tijekom posljednjih godina.
- (10) Zaposlenost raste, nezaposlenost se smanjuje, a poboljšali su se kratkoročni kapaciteti javnih službi za zapošljavanje za pružanje aktivne potpore zapošljavanju. No upitna je dugoročna održivost kapaciteta javnih službi za zapošljavanje jer je dodatno osoblje zaposleno samo na dvije godine. Udio mladih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se i ne osposobljavaju bio je u 2018. među najvišima u Uniji. Niska učinkovitost javnih službi za zapošljavanje, njihova ograničena dostupnost i ograničeno sudjelovanje u aktivaciji nezaposlenih osoba da im se pomogne u traženju zaposlenja i dalje su izazov. Stoga ima prostora za jačanje potpore za informiranje i aktivaciju u korist zapošljavanja, posebno mladih i dugotrajno nezaposlenih osoba. To uključuje promicanje samozapošljavanja i socijalne ekonomije, kao i modernizaciju institucija i usluga tržišta rada radi lakšeg stjecanja vještina koje su bolje usklađene s potrebama tržišta rada.
- (11) Nedostatak i neusklađenost vještina glavne su prepreke poslovnim ulaganjima, čime se naglašava potreba za većim ulaganjima u osposobljavanje neiskorištene i nedovoljno iskorištene radne snage, bolju usklađenost obrazovnih nastavnih programa s potrebama tržišta rada te ulaganjima u odgovarajuću infrastrukturu za strukovno obrazovanje i osposobljavanje. Neujednačen je napredak ostvaren u ključnim reformama obrazovanja i osposobljavanja, kao što su poboljšanje imenovanja i evaluacije nastavnika. Obrazovna postignuća i dalje su slaba kao i sudjelovanje u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, koje je kućanstvima postalo manje pristupačno jer su se njihovi prihodi tijekom krize smanjili brže nego troškovi skrbi za djecu. Daljnjim radom na modernizaciji sustava obrazovanja i osposobljavanja na svim razinama pomoći će se u poboljšanju obrazovnih ishoda i povećati potencijal za održivi rast Cipra. Revizija nastavnih programa za strukovno obrazovanje i osposobljavanje obećavajuća je mjera za smanjenje neusklađenosti vještina na tržištu rada. Međutim, zbog česte neusklađenosti vještina s potrebama tržišta rada osoba sa završenim tercijarnim obrazovanjem te niskog sudjelovanja u obrazovanju odraslih, posebno niskokvalificiranih osoba, potrebne su mjere za poboljšanje dokvalifikacije i prekvalifikacije.

- (12) Cipar je ostvario napredak u području zdravstvene skrbi donošenjem propisa za uspostavu novog nacionalnog zdravstvenog sustava. Novim sustavom nastoji se poboljšati pristup, uvesti opće zdravstveno osiguranje, smanjiti visoku razinu neposrednih plaćanja i povećati učinkovitost pružanja skrbi u javnom sektoru. Prije nego što sustav postane u potpunosti funkcionalan u 2020. potrebno je riješiti važne probleme povezane s provedbom i zadovoljiti potrebe za ulaganjima. I dalje je ključno očuvati dugoročnu održivost sustava, uključujući osiguravanje financijske i operativne neovisnosti javnih bolnica, kako je i planirano. Zdravstveni sustav dodatno bi se ojačao mjerama za osuvremenjivanje i poboljšanje učinkovitosti pružatelja zdravstvene skrbi, uključujući primarnu zdravstvenu skrb, uvođenjem e-zdravstva i osnivanjem nacionalne organizacije za lijekove. Razina dugoročne skrbi niska je te i dalje predstavlja izazov s obzirom na starenje stanovništva.
- (13) Loši rezultati Cipra u području okoliša vrlo su zabrinjavajući te je ta zemlja i dalje izložena klimatskim promjenama. Cipar treba znatno poboljšati svoj sustav gospodarenja otpadom i kružno gospodarstvo. Stvaranje otpada i dalje je znatno više od prosjeka Unije te se povećalo od 2014. Stope recikliranja u postojećim objektima za obradu otpada nisu velike te je recikliranje ekonomski neprivačno zbog nedostatka ekonomskih instrumenata poput poreza na odlaganje otpada. Upravljanje vodama, posebno u urbanim područjima, najčešće je neučinkovito. Netašica vode u kombinaciji s prekomjernim zahvaćanjem podzemnih voda glavni je problem u Cipru. Kad je riječ o komunalnim otpadnim vodama, i dalje se znatna količina otpadnih voda ispušta bez prikupljanja ili obrade tj. samo se na otprilike polovinu svih otpadnih voda primjenjuje sekundarno pročišćavanje. Suše i netašica vode iznimno su zabrinjavajuće pojave, a nedonošenje odgovarajućih politika moglo bi utjecati na ruralno gospodarstvo i turizam Cipra. Stoga je za Cipar ključno održivo upravljanje i učinkovito korištenje prirodnim resursima, uz strožu provedbu zakonodavstva o okolišu i klimi, kako bi se smanjili nepovoljni učinci klimatskih promjena, očuvalo i obnovilo prirodno okruženje te dugoročno osigurao održivi gospodarski rast.
- (14) Cipar može puno bolje iskoristiti svoje obnovljive izvore energije, posebno solarnu energiju, te riješiti postojeće probleme neučinkovite upotrebe izvora energije. Udio energije iz obnovljivih izvora u Cipru iznosio je 9,72 % u 2017., a cilj za 2020. je 13 %. Stambene i poslovne zgrade izgrađene sa slabom toplinskom zaštitom ili bez nje, posebno u urbanim sredinama, značajan su izvor energetske neučinkovitosti. Poboljšali su se okvirni uvjeti za ulaganje u sektor obnovljivih izvora energije i uvedeno je nekoliko mjera, uključujući ugradnju fotonaponskih sustava i programe potpore za mala i srednja poduzeća (MSP) i kućanstva. Međutim, Cipar još nije u potpunosti iskoristio znatan potencijal za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, posebno iz solarnih izvora. Zbog prekomjernog korištenja cestovnim prometom postoji niz izazova u području politika, osobito nastojanja da se smanji onečišćenje zraka i emisije stakleničkih plinova, te ono vodi do velike zagušenosti prometa u gradskim područjima za vrijeme najveće gužve te na cestama koje vode do luka. Budući da je udio energije iz obnovljivih izvora u 2016. iznosio 2,7 %, Cipar zaostaje i u upotrebi obnovljivih izvora energije u prometu te bi mogao imati poteškoća u postizanju obvezujućeg cilja od 10 % do 2020.
- (15) Za poticanje produktivnosti ključno je ulaganje u digitalno gospodarstvo i poboljšanje digitalnih vještina radnika. Cipar postiže loše rezultate u pokazateljima iz indeksa digitalnog gospodarstva i društva (DESI) Europske komisije za 2019. Samo 50 % Ciprana u dobi od 16 do 74 godine ima osnovne digitalne vještine te je udio stručnjaka u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija i dalje nizak u ukupnoj radnoj snazi u usporedbi s Unijom u cjelini (2,3 % u odnosu na 3,7 %), što ograničava potencijal digitalnoga gospodarstva. Niska je razina komunikacije putem interneta između javnih tijela i građana, tj. samo 50 % Ciprana komunicira putem interneta. E-trgovina se poboljšava, ali je i dalje ispod prosjeka Unije.
- (16) Cipar i dalje postiže umjerene rezultate u području inovacija te su ti rezultati oslabili od 2010. Razine javnih i privatnih rashoda za istraživanja i razvoj među najnižima su u Uniji, čime se ograničava inovacijski kapacitet istraživačkih centara i poslovnog sektora. Vrlo je ograničena i suradnja akademske zajednice i poduzeća. Povećanje kapaciteta poslovnog sektora za inovacije i poticanje pristupa financiranju i ulaganjima koji su usmjereni na dobro definirana područja pametne specijalizacije ključni su da bi se povećala konkurentnost Cipra, posebno njegovih MSP-ova.
- (17) Administrativno opterećenje je veliko, posebno kad je riječ o pokretanju strateških ulaganja. Ima prostora za pojednostavnjenje postupaka za ishođenje dozvola za strateška ulaganja, no relevantno zakonodavstvo još nije doneseno.

- (18) Provedbom akcijskog plana za rast ostvaren je određeni napredak u pogledu poduzetništva i pristupa financiranju za MSP-ove. Međutim, mjere financijske potpore za MSP-ove još se uglavnom temelje na bespovratnim sredstvima i bankovnom financiranju koje se podupire sredstvima Unije i/ili nacionalnim sredstvima. Ciparska poduzeća i dalje se slabo koriste alternativnim izvorima financiranja kao što su rizični kapital, financiranje vlasničkim kapitalom i skupno financiranje. Bolja koordinacija poslovne potpore mogla bi ubrzati korištenje tim alternativnim izvorima financiranja. Provedba mjera u području privatizacije čiji je cilj privući strana ulaganja kojima bi se povećala produktivnost u mnogim je slučajevima odgođena te samo mali broj projekata privatizacije postupno napreduje.
- (19) Trajne neučinkovitosti u pravosudnom sustavu i dalje utječu na izvršavanje ugovora i sprečavaju brzo rješavanje građanskih i trgovačkih predmeta te istrage teških kaznenih djela. Složeni i zastarjeli pravilnici o parničnom postupku i slabo izvršenje sudskih odluka demotiviraju banke da primjenjuju okvir za nesolventnost i okvir za prisilnu naplatu kako bi smanjile razinu svojih neprihodonosnih kredita. Započela je provedba niza reformi u cilju rješavanja najvažnijih problema u pravosudnom sustavu, posebice zastarjelih pravilnika o parničnom postupku, niske specijalizacije i digitalizacije sudova, rješavanja velikog broja neriješenih predmeta i nedovoljne cjeloživotne izobrazbe sudaca, no napredak je i dalje spor. Reforma bi trebala biti u skladu s obvezama koje je preuzela vlada u kontekstu odluke o državnoj potpori o prodaji banke Cyprus Cooperative Bank, koju je odobrila Europska komisija. Poboľjšani okvir za insolventnost i okvir za prisilnu naplatu doneseni su 2018. Disciplina otplate duga trebala bi se poboljšati odlučnom provedbom novih zakona u kombinaciji s osiguravanjem učinkovitog pravosudnog sustava i strožeg izvršenja odluka. Nacionalna strategija za borbu protiv korupcije na snazi je od prosinca 2017. i ojačana je nacionalnim horizontalnim akcijskim planom za borbu protiv korupcije koji je odobrilo Vijeće ministara u svibnju 2019. Nacrta zakona za osnivanje nove neovisne agencije za borbu protiv korupcije i zaštitu zviždača dostavljeni su parlamentu, ali još nisu doneseni. Tim bi se zakonima ojačao nacionalni okvir za borbu protiv korupcije. Reforme za borbu protiv korupcije trebalo bi ubrzati brзом provedbom akcijskog plana za borbu protiv korupcije. Neovisnost državnog odvjetništva mora se očuvati, a kapacitete za kazneni progon potrebno je ojačati.
- (20) Unatoč određenim mjerama za smanjenje zaostataka u izdavanju vlasničkih listova, broj neriješenih predmeta i dalje je velik. Strukturno rješenje za uklanjanje nedostataka sustava za promet nekretninama (tj. izdavanje i prijenos vlasničkih listova) još se ne nazire. To je nužno kako bi provedba ovršnih postupaka bila lakša te kako bi se omogućila likvidacija kolateralna.
- (21) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021. – 2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Cipar za 2019. To bi Cipru omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u utvrđenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama. Jačanje administrativnih kapaciteta države za upravljanje tim sredstvima važan je čimbenik uspješnosti tih ulaganja.
- (22) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Cipra i objavila je u izvješću za Cipar za 2019. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2019., Nacionalni program reformi za 2019. i mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Cipru prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Cipru, nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije. To je učinila jer je potrebno ojačati ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.
- (23) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je preispitalo Program stabilnosti za 2019. i prema njegovu mišljenju (7) očekuje se da će Cipar biti usklađen s Paktom o stabilnosti i rastu.
- (24) Uzimajući u obzir detaljno preispitivanje koje je provela Komisija i tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Nacionalni program reformi za 2019. i Program stabilnosti za 2019. Preporuke Vijeća u skladu s člankom 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporukama od 1. do 5. u nastavku. Tim se preporukama doprinosi i provedbi Preporuke za europodručje za 2019., konkretno provedbi prve, treće i četvrte preporuke za europodručje.

(7) Na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

PREPORUČUJE da Cipar u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Donijeti ključne zakonodavne reforme kojima bi se povećala učinkovitost javnog sektora, posebno u pogledu funkcioniranja javne uprave te upravljanja poduzećima u državnom vlasništvu i tijelima lokalne vlasti. Ukloniti značajke poreznog sustava koje mogu olakšati agresivno porezno planiranje pojedincima i multinacionalnim poduzećima, osobito s pomoću izlaznih plaćanja multinacionalnih poduzeća.
2. Olakšati smanjenje broja neprihodonosnih kredita uspostavom djelotvorne upravljačke strukture društva za upravljanje imovinom u državnom vlasništvu, poduzimanjem koraka za poboljšanje discipline otplate duga i jačanjem nadzora nad društvima koja kupuju kredite. Ojačati nadzorne kapacitete u nebankarskom financijskom sektoru, među ostalim potpunom integracijom tijela za nadzor osiguravateljskih i mirovinskih fondova.
3. Dovršiti reforme u cilju povećanja učinkovitosti javnih službi za zapošljavanje i jačati potporu za informiranje i mjere za aktivaciju mladih. Provesti reformu sustava obrazovanja i osposobljavanja, uključujući evaluaciju nastavnika, i povećati angažman poslodavaca i sudjelovanje učenika u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju te osigurati cjenovno pristupačan predškolski odgoj i obrazovanje. Poduzeti mjere kako bi se osiguralo da nacionalni zdravstveni sustav postane operativan u 2020., kako je i planirano, a da se pritom očuva njegova dugoročna održivost.
4. Usmjeriti investicijsku politiku na održiv promet, okoliš (posebno gospodarenje otpadom i vodom), energetske učinkovitost i obnovljive izvore energije, digitalizaciju (uključujući digitalne vještine) te istraživanja i inovacije, vodeći računa o regionalnim razlikama u Cipru. Donijeti propise u cilju pojednostavnjenja postupaka za strateške ulagače radi ishođenja potrebnih dozvola i licencija. Poboljšati pristup financiranju za MSP-e te nastaviti s provedbom projekata privatizacije.
5. Uložiti veće napore u poboljšanje učinkovitosti pravosudnog sustava, uključujući funkcioniranje upravnih postupaka i reviziju građanskih postupaka, povećanje specijalizacije sudova i uspostavu potpuno operativnog sustava e-pravosuđa. Poduzimati mjere kojima se jača zakonska naplata potraživanja i jamči postojanje pouzdanih i brzih sustava za izdavanje i prijenos vlasničkih listova i prava povezanih s nekretninama. Ubrzati reforme za suzbijanje korupcije, zaštititi neovisnost državnog odvjetništva i ojačati kapacitete za kazneni progon.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Latvije za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Latvije za 2019.**

(2019/C 301/14)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 ⁽²⁾ Europskog parlamenta i Vijeća također donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojem Latvija nije utvrđena kao jedna od država članica za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Europsko vijeće potvrdilo 21. ožujka 2019. Vijeće je 9. travnja 2019. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ⁽³⁾ („Preporuka za europodručje”), u kojoj je utvrđeno pet preporuka za europodručje („preporuke za europodručje”).
- (2) Kao država članica čija je valuta euro te s obzirom na blisku međusobnu povezanost ekonomija u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Latvija bi trebala osigurati punu i pravodobnu provedbu Preporuke za europodručje za 2019., koja je navedena u preporukama od 1. do 4. u nastavku. Konkretno, usmjeravanjem investicijske politike na određena područja i mjerama za poboljšane vještina odgovorit će se na prvu preporuku za europodručje o povećanju produktivnosti u cilju ponovne uspostave ravnoteže u europodručju, dok će se poreznim mjerama odgovoriti na treću preporuku za europodručje o funkcioniranju tržišta rada.

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.).

⁽³⁾ SL C 136, 12.4.2019., str. 1.

- (3) Izvješće za Latviju za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Latvije u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. (4), mjere poduzete kao odgovor na preporuke za pojedinu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Latvije u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020.
- (4) Latvija je 15. travnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019., a 17. travnja 2019. svoj Program stabilnosti za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (5) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi“) za razdoblje 2014. – 2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (5), ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (6) Latvija je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu. Vlada u svojem Programu stabilnosti za 2019. planira poboljšanje ukupnog salda s deficita od 1,0 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) u 2018. na deficit od 0,5 % BDP-a u 2019. te 0,4 % BDP-a u 2020. i 0,2 % u 2021. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda (6) planira se da će se srednjoročni proračunski cilj, tj. strukturni deficit od 1 % BDP-a, ostvariti u 2019., uzimajući u obzir odstupanje povezano s provedbom strukturnih reformi za koje je odobreno privremeno odstupanje. Prema Programu stabilnosti za 2019. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u do 2022. smanjiti na 33,1 % BDP-a. Projekcije rasta BDP-a iz Programa stabilnosti za 2019. čine se vjerojatne. Rizici za stanje proračuna uravnoteženi su.
- (7) Vijeće je 13. srpnja 2018. preporučilo da Latvija ostvari svoj srednjoročni proračunski cilj u 2019., uzimajući u obzir mogućnost odstupanja koja se odnosi na provedbu strukturnih reformi, za što je odobreno privremeno odstupanje. To je u skladu s najvećom stopom nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda (7) od 4,8 % u 2019., što odgovara poboljšanju strukturnog salda za 0,2 % BDP-a. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019. očekuje se da će Latvija u 2019. biti blizu svojeg srednjoročnog proračunskog cilja, uzimajući u obzir mogućnost odstupanja koja se odnosi na provedbu strukturnih reformi, za što je odobreno privremeno odstupanje. Stoga sadašnja ocjena upućuje na rizik od određenog odstupanja u 2019. Istodobno, predviđena stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda zasad upućuje na rizik od značajnog odstupanja od zahtjeva u 2019. Ako se u budućim ocjenama više ne bude predviđalo da će strukturni saldo biti blizu ostvarenja srednjoročnog proračunskog cilja, uzimajući u obzir mogućnost odstupanja koja se odnosi na provedbu strukturnih reformi, za što je odobreno privremeno odstupanje, pri ukupnoj ocjeni morat će uzeti u obzir mogućnost odstupanja od zahtjeva.
- (8) S obzirom na to da u Latviji predviđeni proizvodni jaz iznosi 1,3 %, stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda u 2020. ne bi smjela biti viša od 3,5 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,5 % BDP-a u skladu sa zajednički dogovorenim matricom zahtjeva u okviru Pakta o stabilnosti i rastu. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019. ne bude li promjene u politikama, predviđa se da će Latvija biti blizu ostvarenja svojeg srednjoročnog proračunskog cilja. Stoga sadašnja ocjena upućuje na rizik od određenog odstupanja u 2020. Istodobno, predviđena stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda zasad upućuje na rizik od značajnog odstupanja od zahtjeva u 2020. Ako se u budućim ocjenama više ne bude predviđalo da će strukturni saldo biti blizu ostvarenja srednjoročnog proračunskog cilja, pri ukupnoj ocjeni morat će se uzeti u obzir mogućnost odstupanja od zahtjeva. Općenito, Vijeće smatra da bi Latvija od 2019. trebala biti spremna poduzeti dodatne mjere kako bi se bila usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.

(4) SL C 320, 10.9.2018., str. 60.

(5) Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

(6) Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala primjenom zajednički dogovorene metodologije.

(7) Neto primarni državni rashodi sastoje se od ukupnih državnih rashoda bez rashoda za kamate, rashoda za programe Unije koji su u cijelosti usklađeni s prihodima iz fondova Unije i nediskrecijskih promjena u rashodima za naknade za nezaposlenost. Nacionalno financirane bruto investicije u fiksni kapital izgladuju se za četverogodišnje razdoblje. Uračunane su diskrecijske mjere na prihodovnoj strani ili povećanja prihoda propisana zakonom, dok se jednokratne mjere na prihodovnoj i rashodovnoj strani poništavaju.

- (9) Udio poreznih prihoda u domaćem bruto proizvodu Latvije nizak je u odnosu na prosjek Unije i u izvjesnoj mjeri ograničava pružanje javnih usluga, posebno zdravstvene zaštite, i socijalnu uključenost. Stope poreza na kapital i imovinu uglavnom su preniske, a zamrzavanje vrijednosti za izračun poreza na zemljište i imovinu još će dodatno smanjiti prihode od tih poreza. Istodobno je porezno opterećenje rada u odnosu na prosjek Unije i dalje veliko za osobe s niskim dohotkom, unatoč smanjenju. Prema više različitih procjena čini se da je udio sive ekonomije posljednjih godina u padu. Ipak, udio neprijavljene gospodarske aktivnosti viši je u Latviji nego u ostalim baltičkim državama. Konkretno, prijavljivanje plaća u manjem iznosu (isplate plaće „na ruke“), posebno u sektoru građevinarstva, znatno doprinosi sivoj ekonomiji.
- (10) Nakon zatvaranja treće najveće latvijske banke zbog optužbi o pranju novca Latvija je postrožila propise o korisnicima nerezidentima. Zbog toga su se depoziti nerezidenata, koji su glavni izvor rizika od pranja novca u Latviji, znatno smanjili od svibnja 2018., no problemi u vezi sa suzbijanjem pranja novca i dalje su prisutni. Nadalje, Latvija je izradila detaljan akcijski plan za poboljšanje svoje strategije za sprečavanje pranja novca i suzbijanje financiranja terorizma. Glavni prioriteti navedeni u akcijskom planu uključuju povećanje nadzora temeljenog na riziku, osiguravanje potrebnih ljudskih resursa za nadzorna tijela i osiguravanje učinkovite razmjene informacija i suradnje istražnih tijela i suradnje s privatnim sektorom. Jednom kad se mjere donesu, potrebno je osigurati da se učinkovite provode. Naposljetku, potrebno je povećati i kapacitet tijela kaznenog progona i pravosudnih tijela.
- (11) Latvija se suočava s problemima pri ostvarivanju više načela socijalne zaštite i uključenosti europskog stupa socijalnih prava. Nejednakost dohotka u Latviji je visoka i zanemariv je učinak preraspodjele kroz sustav poreznih olakšica. Primjerenost socijalnih naknada i dalje je niska, a učinak socijalnih transfera na smanjenje siromaštva i nejednakosti ograničen. Rizik od siromaštva relativno je visok među osobama starije dobi i osobama s invaliditetom i u porastu je jer naknade ne prate rast plaća. Stopa rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti za osobe starije dobi iznosila je 49 % u 2018. (prosjek Unije: 18,2 % u 2017.), a za osobe s invaliditetom 40,7 % u 2017. (prosjek Unije: 29,3 % u 2017.). Naknade države za socijalnu sigurnost za osobe s invaliditetom i minimalne starosne mirovine nisu revidirane od 2006. Reforma razine minimalnog dohotka najavljena je 2014., ali nije provedena, što negativno utječe na najsiromašnija kućanstva. Pristup dugotrajnoj skrbi i dalje nije zadovoljavajući. Stoga su potrebna ulaganja za rješavanje problema socijalne isključenosti, uključujući hranu i materijalnu pomoć za najpotrebitije. Osim toga, potrebna su ulaganja, među ostalim u infrastrukturu, kako bi se poboljšao pristup skrbi o djeci, dugotrajnoj skrbi, zaposlenosti i drugim socijalnim uslugama, te omogućila integracija zdravstvenih i socijalnih usluga, uključujući prijelaz s institucijske skrbi na skrb u zajednici. Udio osoba koje žive u vrlo skromnim stambenim uvjetima među najvišima je u Europi (15,2 % naspram prosjeka Unije od 4,0 % u 2017.), a socijalnih je stanova malo. Potrebna su ulaganja za poboljšanje pružanja usluga pristupačnog stanovanja.
- (12) Iako su ukupne stope zaposlenosti visoke i rastu, na stopu zaposlenosti izraženu brojem osoba negativno utječu nepovoljna demografska kretanja i iseljavanje. Osim toga, zaposlenost se razlikuje ovisno o regijama i razini vještina. Osobe starije dobi zastarjelih vještina susreću se s većim poteškoćama. Niska razina digitalnih vještina radne snage ograničava upotrebu digitalnih tehnologija u poduzećima te potencijal za inovacije. Sudjelovanje odraslih u obrazovanju i uključenost nezaposlenih u aktivne mjere tržišta rada niži su od prosjeka Unije.
- (13) Obrazovni sustav suočava se s izazovom istovremene konsolidacije resursa i poboljšanja kvalitete i učinkovitosti. Latvijski obrazovni sustav ima dobre rezultate u smislu obrazovnih postignuća, no pristup kvalitetnom obrazovanju i dalje ovisi o mjestu stanovanja i vrsti škole. Kurikularna reforma strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kojoj je cilj usklađivanje sa zahtjevima za novim vještinama napreduje, a strukovno školsko okruženje znatno se poboljšalo. Međutim, privlačnost strukovnog obrazovanja i dalje je niska, a stope upisa i stopa zaposlenosti mladih sa stečenim strukovnim obrazovanjem ispod su prosjeka Unije.

- (14) Osiguravanje ponude vještina jedno je od glavnih područja u kojima je potražnja za ulaganjima i dalje znatna. Usklađena ulaganja, među ostalim u infrastrukturu, potrebna su kako bi se poboljšala kvaliteta, učinkovitost i relevantnost obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada te promicalo cjeloživotno učenje, pogotovo fleksibilne mogućnosti za stjecanje dodatnih vještina i prekvalifikaciju. Ulaganja su potrebna i za poboljšanje pristupa zapošljavanju, među ostalim za bolje informiranje i obuhvat mjera aktivne politike tržišta rada, povećanje sposobnosti radne snage za rad kao i sektorsku i regionalnu mobilnost radnika. U širem kontekstu jačanje kapaciteta socijalnih partnera važno je za promicanje pravednih radnih uvjeta i ostvarivanje europskog stupa socijalnih prava.
- (15) Niska javna potrošnja za zdravstvenu zaštitu i nezdrave navike glavni su razlozi za slabe zdravstvene ishode stanovništva Latvije. Nedavnim povećanjem financijskih sredstava za zdravstvenu zaštitu uklonjene su neke prepreke pristupu zdravstvenoj zaštiti povezane s godišnjim ograničenjima opsega usluga i dugim listama čekanja. Međutim, javno financiranje sektora zdravstvene zaštite još je daleko ispod prosjeka Unije. Pravovremen i jednak pristup zdravstvenoj zaštiti za sve ograničen je. To je uzrok velikog broja samoprijavljenih nezadovoljenih potreba za zaštitom zbog visokih neposrednih plaćanja, posebno u ranjivim skupinama, kao i nejednakih mogućnosti. Reforme za poticanje učinkovitosti i kvalitete zdravstvene zaštite napreduju, ali su još u ranoj fazi te bi ih trebalo ubrzati, uključujući učinkovite mjere prevencije, racionalizaciju bolničkog sektora, jačanje primarne zaštite i usmjeravanje pozornosti na upravljanje kvalitetom. Osim toga, Latvija se suočava s manjkom radne snage u zdravstvu, posebno medicinskih sestara, što otežava pružanje javne zdravstvene zaštite i predstavlja rizik za uspjeh zdravstvenih reformi. Ako podjela usluga zdravstvene zaštite na dva paketa („potpuni” i „minimalni”) stupi na snagu, to bi moglo dodatno ograničiti pravedan pristup zdravstvenoj zaštiti i rezultirati negativnim zdravstvenim ishodima. Odgovarajuća ulaganja u zdravstvenu zaštitu, među ostalim u infrastrukturu, potrebna su kako bi se povećala dostupnost, cjenovna pristupačnost i kvaliteta zdravstvene zaštite u cilju poboljšanja zdravstvenog statusa stanovništva te osiguravanja zdravijeg i duljeg radnog vijeka.
- (16) Latvija malo ulaže u istraživanja i razvoj te je zamjetan nedostatak ulaganja u inovacije. U Latviji je udio rashoda za istraživanja i razvoj u 2017. bio među najnižima u Uniji, a tijekom posljednjeg desetljeća uglavnom se nije mijenjao. Osim toga, u financiranju istraživanja gotovo se u potpunosti oslanja na sredstva Unije. Zbog toga je Latvija umjeren inovator s nekim dobrim stranama, kao što su infrastruktura za informacijske i komunikacijske tehnologije, no po rezultatima zaostaje kad je riječ o ljudskim resursima, suradnji javnog i privatnog sektora i ulaganjima u intelektualno vlasništvo.
- (17) Znatna je nedostatak ulaganja kojima bi se riješio problem regionalnih razlika. Prisutne su i znatne ekonomske razlike između Rige i ostalih dijelova Latvije. Dok se Latvija kao cjelina približava rezultatima Unije, razlika u ekonomskim rezultatima između glavnoga grada i ostalih regija nije se smanjila još od pristupanja Europskoj uniji. Konkurentnost i kvaliteta javnih usluga u različitim latvijskim regijama znatno se razlikuju i utječu na njihovu privlačnost. Potrebe za ulaganjima trebale bi stoga riješiti problem znatnih regionalnih razlika u mobilnosti i digitalnoj infrastrukturi, posebno u dobroj prometnoj povezanosti. Nedostatna povezanost u transeuropskoj prometnoj mreži i s perifernim i graničnim regijama još je vrlo izražena te ima negativan učinak na ekonomske aktivnosti i izvoz Latvije. Ulaganja su nedostatna i za dovršetak projekta Rail Baltica i ključnih projekata infrastrukture za električnu energiju, koji su dio Plana za interkonekciju baltičkog energetskeg tržišta. Osim toga, ulaganja u učinkovitost resursa potrebna su i kako bi se ubrzala energetska tranzicija Latvije. Potrebno je uložiti više napora u poboljšanje opće energetske učinkovitosti, posebno u stambenom i prometnom sektoru.
- (18) Nedavno doneseni Zakon o zviždačima pozitivan je pomak, a latvijsko tijelo za borbu protiv korupcije nedavno je uspješno razotkrilo nekoliko istaknutih slučajeva korupcije. Ipak, i dalje se smatra da na donošenje odluka vlade utječu interesi i da je postupak nabave podložan korupciji zbog nedostatka transparentnosti, posebno u općinama i poduzećima u državnom i općinskom vlasništvu. Izmjenama Zakona o tržišnom natjecanju koji stupa na snagu 1. siječnja 2020. ograničit će se mogućnost da poduzeća u državnom i općinskom vlasništvu svojim aktivnostima negativno utječu na tržišno natjecanje. Zakonodavne izmjene odredaba o sukobu interesa mogle bi dovesti do zlouporabe. Nedavno donesenim Etičkim kodeksom nisu obuhvaćene osobe koje su politički imenovane.

- (19) Javne usluge nisu prilagođene starenju i smanjenju broja stanovništva. Smanjenje broja stanovništva i urbanizacija razlog su nedovoljne upotrebe infrastrukture i javnih usluga u ruralnim područjima. U području javne uprave, obrazovanja i usluga zdravstvene zaštite potrebne su strategije za očuvanje pristupa kvalitetnim uslugama u sve slabije naseljenim područjima, dok istodobno treba osigurati veću učinkovitost. Nedavno je najavljena opća reforma administrativno-teritorijalnog ustroja koja bi se trebala provesti do prosinca 2021. Pravovremena provedba te reforme mogla bi doprinijeti jačanju odgovornosti i učinkovitosti javnog sektora, posebno s obzirom na operativni program za financijska sredstva Unije koji treba odobriti do 2020.
- (20) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021. – 2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Latviju za 2019. To bi Latviji omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u utvrđenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama. Jačanje administrativnih kapaciteta države za upravljanje tim sredstvima važan je čimbenik uspješnosti tih ulaganja.
- (21) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Latvije i objavila je u izvješću za Latviju za 2019. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2019., Nacionalni program reformi za 2019. i mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Latviji prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Latviji, nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjericama Unije. To je učinila jer je potrebno ojačati ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.
- (22) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2019. i njegovo je mišljenje⁽⁸⁾ posebno navedeno u preporuci 1. u nastavku.

PREPORUČUJE da Latvija u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Osigurati da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda u 2020. ne premaši 3,5 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,5 % BDP-a. Smanjiti porez za osobe s niskim dohotkom njegovim preusmjerenjem na druge izvore, posebice kapital i imovinu, i poboljšanjem porezne discipline. Osigurati učinkovit nadzor i provedbu okvira za sprečavanje pranja novca.
2. Riješiti problem socijalne isključenosti prvenstveno poboljšanjem primjerenosti minimalnog dohotka, minimalne starosne mirovine i potpore za minimalni dohodak za osobe s invaliditetom. Povećati kvalitetu i učinkovitost obrazovanja i osposobljavanja, posebno niskokvalificiranih radnika i tražitelja zaposlenja, među ostalim povećanjem njihova sudjelovanja u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju te obrazovanju odraslih. Poboljšati dostupnost, kvalitetu i isplativost sustava zdravstvene zaštite.
3. Usmjeriti investicijsku politiku na inovacije, pružanje usluga pristupačnog stanovanja, promet i posebno njegovu održivost, učinkovitost resursa i energetske učinkovitost, energetske interkonekcije te digitalnu infrastrukturu, vodeći računa o regionalnim razlikama.
4. Poboljšati odgovornost i učinkovitost javnog sektora, posebno kada je riječ o tijelima lokalne uprave i poduzećima u državnom i općinskom vlasništvu te odredbama o sukobu interesa.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

⁽⁸⁾ Na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Litve za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Litve za 2019.**

(2019/C 301/15)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ također donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojem Litva nije utvrđena kao jedna od država članica za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Europsko vijeće potvrdilo 21. ožujka 2019. Vijeće je 9. travnja 2019. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ⁽³⁾ („Preporuka za europodručje za 2019.”), u kojoj je utvrđeno pet preporuka za europodručje („preporuke za europodručje”).

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.).

⁽³⁾ SL C 136, 12.4.2019., str. 1.

- (2) Kao država članica čija je valuta euro te s obzirom na blisku međusobnu povezanost ekonomija u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Litva bi trebala osigurati punu i pravodobnu provedbu Preporuke za europodručje za 2019., koja je navedena u preporukama 2. i 3. u nastavku. Konkretno, mjerama kojima se potiču ulaganja odgovorit će se na drugu preporuku za europodručje o poticanju ulaganja, a obrazovnim mjerama odgovorit će se na treću preporuku za europodručje o funkcioniranju tržišta rada.
- (3) Izvješće za Litvu za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Litve u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽⁴⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke za pojedinu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Litve u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020.
- (4) Litva je 10. svibnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019. i 30. travnja 2019. svoj Program stabilnosti za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (5) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi”) za razdoblje 2014. – 2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (6) Litva je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu. Vlada u svojem Programu stabilnosti za 2019. planira ostvariti ukupni suficit od 0,4 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) u 2019. i 0,2 % BDP-a u 2020., prije predviđenog daljnjeg smanjenja na 1,0 % BDP-a u 2021. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁶⁾, planira se da će se srednjoročni proračunski cilj, tj. strukturni deficit od 1 % BDP-a, u programskom razdoblju ostvarivati sa značajnom pozitivnom razlikom. Litvi je 2017. odobreno i privremeno odstupanje povezano s provedbom strukturnih reformi. To odstupanje produljeno je na razdoblje od tri godine. Prema Programu stabilnosti za 2019. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u smanjiti s 34,2 % BDP-a u 2018. na 32,9 % BDP-a u 2022. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije uvjerljiv je. S druge strane, nisu dovoljno precizirane mjere potrebne za potporu planiranim ciljevima u pogledu suficita od 2020. nadalje. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019. predviđa se da će deficit strukturnog salda iznositi 1 % BDP-a u 2019. i 0,9 % BDP-a u 2020., što je u skladu sa srednjoročnim proračunskim ciljem. Istodobno je potrebno pažljivo nadzirati kretanje rashoda u kratkoročnom i srednjoročnom razdoblju, posebno s obzirom na moguće buduće rizike za stabilnost prihoda. Općenito, Vijeće smatra da se očekuje da će Litva u 2019. i 2020. biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.
- (7) Vlada je u lipnju 2018. donijela niz zakonodavnih akata za provedbu sveobuhvatnog paketa šest strukturnih reformi koje obuhvaćaju ključna područja obrazovanja, zdravstva, oporezivanja, neformalne ekonomije, mirovina i inovacija.

⁽⁴⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 64.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁶⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala primjenom zajednički dogovorene metodologije.

- (8) Litva i dalje poduzima mjere za suzbijanje sive ekonomije i poboljšanje porezne discipline. Iako su te mjere pokazale ohrabrujuće rezultate, općenito je porezna disciplina i dalje slaba. U Litvi je razlika između planiranog i naplaćenog PDV-a još među najvećima u Uniji. Daljnjim poboljšanjem porezne discipline povećali bi se prihodi i pravednost poreznog sustava. Mjere za proširenje porezne osnovice na izvore kojima se manje narušava rast nisu poduzete. Porez za zaštitu okoliša i porez na imovinu i dalje su ispod prosjeka Unije. Nisu predviđene promjene oporezivanja vozila ili poreza za uporabu cesta za osobna vozila.
- (9) Od 2018. mirovine iz javnog sustava mirovinskog osiguranja automatski se usklađuju s rastom plaća. Očekuje se da će se time javni rashodi za mirovine smanjiti sa 6,9 % BDP-a u 2016. na 5,2 % u 2070. Ipak, zbog predviđenog pada zaposlenosti očekuje se smanjenje primjerenosti mirovina jer mirovine ne bi mogle održati korak s rastom plaća. Očekuje se da će se omjer mirovine i plaće, odnosno udio prosječne mirovine u prosječnoj plaći, kontinuirano smanjivati s razine koja je već među najnižima u Uniji. Postojećim je propisima utvrđeno da u slučaju smanjenja omjera mirovine i plaće vlada mora predložiti korektivne mjere. Zbog neizvjesnosti stvarne naravi i vremenskog okvira tih budućih mjera one nisu uzete u obzir u projekcijama u Izvješću o starenju stanovništva. One, međutim, predstavljaju rizik za održivost javnih financija. Kad bi ukupni omjer mirovine i plaće ostao isti do 2070., rashodi za mirovine povećali bi se na 7 % BDP-a, a ne bi se smanjili na 5,2 % kako je predviđeno. Stoga je neizvjesno kako će se mirovinski propisi primijeniti u praksi i kakve bi bile njihove posljedice na fiskalnu održivost i primjerenost mirovina tijekom vremena.
- (10) Velik udio osoba izloženih riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti i velika dohodovna nejednakost i dalje su glavni izazovi s kojima se Litva suočava i prepreka su njezinu uključivom gospodarskom rastu. Unatoč kontinuiranom gospodarskom rastu mnogi članovi litavskog društva (npr. osobe starije dobi, osobe s invaliditetom, djeca, kućanstva samohranih roditelja i nezaposlene osobe) suočavaju se s posebno velikim rizikom od siromaštva i socijalne isključenosti. Iako je posljednjih godina socijalna sigurnosna mreža unaprijeđena, ukupna korektivna sposobnost litavskog poreznog sustava i sustava naknada te rashodi za socijalnu zaštitu kao udio BDP-a i dalje su među najnižima u Uniji. Poduzeti su prvi koraci za rješavanje problema visoke razine siromaštva i dohodovne nejednakosti, npr. uvođenje „iznosa za minimalnu potrebnu potrošnju“, povećanje univerzalnog doplatka za djecu i indeksacija starosnih mirovina. Ipak, kontinuirano visoke razine siromaštva i nejednakosti pokazuju da je Litva još daleko od prosjeka razine socijalne sigurnosti u Uniji i da su potrebna ulaganja za rješavanje problema socijalne isključenosti. Aktivne strategije uključivanja ranjivih skupina učinkovitije su u kombinaciji s boljom adekvatnošću minimalnog dohotka i mirovinskih sustava, aktivacijom tržišta rada i povećanim pružanjem socijalnih usluga, među ostalim skrbi o djeci i socijalnog stanovanja.
- (11) Zbog rasta zaposlenosti, no i zbog negativnih demografskih kretanja, među ostalim iseljavanja, smanjuje se ponuda na tržištu rada. Kako bi se ublažio učinak smanjenog udjela radno sposobnog stanovništva, potrebna su ulaganja u ljudski kapital i bolji pristup tržištu rada za sve. S obzirom na kronične nedostatke vještina i njihove neusklađenosti s potrebama tržišta rada, važno je da Litva ubrza reforme kako bi poboljšala kvalitetu i učinkovitost na svim razinama obrazovanja te osigurala pravedan pristup kvalitetnom i uključivom obrazovanju i osposobljavanju. Zbog demografskog pada školska je mreža pod pritiskom. Zbog demografske promjene potrebne su strategije kojima će se očuvati pristup visokokvalitetnom obrazovanju za sve te istodobno osigurati učinkovitost školske mreže i pružiti potpora nastavnom osoblju na koje konsolidacija škola utječe. I dalje su potrebne znatne mjere za konsolidaciju mreže visokog obrazovanja u kojoj djeluje više od 40 državnih i privatnih sveučilišta i učilišta. Ustanove za strukovno obrazovanje i osposobljavanje trebaju modernizirati kurikulum te brže reagirati na potrebe lokalnog i regionalnog tržišta rada. Mjere za učinkovito i pristupačno obrazovanje, stjecanje dodatnih vještina i prekvalifikaciju odraslih, zajedno s pružanjem socijalnih usluga, mogle bi povećati ponudu na tržištu rada. Sudjelovanje u obrazovanju odraslih i dalje je nisko i u 2018. iznosilo je 6,6 %, što je znatno ispod prosjeka Unije od 11,1 %. Litavsko gospodarstvo moglo bi imati koristi od ulaganja u unapređivanje vještina, uključujući digitalne vještine, inovacije i bolju integraciju skupina u nepovoljnom položaju na tržište rada (primjerice osoba s invaliditetom, osoba starije dobi, nezaposlenih ili neaktivnih odraslih osoba). U širem je kontekstu važno jačanje kapaciteta socijalnih partnera radi poticanja njihova angažmana.
- (12) Slabi ishodi zdravstvene zaštite i slaba ulaganja u zdravstvo dugotrajni su problemi. I dalje postoji znatan potencijal za racionalizaciju upotrebe resursa daljnjim prelaskom s bolničke na izvanbolničku skrb. Razina korištenja bolničkim uslugama i dalje je visoka, uz visoke stope hospitalizacije zbog kroničnih bolesti u kombinaciji s relativno slabom popunjenošću kreveta. Za povećanje učinkovitosti i poboljšanje ishoda zdravstvene zaštite potrebni su daljnja racionalizacija korištenja bolničkim resursima i ciljana ulaganja u jačanje usluga primarne zdravstvene zaštite, među ostalim u radnu snagu u zdravstvenom sektoru. Kvaliteta skrbi i dalje je jedan od glavnih razloga za slabe ishode zdravstvene zaštite. Mjere za poboljšanje kvalitete skrbi rascjepkane su, akreditacija se slabo koristi

u sektoru primarne zdravstvene zaštite, a akreditacijski sustav ne primjenjuje se u bolnicama. Posebno su niska ulaganja u mjere za prevenciju bolesti. Osim toga, mjerama koje su poduzete za jačanje mjera za prevenciju bolesti na lokalnoj razini nedostaje vizija koja bi ih objedinila i oslabljene su zbog nedostatka sustavne suradnje između zavoda za javno zdravstvo i primarne zdravstvene zaštite. Naposljetku, niske razina izdataka za zdravstvo u kombinaciji s relativno visokom razinom neformalnih plaćanja i izravnih plaćanja imaju negativne posljedice na pravedan pristup zdravstvenoj zaštiti.

- (13) Poduzete su određene mjere za borbu protiv korupcije, no integrirani registar izjava o sukobu interesa još uvijek nije osnovan. Provedbeni akti uz Zakon o zaštiti zviždača doneseni su 2018., a trenutačno se raspravlja o novom zakonu o uređenju lobiranja. I dalje su prisutne nepravilnosti u suzbijanju korupcije u sustavu zdravstvene zaštite.
- (14) Udio ulaganja u BDP-u Litve i dalje je ispod prosjeka Unije i ostalih baltičkih zemalja. U Litvi su razina inovacija i kapacitet apsorpcije tehnologija u poduzećima niski. Potrebna su veća ulaganja u istraživanja i inovacije, posebno u privatnom sektoru. Time bi se potaknula produktivnost koja je, unatoč nedavnom poboljšanju, i dalje znatno ispod prosjeka Unije. Manjak stručnjaka za informacijske i komunikacijske tehnologije ukazuje na potrebu za ulaganjima u digitalne vještine kojima se podupiru konkurentnost, inovacije i kapacitet Litve za apsorpciju tehnologija te potiče prijelaz na gospodarstvo koje se više temelji na znanju i koje ima veću dodanu vrijednost.
- (15) Gospodarstvo se prilično intenzivno koristi resursima i uvelike je ovisno o uvozu energije i sirovina. Produktivnost resursa je niska, a potrošnja energije visoka, posebno u stambenom i prometnom sektoru. Većim ulaganjima u energetska učinkovitost, posebno u sektoru građevinarstva, i domaćom proizvodnjom energije iz obnovljivih izvora gospodarstvo bi moglo poticati ekološko poslovanje te krenuti u smjeru održivijeg rasta i istodobno smanjivati ovisnost o uvozu energije.
- (16) Litva je još uvijek slabo međunarodno povezana u željezničkom, cestovnom, pomorskom i zračnom prometu i treba se bolje integrirati s ostatkom Europe. Bolja prometna povezanost povećala bi produktivnost gospodarstva i omogućila iskorištavanje svih prednosti unutarnjeg tržišta. Rezultati prometnog sektora znatno su ispod prosjeka Unije kad je riječ o opsegu cestovne i željezničke mreže TEN-T, ulaganjima u istraživanja i inovacije u prometnom sektoru, aspektima održivosti i cestovnoj sigurnosti. U željezničkom prometu dominiraju pravci istok-zapad, dok je os sjever-jug i dalje nedovoljno razvijena. Stoga su potrebna znatna ulaganja u razvoj i pristupačnost održive, pametne, sigurne i intermodalne TEN-T mreže otporne na klimatske promjene, kao i promicanje održive gradske mobilnosti. Osim toga, emisije stakleničkih plinova iz cestovnog prometa u posljednjih su se pet godina znatno povećale. Sinkronizacija elektroenergetskog sustava Litve s europskom kontinentalnom mrežom ključna je za osiguranje opskrbe električnom energijom u čitavoj baltičkoj regiji.
- (17) Regionalne razlike u Litvi veće su od prosjeka Unije i u posljednja su se dva desetljeća povećale. Koristi od brze gospodarske konvergencije Litve snažno su koncentrirane u dvama metropolskim područjima. Pretežno ruralna područja, koja obuhvaćaju većinu državnog područja i na kojima živi gotovo 55 % stanovništva, suočavaju se s velikim padom stanovništva i smanjenim pristupom kvalitetnim javnim uslugama. Znatne socioekonomske razlike unutar zemlje pokazuju da su u nekim regijama potrebna specifična ulaganja. Jačanje veza između susjednih područja u Litvi, uključujući prijevoz i digitalne veze, i dalje je problem.

- (18) Kako bi povećala učinkovitost javnih ulaganja, litavska su tijela ažurirala pravila za pripremu i odabir projekata ulaganja koji se financiraju iz državnog proračuna. Od 2018. za sve nove projekte trebalo bi izraditi analizu troškova i koristiti te bi ti projekti trebali ispunjavati dodatne kriterije za odabir. Iako je to važan prvi korak, potrebno je učiniti više da bi se u najvećoj mjeri iskoristio učinak javnih ulaganja na povećanje dugoročnog potencijala za rast i rješavanje problema rastućih regionalnih razlika. Litavska tijela počela su reviziju sustava izrade državnog proračuna kako bi se produljilo vrijeme za izradu proračuna i poboljšala veza između rashoda i ukupnih gospodarskih ciljeva. Ključno je osigurati da novi sustav za strateško planiranje ulaganja bude spreman za izradu proračuna za razdoblje 2021. – 2023. i početak novog Unijina ciklusa financiranja u 2021.
- (19) Litva nema jedinstvenu strategiju za istraživanja i inovacije. Politike su rascjepkane i mnogo je programa potpore kojima nedostaje sinergija. Nekoliko provedbenih agencija koje nemaju usklađen pristup davanju potpore različitim politikama istraživanja i inovacija dio su složenog sustava upravljanja koji, po svemu sudeći, ograničava pristup korisnika velikom broju dostupnih instrumenata. Trenutačno je stanje posebno štetno za suradnju znanosti i poduzeća te otežava inovacijske aktivnosti. Novom raspodjelom odgovornosti za politiku istraživanja i inovacija između Ministarstva gospodarstva i inovacija i Ministarstva obrazovanja i znanosti još nisu stvoreni uvjeti za koherentan okvir politike sa sinergijskim programima potpore, kakav bi bio dostupan da postoji jedinstvena kontaktna točka za potencijalne korisnike.
- (20) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021. – 2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Litvu za 2019. To bi Litvi omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u određenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama.
- (21) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Litve i objavila je u izvješću za Litvu za 2019. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2019. i Nacionalni program reformi za 2019. te mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Litvi prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Litvi, nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjericama Unije. To je učinila jer je potrebno ojačati ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.
- (22) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je preispitalo Program stabilnosti za 2019. i prema njegovu mišljenju ⁽⁷⁾ očekuje se da će Litva biti usklađena s Paktom o stabilnosti i rastu.

PREPORUČUJE da Litva u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Poboljšati poreznu disciplinu i proširiti poreznu osnovicu na izvore koji manje narušavaju rast. Poduzeti mjere za suzbijanje dohodovne nejednakosti, siromaštva i socijalne isključenosti, među ostalim poboljšanjem strukture poreznog sustava i sustava naknada.
2. Poboljšati kvalitetu i učinkovitost na svim razinama obrazovanja i osposobljavanja, uključujući obrazovanje odraslih. Povećati kvalitetu, cjenovnu pristupačnost i učinkovitost sustava zdravstvene zaštite.

⁽⁷⁾ Na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

3. Usmjeriti investicijsku politiku na inovacije, energetska učinkovitost i učinkovitost resursa, održivi promet i energetske interkonekcije, vodeći računa o regionalnim razlikama. Poticati rast produktivnosti poboljšanjem učinkovitosti javnih ulaganja. Razviti usklađen okvir politike radi potpore suradnji znanstvene i poslovne zajednice i konsolidirati provedbene agencije za istraživanje i inovacije.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće

Predsjednik

M. LINTILÄ

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Luksemburga za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Luksemburga za 2019.**

(2019/C 301/16)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ također donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu Luksemburg nije utvrđen kao jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Europsko vijeće potvrdilo 21. ožujka 2019. Vijeće je 9. travnja 2019. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ⁽³⁾ („Preporuka za europodručje za 2019.”), u kojoj je utvrđeno pet preporuka za europodručje („preporuke za europodručje”).
- (2) Kao država članica čija je valuta euro te s obzirom na blisku međusobnu povezanost ekonomija u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Luksemburg bi trebao osigurati punu i pravodobnu provedbu Preporuke za europodručje za 2019., koja je navedena u preporukama od 1. do 4. u nastavku. Konkretno, usmjeravanjem investicijske politike na određena područja doprinijet će se odgovoru na drugu preporuku za europodručje o poticanju ulaganja i agresivnom poreznom planiranju, a mjerama za povećanje sudjelovanja starijih ljudi na tržištu rada pomoći će se u rješavanju treće preporuke za europodručje u pogledu osiguravanja primjerenog i održivog sustava socijalne zaštite.
- (3) Izvješće za Luksemburg za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Luksemburga u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽⁴⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke za pojedinu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Luksemburga u ostvarenju njegovih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020.

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.)

⁽³⁾ SL C 136, 12.4.2019., str. 1.

⁽⁴⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 68.

- (4) Luksemburg je 30. travnja 2019. dostavio svoj Nacionalni program reformi za 2019. i svoj Program stabilnosti za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (5) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi“) za razdoblje 2014. –2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (6) Luksemburg je trenutačno obuhvaćen preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu. Vlada u Programu stabilnosti za 2019. planira smanjenje ukupnog suficita s 2,4 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) u 2018. na 1 % BDP-a u 2019., nakon čega bi se on gotovo stabilno povećavao kako bi dosegnuo razinu od 2,2 % BDP-a u 2023. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁶⁾ srednjoročni proračunski cilj, promijenjen sa strukturnog deficita od 0,5 % BDP-a u 2019. na strukturni suficit od 0,5 % BDP-a od 2020., ostvaruje se tijekom programskog razdoblja sa značajnom pozitivnom razlikom. Prema Programu stabilnosti za 2019. predviđa se da će udio državnog duga u BDP-u ostati znatno ispod referentne vrijednosti od 60 % BDP-a utvrđene Ugovorom. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije povoljan je tijekom cijelog razdoblja obuhvaćenog Programom stabilnosti za 2019., osim za 2023. godinu, za koju je vjerojatan. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019. predviđa se suficit strukturnog salda od 0,9 % BDP-a u 2019. i 0,5 % BDP-a u 2020., što je, posebno za 2020., niže od predviđenoga u Programu stabilnosti za 2019., ali je i dalje iznad srednjoročnog proračunskog cilja ili u skladu s njime. Istodobno je potrebno pažljivo nadzirati kretanje rashoda u kratkoročnom i srednjoročnom razdoblju, posebno s obzirom na moguće buduće rizike za stabilnost prihoda. Općenito, Vijeće smatra da se očekuje da će Luksemburg u 2019. i 2020. biti usklađen s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.
- (7) Unatoč nedavnim reformama očekuje se znatno dugoročno povećanje rashoda povezanih sa starenjem stanovništva u Luksemburgu (rashodi povezani s mirovinama, troškovi zdravstvene i dugotrajne skrbi). Uz pretpostavku da se postojeći sustav neće mijenjati, to bi moglo ugroziti dugoročnu održivost javnih financija. Taj je rizik prisutan unatoč trenutačno niskoj razini javnog duga i akumuliranim rezervama sustava socijalne sigurnosti, zahvaljujući kojima bi on trebao biti održiv do 2041. Preporuke o tom pitanju upućivane su Luksemburgu od 2011., ali do danas je ostvaren tek ograničen napredak. Vladina radna skupina za mirovine u izvješću iz 2018. razmotrila je razne načine poboljšanja dugoročne održivosti mirovinskog sustava, primjerice postupno povećanje stope doprinosa, podizanje dobne granice za umirovljenje kako bi se uzeo u obzir dulji očekivani životni vijek i poticanje postupnog odlaska u mirovinu. U izvješću se predlaže višedimenzionalna strategija prilagođenih reformi kojima bi se osigurala dugoročna održivost sustava uz minimalan učinak na gospodarstvo i umirovljenike. Predviđeno povećanje rashoda povezanih sa starenjem stanovništva ugrožava i dugoročnu održivost zdravstvenog sustava i sustava dugotrajne skrbi. Više od tri četvrtine rashoda za dugotrajnu skrb pokriva se iz javnih izvora. Sustav dugotrajne skrbi trebao bi ostati financijski stabilan do 2030., ako se stopa doprinosa postupno poveća s 1,4 % na 1,7 %, u skladu s analizom koju je 2013. proveo Opći inspektorat za socijalnu sigurnost kako bi troškovi bili u skladu s udjelom uzdržavanih osoba. Međutim, još nije jasno kakvi će biti učinci na dugoročnu fiskalnu održivost. Radi dugoročnog održanja socijalne kohezije i javnih financija demografska politika trebala bi biti usklađena s politikom u području obrazovanja i osposobljavanja i trebalo bi holistički pristupiti izazovima i prilikama povezanima s demografskim promjenama i digitalnim gospodarstvom, uzimajući u obzir očekivani učinak starenja stanovništva na ponudu radne snage u bliskoj budućnosti. U posljednje vrijeme u određenim je sektorima došlo do nedostatka radne snage, što bi moglo zaustaviti rast produktivnosti i smanjiti dugoročni potencijal rasta.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁶⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala koristeći se zajednički dogovorenim metodologijom.

- (8) Unatoč općenito dobrom funkcioniranju tržišta rada stopa zaposlenosti stagnira i određene skupine i dalje se suočavaju s posebnim poteškoćama na tržištu rada. Konkretno, stopa zaposlenosti starijih osoba još je posebno niska i potrebno je poduzeti dodatne mjere kako bi se povećalo njihovo sudjelovanje na tržištu rada. I dalje su rašireni programi prijevremenog umirovljenja kojima se radnike potiče na prijevremeno napuštanje zaposlenja – 57,5 % novih odobrenih mirovina u 2017. bile su prijevremene starosne mirovine. Vlada je 2018. ukinula jedan od predmirovinskih programa, koji je omogućavao odlazak u mirovinu od 57. godine, ali učinak te reforme ublažen je smanjenjem ograničenja koja se primjenjuju na druge programe predmirovinske programe. Niske stope aktivnosti u starijoj dobi uglavnom su posljedica financijskih mjera s učinkom odvratanja od zaposlenja koje proizlaze iz sustava poreza i socijalnih naknada i relativno je snažan za tu dobnu skupinu. Poticanje zapošljavanja starijih radnika zahtijeva sveobuhvatnu strategiju koja bi uključivala mjere kojima bi se radnicima pomoglo da dulje ostanu u aktivnom radnom odnosu. „Starosni pakt”, nacrt zakona podnesen parlamentu u travnju 2014. kojim se želi potaknuti poduzeća s više od 150 zaposlenika da zapošljavaju i zadrže starije radnike putem mjera upravljanja starenjem, još nije donesen u parlamentu.
- (9) Iako Luksemburg i dalje nastoji poboljšati regulatorno okruženje za sektor poslovnih usluga, prema pokazatelju restriktivnosti Komisije (7) i dalje su visoke regulatorne prepreke u nekoliko sektora, primjerice u sektoru pravnih, računovodstvenih, arhitektonskih i inženjerskih usluga. I OECD-ov indeks restriktivnosti za trgovinu uslugama unutar EGP-a objavljen u prosincu 2018. pokazuje da je razina regulatornih ograničenja u Luksemburgu u usporedbi s drugim državama članicama veća od prosjeka na jedinstvenom tržištu za te sektore.
- (10) Luksemburški gospodarski model daje dobre rezultate, u kontekstu snažnog i kontinuiranog otvaranja radnih mjesta za kvalificirane radnike. Tome doprinosi visoka razina produktivnosti, koja je u velikoj mjeri odraz povećanja učinkovitosti zbog sudjelovanja na globalnim tržištima, posebno u financijskom sektoru. Međutim, posljednjih godina rast produktivnosti stagnira, tj. ograničen je niskim razinama ulaganja poduzeća u inovacije i digitalnu integraciju. Luksemburška strategija diversifikacije gospodarstva razvojem ključnih sektora temeljenih na znanju radi prelaska na podatkovno gospodarstvo pokazuje velik potencijal za poticanje ulaganja visoke dodane vrijednosti i rasta produktivnosti. Stoga su javna ulaganja i dalje znatna i usmjerena na te sektore, uključujući snažan sektor informacijskih i komunikacijskih tehnologija. Međutim, to nije doprinijelo poticanju privatnih ulaganja u inovacije i digitalizaciju. Za veći rast produktivnosti i daljnju diversifikaciju luksemburškog gospodarstva važno je više ulagati u istraživanja i inovacije te u digitalnu integraciju, posebno u poduzećima i to osobito malim i srednjim poduzećima. Kako bi Luksemburg mogao iskoristiti puni potencijal svojeg inovacijskog ekosustava, ključno je razviti dosljedan i integriran nacionalni okvir za politike i mjere potpore u području istraživanja i inovacija u kojem bi se prioritete određivali na temelju detaljne procjene očekivanih gospodarskih učinaka.
- (11) Povećanje ulaganja u vještine, posebno u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija, te u zapošljivost, obrazovanje i osposobljavanje, uključujući bolje usklađivanje obrazovnih programa s potrebama tržišta rada i poticanje tehnološke i digitalne transformacije, važno je za poboljšanje produktivnosti, zapošljivosti i dugoročnog potencijala rasta u Luksemburgu te za poticanje jednakih mogućnosti.
- (12) Onečišćenje zraka i prometna preopterećenost u najprometnijim satima i dalje su velik problem za Luksemburg, sa stajališta konkurentnosti i učinka na okoliš. Osim toga, emisije ugljičnog dioksida iz cestovnog prometa doprinose klimatskim promjenama. Na temelju nacionalnih projekcija dostavljenih Komisiji 2017. očekuje se da će, ne poduzmu li se dodatne mjere, Luksemburg zaostajati za svojim ciljem smanjenja emisija stakleničkih plinova za 2020. za 3 postotna boda, a za ciljem za 2030. za 20 postotnih bodova. Velik broj prekograničnih radnika, koji trenutačno čine oko 45 % luksemburške radne snage, niski porezi na pogonsko gorivo i visoke cijene stambenih nekretnina potiču povećanu uporabu automobila i prepreka su poboljšanju kvalitete zraka i prometnih uvjeta. S druge strane, u proteklih nekoliko godina povećala se uporaba alternativnih goriva u novim osobnim automobilima prodanima u Luksemburgu.

(7) SWD(2016) 436 final.

- (13) Nedostatna stambena ponuda mogla bi negativno utjecati na privlačnost Luksemburga. Stambena potražnja i dalje je jaka, potaknuta rastom stanovništva, povoljnim uvjetima financiranja i velikim brojem prekograničnih radnika. Čini se da su ponuda i ulaganja u stambenom sektoru ograničeni zbog nedovoljne dostupnosti zemljišta i niske gustoće stanovanja, koji su uglavnom rezultat manjka poticaja za vlasnike zemljišta da grade nove stambene nekretnine ili prodaju. Čini se i da je ponuda objekata za socijalno stanovanje nedostatna, što upućuje na potrebu za znatnim ulaganjima kojima bi se ublažile sve veće napetosti na tržištu nekretnina. U tom pogledu, mjerama politike utvrđenima u vladinu program za 2018. –2023. želi se povećati stambena ponuda. To uključuje izmjene zakona o prostornom planiranju u cilju povećanja građevinskog područja i razvoja pristupačnih i socijalnih stanova.
- (14) Borba protiv agresivnog poreznog planiranja ključna je za povećanje učinkovitosti i pravednosti poreznih sustava, kao što je potvrđeno u Preporuci za europodručje za 2019. Zbog učinaka prelijevanja među državama članicama koji proizlaze iz strategija agresivnog poreznog planiranja poreznih obveznika, zakonodavstvo Unije potrebno je dopuniti koordiniranim djelovanjem na razini nacionalnih politika. Luksemburg je poduzeo mjere protiv agresivnog poreznog planiranja, no visoki iznosi dividendi, kamata i naknada za autorska prava iskazani u postotku BDP-a ukazuje na to da se poduzeća možda koriste poreznim pravilima te zemlje kako bi provodila agresivno porezno planiranje. Većinu izravnih stranih ulaganja drže subjekti posebne namjene. Zbog nepostojanja poreza po odbitku na „izlazna” plaćanja (tj. plaćanja rezidenata Unije rezidentima trećih zemalja) kamata i naknada za autorska prava te zbog izuzeća od poreza po odbitku na plaćanja dividendi u posebnim okolnostima, može se dogoditi da ta plaćanja uopće ne budu oporezovana ako ne podliježu porezu u državi primatelja plaćanja.
- (15) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021. –2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Luksemburg za 2019. To bi Luksemburgu omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u utvrđenim sektorima.
- (16) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Luksemburga i objavila je u izvješću za Luksemburg za 2019. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2019., Nacionalni program reformi za 2019. i mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Luksemburgu prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Luksemburgu, nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije. To je učinila jer je potrebno ojačati ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.
- (17) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2019. i prema njegovu mišljenju ⁽⁸⁾ očekuje se da će Luksemburg biti usklađen s Paktom o stabilnosti i rastu,

PREPORUČUJE da Luksemburg u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Povećati stopu zaposlenosti starijih radnika poboljšanjem njihovih prilika za zapošljavanje te njihove zapošljivosti. Povećati dugoročnu održivost mirovinskog sustava, među ostalim dodatnim ograničavanjem prijevremenog umirovljenja.
2. Smanjiti prepreke tržišnom natjecanju u sektoru reguliranih profesionalnih poslovnih usluga.
3. Usmjeriti investicijsku politiku na poticanje digitalizacije i inovacija, promicanje razvoja vještina, poboljšanje održivosti prometa i povećanje stambene ponude, među ostalim jačanjem poticaja i uklanjanjem prepreka gradnji.
4. Ukloniti značajke poreznog sustava koje mogu olakšati agresivno porezno planiranje, osobito ono koje se provodi putem izlaznih plaćanja.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

⁽⁸⁾ Na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Mađarske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Mađarske za 2019.**

(2019/C 301/17)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 9. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ također donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu Mađarska nije utvrđena kao jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje.
- (2) Izvješće za Mađarsku za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Mađarske u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽³⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke za pojedinu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Mađarske u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020.

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.)

⁽³⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 72.

- (3) Mađarska je 30. travnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019. i svoj Program konvergencije za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (4) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi”) za razdoblje 2014.–2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (5) Mađarska je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu te podliježe pravilu o dugu. Vlada u Programu konvergencije za 2019. planira smanjenje ukupnog deficita s 2,2 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) u 2018. na 1,8 % BDP-a u 2019. Predviđa se da će se deficit i dalje postupno smanjivati te da će u 2021. iznositi 1,2 %, a da će se u 2023. postići uravnoteženo stanje proračuna. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁵⁾ Mađarska bi u 2022. bila blizu ostvarivanja svojeg srednjoročnog proračunskog cilja, koji je sa strukturnog deficita od 1,5 % BDP-a u 2019. promijenjen na 1 % BDP-a od 2020., te bi ga naredne godine ostvarila. Prema Programu konvergencije očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u postupno smanjiti na manje od 60 % do kraja 2022. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije vjerojatan je za 2019. i izrazito povoljan od 2020., što predstavlja rizik za provedbu ciljeva u pogledu deficita. S druge strane, nisu dovoljno precizirane mjere potrebne za potporu planiranim ciljevima u pogledu deficita od 2020. nadalje.
- (6) Vijeće je 22. lipnja 2018. u skladu s člankom 121. stavkom 4. Ugovora o funkcioniranju Europske unije otkrilo da je u Mađarskoj u 2017. uočeno značajno odstupanje od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja. S obzirom na utvrđeno značajno odstupanje, Vijeće je 22. lipnja 2018. Mađarskoj uputilo preporuku ⁽⁶⁾ u kojoj joj je preporučilo da poduzme potrebne mjere kako bi osigurala da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda ⁽⁷⁾ ne bude veća od 2,8 % u 2018., što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 1 % BDP-a. Vijeće je 4. prosinca 2018. donijelo Odluku (EU) 2018/2028 ⁽⁸⁾ u kojoj je utvrdilo da Mađarska nije poduzela učinkovite mjere nakon njegove preporuke od 22. lipnja 2018. te joj je uputilo revidiranu preporuku ⁽⁹⁾. Vijeće je u Preporuci od 4. prosinca 2018. od Mađarske zatražilo da poduzme potrebne mjere kako bi osigurala da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda u 2019. ne bude veća od 3,3 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 1 % BDP-a. Vijeće je 14. lipnja 2019. donijelo Odluku (EU) 2019/1003 ⁽¹⁰⁾ u kojoj je utvrdilo da Mađarska nije poduzela učinkovite mjere kao odgovor na Preporuku Vijeća od 4. prosinca 2018. Štoviše, prema stvarnim podacima za 2018. u Mađarskoj postoji značajno odstupanje od preporučene razine prilagodbe u 2018.

⁽⁴⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁵⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala koristeći se zajednički dogovorenim metodologijom.

⁽⁶⁾ Preporuka Vijeća od 22. lipnja 2018. s ciljem ispravljanja uočenog značajnog odstupanja od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja u Mađarskoj (SL C 223, 27.6.2018., str. 1.).

⁽⁷⁾ Neto primarni državni rashodi sastoje se od ukupnih državnih rashoda bez rashoda za kamate, rashoda za programe Unije koji su u cijelosti usklađeni s prihodima iz fondova Unije i nediskrecijskih promjena u rashodima za naknade za nezaposlenost. Nacionalno financirane bruto investicije u fiksni kapital izgladuju se za četverogodišnje razdoblje. Uračunane su diskrecijske mjere na prihodovnoj strani ili povećanja prihoda propisana zakonom, dok se jednokratne mjere na prihodovnoj i rashodovnoj strani poništavaju.

⁽⁸⁾ Odluka Vijeća (EU) 2018/2028 od 4. prosinca 2018. kojom se utvrđuje da Mađarska nije poduzela učinkovito djelovanje kao odgovor na Preporuku Vijeća od 22. lipnja 2018. (SL L 325, 20.12.2018., str. 29.).

⁽⁹⁾ Preporuka Vijeća od 4. prosinca 2018. s ciljem ispravljanja uočenog značajnog odstupanja od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja u Mađarskoj (SL C 460, 21.12.2018., str. 4.).

⁽¹⁰⁾ Odluka Vijeća (EU) 2019/1003 od 14. lipnja 2019. kojom se utvrđuje da Mađarska nije poduzela učinkovito djelovanje kao odgovor na Preporuku Vijeća od 4. prosinca 2018. (SL L 163, 20.6.2019., str. 64.).

- (7) U skladu s člankom 121. stavkom 4. Ugovora i člankom 10. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97, Komisija je 5. lipnja 2019. upozorila Mađarsku da je u 2018. uočeno značajno odstupanje od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja. Vijeće je 14. lipnja 2019. donijelo naknadnu preporuku ⁽¹¹⁾ u kojoj se potvrđuje potreba da Mađarska poduzme potrebne mjere kako bi osigurala da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda 2019. ne bude veća od 3,3 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 1 % BDP-a. Prema proljetnoj prognozi Komisije 2019., postoji rizik od odstupanja od te preporuke u 2019.
- (8) Vijeće je u Preporuci od 14. lipnja 2019. od Mađarske zatražilo da poduzme potrebne mjere kako bi osigurala da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda u 2020. ne bude veća od 4,7 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,75 % BDP-a. Time bi se Mađarskoj omogućilo da započne s primjerenim kretanjem prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. ne bude li promjene u politikama, postoji rizik od odstupanja od tog zahtjeva u 2020. Općenito, Vijeće smatra da će od 2019. biti potrebne znatne dodatne mjere kako bi se poštovale odredbe Pakta o stabilnosti i rastu u skladu s preporukom Vijeća od 14. lipnja 2019. radi ispravljanja uočenog značajnog odstupanja od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja.
- (9) Ukupna stopa zaposlenosti znatno je porasla u kontekstu snažnoga gospodarskog rasta, ali ne jednako u svim skupinama. Još postoje velike razlike u zaposlenosti i plaćama među različitim skupinama vještina te između muškaraca i žena u odnosu na prosjek Unije. Velika razlika u zaposlenosti muškaraca i žena djelomično je rezultat ograničene ponude kvalitetne skrbi o djeci. Slabi su rezultati tržišta rada za razne ranjive skupine, uključujući Rome i osobe s invaliditetom. Za program javnih radova, koji sudionicima nije omogućio zapošljavanje na primarnom tržištu rada, i dalje se odvajaju znatna sredstva unatoč njegovu smanjenju. Druge politike za zapošljavanje i osposobljavanje nezaposlenih ili neaktivnih osoba nedovoljno su usmjerene. Razvoj digitalnih vještina mogao bi pridonijeti boljoj zapošljivosti. Nedavne mjere osmišljene su kako bi se više umirovljenih radnika vratilo na radna mjesta i kako bi se s vremenom njihov broj povećao. Ukupno stanje siromaštva u Mađarskoj poboljšava se od 2013. Trajanje naknade za nezaposlenost najkraće je u Uniji, najviše tri mjeseca, što je znatno manje od prosječne količine vremena potrebne za pronalazak posla.
- (10) Smanjuje se udio osoba izloženih riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. Došlo je do jasnog pomaka sa socijalnih naknada na obiteljske potpore i naknade u naravi povezane s poslom, međutim, one nisu dovoljno usmjerene na siromašne. Iako su se povećale subvencije za kupnju stambene nekretnine, nije se povećala ponuda socijalnih stanova.
- (11) Obrazovni rezultati ispod su prosjeka Unije i pokazuju velike teritorijalne razlike. Stopa ranog napuštanja školovanja viša je, a stopa stjecanja tercijarnog obrazovanja niža od prosjeka Unije. Obrazovni sustav otežava socijalnu mobilnost. Učenici se rano usmjeravaju u različite vrste škola s velikim razlikama u obrazovnim rezultatima i profesionalnom usmjerenju. Udio osnovnih škola s većinskim udjelom Roma povećao se s 10 % u 2008. na 15 % u 2017. Nedavne mjere čiji je cilj u školama ravnomjerno raspodijeliti učenike u nepovoljnom položaju ograničenog su učinka jer su nedržavne škole izuzete od zahtjeva prihvaćanja učenika u nepovoljnom položaju. Djeca u nepovoljnom položaju uglavnom pohađaju srednje strukovne škole, u kojima prevladavaju niže razine osnovnih vještina, više stope prijevremenog prekida školovanja te niže plaće i slabije mogućnosti napredovanja u karijeri. Slabo sudjelovanje skupina u nepovoljnom položaju, posebno Roma, u kvalitetnom obrazovanju znači propuštenu priliku za izgradnju ljudskog kapitala. Problem je još uvijek i nedostatak nastavnika. Posljednjih su godina plaće nastavnika porasle, ali su još uvijek relativno niske u odnosu na plaće ostalih osoba sa završenim tercijarnim obrazovanjem. Činjenica da u visokom obrazovanju sudjeluje mali broj studenata u nesrazmjeru je s velikom potražnjom za visokokvalificiranim radnicima i razlikom u plaći osoba sa završenim tercijarnim obrazovanjem, koja je najviša u Uniji. Mađarske ustanove visokog obrazovanja imaju najmanju financijsku autonomiju u Uniji. Osim toga, izmjena Zakona o visokom obrazovanju iz travnja 2017., kojom su propisani dodatni zahtjevi za međunarodna sveučilišta koja žele djelovati u Mađarskoj, izazvala je dodatnu zabrinutost u vezi s akademskom slobodom. Zbog regulatorne nesigurnosti koja je nastala tom izmjenom mađarsko sveučilište s najvišim međunarodnim rangom najavilo je 2018. namjeru da napusti zemlju.

⁽¹¹⁾ Preporuka Vijeća od 14. lipnja 2019. s ciljem ispravljanja uočenog značajnog odstupanja od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja u Mađarskoj (SL C 210, 21.6.2019., str. 4.).

- (12) Rezultati u području zdravlja zaostaju za većinom drugih država članica, što je odraz nezdravog načina života i ograničene učinkovitosti zdravstvene skrbi. Pušenje, pretjerana konzumacija alkohola i pretilost među najraširenijima su u Uniji. Mađari su u Uniji među najizloženijima riziku prerane smrti zbog loše kvalitete zraka. Broj smrtnih slučajeva koji se mogu izbjeći jedan je od najvećih u Uniji, djelomično zbog neodgovarajućih preventivnih zdravstvenih pregleda i upravljanja primarnom skrbi. Postoje znatne socioekonomske nejednakosti u pristupu kvalitetnoj skrbi. Javni rashodi za zdravstvo niži su od prosjeka Unije te se građani oslanjaju na neposredna plaćanja za pristup kvalitetnoj skrbi, što može dovesti do daljnjeg širenja socioekonomskog jaza u zdravstvu. Sustav je i dalje snažno usredotočen na bolnice te postoje nedostaci u pružanju primarne skrbi, posebno kod ranog otkrivanja i sprečavanja kroničnih bolesti. Znatno manjak osoblja u zdravstvu, posebno liječnika opće prakse i medicinskih sestara, otežava pristup skrbi u siromašnijim područjima.
- (13) Povećanjem kapaciteta za istraživanja i inovacije mogli bi se poboljšati skromni rezultati Mađarske u području inovacija i povećati produktivnost. Niska razina akumulacije intelektualnog vlasništva vidljiva je u malom broju zahtjeva za patente, žigove i dizajn, malom broju inovativnih poduzeća i niskoj razini internacionalizacije malih i srednjih poduzeća. Manja su poduzeća posebno nesklona inovacijama, što otežava njihovo uključivanje u globalne vrijednosne lance. Istraživanje i razvoj u poslovnom sektoru koncentrirani su u nekoliko velikih poduzeća koja su uglavnom u stranom vlasništvu i dobivaju izdašne državne potpore. Potpora suradnji znanstvenog i poslovnog sektora pridonijela bi boljim rezultatima u području inovacija i prijenosa tehnologije. Kvaliteta znanosti u javnom sektoru pati od neučinkovitih politika u području istraživanja i razvoja te nedostatka financiranja jer su rashodi za istraživanje i razvoj u javnom sektoru znatno ispod prosjeka Unije. Nedavne mjere politike, usmjerene na smanjenje financiranja i ograničavanje neovisnosti akademskih i istraživačkih foruma, uzrok su nesigurnosti u tim forumima, što može dovesti do iseljavanja najboljih istraživačkih talenata i rizika od trajnog smanjenja kvalitete istraživanja.
- (14) Slaba povezivost lokalnog javnog prijevoza i visoki troškovi putovanja pridonose nezaposlenosti u područjima koja su u nepovoljnom položaju. Loše stanje cestovnih i željezničkih mreža otežava mobilnost i ugrožava sigurnost putovanja, pri čemu je više od polovine cestovne mreže u lošem stanju, posebno u regijama u nepovoljnom položaju. Prometne mreže usmjerene su na Budimpeštu, dok lokalne mreže i izravne veze među drugim gradovima nisu dobro razvijene. Zagušenje cestovnog prometa sve je veći izazov i prepreka produktivnosti u urbanim područjima Mađarske. Osim toga, tijekom posljednjih pet godina znatno su se povećale emisije stakleničkih plinova iz cestovnog prometa.
- (15) Energetska učinkovitost u stambenom sektoru i dalje je slaba. Elektroenergetska mreža treba biti spremna za sve veću ulogu decentralizirane proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora. Polovina mađarskog državnog područja uvelike je izložena rizicima klimatskih promjena, uključujući suše i poplave, što zahtijeva ulaganje u upravljanje vodom na glavnim rijekama. Onečišćenje zraka i kvaliteta vode i dalje su razlog za zabrinutost. Glavni su izvori onečišćenja upotreba krutih goriva u domaćinstvima, poljoprivreda i emisije iz prometa. Kružno gospodarstvo i dalje je u početnoj fazi, recikliranje komunalnog otpada nedovoljno je razvijeno, a ekonomski instrumenti nedovoljni su za suočavanje s izazovima u području okoliša u Mađarskoj.
- (16) I dalje postoji zabrinutost u pogledu sprečavanja i kaznenog progona korupcije. Prema više pokazatelja izloženost korupciji u Mađarskoj tijekom posljednjih se godina povećala. Rizici od korupcije i pogodovanje narušavaju raspodjelu sredstava jer se ona ne usmjeravaju na najproduktivnija poduzeća. Funkcioniranje tužiteljstva od ključne je važnosti za borbu protiv korupcije. Iako se čini da su mjere za borbu protiv korupcije na nižim razinama postigle određeni uspjeh, još nema naznaka odlučnih mjera kaznenog progona korupcije koja uključuje visoke dužnosnike ili njihove neposredne krugove u slučaju ozbiljnih optužbi. Preuzimanje odgovornosti za odluke o zatvaranju istrage razlog je za zabrinutost jer nema učinkovitih pravnih lijekova za osporavanje takvih odluka. Javne institucije dodatno otežavaju sprečavanje korupcije primjenom ograničenja, među ostalim skupih naknada, za pristup informacijama.

- (17) Neovisnost, učinkovitost i kvaliteta pravosudnog sustava ključni su za privlačenje poduzeća i omogućavanje gospodarskog rasta. Sustav provjera i ravnoteže, koji je ključan za osiguravanje neovisnosti sudstva, izgleda da je pod još većim pritiskom u okviru sustava redovnih sudova. Državno sudbeno vijeće suočava se sa sve većim izazovima u uspostavi ravnoteže s ovlastima predsjednika Državnog ureda za sudstvo. Postavilo se pitanje o posljedicama toga na neovisnost sudstva. Kada je riječ o zakonu o upravnim sudovima, vlada je 30. svibnja 2019. podnijela prijedlog zakona o ukidanju zakona o stupanju na snagu zakona o upravnim sudovima i prijelaznim pravilima.
- (18) Okvir za javnu nabavu proteklih se godina poboljšao, ali i dalje postoje prepreke tržišnom natjecanju, kao što su postupci s ograničenim oglašavanjem i sustavne nepravilnosti u natječajnim postupcima, posebno u pogledu neprimjerenih kriterija za odabir i dodjelu te nejednakog postupanja prema ponuditeljima. Iako neki pokazatelji upućuju na poboljšanje, još uvijek je velik broj postupaka s jednim ponuditeljem. Djelotvornijom upotrebom e-nabave mogla bi se dodatno povećati učinkovitost i transparentnost.
- (19) Strukture i procesi socijalnog dijaloga u Mađarskoj i dalje su nedovoljno razvijeni i ne omogućuju istinsko uključivanje socijalnih partnera u oblikovanje i provedbu politika. Nedostatna uključenost dionika i ograničena transparentnost negativno utječu na utemeljenost i kvalitetu donošenja politika. Zbog toga dolazi do čestih i nepredvidivih promjena u propisima, što odvraća ulaganja visoke dodane vrijednosti.
- (20) Provedene su mjere za dodatno poboljšanje poreznog sustava, ali još postoje određeni izazovi. Porezno opterećenje rada smanjeno je, ali je i dalje veliko za osobe s niskim dohotkom. Porezi specifični za pojedini sektor i velik broj malih poreza usložnjavaju porezni sustav i povećavaju troškove usklađivanja, posebno za manja poduzeća.
- (21) Regulatorne prepreke i uključenost države na tržišta proizvoda ometaju odabir učinkovitih poduzeća i ograničavaju tržišno natjecanje. Nadležna tijela i dalje povjeravaju određene usluge poduzećima u državnom vlasništvu ili privatnim poduzećima koja su osnovana posebno u te svrhe. Određeni prilagođeni propisi i mjere te *ad hoc* izuzeća od nadzora tržišnog natjecanja ometaju funkcioniranje tržišta i sprečavaju ulaganja. Još je jedan od problema nepredvidivost pravnog okvira, posebno u sektoru maloprodaje, koji se posljednjih godina suočava s učestalim promjenama propisa. U protekloj godini uveden je propis o dodatnom posebnom odobrenju za izmjenu namjene ili uređenja maloprodajnih prostora. Reguliranje profesija i dalje je restriktivno. Nedostatak tržišnog natjecanja u tim sektorima mogao bi štetiti inovacijama i učinkovitosti.
- (22) Borba protiv agresivnog poreznog planiranja ključna je za povećanje učinkovitosti i pravednosti poreznih sustava. Zbog učinaka prelijevanja među državama članicama koji proizlaze iz strategija agresivnog poreznog planiranja poreznih obveznika, zakonodavstvo Unije potrebno je dopuniti koordiniranim djelovanjem na razini nacionalnih politika. Mađarska je poduzela mjere protiv agresivnog poreznog planiranja, ali ima relativno visok priljev i odljev kapitala preko subjekata posebne namjene, koji nemaju nikakav ili imaju mali učinak na realno gospodarstvo. Zbog nepostojanja poreza po odbitku na „izlazna” plaćanja (tj. plaćanja rezidenata Unije rezidentima trećih zemalja) dividendi, kamata i naknada za licenciju koja izvršavaju poduzeća sa sjedištem u Mađarskoj može se dogoditi da ta plaćanja uopće ne budu oporezovana ako ne podliježu porezu u državi primatelja plaćanja.
- (23) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021. –2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Mađarsku za 2019. To bi Mađarskoj omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u utvrđenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama.

- (24) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Mađarske i objavila je u izvješću za Mađarsku za 2019. Ocijenila je i Program konvergencije za 2019. i Nacionalni program reformi za 2019. i mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Mađarskoj prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Mađarskoj, nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjericama Unije. To je učinila jer je potrebno ojačati ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.
- (25) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program konvergencije za 2019. i njegovo je mišljenje⁽¹²⁾ posebno navedeno u preporuci 1. u nastavku,

PREPORUČUJE da Mađarska u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Osigurati usklađenost s Preporukom Vijeća od 14. lipnja 2019. u cilju ispravljanja znatnog odstupanja od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja.
2. Nastaviti s uključivanjem najranjivijih skupina na tržište rada, posebno usavršavanjem, i poboljšati primjerenost socijalne pomoći i naknada za nezaposlenost. Poboljšati obrazovne rezultate i povećati sudjelovanje skupina u nepovoljnom položaju, posebno Roma, u kvalitetnom redovnom obrazovanju. Poboljšati rezultate u području zdravlja podupiranjem preventivnih zdravstvenih mjera i jačanjem primarne zdravstvene skrbi.
3. Usmjeriti investicijsku politiku na istraživanja i inovacije, energiju s niskim emisijama ugljika, prometnu infrastrukturu i gospodarenje otpadom te energetske učinkovitost i učinkovitost resursa, uzimajući u obzir regionalne razlike. Poboljšati tržišno natjecanje u javnoj nabavi.
4. Učvrstiti okvir za borbu protiv korupcije, među ostalim pojačanjem napora tužiteljstva i pristupa javnim informacijama te pojačati neovisnost sudstva. Poboljšati kvalitetu i transparentnost procesa odlučivanja putem učinkovitog socijalnog dijaloga i uključivanjem ostalih dionika te redovitim i primjerenim procjenama učinaka. Nastaviti s pojednostavnjenjem poreznog sustava i njegovim jačanjem radi sprečavanja agresivnog poreznog planiranja. Poboljšati tržišno natjecanje i regulatornu predvidljivost u sektoru usluga.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

⁽¹²⁾ Na temelju članka 9. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Malte za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Malte za 2019.**

(2019/C 301/18)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ također donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu Malta nije utvrđena kao jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Europsko vijeće potvrdilo 21. ožujka 2019. Vijeće je 9. travnja 2019. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ⁽³⁾ („Preporuka za europodručje za 2019.”) u kojoj je utvrđeno pet preporuka za europodručje („preporuke za europodručje”).

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.).

⁽³⁾ SL C 136, 12.4.2019., str. 1.

- (2) Kao država članica čija je valuta euro te s obzirom na blisku međusobnu povezanost ekonomija u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Malta bi trebala osigurati punu i pravodobnu provedbu Preporuke za europodručje za 2019., koja je navedena u preporukama 2. i 3. u nastavku. Konkretno, usmjeravanjem investicijske politike na određena područja i poreznim mjerama doprinijet će se odgovoru na drugu preporuku za europodručje o poticanju ulaganja i borbi protiv agresivnog poreznog planiranja.
- (3) Izvješće za Maltu za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Malte u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽⁴⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke za pojedinu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Malte u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020.
- (4) Malta je 16. travnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019. i 30. travnja 2019. svoj Program stabilnosti za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (5) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi”) za razdoblje 2014.–2020., u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (6) Malta je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu. Vlada u Programu stabilnosti za 2019. planira smanjenje ukupnog suficita s 2 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) u 2018. na 0,9 % BDP-a u 2019., nakon čega slijedi neznatno povećanje na 1 % BDP-a u 2020. te dalje na 1,1 % BDP-a u 2021. i 2022. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁶⁾, srednjoročni proračunski cilj – uravnoteženi proračun u strukturnom smislu – i dalje se ostvaruje sa značajnom pozitivnom razlikom u programskom razdoblju. Prema Programu stabilnosti očekuje se da će udio duga opće države u BDP-u i dalje biti ispod referentne vrijednosti od 60 % BDP-a utvrđene Ugovorom i da će se s 46 % BDP-a u 2018. postupno smanjiti na oko 33 % BDP-a u 2022. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije vjerojatan je. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019. predviđa se da će strukturni saldo zabilježiti suficit od 0,6 % BDP-a u 2019. i 0,8 % BDP-a u 2020., što je iznad srednjoročnog proračunskog cilja. Općenito, Vijeće smatra da se očekuje da će Malta 2019. i 2020. biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu. Istodobno je potrebno pažljivo nadzirati kretanje rashoda u kratkoročnom i srednjoročnom razdoblju, posebno s obzirom na moguće buduće rizike za stabilnost prihoda.
- (7) Povećanje rashoda povezanih sa starenjem stanovništva predstavlja rizik za dugoročnu održivost javnih financija. Očekuje se da će se javna potrošnja povezana sa starenjem stanovništva u okviru mirovinskog i zdravstvenog sustava znatno povećati u odnosu na druge države članice, što upućuje na rizik od dugoročnog rasta duga. Nizom mjera nastoji se povećati primjerenost mirovina, među ostalim i jačanjem poticaja za osobnu mirovinsku štednju i dobrovoljno strukovno mirovinsko osiguranje. Trenutačni naponi doprinijeli su povećanju ponude radne snage i produljenju radnog vijeka, uz pozitivan učinak na stopu zaposlenosti žena i starijih radnika. Vlada je 2018. provela prilagodbe kako bi uključila doprinose ostvarene nakon dobi za umirovljenje i omogućila da samozaposleni umirovljenici i umirovljenici zaposleni na nepuno radno vrijeme mlađi od 65 godina uplaćuju doprinose proporcionalne svojem dohotku, čime se promiče produljenje radnog vijeka. Međutim, očekuje se da će se zakonska dob za umirovljenje, koja će se postupno povećavati s trenutačne razine od 63 godine, nakon 2027. zadržati na 65

⁽⁴⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 76.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁶⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala koristeći se zajednički dogovorenim metodologijom.

godina unatoč predviđenom daljnjem povećanju očekivanog životnog vijeka. Očekuje se da će do prosinca 2020. Skupina za mirovinsku strategiju osnovana 2018. objaviti izvješće s preporukama za poboljšanje primjerenosti i održivosti mirovinskog sustava. Kad je riječ o zdravstvenom sustavu, u tijeku su mjere za preusmjeravanje usluga s bolnica na primarnu skrb i poboljšanje usluga dugotrajne skrbi. Trenutačni planovi za povećanje kapaciteta javne izvanbolničke skrbi mogu doprinijeti rješavanju problema dugih lista čekanja na određene specijalističke usluge. Međutim, još nisu u potpunosti iskorištene druge mjere za smanjenje nepotrebnih upućivanja na specijalističke preglede i preusmjeravanje neprimjerene uporabe hitne medicinske skrbi na izvanbolničku skrb, što onemogućuje ostvarenje povećanja učinkovitosti sustava. Novim konceptom centara primarne zdravstvene zaštite i ulaganjima u postupno širenje upotrebe e-zdravstva usluge se žele preusmjeriti s bolnica na razinu primarne skrbi. U razdoblju od 2017. do 2018. uvedene su nove vrste usluga skrbi u zajednici i kućne njege, što je odraz sve veće potražnje za dugotrajnom skrbi. Unatoč njihovoj potencijalu učinak mjera u području mirovina i zdravstvene skrbi na fiskalnu održivost još nije vidljiv.

- (8) U posljednjem desetljeću Malta se snažno preusmjerila na uslužni sektor, što se posebno odnosi na sektore koji su usmjereni na međunarodna tržišta kao što su financijske usluge, turizam i igre na sreću na daljinu. Širenje uslužnog sektora doprinijelo je gospodarskom rastu i velikom suficitu tekućeg računa. Istodobno, sve veće oslanjanje na sektore koji su podložni rizicima povezanim s financijskim integritetom predstavlja izazov za okvir upravljanja jer se stvara pritisak na nadzorne i provedbene kapacitete. Konkretno, zbog veličine financijskog sektora i sektora igara na sreću uz nastojanja da se privuku subjekti koji posluju s kriptovalutama treba osigurati učinkovito sprečavanje pranja novca. Pozitivni su koraci nedavno povećanje ljudskih i proračunskih resursa financijsko-obavještajne jedinice te unaprjeđenje njezinih postupaka. Nedostaci u upravljanju, posebno u okviru borbe protiv korupcije, mogli bi imati štetan utjecaj i na poslovno okruženje te se negativno odraziti na ulaganja. Konkretno, postoji rizik sukoba interesa na različitim razinama vlasti. Osim toga, Odjel za gospodarski kriminal i dalje ima premalo osoblja. U tom kontekstu važno je osigurati jačanje zakonodavnog okvira te pravovremenu i temeljitu provedbu. Poboljšanje okvira upravljanja i osiguravanje učinkovite provedbe ključni su za očuvanje privlačnosti Malte i zaštitu njezina gospodarstva od reputacijskih rizika.
- (9) Sektor osiguranja izložen je rizicima pasivnog nadzora i u tom je području ključna suradnja između nacionalnih i vanjskih nadzornih tijela. Za razliku od bankarskog sektora, u sektoru osiguranja društva kćeri podliježu nadzoru nacionalnih tijela, što znači da su osiguravajuća društva registrirana u Malti koja posluju u drugim državama pod izravnim nadzorom malteškog regulatornog tijela. Međutim, nadzorni kapacitet još nije dovoljno ojačan. Osim toga, zbog složenosti poslovnih modela i proizvoda u području osiguranja i sve veće potrebe za uspostavom i širenjem specijaliziranih subjekata za osiguranje potreban je strogi nadzor.
- (10) U tijeku su reforme kojima je cilj dodatno povećati neovisnost pravosuđa i pravosudnog sustava. To posebno uključuje uspostavu novog tužiteljstva, neovisnog od državnog odvjetnika i policije, kako je preporučila i Komisija Vijeća Europe za demokraciju putem prava (Venecijanska komisija) u mišljenju o Malti donesenom u prosincu 2018. Nadalje, pojačani okvir upravljanja, uključujući učinkovito sudstvo i provedbu antikorupcijskih propisa, preduvjet je za potpuno iskorištavanje ulaganja.
- (11) Udio inovativnih poduzeća još uvijek nije dovoljno velik. Rezultati u području istraživanja i inovacija trebaju se poboljšati, i to pametnom specijalizacijom kako bi se pridonijelo rastu produktivnosti. Malta još nije formulirala dosljednu, sveobuhvatnu i dugoročnu strategiju za konkurentnost radi napredovanja domaćeg gospodarstva na vrijednosnom lancu. S obzirom na specijaliziranost Malte za brzorastuće usluge i njezine ciljeve u području tehnologije lanca blokova ključno je povećati ulaganja u administrativne i nadzorne kapacitete. Osim toga, za bolje rezultate Malte u području inovacija bit će potrebna dodatna ulaganja u nematerijalnu imovinu, uključujući istraživanja i razvoj, s pomoću kojih će se riješiti problem manjka i nedostatka vještina te olakšati suradnja znanstvenog i poslovnog sektora, a sve to u okviru učinkovitijeg upravljanja sustavom istraživanja i inovacija.

- (12) Malta treba promicati prelazak na održivije i resursno učinkovitije gospodarstvo, primjerice ulaganjem u neiskorišteni potencijal za energetska učinkovitost i obnovljive izvore energije, ciklus gospodarenja vodom, gospodarenje otpadom, rješavanje problema sve većih emisija iz sustava za klimatizaciju, djelovanje u klimatskim pitanjima i održivu mobilnost kojom će se smanjiti emisije iz cestovnog prometa. Budući da su alternative automobilskom prijevozu ograničene i zbog velikog broja automobila po stanovniku, zagušenje cestovnog prometa jedan je od najlošijih aspekata poslovnog okruženja u Malti te i dalje predstavlja velik izazov. Osim toga, tijekom posljednjih pet godina povećale su se emisije stakleničkih plinova iz cestovnog prometa. Udio obnovljivih izvora energije povećao se na 7,2 % u 2017., što je malo iznad okvirne putanje od 6,5 % za razdoblje od 2017. do 2018. Međutim, krajnja potrošnja energije u Malti stalno se povećava. Kratkoročno su potrebna dodatna ulaganja u svim sektorima kako bi se ostvarili ciljevi u pogledu obnovljive energije i energetske učinkovitosti za 2020. Trebalo bi provesti financiranje istraživanja i razvoja ili mjere potpore kako bi se razvile nove/bolje tehnologije u području okoliša i klimatskih promjena. Pomno bi se trebali pratiti okolišni troškovi i socijalni troškovi povezani s procvatom stanogradnje. Na odlaganje građevinskog otpada trebala bi se primjenjivati načela kružnog gospodarstva kako bi se ograničio njegov utjecaj na okoliš. Potrebno je posvetiti pozornost gospodarskim i socijalnim posljedicama povećanja troškova stanovanja.
- (13) Stopa zaposlenosti u Malti, koja je trenutačno iznad prosjeka Unije, i dalje se povećava. U tom bi se području poseban naglasak mogao staviti na poboljšanje uvjeta za osobe s invaliditetom. Razlike u zaposlenosti muškaraca i žena i dalje su najveće u Uniji, a sudjelovanje žena na tržištu rada smanjuje se nakon dobi od četrdeset godina, ponajviše zbog obveza skrbi o obitelji. Ta bi se razlika mogla ispraviti povećanjem potpore na tržištu rada za nezaposlene neformalne pružatelje skrbi. Sve veće oslanjanje na stranu radnu snagu zbog nedostatka radne snage i vještina uzrokuje socijalne poteškoće i izazove održivosti. Inicijative politika u području tržišta rada, vještina i socijalne uključenosti mogle bi se unaprijediti boljim praćenjem i evaluacijom.
- (14) Malta ulaže relativno visoke iznose u obrazovanje i osposobljavanje, i iako su se ukupno sudjelovanje i postignuća povećali, to još nije rezultiralo boljim obrazovnim ishodima za sve. Strategija ulaganja mogla bi se poboljšati dodatnim naglaskom na ispravljanju nepovoljnog socijalnog položaja radi usklađivanja s načelom europskog stupa socijalnih prava o kvalitetnom i uključivom obrazovanju. Mjere poduzete tijekom posljednjeg desetljeća dovele su do smanjenja ranog napuštanja školovanja, no stopa je i dalje jedna od najviših u Uniji. Nedavno provedenim mjerama nastoji se poboljšati i uključivost tercijarnog obrazovanja, no ona je i dalje ispod prosjeka Unije za tu razinu, što dovodi do izazova u području vještina. Povećava se stopa sudjelovanja u obrazovanju odraslih, ali je ona i dalje niska za niskokvalificirane i neaktivne osobe.
- (15) Borba protiv agresivnog poreznog planiranja ključna je za povećanje djelotvornosti i pravednosti poreznih sustava, kao što je potvrđeno u Preporuci za europodručje za 2019. Zbog učinaka prelijevanja među državama članicama koji proizlaze iz strategija agresivnog poreznog planiranja poreznih obveznika, zakonodavstvo Unije potrebno je dopuniti koordiniranim djelovanjem na razini nacionalnih politika. Malta je poduzela mjere protiv agresivnog poreznog planiranja, no visoki iznosi naknada za autorska prava i dividendi iskazani u postotku BDP-a ukazuju na to da se poduzeća možda koriste poreznim pravilima Malte kako bi provodila agresivno porezno planiranje. Zbog nepostojanja poreza po odbitku na „izlazna” plaćanja (tj. plaćanja rezidenata Unije rezidentima trećih zemalja) dividendi, kamata i naknada za autorska prava koja izvršavaju poduzeća sa sjedištem u Malti može se dogoditi da ta plaćanja uopće ne budu oporezovana ako ne podliježu porezu u zemlji primatelja plaćanja. Premda će novi malteški sustav odbitaka nominalnih kamata doprinijeti smanjenju poticanja zaduživanja u odnosu na financiranje vlasničkim kapitalom, pravila protiv zlouporabe koja on podrazumijeva u kombinaciji s visokim stopama i prirodom sustava utemeljenog na razini izravnih stranih ulaganja opravdavaju pomno praćenje kako bi se spriječile zlouporabe u svrhu agresivnog poreznog planiranja. Iako se u okviru malteškog programa za pojedinačne ulagače i programa za stjecanje boravišta i vize porezna rezidentnost ne dodjeljuje automatski, ako su ispunjeni određeni zahtjevi, prihod se, ako se ne doznačava na Maltu, može izuzeti od plaćanja poreza na temelju sustava za subjekte koji nemaju poslovni nastan (eng. „non-dom”) bez znatnih zahtjeva za fizičku prisutnost. Ti programi mogu olakšati prakse agresivnog poreznog planiranja i OECD ih je uvrstio na popis kao potencijalno vrlo rizične u kontekstu zlouporabe za zaobilazanje automatske razmjene financijskih izvještaja.
- (16) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021. –2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Maltu za 2019. To bi Malti omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u utvrđenim sektorima.

- (17) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Malte i objavila je u izvješću za Maltu za 2019. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2019. i Nacionalni program reformi za 2019. te mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Malti prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Malti, nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjericama Unije. To je učinila jer je potrebno ojačati ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.
- (18) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je preispitalo Program stabilnosti za 2019. prema njegovu mišljenju ⁽⁷⁾ očekuje se da će Malta biti usklađena s Paktom o stabilnosti i rastu.

PREPORUČUJE da Malta u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Osigurati fiskalnu održivost zdravstvenog i mirovinskog sustava, među ostalim ograničavanjem prijevremenog umirovljenja i prilagođavanjem zakonske dobi za umirovljenje s obzirom na predviđeno povećanje očekivanog životnog vijeka.
2. Ukloniti značajke poreznog sustava koje mogu olakšati agresivno porezno planiranje pojedincima i multinacionalnim poduzećima, osobito s pomoću izlaznih plaćanja. Ojačati opći okvir upravljanja, među ostalim ulaganjem stalnih napora u otkrivanje i progon korupcije. Nastaviti s napretkom postignutim u jačanju okvira za sprečavanje pranja novca, posebno kad je riječ o provedbi. Pojačati neovisnost pravosuđa, posebno zaštitne mjere za imenovanja i razrješenja sudaca, te uspostaviti zasebno tužiteljstvo.
3. Usmjeriti investicijsku politiku na istraživanje i inovacije, upravljanje prirodnim resursima, učinkovito korištenje resursa i energije, održivi prijevoz, smanjenje prometne zagušenosti te uključivo obrazovanje i osposobljavanje.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

⁽⁷⁾ Na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Nizozemske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Nizozemske za 2019.**

(2019/C 301/19)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža ⁽²⁾, a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela Izvešće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu je utvrđeno da je Nizozemska jedna od država članica za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Europsko vijeće potvrdilo 21. ožujka 2019. Vijeće je 9. travnja 2019. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ⁽³⁾ („Preporuka za europodručje za 2019.“), u kojoj je utvrđeno pet preporuka za europodručje („preporuke za europodručje“).

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

⁽³⁾ SL C 136, 12.4.2019., str. 1.

- (2) Kao država članica čija je valuta euro te s obzirom na blisku međusobnu povezanost ekonomija u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Nizozemska bi trebala osigurati punu i pravodobnu provedbu Preporuke za europodručje, koja je navedena u preporukama 1. i 3. u nastavku. Konkretno, mjerama kojima se potiču ulaganja i rast plaća doprinijet će se odgovoru na prvu preporuku za europodručje o ponovnoj uspostavi ravnoteže u europodručju, poreznim mjerama doprinijet će se odgovoru na drugu preporuku za europodručje o borbi protiv agresivnog poreznog planiranja, dok će se smanjenjem poticaja zaduživanju kućanstava doprinijeti odgovoru na četvrtu preporuku za europodručje o smanjenju povlaštenog poreznog tretmana duga.
- (3) Izvješće za Nizozemsku za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Nizozemske u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽⁴⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke za pojedinu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Nizozemske u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020. Izvješće sadržava i detaljno preispitivanje u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011, čiji su rezultati također objavljeni 27. veljače 2019. Komisija je na temelju analize zaključila da u Nizozemskoj postoje makroekonomske neravnoteže. Konkretno, visoka razina privatnog duga i velik suficit tekućeg računa izvori su neravnoteža koje imaju prekograničan utjecaj. Udio privatnog duga u BDP-u i u sektoru kućanstava i u korporativnom sektoru nastavio se smanjivati zahvaljujući gospodarskom rastu, iako je i dalje visok. Međutim, nominalni dug kućanstava polako se povećava zbog rasta cijena stambenih nekretnina.
- (4) Nizozemska je 29. travnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019. i svoj Program stabilnosti za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (5) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi”) za razdoblje 2014. – 2020. uzete su u obzir relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (6) Nizozemska je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu. Vlada u Programu stabilnosti za 2019. planira smanjenje suficita opće države s 1,5 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) u 2018. na 0,0 % BDP-a u 2022. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁶⁾, srednjoročni proračunski cilj, tj. strukturni deficit od 0,5 % BDP-a, i dalje se ostvaruje sa znatnom pozitivnom razlikom u programskom razdoblju. Prema Programu stabilnosti za 2019. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u smanjiti s 52,4 % BDP-a u 2018. na 44,6 % BDP-a u 2022. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije vjerojatan je. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019. predviđa se da će se suficit strukturnog salda smanjiti s 0,8 % BDP-a u 2018. na 0,7 % BDP-a u 2019. te 0,2 % BDP-a u 2020., što je iznad razine srednjoročnog proračunskog cilja. Predviđa se da će se dug opće države i dalje stabilno smanjivati. Općenito, Vijeće smatra da se očekuje da će Nizozemska u 2019. i 2020. biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu. Istodobno bi bilo važno da se fiskalna i strukturna politika iskoriste za podupiranje trenda rasta ulaganja, pri čemu se treba poštovati srednjoročni proračunski cilj.

⁽⁴⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 80.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁶⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala koristeći se zajednički dogovorenim metodologijom.

- (7) Kad je riječ o fiskalnoj održivosti, predviđeno povećanje javnih rashoda za dugotrajnu skrb upućuje na srednje rizike za dugoročnu održivost. Vlada je 2015. prenijela velik dio sustava dugotrajne skrbi na razinu općina kako bi poboljšala njegovu učinkovitost i smanjila javne rashode. Potrebno je pratiti učinak te reforme na fiskalnu održivost.
- (8) U studenome 2018. sredstva iz Fonda za osiguranje depozita, neovisnog pravnog subjekta, prebačena su sa zasebnog računa pri Nizozemskoj središnjoj banci na račun pri Državnoj riznici. Nizozemski fond za osiguranje depozita postupno se povećavao – dosad je prikupljeno oko milijardu EUR, a banke bi do 2024. trebale uplatiti još četiri milijarde EUR – i ta su se sredstva trebala uložiti u diversificirani portfelj niskorizične imovine u skladu s Direktivom 2014/49/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. (7) (Direktiva o sustavima osiguranja depozita). Prijenosom računa fonda smanjuje se razina bruto duga, ali ne utječe se na javni deficit. Nakon prijenosa Riznica će se moći koristiti sredstvima iz fonda za financiranje državnih rashoda, ali će ih morati staviti na raspolaganje ako bude potrebno isplatiti deponente ili financirati intervencije u skladu s njezinim zakonskim mandatom, što bi moglo utjecati na financijsku stabilnost.
- (9) Nizozemska kućanstva karakterizira visoka razina nelikvidnih sredstava u nekretninama i mirovinskim fondovima i visoka razina zaduženosti. Zbog velike zaduženosti kućanstva su osjetljiva na financijske i gospodarske šokove. Ta je zaduženost posljedica velikih poreznih olakšica za plaćanje hipotekarnih kamata, ali i slabog funkcioniranja srednjeg segmenta tržišta najma nekretnina te visoke obvezne mirovinske štednje. Jedna od ključnih prepreka rješavanju problema visoke zaduženosti kućanstava tržište je stambenih nekretnina, na kojemu se uzorci stambenog financiranja i štednje u tom sektoru oblikuju na temelju desetljećima prisutnih nefleksibilnosti i poticaja koji imaju negativan učinak. Od 2012. proveden je niz mjera kojima je djelomično riješen taj problem. Donesen je zakon kojim bi se trebalo osigurati najavljeno ubrzanje smanjenja poreznog odbitka za hipotekarne kamate, s početkom primjene u 2020. Unatoč tome porezne olakšice za plaćanja hipoteka i dalje su velike i potiču kućanstava na zaduživanje. Istodobno, privatno tržište najma stambenih nekretnina, jedini nesubvencionirani segment, nedovoljno je razvijeno i na njega otpada tek 13 % ukupnih stambenih objekata. Nepostojanje funkcionalnog srednjeg segmenta tržišta najma stambenih nekretnina potiče kućanstva na kupnju umjesto na najam, što dovodi do visokih udjela duga u dohotku i financijske ranjivosti.
- (10) Mirovinski sustav dobro funkcionira kad je riječ o primjerenosti mirovina i fiskalnoj održivosti, ali ne i kad je riječ o međugeneracijskoj pravednosti, transparentnosti mirovinskih prava i fleksibilnosti. Osim toga, doprinosi za strukovne mirovine visoki su i fluktuiraju ovisno o uspješnosti mirovinskih fondova. To može imati prociklički utjecaj na potrošnju kućanstava. Reformom mirovinskog sustava mogli bi se, tijekom životnog ciklusa, smanjiti obvezni mirovinski doprinosi i stabilizirati potrošnja („izglađivanje potrošnje”). Vlada namjerava provesti temeljitu reformu drugog mirovinskog stupa radi poboljšanja pokrivenosti te uspostave transparentnijeg, fleksibilnijeg i aktuarski pravednijeg sustava. Istodobnom reformom institucija tržišta stambenih nekretnina i mirovinskog sustava mogla bi se smanjiti zaduženost kućanstava i povećati otpornost stambenog sektora na financijske i gospodarske šokove, što bi imalo pozitivan učinak i na makroekonomsku otpornost i gospodarski rast.
- (11) Unatoč niskoj stopi nezaposlenosti, visokim stopama slobodnih radnih mjesta i sve većem manjku radne snage, nominalni rast plaća zasad je umjeren (1,1 % 2017. i 2,4 % 2018.). Plaće prema kolektivnim ugovorima u prosjeku su se povećale za 2,1 % u 2018., dok su plaće u javnom sektoru rasle brže (porast od 3 % u drugoj polovini 2018.). Osim toga, postignuti su sporazumi o plaći koji su u dvije godine doveli do nominalnog povećanja od 7 % za sve državne službenike u središnjoj državnoj upravi. Osigurana su dodatna sredstva za povećanje plaća nastavnika u osnovnim školama. Vlada je osim toga donijela nekoliko fiskalnih mjera kojima je smanjeno porezno opterećenje rada i kojima je cilj povećati neto raspoloživi dohodak kućanstava čiji su članovi zaposleni. Jačanjem uvjeta koji podupiru rast plaća i reformom drugog stupa mirovinskog sustava radi povećanja njegove transparentnosti, međugeneracijske pravednosti i otpornosti na šokove dodatno bi se povećao raspoloživi dohodak kućanstava i tako potaknula domaća potražnja te doprinijelo ponovnoj uspostavi ravnoteže u europodručju.

(7) Direktiva 2014/49/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o sustavima osiguranja depozita (SL L 173, 12.6.2014., str. 149.).

- (12) Borba protiv agresivnog poreznog planiranja ključna je za povećanje učinkovitosti i pravednosti poreznih sustava, kao što je potvrđeno u Preporuci za europodručje za 2019. Zbog učinaka prelijevanja među državama članicama koji proizlaze iz strategija agresivnog poreznog planiranja poreznih obveznika, zakonodavstvo Unije potrebno je dopuniti koordiniranim djelovanjem na razini nacionalnih politika. Nizozemska je poduzela mjere protiv agresivnog poreznog planiranja, no visoka razina plaćanja dividendi, naknada za licenciju i kamata koja se izvršavaju preko Nizozemske upućuju na zaključak da poduzeća koja provode agresivno porezno planiranje iskorištavaju porezne propise Nizozemske. Velik udio izravnih stranih ulaganja drže subjekti posebne namjene. Zbog nepostojanja poreza po odbitku na „izlazna” plaćanja (tj. plaćanja rezidenata Unije rezidentima trećih zemalja) naknada za licenciju i kamata može se dogoditi da ta plaćanja uopće ne budu oporezovana ako ne podliježu porezu u državi primatelja plaćanja. Najavljeni program reforme oporezivanja, uključujući poreze po odbitku na plaćanja naknada za licenciju i kamata u slučaju zlouporabe ili u slučaju izvršenja plaćanja u državama s niskim porezima, pozitivan je korak prema smanjenju agresivnog poreznog planiranja i trebao bi se pomno pratiti.
- (13) Rast zaposlenosti posljednjih godina uglavnom se može pripisati privremenom zapošljavanju i samozapošljavanju, iako broj radnih mjesta s ugovorima na neodređeno vrijeme u posljednje vrijeme raste brže od broja radnih mjesta s ugovorima na određeno vrijeme. Ipak, fleksibilno zapošljavanje i dalje je često i čini znatan udio tržišta rada. Visok postotak ugovora o radu na određeno vrijeme i brzo povećanje broja samozaposlenih osoba bez zaposlenika razmatra se u kontekstu velikih razlika u primjenjivom radnom zakonodavstvu, zaštiti radnika te u zakonodavstvu o oporezivanju i socijalnoj sigurnosti. Donesen je paket mjera (zakon o uravnoteženju tržišta rada, „Wet Arbeid-smarkt in Balans”) čiji je cilj olakšati zapošljavanje na neodređeno vrijeme i smanjiti fleksibilnost fleksibilnih ugovora o radu. Provedbu tih mjera (koje bi trebale stupiti na snagu 2020.) trebalo bi pomno pratiti. Osim toga, najavljene su mjere kojima bi se smanjila obveza poslodavca da u slučaju bolesti zaposlenika nastavi isplaćivati plaću još dvije godine. Međutim, dosad nisu donesene druge konkretne mjere. Stoga neki od navedenih institucijskih čimbenika i dalje djeluju kao financijski poticaji zaposlenicima da počnu raditi kao samozaposlene osobe ili da se koriste statusom samozaposlenih osoba bez zaposlenika. Samozaposlene osobe često nisu dovoljno osigurane u slučaju invaliditeta, nezaposlenosti i starosti, što bi dugoročno moglo utjecati na održivost sustava socijalne sigurnosti. Osim toga, provedba mjera za suzbijanje lažnog samozapošljavanja suspendirana je do 2020.
- (14) Tržište rada općenito dobro funkcionira, ali potrebno je poticati jednake mogućnosti u pogledu zapošljavanja i aktivnog uključivanja, posebno osoba migrantskog podrijetla, osoba na marginama tržišta rada i gospodarski neaktivnih osoba. Osim toga, potencijal rada i dalje nije u potpunosti iskorišten, posebice među velikim brojem žena zaposlenih u nepunom radnom vremenu.
- (15) Kako bi nizozemsko gospodarstvo bilo inovativno i kako bi rasla produktivnost, ključne su tehničke i digitalne vještine i kvalificirani stručnjaci. To upućuje na potrebu za većim ulaganjem u osposobljavanje, među ostalim u području digitalnih vještina, te za promicanjem fleksibilnih mogućnosti za stjecanje dodatnih vještina i prekvalifikaciju. Pобољшanje sposobnosti društva za inovacije zahtijeva i ulaganja kako bi se poduprlo obrazovanje u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike. Nadalje, povećanje ulaganja u vještine, obrazovanje i osposobljavanje ključno je za poboljšanje pristupa tržištu rada i zapošljivosti osoba na marginama tržišta rada, uz istodobno poticanje jednakih mogućnosti i aktivnog uključivanja.
- (16) Iako je intenzitet ulaganja u istraživanje i razvoj u Nizozemskoj porastao na više od 2 %, i dalje je znatno ispod nacionalne ciljane vrijednosti od 2,5 % i ispod razine najuspješnijih zemalja. Kad je riječ o produktivnosti, Nizozemska je jedna od najuspješnijih zemalja u brojnim sektorima. Kontinuirani rast produktivnosti stoga uvelike ovisi o inovacijama. One bi se mogle potaknuti dodatnim ulaganjima u istraživanje i razvoj te inovacije, posebno u privatnom sektoru.
- (17) Za energetska tranziciju i smanjenje emisija stakleničkih plinova potrebna su znatna ulaganja kako bi se ostvario održiviji i resursno učinkovitiji gospodarski razvoj. Nizozemska će vjerojatno premašiti svoje ciljeve za 2020. u području smanjenja stakleničkih plinova, ali će za postizanje ciljeva za 2030. biti potrebne dodatne mjere. Ciljevi za 2020. koji se odnose na učinkovitost potrošnje primarne energije i obnovljive izvore energije neće se ostvariti ako se ne poduzmu dodatne mjere. Nizozemski cilj za obnovljivu energiju do 2023., kako je definiran u nizozemskom Energetskom sporazumu, trebao bi se ostvariti zahvaljujući ulaganjima u priobalne vjetroelektrane. Vlada planira do kraja 2019. donijeti Nacionalni energetski i klimatski plan, u kojemu će se pružiti pregled investicijskih potreba do 2030. za različite dimenzije energetske unije, uključujući obnovljive izvore energije, energetska učinkovitost, sigurnost opskrbe energijom te ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu njima.

- (18) Prometno zagušenje i dalje je izazov u Nizozemskoj, gusto naseljenoj zemlji s dobrom infrastrukturom i ključnom ulogom u logistici Unije, s najvećom lukom u Uniji (Rotterdam) i jednom od najvećih zračnih luka (Schiphol). Problem je donekle riješen dodatnim infrastrukturnim radovima, ali i dalje stvara velike troškove za društvo i dovodi do nepotrebnog gubitka vremena u prometnim gužvama.
- (19) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021. – 2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih potreba utvrđenih u preporukama, osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Nizozemsku za 2019. To bi Nizozemskoj omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u utvrđenim sektorima.
- (20) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Nizozemske i objavila je u izvješću za Nizozemsku za 2019. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2019., Nacionalni program reformi za 2019. te mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Nizozemskoj prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Nizozemskoj nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije jer je potrebno ojačati ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.
- (21) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2019. i mišljenja⁽⁸⁾ je da se očekuje da će Nizozemska biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.
- (22) Uzimajući u obzir detaljno preispitivanje koje je provela Komisija i tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Nacionalni program reformi za 2019. i Program stabilnosti za 2019. Preporuke Vijeća u skladu s člankom 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporukama 1. i 3. u nastavku. Tim se preporukama doprinosi i provedbi Preporuke za europodručje za 2019., konkretno provedbi prve i četvrte preporuke za europodručje. Fiskalnim politikama iz preporuke 3. doprinosi se, među ostalim, rješavanju neravnoteža povezanih sa suficitom tekućeg računa,

PREPORUČUJE da Nizozemska u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Smanjiti poticaje zaduživanju kućanstava i poremećaje na tržištu stambenih nekretnina, među ostalim podupiranjem razvoja privatnog tržišta najma stambenih nekretnina. Osigurati veću transparentnost drugog stupnja mirovinskog sustava te njegovu međugeneracijsku pravednost i otpornost na šokove. Provesti mjere politike kojima će se povećati raspoloživi dohodak kućanstava, među ostalim jačanjem uvjeta koji podupiru rast plaća, uz poštovanje uloge socijalnih partnera. Prije svega provedbom najavljenih mjera ukloniti značajke poreznog sustava koje mogu olakšati agresivno porezno planiranje, osobito ono koje se provodi putem izlaznih plaćanja.
2. Smanjiti poticaje za samozapošljavanje bez zapošljavanja drugih osoba, istodobno promičući prikladnu socijalnu zaštitu za samozaposlene, te riješiti problem lažnog samozapošljavanja. Jačati sveobuhvatno cjeloživotno učenje i unapređivati vještine, posebno osoba na marginama tržišta rada i neaktivnih osoba.
3. Iskoristiti fiskalnu i strukturnu politiku za poticanje trenda rasta ulaganja, pri čemu se treba poštovati srednjoročni proračunski cilj. Usmjeriti investicijsku politiku na istraživanje i razvoj, posebno u privatnom sektoru, na obnovljive izvore energije, energetska učinkovitost i strategije smanjenja emisija stakleničkih plinova te na rješavanje problema prometnih uskih grla.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

⁽⁸⁾ Na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Austrije za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Austrije za 2019.**

(2019/C 301/20)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ također donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojem Austrija nije utvrđena kao jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Europsko vijeće potvrdilo 21. ožujka 2019. Vijeće je 9. travnja 2019. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ⁽³⁾ („Preporuka za europodručje za 2019.”), u kojoj je utvrđeno pet preporuka za europodručje („preporuke za europodručje”).

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.).

⁽³⁾ SL C 136, 12.4.2019., str. 1.

- (2) Kao država članica čija je valuta euro te s obzirom na blisku međusobnu povezanost ekonomija u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Austrija bi trebala osigurati punu i pravodobnu provedbu Preporuke za europodručje za 2019., koja je navedena u preporukama od 1. do 3. u nastavku. Konkretno, usmjeravanjem investicijske politike na utvrđena područja doprinijet će se odgovoru na drugu preporuku za europodručje koja se odnosi na potpore ulaganjima, dok će se preporukom o preusmjeravanju oporezivanja s rada doprinijeti odgovoru na treću preporuku za europodručje koja se odnosi na funkcioniranje tržišta rada.
- (3) Izvješće za Austriju za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U njemu je ocijenjen napredak Austrije u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽⁴⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke donesene prethodnih godina te napredak Austrije u ostvarenju svojih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020.
- (4) Austrija je 24. travnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019. te Program stabilnosti za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (5) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi“) za razdoblje 2014.–2020. uzete su u obzir relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija od države članice može zatražiti da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (6) Austrija je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu te podliježe pravilu o dugu. Vlada u svojem Programu stabilnosti za 2019. očekuje poboljšanje ukupnog salda sa suficita od 0,1 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) u 2018. na 0,3 % BDP-a u 2019. te njegovo postupno smanjenje do uravnoteženog stanja proračuna u 2023. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁶⁾, srednjoročni proračunski cilj, tj. strukturni deficit od 0,5 % BDP-a, i dalje se ostvaruje sa znatnom pozitivnom razlikom u programskom razdoblju. Prema Programu stabilnosti očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u postupno smanjiti sa 73,8 % BDP-a u 2018. na 59,8 % BDP-a u 2023. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije povoljan je. Čini se da su mogući rizici za srednjoročno proračunsko planiranje umjereni i uglavnom se odnose na najavljenju provedbu uštede troškova u javnoj upravi, a ta sredstva upotrijebit će se za financiranje planirane reforme poreza na osobni dohodak i poreza na dobit.
- (7) Vijeće je 13. srpnja 2018. preporučilo Austriji da ostvari srednjoročni proračunski cilj u 2019., uzimajući u obzir odstupanje povezano s neuobičajenim događajima za koje je odobreno privremeno odstupanje. To je u skladu s najvećom stopom nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda ⁽⁷⁾ od 2,9 %, što odgovara poboljšanju strukturnog salda za 0,3 % BDP-a. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019. predviđa se da će se strukturni saldo poboljšati s -0,1 % BDP-a u 2019. na 0,0 % BDP-a u 2020., što je iznad srednjoročnog proračunskog cilja. Predviđa se da će Austrija 2019. i 2020. biti usklađena s pravilom o dugu. Općenito, Vijeće smatra da se očekuje da će Austrija u 2019. i 2020. biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.

⁽⁴⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 84.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁶⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala koristeći se zajednički dogovorenim metodologijom.

⁽⁷⁾ Neto primarni državni rashodi sastoje se od ukupnih državnih rashoda bez rashoda za kamate, rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije i nediskrecijskih promjena u rashodima za naknade za nezaposlenost. Nacionalno financirane bruto investicije u fiksni kapital izgladuju se za četverogodišnje razdoblje. Uračunane su diskrecijske mjere na prihodovnoj strani ili povećanja prihoda propisana zakonom, dok se jednokratne mjere na prihodovnoj i rashodovnoj strani poništavaju.

- (8) Austrija se dugoročno suočava sa srednjim rizicima za fiskalnu održivost. Ti rizici proizlaze iz predviđenog povećanja javnih rashoda za zdravstvenu zaštitu, dugotrajnu skrb i mirovine. Iako je pokrivenost uslugama zdravstvene zaštite u Austriji općenito visoka, predviđa se da će se do 2070. javni rashodi za zdravstvenu zaštitu povećati za 1,3 postotna boda, na 8,3 % BDP-a, što je više od prosjeka Unije koji iznosi 0,9 postotnih bodova. Predviđa se da će se do 2070. javni rashodi za dugotrajnu skrb udvostručiti s 1,9 % na 3,8 % BDP-a. Uvođenjem gornjih granica rashoda u okviru Zakona o financijskom ujednačavanju iz 2017. i reformom za jačanje primarne zdravstvene zaštite kojom se želi smanjiti pretjerana ovisnost o bolničkom sektoru počelo je rješavanje pitanja održivosti. Nedavno doneseni Zakon o organizaciji socijalnog osiguranja može dovesti do ušteda u upravljanju i administrativnim troškovima, ali će stvoriti početne troškove. Kvaliteti i isplativosti dodatno bi pomogla djelotvornija javna nabava (npr. objava natječaja u cijeloj Uniji, primjena drugih kriterija za dodjelu osim cijene i objedinjavanje natječaja diljem regija) i šira primjena rješenja e-zdravstva. U području dugotrajne skrbi očekuje se da će se nedavnim mjerama politike, kao što je odluka o ukidanju obveze za pacijente da se koriste vlastitom privatnom imovinom za financiranje dugotrajne bolničke skrbi, rashodi povećati, a ne ograničiti.
- (9) Rashodi za mirovine dosegli bi vrhunac 2036., na razini od 1,2 postotnih bodova BDP-a više u odnosu na referentnu točku iz 2016. Dosadašnje su reforme bile uspješne u poticanju kasnijeg umirovljenja (prema procjenama, u razdoblju 2014.–2017. stvarna dob pri izlasku s tržišta rada povećala se za 1,5 godinu za muškarce i za 1 godinu za žene). Međutim, smanjenje razlike između zakonske i stvarne dobi umirovljenja i dalje je izazov te bi trebalo promicati dulji radni vijek. Osim toga, prilagodbom minimalne dobi za prijevremeno umirovljenje i zakonsko umirovljenje djelotvornije bi se doprinijelo poboljšanju dugoročne održivosti u kontekstu društva koje je sve starije. Uvođenjem automatske poveznice između zakonske dobi za umirovljenje i produljenja očekivanog životnog vijeka u budućnosti mogli bi se smanjiti javni rashodi za mirovine. Procjenjuje se da će to smanjenje iznositi 2,4 postotna boda BDP-a u razdoblju 2016.–2070., čime se poništava povećanje koje bi bilo rezultat nepromijenjene politike.
- (10) Fiskalni federalizam u Austriji dovodi do znatne neusklađenosti između nadležnosti za rashode i za prikupljanje prihoda na podnacionalnoj razini. Umjesto da se oslanjaju na poreznu autonomiju, proračuni na podnacionalnoj razini pune se na temelju složenog sustava raspodjele poreza i međuvladinih transfera. To otežava fiskalnu transparentnost i političku odgovornost te nije dovoljan poticaj za učinkovitu javnu potrošnju. Zakonom o međuvladinim poreznim odnosima iz 2017. uveden je niz promjena za pojednostavnjenje fiskalnih odnosa među različitim razinama vlasti. Među promjenama su pojednostavnjenje raspodjele zajedničkih poreza, dodjela vlastitog izvora prihoda saveznim zemljama (*Länder*) i dogovor o daljnjim reformama za transparentniju raspodjelu zakonodavnih i izvršnih nadležnosti među razinama vlasti. Kad je riječ o nadležnostima, *Kompetenzbereinigungspaket* je prvi korak prema razdvajanju nadležnosti jer se njime područja zajedničke politike preraspodjeljuju na (isključivo) saveznu razinu ili na razinu saveznih zemalja te se smanjuju uzajamna prava davanja suglasnosti. Međutim, zakon se odnosi samo na ograničen broj područja politike.
- (11) Poreznu strukturu Austrije karakterizira veliko opterećenje rada (porezi na plaće i doprinosi za socijalno osiguranje). Očekuje se da će se opterećenje s vremenom povećavati sve dok se porezni razredi ne počnu indeksirati prema inflaciji. Udio poreza na rad u ukupnim poreznim prihodima u 2017. (55,3 %) bio je jedan od najviših u Uniji (prosjeak: 49,7 %). Nedavnim reformama kao što su smanjenje doprinosa za socijalno osiguranje za osobe s niskim dohotkom i za poslodavce te porezne olakšice za zaposlene roditelje koje proizlaze iz nove olakšice pod nazivom *Familienbonus Plus* doprinijelo se smanjenju poreznog opterećenja rada. I dalje ima prostora za preusmjeravanje poreznih kombinacija na izvore kojima se potiče uključiviji i održiviji rast. Konkretno, periodični porezi na nekretnine smatraju se razmjerno poticajnim za rast i progresivnim, s obzirom na to da osobe s višim dohotkom vjerojatno posjeduju nekretnine veće vrijednosti. Međutim, zbog uvelike zastarjele porezne osnovice prihodi od periodičnih poreza na nekretnine u Austriji i dalje su niski i daleko ispod prosjeka Unije. Revalorizacijom porezne osnovice doprinijelo bi se stvaranju većih prihoda i riješilo bi se probleme u pogledu pravednosti koji nastaju ako vrijednost zemljišta/nekretnina nije vezana za tržišne cijene. Djelotvornim, dobro osmišljenim porezima na bogatstvo također bi se moglo doprinijeti pravednosti poreznog sustava, osobito u kontekstu velike nejednakosti u Austriji u pogledu bogatstva te u nedostatku poreza na nasljedstvo i darove. Naposljetku, porezima za zaštitu okoliša pomaže se internalizaciji negativnih vanjskih učinaka iskorištavanja resursa i aktivnosti onečišćenja povezanih sa zdravljem i klimom. U tom bi kontekstu trebalo ponovno razmotriti povlašteni porezni tretman koji se trenutačno primjenjuje na takve aktivnosti.

- (12) Tržište se rada poboljšava, ali neiskorištenim potencijalima ljudskog kapitala narušava se produktivnost i dugoročni rast te je potrebno uvesti promjene koje bi se osobito primjenjivale na žene, niskokvalificirane radnike, starije radnike i osobe migrantskog podrijetla. Unatoč ukupnoj visokoj stopi zaposlenosti žena (71,7 % u Austriji u usporedbi sa 67,4 % u Uniji 2018.), broj žena zaposlenih u punom radnom vremenu i dalje je prilično nizak. Zaposlenost žena u nepunom radnom vremenu znatno je iznad prosjeka Unije (47,6 % u Austriji u usporedbi s 30,8 % u Uniji 2018.) te je uglavnom povezana s manjkom ustanova za skrb o djeci i velikim brojem žena koje obavljaju neplaćene poslove skrbi. Postojećim sustavom skrbi o djeci i dopusta iz obiteljskih razloga ne doprinosi se u dovoljnoj mjeri jednakim mogućnostima za muškarce i žene na tržištu rada. Dodatnim ulaganjima u cjenovno pristupačne cjelodnevne usluge skrbi za djecu i cjelodnevne škole doprinijelo bi se tome da veći broj žena radi u punom radnom vremenu, da se bolje iskoristi potencijal žena na tržištu rada te da se poboljša produktivnost i dugoročni uključivi rast. Zaposlenost žena u nepunom radnom vremenu također je važan čimbenik u razumijevanju neprilagođene razlike u plaćama između muškaraca i žena, koja je i dalje vidljivo iznad prosjeka Unije (19,9 % u Austriji u usporedbi sa 16,0 % u Uniji 2017.). Ostali važni čimbenici koji potiču tu razliku jesu prekomjerna zastupljenost žena u slabo plaćenim sektorima, segregacija povezana s izborom obrazovanja, podzastupljenost žena na upravljačkim i nadzornim položajima te prekidi u karijeri. Općenito, znatne razlike između muškaraca i žena u mirovinskim primanjima (40,5 % u Austriji u usporedbi s 35,2 % u Uniji 2017.) u velikoj su mjeri rezultat tih rodnih razlika u prihodima nastalih tijekom radnog vijeka. Osim toga, osobe koje su zaposlene na kratko razdoblje ili s niskim dohotkom, od kojih su većina žene, nemaju pravo na naknadu za nezaposlenost. Visoke stope nezaposlenosti među niskokvalificiranim osobama upućuju na nedovoljno iskorišteni potencijal na tržištu rada. Više od 44 % svih nezaposlenih završilo je samo osnovno obrazovanje (do razine niže sekundarne škole, odnosno *Pflichtschule*). Aktivne politike tržišta rada kojima se veći broj ljudi potiče na rad ili traženje zaposlenja, uključujući mogućnosti za cjeloživotno učenje, i dalje su presudne za ostvarivanje potencijala na tržištu rada kad je riječ o radnicima migrantskog podrijetla i niskokvalificiranim odraslim osobama. Uključivanje socijalnih partnera u postupak donošenja odluka za te politike, iako je uvijek bilo snažno, dovedeno je u pitanje.
- (13) Manjak kvalificirane radne snage upućuje na potrebu za većim ulaganjima u opće obrazovanje i osposobljavanje. Obrazovni rezultati učenika u nepovoljnom položaju nisu se poboljšali. I dalje postoji golema razlika u uspješnosti učenika migrantskog podrijetla i onih koji nisu migrantskog podrijetla. Nacionalno testiranje provedeno 2016. pokazalo je da je razina osnovnih vještina izazov jer otprilike jedna četvrtina učenika osmih razreda ne ispunjava obrazovne standarde za predmet njemački jezik ili ih samo djelomično ispunjava. Rezultati osoba slabog socioekonomskog statusa i/ili migrantskog podrijetla u nacionalnom testiranju gotovo se nisu poboljšali. U nedavnom međunarodnom testiranju potvrdilo se i da postoje sve veće razlike u vještini čitanja učenika slabijeg socioekonomskog statusa ili migrantskog podrijetla. Iz Programa za međunarodnu procjenu učenika proizlazi da su rezultati učenika rođenih u Austriji bolji od rezultata učenika iz prve generacije migranata, a ta razlika odgovara školovanju od gotovo tri godine. Nedavnim obrazovnim reformama dijelom se ugrožavaju prethodne reforme te one nisu u skladu s najboljom praksom Unije i OECD-a. U tom kontekstu, usporilo se povećanje udjela učenika koji sudjeluju u programu cjelodnevne nastave, a intenziviraju se aktivnosti praćenja uspjeha i usmjeravanje u okviru općeg školskog obrazovanja. Za rješavanje problema nejednakih obrazovnih rezultata zbog socioekonomskog statusa ili migrantskog podrijetla potrebna su ulaganja. Kad je riječ o digitalnim vještinama njezinih građana, Austrija ostvaruje iznadprosječne rezultate u Uniji, ali zaostaje za zemljama s najboljim rezultatima. Sve je veći nedostatak kvalificiranih radnika iz informatičkog sektora u gospodarstvu jer povećanu potražnju ne prati dostatna ponuda osoba s diplomom u području računalstva.
- (14) Austrija je zemlja koja mnogo ulaže u istraživanje i razvoj te ima ambiciozne nacionalne ciljeve. Ipak, znanstveni i inovacijski rezultati nisu na razini predvodnika u Uniji u području inovacija⁽⁸⁾. Povećana ulaganja u istraživanje i razvoj ne odražavaju se u potpunosti u inovacijskim rezultatima ni u rastu produktivnosti. Konkretno, Austrija ima loše rezultate zapošljavanja u brzorastućim inovacijskim poduzećima. Ulaganja u istraživanje i razvoj bila bi djelotvornija kad bi u potpunosti rezultirala izvrsnim znanstvenim rezultatima i revolucionarnim inovacijama. Za to bi trebalo omogućiti bolju povezanost znanosti i poslovnog sektora te poticati suradnju različitih regija i suradnju s drugim zemljama u pogledu prioriteta u području pametne specijalizacije. Osim toga, dodatna ulaganja mogla bi dovesti do većeg povećanja produktivnosti i poboljšanja inovacija, uključujući ekološke inovacije, inovacijski kapacitet malih i srednjih poduzeća (MSP) i dopunsku nematerijalnu imovinu.

⁽⁸⁾ Kako je navedeno u Europskoj ljestvici uspjeha u inoviranju za 2018. – „Predvodnik u području inovacija”: SE, DK, FI, NL, UK, LU „Snažan inovator”: DE, BE, IE, AT, FR, SI.

- (15) Iako ostvaruje bolje rezultate od prosjeka Unije kad je riječ o ukupnom napretku u području digitalizacije, Austrija nije dosegla razinu „predvodnika u području inovacija” u Uniji. To se odnosi na uporabu digitalnih tehnologija, ali i na njihov razvoj. Austrijski informacijski i tehnološki sektor razmjerno je malen i njegov rast nije bio jednak onome u sličnim sektorima u zemljama koje su „predvodnici u području inovacija”. Osim toga, u ruralnim područjima nema povezivosti velike brzine, uslijed čega se povećavaju razlike u digitalizacijskim i inovacijskim kapacitetima među regijama. Velike su i razlike u digitalnoj infrastrukturi u školama, primjerice kad je u pitanju pokrivenost lokalnim bežičnim mrežama. Austrija je uvela neke programe financiranja za unapređenje povezivosti brzog interneta diljem zemlje. Ponovno pokretanje opće strategije digitalizacije u Austriji prilika je za usvajanje ciljeva i pokazatelja, ali i za praćenje napretka u pogledu potrebnih javnih i privatnih ulaganja u digitalizaciju.
- (16) Povećanjem energetske učinkovitosti i udjela obnovljivih izvora energije ojačao bi se potencijal Austrije za održivi rast i doprinijelo bi se postizanju njezinih klimatskih i energetske ciljeva za 2030. Međutim, za ostvarivanje tih ciljeva bit će potrebni dodatni naponi. Nadalje, javna ulaganja u istraživanje i razvoj u području okoliša i energetike ispod su prosjeka Unije. Poboľšanjem energetske učinkovitosti i uporabe obnovljivih izvora energije u MSP-ima doprinijelo bi se smanjenju potrošnje energije. Ulaganjima u obnovu zgrada, proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i održivu mobilnost moglo bi se znatno potaknuti rast austrijskog gospodarstva. Za prijelaz na kružno gospodarstvo potrebna je sveobuhvatna strategija i povećana ulaganja poslovnog sektora.
- (17) Unatoč nedavnom rastu povezanom s povoljnom gospodarskom klimom, Austrija još nije uspjela ponovno potaknuti rast ukupne faktorske produktivnosti i izaći iz desetletnog razdoblja stagnacije u tom ključnom pokretaju gospodarskog rasta i konkurentnosti. Politike za potporu rastu produktivnosti odnose se na digitalizaciju poduzeća, rast poduzeća i tržišno natjecanje u području usluga. Iako veća poduzeća u Austriji dobrim tempom preuzimaju digitalne tehnologije i poslovne modele, manja poduzeća u tome zaostaju. Digitalizacija manjih poduzeća, uključujući mikropoduzeća, posebno je važna u Austriji jer su ona okosnica austrijskog gospodarstva. Činjenica da je program „KMU Digital” snažno prihvaćen pokazuje da među MSP-ima postoji potražnja i interes za dobivanje savjeta o digitalizaciji. Bilo bi dobro kad bi se taj program produljio i proširio te kad bi se politika dodatno usmjerila na digitalizaciju poduzeća u okviru opće strategije digitalizacije Austrije.
- (18) U Austriji su i dalje prisutni strukturni izazovi za novoosnovana poduzeća i poduzeća koja šire poslovanje, a posebno za visoko inovativna poduzeća. Austrija zaostaje za usporedivim državama članicama kad je riječ o zapošljavanju u brzorastućim inovacijskim poduzećima. To ukazuje na potrebu za poboljšanjem uvjeta za širenje inovacijskih poduzeća, koje i dalje ometaju čimbenici kao što je okruženje za poduzetnički kapital koje je manje razvijeno i raznoliko nego u zemljama koje su „predvodnici u području inovacija”. Prepreke postoje u kasnijoj fazi financiranja, primjerice u obliku vlasničkog kapitala i pristupa javnim tržištima kapitala za rastuća poduzeća. Novoosnovani segment za MSP-e na bečkoj burzi korak je u pravom smjeru. Poduzeća s visokom stopom rasta od ključne su važnosti za širenje novih tehnologija i poslovnih modela, uključujući digitalne, a time i za rast produktivnosti.
- (19) U Austriji postoje znatne prepreke pristupu i restriktivna pravila o obavljanju poslovnih usluga i reguliranih profesija. One uključuju posebne zahtjeve u pogledu vlasničke strukture, široki opseg djelatnosti rezerviranih za određene profesije i interdisciplinarna ograničenja. Razmjerno slabom razvoju austrijskog maloprodajnog sektora doprinose regulatorne prepreke, prije svega dnevno radno vrijeme trgovina. Velik razlog za zabrinutost za austrijska poduzeća i dalje je veliko administrativno opterećenje. Važni instrumenti za poboljšanje poslovnog okruženja jesu kontinuirani naponi u cilju smanjenja opterećenja i planirana evaluacija austrijskog zakona o dozvolama za obavljanje djelatnosti (*Gewerbeordnung*). Veća razina tržišnog natjecanja u uslužnom sektoru Austriji također bi pomogla u rješavanju izazova koji se odnose na širenje digitalnih tehnologija i poslovnih modela.
- (20) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021.–2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Austriju za 2019. To bi Austriji omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u utvrđenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama.

- (21) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Austrije i objavila je u izvješću za Austriju za 2019. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2019. i Nacionalni program reformi za 2019. te mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Austriji prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Austriji nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije. To je učinila jer je potrebno unaprijediti opće gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.
- (22) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2019. i prema njegovu mišljenju ⁽⁹⁾ očekuje se da će Austrija biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu,

PREPORUČUJE da Austrija u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Osigurati održivost sustava zdravstvene zaštite i dugotrajne skrbi te mirovinskog sustava, među ostalim prilagođavanjem zakonske dobi za umirovljenje s obzirom na očekivano produljenje očekivanog životnog vijeka. Pojednostavniti i racionalizirati fiskalne odnose i nadležnosti na svim razinama vlasti te uskladiti nadležnosti za financiranje i potrošnju.
2. Preusmjeriti poreze s rada na izvore koji su manje štetni za uključiv i održiv rast. Poticati zapošljavanje žena u punom radnom vremenu, među ostalim poboljšanjem usluga skrbi za djecu te, u kontinuiranoj suradnji sa socijalnim partnerima, poboljšati izgleda na tržištu rada za niskokvalificirane radnike. Podići razine osnovnih vještina za skupine u nepovoljnom položaju, uključujući osobe migrantskog podrijetla.
3. Usmjeriti investicijsku politiku u istraživanje i razvoj, inovacije, digitalizaciju i održivost, vodeći računa o regionalnim razlikama. Poticati rast produktivnosti poticanjem digitalizacije poduzeća i rasta poduzeća te smanjenjem regulatornih prepreka u uslužnom sektoru.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

⁽⁹⁾ Na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Poljske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Poljske za 2019.**

(2019/C 301/21)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 9. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ također donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojem Poljska nije utvrđena kao jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje.

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.).

- (2) Izvješće za Poljsku za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Poljske u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽³⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke za pojedinu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Poljske u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020.
- (3) Poljska je 26. travnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019., a 29. travnja 2019. svoj Program konvergencije za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (4) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi”) za razdoblje 2014. – 2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedinu zemlju. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija od države članice može zatražiti da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (5) Poljska je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu. Vlada u svojem Programu konvergencije za 2019. planira blago pogoršanje ukupnog salda s deficita od 0,4 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) u 2018. na 0,6 % BDP-a u 2022., uz deficit od 1,7 % BDP-a u 2019. i suficit od 0,2 % BDP-a u 2020. Ponovno izračunani strukturni saldo s deficitom od 1,1 % BDP-a približit će se ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja, odnosno strukturnog deficita od 1,0 % BDP-a, u 2022. Prema Programu konvergencije za 2019. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u smanjiti s 48,9 % BDP-a u 2018. na 40,6 % do 2022. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije uvjerljiv je. Istodobno nisu dovoljno precizirane operativne pojedinosti dijela mjera potrebnih za potporu planiranim ciljevima u pogledu deficita od 2020. nadalje.
- (6) U Programu konvergencije za 2019. navodi se da je Poljska provela kompenzacijske mjere povezane sa sušom i da je njihov proračunski učinak u 2018. bio znatan. U Programu konvergencije pružaju se odgovarajući dokazi o opsegu i prirodi tih dodatnih proračunskih troškova. Moglo bi se smatrati da je poseban tretman rashoda povezanih sa sušom u skladu s „klauzulom o neuobičajenim događajima”. Prema Komisiji, prihvatljivi povezani dodatni rashodi u 2018. iznosili su 0,07 % BDP-a. Ti su dodatni rashodi predviđeni odredbama članka 9. stavka 1. i članka 10. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 1466/97 jer je iznimna suša neuobičajeni događaj, njezin je učinak na javne financije Poljske znatan, a održivost ne bi bila ugrožena ako se dopusti privremeno odstupanje od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja. Stoga, kako bi se u obzir uzeli ti dodatni troškovi, smanjen je zahtjev u pogledu prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja za 2018.
- (7) Vijeće je 13. srpnja 2018. preporučilo Poljskoj da osigura da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda ⁽⁵⁾ u 2019. ne premaši 4,2 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,6 % BDP-a. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. postoji rizik značajnog odstupanja od te preporučene prilagodbe u 2019.

⁽³⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 88.

⁽⁴⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁵⁾ Neto primarni državni rashodi sastoje se od ukupnih državnih rashoda bez rashoda za kamate, rashoda za programe Unije koji su u cijelosti usklađeni s prihodima iz fondova Unije i nediskrecijskih promjena u rashodima za naknade za nezaposlenost. Nacionalno financirane bruto investicije u fiksni kapital izgladuju se za četverogodišnje razdoblje. Uračunane su diskrecijske mjere na prihodovnoj strani ili povećanja prihoda propisana zakonom, dok se jednokratne mjere na prihodovnoj i rashodovnoj strani poništavaju.

- (8) Budući da u Poljskoj predviđeni proizvodni jaz iznosi 2,0 % BDP-a, stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda u 2020. ne bi smjela premašiti 4,4 %, što odgovara strukturnoj prilagodbi od 0,6 % BDP-a u skladu sa zajednički dogovorenom matricom zahtjeva iz Pakta o stabilnosti i rastu. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. ne bude li promjene u politikama, postoji rizik značajnog odstupanja od tog zahtjeva u 2020. Općenito, Vijeće smatra da bi se od 2019. trebale poduzeti potrebne mjere usmjerene na usklađivanje s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.
- (9) Poljska je postigla znatan napredak u povećanju porezne discipline. Istodobno je uživala snažan gospodarski rast, na tržištu rada bilježila su se pozitivna kretanja i postupno se povećavao udio ugovora o radu za koje se naplaćuju doprinosi za socijalno osiguranje. Svi ti čimbenici doprinijeli su povećanju javnih prihoda. Dio povećanih prihoda cikličke je prirode i mogao bi nestati pogoršanjem makroekonomskog okruženja. Istodobno se udio javne potrošnje u BDP-u tijekom posljednjih godina povećao. Nekoliko novih kategorija rashoda trajne je prirode i možda se neće moći lako mijenjati u bliskoj budućnosti. Nadalje, u budućnosti će se javne financije Poljske suočiti s pritiscima za većom potrošnjom, posebno zbog starenja stanovništva. Zbog tih čimbenika povećana je potreba za novim instrumentima za jačanje upravljanja rashodima, uključujući redovitu ocjenu učinkovitosti i djelotvornosti potrošnje. Poljska je 2018. i dalje radila na poboljšanju proračunskog sustava, no cjelokupna reforma je složena i provodit će se u fazama tijekom nekoliko godina. Premda je fiskalni okvir općenito jak i neovisne institucije obavljaju neke od funkcija koje su obično u nadležnosti fiskalnih vijeća, Poljska je i dalje jedina država članica koja nema neovisno fiskalno vijeće. Iako Poljska nije ostvarila nikakav napredak u ograničavanju raširene upotrebe sniženih stopa poreza na dodanu vrijednost, vlada je pokrenula reformu koja ima potencijal za smanjenje složenosti stopa i mogućnosti pogreške.
- (10) Prosječna se dob za umirovljenje do 2017. povećavala, što je rezultat prethodno provedenih reformi kao što je ukidanje mogućnosti prijevremenog umirovljenja i postupno povećanje zakonske dobi za umirovljenje. Prosječna dob za umirovljenje u 2018. se smanjila i za muškarce i za žene, što je odraz smanjenja zakonske dobi za umirovljenje krajem 2017. S obzirom na smanjenje broja radno sposobnog stanovništva, daljnje povećanje stvarne dobi za umirovljenje ključno je za sudjelovanje na tržištu rada, a time i gospodarski rast. Također je ključno osigurati primjerenost budućih mirovina, spriječiti siromaštvo u starijoj dobi te i povećati fiskalnu održivost mirovinskog sustava. Smanjenje zakonske dobi za umirovljenje na 60 godina za žene i 65 godina za muškarce uvedeno u jesen 2017. imat će znatan negativan učinak na buduće razine mirovina i dovodi do velikih razlika između muškaraca i žena u tom pogledu. Postojeći sustavi povlaštenih mirovina podrazumijevaju fiskalne troškove i smanjuju mobilnost radnika među sektorima. Posebnim sustavom socijalnog osiguranja za poljoprivrednike, subvencioniranim u vrijednosti od oko 0,8 % BDP-a, ometa se mobilnost radnika i doprinosi prikrivenoj nezaposlenosti u poljoprivredi.
- (11) Povoljno makroekonomsko okružje doprinijelo je dobrim rezultatima na poljskom tržištu rada u posljednjih nekoliko godina. Stope zaposlenosti nastavile su rasti, dok su se stope nezaposlenosti, nakon nekoliko godina pada, stabilizirale 2018. na povijesno niskoj razini od ispod 4 %. Međutim, razina sudjelovanja određenih skupina na tržištu rada, posebno niskokvalificiranih radnika, osoba s invaliditetom i njihovih njegovatelja te osoba starije dobi, i dalje je niska u odnosu na druge države članice. Zbog sustava socijalnih naknada u Poljskoj poticaji za stupanje u radni odnos su nedostadni. Naknade za djecu smanjile su siromaštvo i nejednakost, ali su zbog svojeg iznosa i oblika negativno utjecale na sudjelovanje roditelja, uglavnom žena, na tržištu rada. Stopa uključivanja djece mlađe od tri godine u sustav službene skrbi o djeci i dalje je među najnižima u Uniji. Nadalje, dugotrajnu skrb uglavnom pružaju članovi obitelji gotovo bez ikakve potpore institucija, čime se pružateljima skrbi onemogućuje zapošljavanje. Niža zakonska dob za umirovljenje potaknula je određeni broj radnika starije dobi da napuste tržište rada. Migracije iz zemalja koje nisu članice Unije pomogle su u odgovoru na povećanu potražnju za radnom snagom, ali postoje naznake da bi moglo biti teško ostvariti kontinuirani priljev radnika migranata.
- (12) Poljska je od 2015. do 2017. poduzela mjere za rješavanje problema segmentiranosti tržišta rada ograničavanjem mogućnosti zloporabe rada na određeno vrijeme, povećanjem doprinosa za socijalno osiguranje za neke nestandardne ugovore o radu i uvođenjem minimalne plaće po satu za neke od tih ugovora. Premda se udio ugovora na određeno vrijeme zahvaljujući poduzetim mjerama i zbog nedostatka radnika smanjuje od 2015., što se tijekom 2018. i ubrzalo, on je i dalje je među najvišima u Uniji. Daljnje izmjene zakonodavstva usmjerene na rješavanje tog pitanja nisu provedene jer se reforma zakonika o radu u konačnici nije provela. U budućnosti bi problem mogla predstavljati primjerenost mirovina samozaposlenih osoba i onih s određenim nestandardnim ugovorom.

- (13) Kvalitetan sustav obrazovanja i osposobljavanja s cjeloživotnom perspektivom, uz dostatna ulaganja, mogao bi biti ključan čimbenik budućih izgleda za rast u Poljskoj. Od ključne je važnosti osigurati stjecanje vještina i kompetencija potrebnih za pronalazak zaposlenja na izrazito promjenjivom tržištu rada kako bi se potaknulo sudjelovanje u radnoj snazi i inovacijske kapacitete gospodarstva. Stopa sudjelovanja odraslih u obrazovanju i osposobljavanju znatno je niža od prosjeka Unije, a strukovno obrazovanje u poduzećima nedovoljno se iskorištava. Ta činjenica, zajedno s određenim nedostacima u pogledu digitalnih vještina te pismenosti i matematičkih vještina, posebno među odraslima koji nemaju završeno visoko obrazovanje, otežava njihovu zapošljivost. Nedovoljna kvaliteta osposobljavanja nastavnika i određeni nedostaci u pogledu njihovih vještina vjerojatno će negativno utjecati na kvalitetu obrazovanja. Postoje nedostaci i u sustavu osiguranja kvalitete visokog obrazovanja. Unatoč nedavno provedenim reformama strukovnog i visokog obrazovanja, i dalje ne postoji učinkovita koordinacija obrazovanja odraslih te nije jasan učinak različitih mjera politike na kvalitetu obrazovanja i osposobljavanja koje se pruža te razine vještina.
- (14) Dugoročni gospodarski izgledi Poljske ovise o razvoju kapaciteta gospodarstva za inovacije. Međutim, kad je riječ o inovacijama, Poljska je i dalje nisko na ljestvici s obzirom na to da niskotehnološki sektori imaju važan udio u njezinoj gospodarskoj strukturi i s obzirom na znatne regionalne razlike u rezultatima u području inovacija. Poduzete su određene mjere za poboljšanje suradnje znanstvenog i poslovnog sektora, ali i dalje postoje brojne financijske i nefinancijske prepreke. Osobito su složeni administrativni postupci i ograničene vještine akademske zajednice u upravljanju zajedničkim javno-privatnim istraživačkim i razvojnim projektima i dalje ključne prepreke. Klasteri i formalizirane korporativne mreže imaju ograničenu ulogu u širenju inovativnih rješenja, posebno među malim i srednjim poduzećima i velikim društvima. Reformom visokog obrazovanja iz 2018. poboljšavaju se neki aspekti poljskog znanstvenog okružja, ali se važna pitanja kao što su fragmentacija istraživačkog sektora, plaće istraživača ili internacionalizacija poljske znanosti i dalje samo djelomično rješavaju. Bruto domaći rashodi za istraživanja i razvoj bili su 2017. i dalje otprilike upola niži od prosjeka Unije, uz znatne razlike među regijama.
- (15) Rezultati u području zdravlja nastavili su se poboljšavati, ali i dalje su ispod prosjeka Unije te je 2017. očekivani životni vijek muškaraca bio 7,9 godina niži od očekivanog životnog vijeka žena, a razlika u očekivanom životnom vijeku između najobrazovanijih i najslabije obrazovanih Poljaka 2016. iznosila je 10 godina. Na pristup sustavu zdravstvene zaštite i njegovu učinkovitost utječu niska potrošnja i nedostatak osoblja. Broj aktivnih liječnika i medicinskih sestara u odnosu na broj stanovnika među najnižima je u Uniji, a četvrtina medicinskog osoblja starija je od dobi za umirovljenje. Stopa neispunjenih potreba za medicinskim uslugama smanjila se u 2017., ali je i dalje među najvišima u Uniji, a vremena čekanja za određene postupke znatno su se povećala od 2010. Poljska je izradila planove zdravstvenih potreba, ali se oni još ne upotrebljavaju kao potpora za odluke o kupnji zdravstvenih usluga i ulaganja. Sustav zdravstvene zaštite i dalje je pretjerano usmjeren na bolnice, a primarna zdravstvena zaštita i ambulantna skrb i dalje su nedovoljno razvijene. Sustav dugotrajne skrbi slabo je razvijen, odnosno nedostaju mu standardizirane usluge i dosljedan strateški pristup. Većinu usluga dugoročne skrbi pružaju neformalni pružatelji skrbi, često članovi obitelji, uz slabu potporu institucija. Ukupni javni rashodi za zdravstvenu zaštitu u Poljskoj 2017. su iznosili 4,7 % BDP-a, što je znatno ispod prosjeka Unije od 7 % BDP-a. Poljska u sljedećim godinama planira postupno povećavati te rashode. Međutim, to bi moglo biti teško ostvariti s obzirom na to da će se nedavno objavljenim planovima o povećanju socijalnih transfera za kućanstva sa srednjim i visokim prihodima ograničiti fiskalni prostor u budućnosti.
- (16) Iako se infrastruktura u Poljskoj znatno poboljšala, u nekim sektorima i dalje postoje znatni nedostaci u povezanosti. Ulaganja u ceste koja će se provesti do 2024. u skladu s nacionalnim programom izgradnje cesta bit će uglavnom koncentrirana na istočnom dijelu Poljske, pa će neke sjeverne regije ostati slabije povezane. I dalje postoje znatni nedostaci u transeuropskoj prometnoj mreži željeznica, a ulaganje u tom području napreduje sporije od ulaganja u ceste. Stopa smrtno stradalih na cestama i dalje je među najvišima u Uniji. Gradovi se suočavaju sa sve većim izazovima u području mobilnosti, kao što je zagušenje i onečišćenje zraka uzrokovano sve većim voznim parkom osobnih automobila i velikim udjelom starih automobila. Tijekom posljednjih pet godina snažno su se povećale emisije stakleničkih plinova iz cestovnog prometa. Postojeći poticaji za uporabu kolektivnih i aktivnih načina prijevoza s niskim emisijama nisu dovoljni da bi se te poteškoće uklonile. Fiksna internetska povezanost u Poljskoj i dalje je među najnižima u Uniji, a ultrabrz širokopojasna mreža dostupna je uglavnom u velikim gradovima.

- (17) Poljsko je gospodarstvo među najmanje energetski učinkovitim gospodarstvima u Uniji. Slaba izolacija javnih i privatnih zgrada doprinosi većoj potrošnji energije i energetskom siromaštvu. U gradovima u Poljskoj zabilježeno je i najveće onečišćenje zraka u Uniji, posebno u južnim i središnjim regijama. Ulaganjem u veću energetsku učinkovitost, posebno u građevinskom sektoru, povećanjem udjela proizvodnje s niskim emisijama ugljika i čistom energijom te podupiranjem nižih emisija u prometu smanjila bi se ovisnost o fosilnim gorivima i ograničilo onečišćenje zraka te pritom smanjili socijalni troškovi i poboljšala kvaliteta života. Postojeće zakonodavno okruženje, uključujući zakon o stvaranju zaliha plina, zakon o zamrzavanju cijena električne energije i propise o kopnenim vjetroelektranama, moglo bi otežati ulaganja u tržište električne energije i plina te dugoročno utjecati na konkurentnost energetskog sektora i energetski intenzivnih industrija u Poljskoj.
- (18) Kvaliteta novog i revidiranog zakonodavstva te stabilno i predvidljivo poslovno okruženje od velike su važnosti za održavanje povoljnih gospodarskih uvjeta i poticanje povećanja privatnih ulaganja. Nestabilni regulatorni okvir i druge prepreke širenju poduzeća negativno utječu na ulaganja i produktivnost. Uspostavom učinkovitog dijaloga sa svim dionicima doprinijelo bi se poboljšanju kvalitete zakonodavstva te bi se ograničavanjem broja potrebnih revizija pozitivno doprinijelo stabilnosti poslovnog okruženja. Stoga bi se jačanjem uloge savjetovanja sa socijalnim partnerima i javnih savjetovanja, putem pružanja dovoljno vremena za njihovu provedbu, većeg prihvaćanja mišljenja dionika prikupljenih u tom procesu i smanjenja broja zakona za koje se ne provode savjetovanja, znatno doprinijelo smanjenju administrativnog opterećenja koje proizlazi iz čestih promjena zakona, a povećala bi se ulaganja te dugoročno promicao održivi gospodarski rast. U tom je kontekstu ključno i jamčiti vladavinu prava te neovisnost pravosuđa. Podsjeća se da je u prosincu 2017. Komisija Vijeću predstavila obrazloženi prijedlog o utvrđivanju postojanja očite opasnosti da Poljska teško prekrši vladavinu prava. Ta zabrinutost je predmet sudske odluke i postupaka koji su u tijeku pred Sudom Europske unije. Pravna sigurnost, povjerenje u kvalitetu te predvidljivost regulatornih, poreznih i drugih politika i institucija važni su čimbenici za investicijsko okruženje.
- (19) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021.– 2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Poljsku za 2019. To bi Poljskoj omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u određenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama.
- (20) Posljednjih se godina znatno proširila uloga države u sektoru bankarstva, osiguranja i energetike. Povećano državno vlasništvo predstavlja novi izazov za tržišno natjecanje te regulatorni i upravljački okvir. Stoga kvaliteta upravljanja i neovisnost regulatorâ i nadzora postaju sve važnije s obzirom na mogućnost sukoba interesa i jače veze između financijskog i javnog sektora.
- (21) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program konvergencije za 2019. i njegovo je mišljenje⁽⁶⁾ posebno navedeno u preporuci 1. u nastavku,

PREPORUČUJE da Poljska u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Osigurati da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda u 2020. ne premaši 4,4 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,6 % BDP-a. Poduzeti daljnje mjere za povećanje učinkovitosti javne potrošnje, među ostalim poboljšanjem proračunskog sustava.

⁽⁶⁾ Na temelju članka 9. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

2. Osigurati primjerenost budućih mirovinskih naknada te održivost mirovinskog sustava poduzimanjem mjera za povećanje stvarne dobi za umirovljenje i reformom sustava povlaštenih mirovina. Poduzeti mjere za povećanje sudjelovanja na tržištu rada, među ostalim poboljšanjem pristupa skrbi za djecu i dugotrajnoj skrbi, te ukloniti preostale prepreke trajnijim oblicima zapošljavanja. Poticati kvalitetu obrazovanja i vještina relevantnih za tržište rada, posebno s pomoću obrazovanja odraslih.
3. Ojačati inovacijske kapacitete gospodarstva, među ostalim podupiranjem istraživačkih institucija i njihove uže suradnje s poduzećima. Usmjeriti gospodarsku politiku povezanu s ulaganjima na inovacije, promet, posebno njegovu održivost, digitalnu i energetska infrastrukturu, zdravstvenu zaštitu i čišću energiju, vodeći računa o regionalnim razlikama. Poboljšati regulatorno okružje, posebno jačanjem uloge savjetovanja sa socijalnim partnerima i javnih savjetovanja u zakonodavnom postupku.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Portugala za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Portugala za 2019.**

(2019/C 301/22)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža ⁽²⁾, a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu je utvrđeno da je Portugal jedna od država članica za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Europsko vijeće potvrdilo 21. ožujka 2019. Vijeće je 9. travnja 2019. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ⁽³⁾ („Preporuka za europodručje za 2019.”) u kojoj je utvrđeno pet preporuka za europodručje („preporuke za europodručje”).
- (2) Kao država članica čija je valuta euro te s obzirom na blisku međusobnu povezanost ekonomija u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Portugal bi trebao osigurati punu i pravodobnu provedbu Preporuke za europodručje, koja je navedena u preporukama od 1. do 4. u nastavku. Konkretno, usmjeravanjem investicijske politike na određena područja i upotrebom neočekivanih prihoda za smanjenje javnog duga doprinijet će se odgovoru na drugu preporuku za europodručje o poticanju ulaganja i obnovi pričuva. Mjerama za smanjenje segmentacije tržišta rada, te poboljšanje vještina i učinkovitosti socijalne sigurnosne mreže doprinijet će se odgovoru na treću preporuku za europodručje o funkcioniranju sustava tržišta rada i sustava socijalne zaštite. Mjerama za smanjenje regulatornog opterećenja doprinijet će se odgovoru na prvu preporuku za europodručje o poboljšanjima poslovnog okružja i produktivnosti u cilju ponovne uspostave ravnoteže u europodručju. Povećanjem učinkovitosti postupaka u slučaju nesolventnosti i postupaka naplate doprinijet će se odgovoru na četvrtu preporuku za europodručje o smanjenju razine neprihodonosnih kredita.

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

⁽³⁾ SL C 136, 12.4.2019., str. 1.

- (3) Izvješće za Portugal za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Portugala u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽⁴⁾, mjera poduzetih kao odgovor na preporuke za pojedinu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Portugala u ostvarenju njegovih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020. Izvješće sadržava i detaljno preispitivanje u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011, čiji su rezultati također objavljeni 27. veljače 2019. Komisija je na temelju analize zaključila da u Portugalu postoje makroekonomske neravnoteže. Posebno, visoke razine neto vanjskih obveza, privatnog i javnog duga te visok udio neprihodonosnih kredita slabe su točke u kontekstu niskog rasta produktivnosti. I dalje su prisutni nedostaci u području politika, posebno u pogledu provedbe predloženih mjera za smanjenje udjela neprihodonosnih kredita i poboljšanje poslovnog okružja. Bit će potrebno pratiti donošenje i provedbu nekoliko planova reformi, uključujući fiskalno-strukturne reforme za jačanje održivosti javnih financija.
- (4) Portugal je 30. travnja 2019. dostavio svoj Nacionalni program reformi za 2019. i svoj Program stabilnosti za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (5) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi“) za razdoblje 2014.–2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedinu zemlju. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija od države članice može zatražiti da preispita svoje sporazume o partnerstvu i relevantne programe i predloži izmjene u vezi s njima. Komisija je dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu pružila u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (6) Portugal je trenutačno obuhvaćen preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu te prijelaznim pravilom o dugu. U skladu s Programom stabilnosti za 2019. Portugal planira ostvariti ukupni deficit od 0,2 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) u 2019., suficit od 0,3 % BDP-a u 2020. i dodatno poboljšanje do suficita od 0,7 % BDP-a do 2022. Ti planovi samo djelomično uključuju mogući učinak mjera potpore bankama na povećanje deficita od 2020. nadalje. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda srednjoročni proračunski cilj, koji je iz strukturnog suficita od 0,25 % BDP-a u 2019. izmijenjen u uravnoteženo stanje proračuna u strukturnom smislu od 2020., trebao bi se ostvariti u 2020. U Programu stabilnosti za 2019. predviđa se da će udio duga opće države u BDP-u dosegnuti 118,6 % u 2019. i 115,2 % u 2020.; omjer bi iznosio 103,7 % u 2022. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije uvjerljiv je za 2019. i 2020. i povoljan za godine koje slijede. S druge strane, nisu dovoljno precizirane mjere potrebne da bi se ostvarili planirani ciljevi u pogledu deficita od 2019. nadalje.
- (7) Program stabilnosti za 2019. ne pruža informacije o utjecaju na proračun iznimnih rashoda za preventivne mjere zaštite državnog područja od šumskih požara, provedene nakon velikih požara iz 2017. Međutim, portugalska tijela dostavila su u dopisu od 9. svibnja 2019. odgovarajuće dokaze o opsegu i vrsti tih dodatnih proračunskih troškova. U dopisu je posebno navedeno da izvršenje proračuna za 2018. uključuje iznimne rashode u iznosu od oko 0,04 % BDP-a za preventivne mjere zaštite državnog područja od šumskih požara. U dopisu od 9. svibnja 2019. navode se rashodi za upravljanje hitnim situacijama, koji su klasificirani kao jednokratne mjere i rashodi za prevenciju. Zbog integrirane prirode tih rashoda i izravne povezanosti s velikim šumskim požarima 2017. moglo bi se smatrati da je poseban tretman rashoda za sprečavanje šumskih požara u skladu s „klauzulom o neuobičajenim događajima“. U skladu s podacima Komisije prihvatljivi dodatni rashodi za preventivne mjere u 2018. iznosili su 0,04 % BDP-a. Ti su dodatni rashodi predviđeni odredbama članka 5. stavka 1. i članka 6. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 1466/97 jer se šumski požari dotada neviđenih razmjera smatraju neuobičajenim događajem, njihov je utjecaj na javne financije Portugala znatan, a održivost ne bi bila ugrožena ako se dopusti privremeno odstupanje od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja. Stoga, kako bi se u obzir uzeli ti dodatni troškovi, smanjen je zahtjev u pogledu prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja za 2018.

⁽⁴⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 92.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

- (8) Vijeće je 13. srpnja 2018. preporučilo Portugalu da osigura da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda ⁽⁶⁾ u 2019. ne premaši 0,7 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,6 % BDP-a. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. postoji rizik značajnog odstupanja od te preporučene prilagodbe u 2019.
- (9) Portugal bi u 2020. trebao ostvariti svoj srednjoročni proračunski cilj, uzimajući u obzir odstupanje povezano s neuobičajenim događajima za koje je odobreno privremeno odstupanje. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. to je u skladu s najvećom stopom nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda od 1,5 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,5 % BDP-a. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. ne bude li promjene u politikama, postoji rizik značajnog odstupanja od tog zahtjeva u 2020. Istodobno se predviđa da će Portugal poštovati prijelazno pravilo o dugu u 2019., i to zbog dopuštenog godišnjeg odstupanja od 0,25 %, ali se na prvi pogled ne predviđa da će pravilo o dugu poštovati 2020. Općenito, Vijeće smatra da bi se u 2019. trebale poduzeti potrebne mjere usmjerene na usklađivanje s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu. Bilo bi važno sve neočekivane prihode iskoristiti za daljnje smanjenje udjela duga opće države.
- (10) Jačanje fiskalne održivosti Portugala ovisi o daljnjoj fiskalnoj konsolidaciji koja pogoduje rastu. Međutim, ima prostora za poboljšanje kvalitete javnih financija i podupiranje ulaganja kako bi se rashodima u većoj mjeri poticao rast (vidjeti u nastavku). Premda su se u 2018. povećala, javna ulaganja i dalje su vrlo niska u odnosu na standarde Unije i kontinuirano niža od ciljeva vlade. Provedba zakona o kontroli obveza, stroga i pravodobna provedba okvirnog zakona o proračunu te stalna racionalizacija i dalje su ključni za poboljšanje kontrole rashoda i veću učinkovitost potrošnje. Nedavno provedene samostalne analize rashoda odozdo prema gore u određenim sektorima dovele su ukupno gledajući do ograničene uštede povećanjem učinkovitosti. Kako bi se učinkovitost povećala u znatnijoj mjeri, revizije rashoda trebale bi postati redovita značajka proračunskog okvira Portugala. Osim toga, i dalje su potrebne dublje reforme za povećanje učinkovitosti te jasna usmjerenost na smanjenje ukupnih rashoda odozgo prema dolje. To bi se u velikoj mjeri trebalo temeljiti na strategiji reforme javne uprave kojom se nastoji bolje uskladiti razinu zapošljavanja u javnom sektoru s potrebom za pružanjem učinkovitih usluga, a koja uključuje potporu za preraspodjelu i prekvalifikaciju osoblja te promicanje pojedinačnih rezultata i privlačnosti javnih usluga za visokokvalificirano osoblje.
- (11) Javne financije Portugala pod stalnim su pritiskom zbog nepovoljnih demografskih trendova kao što je starenje stanovništva, što ima negativne posljedice, posebno kad je riječ o održivosti mirovinskog i zdravstvenog sustava. Iako se zahvaljujući prethodnim reformama poboljšala dugoročna održivost mirovinskog sustava, posebna povećanja mirovina i reforme sustava prijevremenog umirovljenja koji su u tijeku uzrokovali su dodatna povećanja rashoda za mirovine, uz osnovno povećanje izazvano starenjem stanovništva. Nedonošenje odgovarajućih kompenzacijskih mjera moglo bi negativno utjecati na ukupnu održivost mirovinskog sustava. U zdravstvenom se sektoru u 2018. nastavila promicati troškovna učinkovitost, među ostalim većim oslanjanjem na centraliziranu nabavu i većom upotrebom generičkih i biosličnih lijekova. Istodobno, neodgovarajuće planiranje i izvršenje proračuna te slabosti u računovodstvenoj kontroli i upravljanju uzrokuju kontinuirano visoke dugove bolnica. Privremena smanjenja tih dugova u 2018. u osnovi su posljedica znatnih izvanrednih mjera poravnjanja. U okviru novog programa za 2019. problem dugova bolnica želi se strukturno riješiti uvođenjem novog modela upravljanja za javne bolnice te znatnim povećanjem njihovih godišnjih proračuna. Sposobnost tog programa da u kratkom roku uspori nakupljanje dugova bolnica i time dovede do strukturnog smanjenja ukupnog iznosa duga prvenstveno ovisi o njegovoj pravodobnoj i učinkovitoj provedbi.
- (12) Povećanje neto prihoda poduzeća u državnom vlasništvu i smanjenje njihova duga doprinijelo bi većoj održivosti portugalskih javnih financija. Nadležna tijela planiraju da će se ukupni neto prihodi poduzeća u državnom vlasništvu u 2019. gotovo uravnotežiti, što znači da je došlo do kašnjenja u odnosu na prethodne najave da će do istog ishoda doći već u 2018. Osim toga, zabilježeno je kašnjenje u provedbi mjera za osiguravanje usklađenosti s početnim planovima aktivnosti i nastojanju da se osigura pravodobnije, transparentnije i sveobuhvatnije praćenje, a povezane korektivne mjere donose se sporo. Konkretno, nije osigurana dovoljna razina *ex ante* transparentnosti kad je riječ o financiranju poduzeća u državnom vlasništvu s pomoću dokapitalizacije i zajmova.

⁽⁶⁾ Neto primarni državni rashodi sastoje se od ukupnih državnih rashoda bez rashoda za kamate, rashoda za programe Unije koji su u cijelosti usklađeni s prihodima iz fondova Unije i nediskrecijskih promjena u rashodima za naknade za nezaposlenost. Nacionalno financirane bruto investicije u fiksni kapital izgladuju se za četverogodišnje razdoblje. Uračunane su diskrecijske mjere na prihodovnoj strani ili povećanja prihoda propisana zakonom, dok se jednokratne mjere na prihodovnoj i rashodovnoj strani poništavaju.

- (13) Unatoč tekućoj provedbi određenih mjera za smanjenje segmentacije tržišta rada, kao što je jačanje inspektorata rada i pokretanje programa za integraciju prekarne radnike u javnoj službi, udio zaposlenih na određeno vrijeme u Portugalu i dalje je veći od prosjeka Unije. Konkretnije mjere za smanjenje segmentacije i nesigurnosti tržišta rada te promicanje kolektivnog pregovaranja koje su dogovorili vlada i zastupnici poslodavaca i zaposlenika još se trebaju odobriti u parlamentu i unijeti u zakonodavstvo.
- (14) Bolji uvjeti na tržištu rada utjecali su na smanjenje broja osoba izloženih riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti. Unatoč tom poboljšanju, dohodovna nejednakost i dalje je visoka, a učinak socijalnih transfera na smanjenje siromaštva ograničen. Iako se dohodovna nejednakost u Portugalu smanjuje, ona je i dalje znatno veća od prosjeka Unije. Primjerenost programa zajamčenog minimalnog dohotka među najnižima je u Uniji jer se njime osigurava dohodak koji čini samo 40 % iznosa nacionalnog praga siromaštva. Ako se ne preispita, slaba učinkovitost socijalnih transfera mogla bi izazvati ozbiljne poteškoće u slučaju budućeg gospodarskog usporavanja, a posebno bi bile pogođene ranjive osobe.
- (15) Niska razina kvalifikacije radnika prepreka je ulaganjima i rastu produktivnosti. Otprilike 50 % stanovništva u dobi od 25 do 64 godine ima nisku razinu obrazovanja, što je znatno iznad prosjeka Unije od 22 % u 2018. Velika je prepreka ulaganjima o kojoj izvješćuju poduzeća slaba dostupnost kvalificirane radne snage. Konkretno, kad je riječ o obrazovanju odraslih, ima prostora da se više uključe niskokvalificirani radnici (čije je sudjelovanje u učenju manje od prosjeka Unije) te da se prošire ciljani javni poticaji za mala i srednja poduzeća radi osposobljavanja njihova osoblja. Digitalne vještine poseban su izazov s obzirom na to da 50 % stanovništva Portugala nema osnovne digitalne vještine, dok prosjek Unije iznosi 43 %. Ulaganje u obrazovanje i osposobljavanje, uključujući infrastrukturu, ključno je za poboljšanje zapošljivosti i socijalne mobilnosti.
- (16) U okviru nastojanja da se poveća broj visokoobrazovanih osoba provode se mjere za povećanje broja upisanih u visoko obrazovanje, kao što su mjere za znatno povećanje broja stipendija. U Portugalu je 33,5 % osoba u dobi od 30 do 34 godine završilo visoko obrazovanje, što je i dalje ispod prosjeka Unije od 40,7 %. Zadržavanje tih niskih postotaka, posebno kad je riječ o osobama s diplomom u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija, prirodnih znanosti, matematike i statistike, može imati negativne posljedice na rast produktivnosti i inovacijski kapacitet Portugala. Premda vlada nastoji riješiti to pitanje povećanjem upisnih kvota za ta područja i provedbom revizije sustava visokog obrazovanja, potrebni su dodatni napori.
- (17) Udio neprihodonosnih kredita u financijskom sustavu i dalje je relativno visok i iznosi 9,4 %. Međutim, većina banaka ostvarila je znatan napredak u ostvarivanju ciljeva za smanjenje neprihodonosnih kredita te se ukupan broj neprihodonosnih kredita smanjio za 50 % između lipnja 2016., kada je bio na vrhuncu, i prosinca 2018. Sekundarno tržište za imovinu umanjene vrijednosti dobilo je zamah, a banke su ubrzale otpise dugova i smanjenje razine neprihodonosnih kredita. Raščlamba neprihodonosnih kredita i dalje upućuje na kontinuirano visok udio (65 %) neprihodonosnih kredita odobrenih poduzećima. Tijekom proteklih nekoliko godina tijela su provela niz pravnih i institucijskih reformi za nesolventnost i ovrhe. Međutim, postupci u slučaju nesolventnosti i dalje traju dugo, pa je broj neriješenih sudskih predmeta velik. Pravni i pravosudni okvir uvelike utječu na postupak naplate i na izgled za učinkovitu zapljenu kolateralu. Dugo prosječno trajanje postupaka naplate negativno utječe na cijene koje tržište primjenjuje na neprihodonosnu imovinu.
- (18) Reforme kojima je cilj administrativno pojednostavnjenje uglavnom su ograničene na sustavnu provedbu dematerijalizacije postupaka i načela „samo jednom”. Ostvarenja u administrativnoj modernizaciji trebalo bi dopuniti znatnijim administrativnim pojednostavnjenjem. Prioritet bi posebno trebao biti ograničiti broj dokumenata koji se moraju podnijeti, a sustav izdavanja odobrenja zamijeniti jednostavnim izjavama o sukladnosti s primjenjivim uvjetima, ili, u slučaju osjetljivijih sektora, pojednostavniti sustav izdavanja odobrenja bržim donošenjem odluka i primjenom prešutnih odobrenja. Za određene sektore postupci još nisu pojednostavnjeni. I dalje se primjenjuju previsoke administrativne naknade, posebno u građevinskom sektoru. Osim toga, zbog nedostataka u planiranju i praćenju javne nabave ugroženo je tržišno natjecanje. Provedba javne nabave mogla bi se poboljšati uvođenjem strukturiranog i kvantificiranog planiranja te osiguravanjem boljeg nadzora nad fazom izvršenja ugovora. Unatoč znatnom smanjenju razine izravne dodjele u 2018. u odnosu na 2017., ona je i dalje visoka.

- (19) U okviru programa financijske pomoći Portugal je poduzeo mjere za smanjenje regulatornog opterećenja za strogo regulirane profesije, posebno uvođenjem okvirnog zakona iz 2013. Međutim, u nekim je slučajevima taj napredak zaustavljen ili čak neutraliziran donošenjem podzakonskih akata za pojedinačne profesije i uvođenjem zabrane koncernima. Postoje velika regulatorna i administrativna ograničenja za poslovne i profesionalne usluge, što izaziva zabrinutost u pogledu tržišnog natjecanja, razina cijena, inovacija i kvalitete usluga. Dosad nisu objavljeni nikakvi planovi reformi kao odgovor na preporuke Komisije o reguliranju profesionalnih usluga ili kao odgovor na ocjenu tržišnog natjecanja Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) iz 2018. koja se odnosi na samoregulirane profesije u Portugalu (izrađena u suradnji s portugalskim tijelom nadležnim za tržišno natjecanje).
- (20) Posljednjih nekoliko godina poboljšavaju se uvjeti pristupa financiranju za poduzeća, a udio poduzeća koja pristup financiranju navode kao glavno ograničenje za ulaganja sada je u skladu s prosjekom Unije. Portugalska tijela pokrenula su i pojačala nekoliko inicijativa u tom području, kao što su program Capitalizar te drugi programi usmjereni na određene vrste trgovačkih društava ili sektore. Međutim, portugalska poduzeća uglavnom se u velikoj mjeri oslanjaju na vlastita sredstva za financiranje ulaganja te se nedovoljan iznos bankovnih kredita dodjeljuje poduzećima s višom produktivnošću. Niska razina uloženog kapitala po radniku velika je prepreka za unapređenje proizvodne strukture portugalskoga gospodarstva. U tom kontekstu važno je povećati produktivna ulaganja te ih postupno preusmjeriti na poduzeća s potencijalom za rast i sektore s visokom razinom produktivnosti. Iako su se drugi izvori financiranja, kao što su poduzetnički i vlasnički kapital, posljednjih nekoliko godina povećavali, i dalje su znatno niži od prosjeka Unije.
- (21) Pravosudni sustav sve je učinkovitiji, ali se i dalje suočava s velikim izazovima zbog dugotrajnih postupaka i velikog broja neriješenih predmeta, posebno na upravnim i poreznim sudovima. Iako se nastavlja rad na suzbijanju korupcije, njezino sprečavanje i dalje je problem zbog nedostatka usklađene strategije i rascjepkane odgovornosti.
- (22) Nedavno su ponovno pokrenuta ulaganja u istraživanje i razvoj, ali ona i dalje nisu dostatna da bi se modernizirao portugalski sustav istraživanja i inovacija. Udio rashoda za istraživanje i razvoj u odnosu na BDP nedavno se povećao nakon godina smanjivanja, a u 2017. intenzitet istraživanja i razvoja u poslovnom sektoru bio je znatno veći od intenziteta javnog istraživanja i razvoja. Nije ostvaren velik napredak u poboljšanju gospodarske strukture Portugala u cilju većeg udjela dodane vrijednosti u proizvodnom sektoru visoke tehnološke razine i sektoru usluga utemeljenih na znanju. Promicanjem ulaganja u nematerijalnu imovinu, uključujući istraživanje i razvoj, kao i vještine upravljanja, financijsku pismenost i digitalne vještine kako bi se omogućio rast poduzeća, povećao njihov inovacijski kapacitet i olakšao ulazak na izvozna tržišta, Portugal može znatno povećati ulaganja i rast produktivnosti.
- (23) Nedostatna pomorska i željeznička povezanost otežava poduzećima usmjerenima na izvoz da u potpunosti iskoriste potencijal jedinstvenog tržišta. Portugal je zbog svojeg geografskog položaja prirodna pomorska ulazna točka, posebno za transatlantske rute. Pravodobnim ulaganjima u nove kontejnerske terminale u Sinesu (Terminal Vasco da Gama), Leixõesu i Barreiru te dovršetkom ulagačkih projekata koji su u tijeku u drugim glavnim portugalskim lukama (Viana do Castelo, Leixões, Aveiro, Figueira da Foz, Setubal) povećao bi se kapacitet tih luka za rukovanje teretom. Željeznice se i dalje nedovoljno upotrebljavaju u vezama sa Španjolskom (koridori istok-zapad i sjever-jug). Izrada sveobuhvatnog pirenejskog plana koji bi obuhvaćao utvrđivanje potrebnih prijelaznih koraka, terminala i interkonekcija kako bi se iskoristila nadograđena španjolska mreža i razvoj širine kolosijeka Međunarodne željezničke unije doprinijela bi poboljšanju međunarodnih rezultata Portugala u području željeznica.
- (24) Ulaganja u učinkovitost resursa i ublažavanje klimatskih promjena te prilagodbu klimatskim promjenama doprinijela bi postizanju dugoročnog održivog rasta. U Portugalu je i dalje izazov predviđanje negativnih učinaka klimatskih promjena, kao što su poplave i šumski požari. I dalje postoje poteškoće u postizanju cilja energetske učinkovitosti za 2020., a najnoviji podaci za 2017. pokazuju da se potrošnja energije povećava. I dalje postoji velik prostor za poboljšanje energetske učinkovitosti u zgradama i smanjenje potrošnje energije u poslovnom sektoru. Boljom prekograničnom energetskom povezanošću moglo bi se omogućiti veće tržišno natjecanje i olakšati uvođenje obnovljive energije.
- (25) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021.–2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D Izvješću za Portugal za 2019. To bi Portugalu omogućilo da na najbolji mogući način iskoristi ta sredstva u utvrđenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama i posebnoj situaciji najudaljenijih regija. Jačanje administrativnih kapaciteta države za upravljanje tim sredstvima važan je čimbenik uspješnosti takvog ulaganja.

- (26) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Portugala i objavila je u izvješću za Portugal za 2019. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2019. i Nacionalni program reformi za 2019. i mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Portugalu prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Portugalu, nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije jer je potrebno ojačati opće gospodarsko upravljanje u Uniji tako da se s razine Unije pridonosi budućim nacionalnim odlukama.
- (27) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2019. i njegovo je mišljenje ⁽⁷⁾ posebno navedeno u preporuci 1. u nastavku.
- (28) Uzimajući u obzir detaljno preispitivanje koje je provela Komisija i tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Nacionalni program reformi za 2019. i Program stabilnosti za 2019. Preporuke Vijeća u skladu s člankom 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporukama od 1. do 4. u nastavku. Tim se preporukama doprinosi i provedbi Preporuke za europodručje za 2019., posebice provedbi prve, druge i četvrte preporuke za europodručje. Fiskalne politike iz preporuke 1. doprinose, među ostalim, uklanjanju neravnoteža koje su povezane s visokim državnim dugom,

PREPORUČUJE da Portugal u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Ostvariti srednjoročni proračunski cilj u 2020., uzimajući u obzir odstupanje povezano s neuobičajenim događajima za koje je odobreno privremeno odstupanje. Iskoristiti neočekivane prihode za ubrzanje smanjenja udjela duga opće države. Poboljšati kvalitetu javnih financija dajući prednost rashodima kojima se potiče rast te pritom pojačati kontrolu ukupnih rashoda, troškovnu učinkovitost i odgovarajuću izradu proračuna, s posebnim naglaskom na trajnom smanjenju dugova u bolnicama. Poboljšati financijsku održivost poduzeća u državnom vlasništvu i pritom osigurati pravodobnije, transparentnije i sveobuhvatnije praćenje.
2. Donijeti mjere za rješavanje problema segmentacije tržišta rada. Povećati razinu vještina stanovništva, posebno njihovu digitalnu pismenost, među ostalim prilagođavanjem obrazovanja odraslih potrebama na tržištu rada. Povećati broj visokoobrazovanih osoba, posebno u području znanosti i informacijske tehnologije. Povećati učinkovitost i primjerenost socijalne sigurnosne mreže.
3. Usmjeriti investicijsku politiku na istraživanje i inovacije, željeznički promet i infrastrukturu luka, prelazak na niskougljično gospodarstvo i energetska tranziciju te proširenje energetske veza, vodeći računa o regionalnim razlikama.
4. Omogućiti bržu naplatu kolaterala povezanog s neprihodonosnim kreditima povećanjem učinkovitosti postupaka u slučaju nesolventnosti i postupaka naplate. Smanjiti administrativno i regulatorno opterećenje za poduzeća, uglavnom smanjenjem prepreka za izdavanje dozvola u pojedinim sektorima. Izraditi plan za smanjenje ograničenja u strogo reguliranim profesijama. Povećati učinkovitost upravnih i poreznih sudova, posebno smanjenjem trajanja postupaka.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

⁽⁷⁾ Na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Rumunjske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Rumunjske za 2019.**

(2019/C 301/23)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 9. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža ⁽²⁾, a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu se je utvrđeno je Rumunjska jedna od država članica za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje.

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

- (2) Izvješće za Rumunjsku za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Rumunjske u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽³⁾, mjera poduzetih kao odgovor na preporuke za pojedinu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Rumunjske u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020. Izvješće sadržava i detaljno preispitivanje u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011, čiji su rezultati također objavljeni 27. veljače 2019. Komisija je na temelju analize zaključila da u Rumunjskoj postoje makroekonomske neravnoteže. Konkretno, slabe točke povezane su sa smanjenjem troškovne konkurentnosti i povećanjem deficita tekućeg računa u kontekstu ekspanzivne fiskalne politike i nepredvidljivog poslovnog okružja. Nedavne zakonodavne inicijative stvaraju rizike za funkcioniranje financijskog sektora i mogu naštetiti privatnim ulaganjima.
- (3) Rumunjska je 9. svibnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019., a 8. svibnja 2019. svoj Program konvergencije za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (4) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi”) za razdoblje 2014. – 2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedinu zemlju. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija od države članice može zatražiti da preispita svoj sporazum o partnerstvu i relevantne programe i predloži izmjene u vezi s njima. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (5) Rumunjska je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu. Vlada u svojem Programu konvergencije za 2019. planira ukupni deficit od 2,8 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) u 2019. te nakon toga njegovo postupno smanjenje na 2,0 % BDP-a u 2022. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁵⁾, tijekom razdoblja obuhvaćenog programom ne planira se ostvariti srednjoročni proračunski cilj utvrđen kao strukturni deficit od 1 % BDP-a. Prema Programu konvergencije očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u zadržati ispod 40 % do 2022. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije povoljan je. Isto tako, mjere potrebne za potporu planiranim ciljevima u pogledu deficita nisu dovoljno precizne.
- (6) Vijeće je 22. lipnja 2018. u skladu s člankom 121. stavkom 4. Ugovora zaključilo da je u Rumunjskoj u 2017. došlo do uočenog značajnog odstupanja od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja. S obzirom na utvrđeno značajno odstupanje, Vijeće je 22. lipnja 2018. Rumunjskoj uputilo preporuku ⁽⁶⁾ u kojoj joj je preporučilo da poduzme potrebne mjere kako bi osigurala da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda ⁽⁷⁾ ne bude veća od 3,3 % u 2018. i od 5,1 % u 2019., što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,8 % BDP-a u svakoj od tih godina. Vijeće je 4. prosinca 2018. donijelo Odluku (EU) 2018/2020 ⁽⁸⁾ u kojoj je utvrdilo da Rumunjska nije poduzela učinkovite mjere nakon njegove preporuke od 22. lipnja 2018. te joj je uputilo revidiranu preporuku ⁽⁹⁾. Vijeće je u Preporuci od 4. prosinca 2018. od Rumunjske zatražilo da

⁽³⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 98.

⁽⁴⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁵⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala primjenom zajednički dogovorene metodologije.

⁽⁶⁾ Preporuka Vijeća od 22. lipnja 2018. s ciljem ispravljanja uočenog značajnog odstupanja od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja u Rumunjskoj (SL C 223, 27.6.2018., str. 3.).

⁽⁷⁾ Neto primarni državni rashodi sastoje se od ukupnih državnih rashoda bez rashoda za kamate, rashoda za programe Unije koji su u cijelosti usklađeni s prihodima iz fondova Unije i nediskrecijskih promjena u rashodima za naknade za nezaposlenost. Nacionalno financirane bruto investicije u fiksni kapital izgladuju se za četverogodišnje razdoblje. Uračunane su diskrecijske mjere na prihodovnoj strani ili povećanja prihoda propisana zakonom, dok se jednokratne mjere na prihodovnoj i rashodovnoj strani poništavaju.

⁽⁸⁾ Odluka Vijeća (EU) 2018/2020 od 4. prosinca 2018. kojom se utvrđuje da Rumunjska nije poduzela učinkovito djelovanje kao odgovor na Preporuku Vijeća od 22. lipnja 2018. (SL L 323, 19.12.2018., str. 16.).

⁽⁹⁾ Preporuka Vijeća od 4. prosinca 2018. s ciljem ispravljanja uočenog značajnog odstupanja od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja u Rumunjskoj (SL C 460, 21.12.2018., str. 1.).

poduzme potrebne mjere kako bi osigurala da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda u 2019. ne bude veća od 4,5 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 1,0 % BDP-a. Vijeće je 14. lipnja 2019. donijelo Odluku (EU) 2019/1002⁽¹⁰⁾ u kojoj je utvrdilo da Rumunjska nije poduzela učinkovite mjere nakon Preporuke Vijeća od 4. prosinca 2018. Štoviše, prema stvarnim podacima za 2018. u Rumunjskoj postoji značajno odstupanje od preporučene razine prilagodbe u 2018. U skladu s člankom 121. stavkom 4. Ugovora i člankom 10. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97, Komisija je 5. lipnja 2019. upozorila Rumunjsku da je u 2018. uočeno značajno odstupanje od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja. Vijeće je 14. lipnja 2019. donijelo naknadnu preporuku⁽¹¹⁾ u kojoj se potvrđuje potreba da Rumunjska poduzme potrebne mjere kako bi osigurala da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda 2019. ne bude veća od 4,5 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 1,0 % BDP-a. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019., postoji rizik od odstupanja od te preporuke u 2019.

- (7) Vijeće je u svojoj Preporuci od 14. lipnja 2019. preporučilo Rumunjskoj da poduzme potrebne mjere kako bi osigurala da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda u 2020. ne bude veća od 5,1 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,75 % BDP-a. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019., ne bude li promjene u politikama, postoji rizik od odstupanja od tog zahtjeva u 2020. Osim toga, u proljetnoj prognozi Komisije za 2019. predviđeno je da će deficit opće države u 2019. i 2020. biti iznad referentne vrijednosti od 3 % BDP-a utvrđene Ugovorom. Općenito, Vijeće smatra da će od 2019. biti potrebne znatne dodatne mjere kako bi se poštovale odredbe Pakta o stabilnosti i rastu, s obzirom na znatno pogoršanje fiskalnih izgleda, u skladu s preporukom Vijeća od 14. lipnja 2019. radi ispravljanja uočenog značajnog odstupanja od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja.
- (8) Rumunjska pri planiranju proračuna redovito zanemaruje odredbe nacionalnog fiskalnog okvira. Prema nacionalnom pravilu o strukturnom deficitu potrebno je ostvariti ili konvergirati prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja koji je utvrđen kao strukturni deficit koji ne premašuje 1 % BDP-a. Rumunjska je 2016. odstupila od ostvarenja srednjoročnog proračunskog cilja te otada ne ostvaruje svoj proračunski cilj, čime krši nacionalno pravilo o deficitu. Dvema izmjenama proračuna za 2018. donesenima u jesen 2018. još jednom se odstupilo od poštovanja nekoliko dodatnih pravila kojima se zabranjuje povećanje gornjih granica deficita i rashoda u tekućoj fiskalnoj godini. U proračunu za 2019., koji je vlada donijela u veljači 2019. i parlament odobrio u ožujku, ponovno se odstupilo od brojnih fiskalnih pravila, uključujući pravilo o strukturnom deficitu. Nadalje, tijela nisu, kao ni prethodnih godina, do zakonskog roka u kolovozu parlamentu dostavila ažuriranu srednjoročnu fiskalnu strategiju, čime je onemogućeno da se ta strategija upotrijebi kao smjernice za izradu proračuna. Tijela nisu, kao ni prethodnih godina, ispunila ni zahtjev za potpisivanje izjave u kojoj se navodi da se u proračunu za 2019. i fiskalnoj strategiji poštuju fiskalna pravila i načela fiskalne odgovornosti.
- (9) Porezna disciplina i dalje je slaba. Kad je riječ o porezu na dodanu vrijednost, razlika između teoretski predviđenih i stvarno prikupljenih prihoda i dalje je vrlo visoka. Velika razina sive ekonomije dodatan je izazov za poreznu disciplinu, a zbog visoke razine neprijavljenog rada u državnom proračunu nedostaju znatna sredstva. Nadalje, zbog učestalosti plaćanja u gotovini olakšana je utaja poreza. Rumunjska je prošle godine ostvarila ograničeni napredak u pogledu mjera poduzetih kao odgovor na preporuku za jačanje porezne discipline i naplatu poreza koja joj je nekoliko puta bila upućena. Napredak u uvođenju elektroničkih registarskih blagajni povezanih s informacijskim sustavom porezne uprave razmjerno je spor. Porezna uprava poduzima korake za uspostavu sustava procjene rizika za reviziju poreznih obveznika.
- (10) Nakon nekoliko godina ustrajnih nastojanja da se konsolidira financijski sektor, financijska stabilnost ponovno se pogoršala 2018. nakon niza vladinih i parlamentarnih zakonodavnih inicijativa. Porez na imovinu banaka koji je bez procjene učinka ili savjetovanja s dionicima vlada donijela izvanrednom odlukom krajem prosinca 2018. izazvao je niz ozbiljnih problema povezanih s negativnim učinkom tog poreza na bonitetno stanje banaka,

⁽¹⁰⁾ Odluka Vijeća (EU) 2019/1002 od 14. lipnja 2019. kojom se utvrđuje da Rumunjska nije poduzela učinkovito djelovanje kao odgovor na Preporuku Vijeća od 4. prosinca 2018. (SL L 163, 20.6.2018., str. 62.).

⁽¹¹⁾ Preporuka Vijeća od 14. lipnja 2019. s ciljem ispravljanja uočenog značajnog odstupanja od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja u Rumunjskoj (SL C 210, 21.6.2019., str. 1.).

provedbu monetarne politike te, naposljetku, ulaganja i gospodarski rast. Način njegova donošenja i njegove odredbe imali su znatan negativan učinak na devizni tečaj, sposobnost vlade da se zadužuje na tržištima i, u konačnici, na to kako dionici percipiraju operativne rizike. Iako su neki sporni aspekti poreza izmijenjeni u ožujku 2019., promjene su ponovno donesene izvanrednom odlukom vlade i bez procjene učinka. Uklonjeni su najproblematičniji aspekti poreza na ukupnu imovinu banaka. Međutim, prema toj novoj formuli izračuna porez može imati nepovoljan učinak na poticanje kreditiranja, što bi moglo dovesti do pogrešne raspodjele kredita u gospodarstvo. Potrebno je procijeniti moguće posljedice tih promjena na prienos monetarne politike. Nekoliko zakonodavnih inicijativa koje je parlament donio krajem 2018., iako ih je Ustavni sud u ožujku 2019. proglasio neustavnima, dodatno je opteretilo bankarski sektor i pojačalo opću predodžbu o nepredvidljivom pravnom okviru. Prethodna iskustva pokazuju da bi zakonodavac mogao ponovno predložiti takve inicijative.

- (11) Novi zakon o mirovinskom osiguranju, koji je parlament donio u prosincu 2018., vjerojatno će ugroziti održivost javnih financija. Mirovinski faktor, tj. glavni parametar koji se upotrebljava za indeksaciju mirovina, povećat će se za 15 % u rujnu 2019. i za 40 % u rujnu 2020. Zakonom o mirovinskom osiguranju promijenilo bi se nekoliko parametara za izračun mirovina. Konkretno, očekuje se povećanje vrijednosti mirovinskog faktora jer se faktor indeksacije za postojeće mirovine više ne bi usklađivao s cijenama, već bi se umjesto toga trajno sastojao od plaća i cijena. Osim toga, skratit će se razdoblje uplaćivanja doprinosa koje se upotrebljava za izračun mirovine, što će dovesti do većih rashoda za nove mirovine. Međutim, ukidanjem indeksa korekcije novih mirovina (kojim se prva mirovina djelomično povezivala s plaćama) smanjit će se ukupno povećanje rashoda za mirovine uzrokovano drugim parametrima. Neki strukturni problemi koji utječu na primjerenost mirovina ostaju neriješeni. Stvarna prosječna dob za umirovljenje slična je prosjeku u Uniji, ali nije jednaka za žene i muškarce. U kombinaciji s kraćim razdobljima uplaćivanja doprinosa za žene to rezultira znatnim razlikama u mirovinama muškaraca i žena.
- (12) Reforma mirovinskog sustava uvedena 2008. postupno je ukinuta. Nakon višekratnih odgoda predviđenog povećanja doprinosa u fondove iz drugog stupa mirovinskog osiguranja, koji su do 2016. trebali iznositi 6 % bruto plaće, od 2018. ti su doprinosi smanjeni na 3,75 % bruto plaće. Položaj fondova iz drugog stupa mirovinskog osiguranja dodatno je oslabljen nizom mjera koje je vlada donijela izvanrednom odlukom krajem 2018. Odlučeno je da uplaćivanje doprinosa u te fondove postane neobvezno nakon što istekne minimalno razdoblje uplaćivanja doprinosa od pet godina. Minimalni kapitalni zahtjevi za društva za upravljanje fondovima drugog stupa mirovinskog osiguranja znatno su povećani, što je dovelo do rizika od odlaska društava za upravljanje fondovima s rumunjskog tržišta. Znatno su snižene i administrativne naknade za bruto doprinose, što bi moglo utjecati na financijske rezultate društava za upravljanje fondovima i povećati vjerojatnost odlaska tih društava s tržišta. To bi moglo imati negativne posljedice za razvoj lokalnog tržišta kapitala i dostupnost većeg broja institucijskih ulagatelja te bi gospodarstvo zbog toga moglo izgubiti potrebne izvore dugoročnih ulaganja. Osim toga, slabljenjem položaja drugog mirovinskog stupa ili njegovim ukidanjem smanjit će se diversificiranost prihoda za mirovine te će mirovine biti izložene većim političkim i demografskim rizicima. U ožujku 2019. vlada je izvanrednom odlukom zadržala nove minimalne kapitalne zahtjeve za društva za upravljanje fondovima, ali je do prosinca 2019. odgodila rok za uplatu ukupnog dodatnog kapitala. U svibnju 2019. vlada je znatno smanjila minimalne kapitalne zahtjeve za društva za upravljanje fondovima mirovinskog osiguranja, čime se djelomično prebilo povećanje o kojem je donesena odluka u prosincu 2018. Ostale odredbe izvanredne odluke iz prosinca 2018. kojima se ugrožava održivost fondova iz drugog stupa mirovinskog osiguranja ostaju nepromijenjene.
- (13) Izazovi povezani s kvalitetom i uključivošću sustava obrazovanja i osposobljavanja negativno utječu na potencijal uključivog rasta u Rumunjskoj. Unatoč povećanju proračuna u 2019. troškovi za obrazovanje i dalje su među najnižima u Uniji, posebno na razinama obrazovanja koje su ključne za sprečavanje ranog napuštanja školovanja (što je i dalje česta pojava), jamčenje jednakih mogućnosti i suzbijanje nejednakosti u kasnijim životnim fazama. Razina sudjelovanja u kvalitetnom ranom odgoju i obrazovanju i dalje je ispod prosjeka Unije, djelomično i zbog nedostatka objekata. To utječe na broj žena koje sudjeluju na tržištu rada, ali i na rano stjecanje vještina. Zaostaje modernizacija mreže škola i njezina optimizacija kako bi se odgovorilo na demografska kretanja jer u 10 % škola ima previše učenika, dok u 58 % postoji višak kapaciteta. Stjecanje osnovnih i digitalnih vještina prate znatni izazovi. Pristup usmjeren na učenika nije dovoljno razvijen kod nastavnika. I dalje su prisutne nejednakosti između ruralnih i urbanih područja, a ranjivim skupinama, uključujući Rome, pristup visokokvalitetnom i uključivom obrazovanju i dalje je ograničen.

- (14) Tržište rada pod sve većim je pritiskom zbog činjenice da je stopa nezaposlenosti vrlo niska (4,2 % u 2018.), ali je sve manje radne snage, uz stalni manjak vještina. Stopa aktivnosti žena, posebno mladih i srednje dobi, niska je. To je uglavnom posljedica osobnih i obiteljskih dužnosti te niske stope sudjelovanja djece u dobi od 0 do 3 godine u sustavu formalne skrbi o djeci. Aktivne politike tržišta rada pružaju ograničen odgovor na potrebe tržišta rada, pri čemu su mjere uglavnom usmjerene na financijske poticaje, a ne na prilagođene i sveobuhvatne pristupe. Odgoda planirane reforme javne službe za zapošljavanje i dalje je znatna prepreka za uspostavu osuvremenjenog sustava pružanja usluga poslodavcima i nezaposlenima. Situacija nije zadovoljavajuća ni kad je riječ o programima stjecanja dodatnih vještina i pružanju integriranih usluga. Vještine se ne razvijaju u skladu s potrebama gospodarskih sektora koji se šire, a 81 % poslodavaca ima poteškoća u popunjavanju slobodnih radnih mjesta. Sektor informacijsko-komunikacijskih tehnologija raste, a broj Rumunja u dobi od 20 do 29 godina s diplomom iz područja znanosti, tehnologije, inženjerstva ili matematike smanjio se u razdoblju od 2014. do 2016. Trenutačno ne postoji procjena potreba za vještinama na globalnoj ili sektorskoj razini, a i dalje se ne upotrebljava predviđanje potrebnih vještina, što otežava prilagodbu sustava obrazovanja i osposobljavanja potrebama tržišta rada. Počelo je uvođenje dvojnog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u cilju rješavanja problema nedostatka vještina. Međutim, strukovno obrazovanje i osposobljavanje učenici i roditelji još smatraju drugorazrednom opcijom, a razmjerno niska stopa zaposlenosti osoba koje su nedavno završile strukovno obrazovanje i osposobljavanje pokazuje da mu je važnost na tržištu rada upitna. Visoko obrazovanje nije dovoljno usklađeno s potrebama tržišta rada. Iako je stopa stjecanja tercijarnog obrazovanja u proteklih deset godina udvostručena, ona je i dalje niska.
- (15) Unatoč nedavnim poboljšanjima, stope siromaštva i nejednakosti dohotka i dalje su visoke, a regionalne se razlike produbljuju. Svakom trećem Rumunju i dalje prijete rizik od siromaštva i socijalne isključenosti, a posebno su ugrožene skupine kao što su djeca, Romi, osobe s invaliditetom i starije osobe. Socijalne službe ne raspolažu dovoljnim brojem kvalitetnog osoblja i nisu dostupne u svim dijelovima zemlje, zemljopisno su neravnomjerno raspoređene te nisu usklađene sa specifičnim potrebama zajednica. Samo u oko 20 % administrativnih teritorijalnih jedinica postoje licencirane socijalne službe. Službe su obično koncentrirane oko bogatijih ili urbanih područja, iako su potrebe veće u siromašnijim, ruralnim područjima i regijama. Ograničena integriranost službi za zapošljavanje, obrazovanje, zdravstvo i socijalne usluge ne omogućava održivu uključenost različitih skupina u nepovoljnom položaju. Osobe s invaliditetom primaju tek ograničenu potporu za samostalan život i pristup zapošljavanju. Kad je riječ o položaju romske zajednice, napredak je vrlo slab. Stambena nezbrinutost najviša je u Uniji i štetna je za socijalnu uključenost. Stambena politika decentralizira se bez strateškog okvira, a siromašnim zajednicama često nedostaje financijskih sredstava. Pokazatelj socijalne referentnosti koji je poslužio kao osnova za dodjelu većine socijalnih naknada nije ažuriran od 2008., a usto mu se vrijednost znatno smanjila u odnosu na minimalnu plaću. Kao posljedica toga, stope siromaštva osoba s niskim i vrlo niskim intenzitetom rada povećale su se od 2010. za 50 %. Osim toga, socijalna sigurnost radnika s netipičnim radnim aranžmanima nije odgovarajuća. Svakom trećem radniku s netipičnim radnim aranžmanom prijete rizik od teške materijalne oskudice. Nadničari i sezonski radnici nemaju službeni pristup socijalnim pravima koja se odnose na nezaposlenost, roditeljski dopust, nesreće i ozljede na radu. Provedba reforme minimalnog dohotka, započeta 2016., kojom bi se povećao opseg i primjerenost socijalne pomoći, ponovno je odgođena za 2021.
- (16) Za socijalni dijalog specifičan je mali broj kolektivnih ugovora, posebno na sektorskoj razini, među ostalim i zbog postojeće definicije sektora. Nadležna tijela donijela su planove za reviziju definicija gospodarskih sektora, ali dogovor još nije postignut. Osim okvira kolektivnog pregovaranja, pravodobno i smisleno sudjelovanje socijalnih partnera u pitanjima provedbe politika i reformi ograničeno je. Socijalni dijalog uglavnom se odvija na formalnoj razini u sklopu Gospodarskog i socijalnog vijeća i Odbora za socijalni dijalog. No, unatoč utvrđenom okviru za dijalog i savjetovanje, stabilnost i uloga tih institucija tijekom prošle godine oslabile su.
- (17) Nakon nekoliko godina umjerenog rasta plaća, Rumunjska je sada jedna od država članica s najbržim rastom plaća u Uniji. To je rezultat vladinih politika kojima se povećavaju plaće u javnom sektoru i minimalne plaće, rekordno niske stope nezaposlenosti i strukturnog nedostatka radne snage. Minimalna plaća i dalje nije sustavno određena i ne postoji objektivni mehanizam njezina određivanja. Uzastopna povećanja tijekom godina rezultirala su time da je 2017. svaki treći zaposlenik imao minimalnu plaću, što je gotovo četiri puta više nego 2011.
- (18) Zdravstveni sustav suočava se s mnogim problemima. Niska razina financiranja, neučinkovita upotreba javnih resursa i izostanak reformi ograničavaju djelotvornost zdravstvenog sustava. Zbog neprekidnog iseljavanja pojavio se znatni manjak liječnika i medicinskih sestara. Zdravstvena infrastruktura i učestalost neformalnih plaćanja i dalje su zabrinjavajući. Pristup uslugama zdravstvene skrbi osobama koje žive u ruralnim područjima i ranjivim skupinama ograničen je. Unatoč nedavnim poboljšanjima ti čimbenici negativno utječu na zdravlje ljudi koje je i dalje

ispod prosjeka Unije. Poboľšanja skrbi u zajednici jako su potrebna, ali kasne. Početak pilot-projekta osnivanja centara za skrb u zajednici kasnio je, što se odrazilo na uvođenje integriranih usluga skrbi. Sektor dugotrajne skrbi nije spreman nositi se s izazovima koje predstavlja brzo starenje stanovništva. Dostupan je vrlo mali broj usluga skrbi i njege u kući, koje su uglavnom dostupne u područjima u kojima žive osobe s višim dohotkom. Pokrivenost uslugama dugotrajne skrbi i javni rashodi za te usluge među najnižima su u Uniji, dok je pristup dugotrajnoj skrbi, rehabilitaciji i palijativnoj skrbi slab.

- (19) Kvaliteta infrastrukture, među ostalim u sektorima prometa, energetike, gospodarenja otpadom i otpadnim vodama, i dalje je slaba te ograničava izgled za rast u Rumunjskoj. Unatoč znatnim javnim ulaganjima nakon pristupanja Rumunjske Uniji njezina fizička infrastruktura i dalje je nedovoljno razvijena. Opće stanje i pouzdanost cestovnih i željezničkih mreža vrlo su loši. Infrastruktura ne ide u korak s prometnim potrebama koje proizlaze iz gospodarstva koje bilježi rast. Cestovna mreža među najnerazvijenijima je u Uniji, a kasni se s reformom željezničkog sektora. Tijekom posljednjih pet godina znatno su se povećale emisije stakleničkih plinova iz cestovnog prometa. Nadalje, veliki manjak ulaganja u održavanje uzrokovao je smanjenje brzine vlakova i utjecao na vrijeme isporuke željezničkog teretnog prijevoza. U gradskom prometu kronično nedostaju financijska sredstva, sektor je slabo organiziran, a administrativni kapaciteti lokalnih pružatelja usluga mali su. Jednako tako, i dalje su vidljivi nedostaci u infrastrukturi u sektorima prometa, energetike, gospodarenja otpadom i otpadnim vodama te energetske povezanosti. Sustav gospodarenja otpadom i dalje karakteriziraju vrlo niske stope recikliranja komunalnog otpada i vrlo visoke stope odlaganja otpada na odlagališta. I dalje su prisutni izazovi kad je riječ o postizanju cilja energetske učinkovitosti, a velikog prostora za napredak konkretno ima u poboljšanju energetske učinkovitosti zgrada.
- (20) Ukupni inovacijski kapaciteti u Rumunjskoj i dalje su niski, a velike razlike u produktivnosti i inovacijama između poduzeća u stranom vlasništvu i domaćih poduzeća dovode u pitanje njezinu konkurentnost u budućnosti. Ulaganja Rumunjske u istraživanje i razvoj najniža su u Uniji (0,5 % BDP-a), a rashodi za istraživanje i razvoj u javnom sektoru dodatno su se smanjili s 0,32 % BDP-a u 2011. na 0,21 % BDP-a u 2017., što onemogućuje izgradnju kapaciteta. Zbog toga je kvaliteta javne znanstvene baze i dalje vrlo niska, a znanstveni i poslovni sektor nedovoljno su povezani. Budući da se broj osoba sa završenim tercijarnim obrazovanjem u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike također dodatno smanjio, manjak vještina velik je izazov za inovacijski potencijal rumunjskog gospodarstva. Ako Rumunjska želi poboljšati inovacijski potencijal i konkurentnost, jedan je od glavnih izazova digitalizacija. Rumunjska ima loše rezultate u mnogim sastavnicama Indeksa digitalnog gospodarstva i društva, uključujući digitalne javne usluge, digitalne vještine ukupnog stanovništva i digitalizaciju poduzeća.
- (21) Rumunjska je ostvarila ograničen napredak u pogledu mjera poduzetih nakon što joj je upućena preporuka o kvalitetnijem određivanju prioriteta i pripremi projekata javnih ulaganja. Ministarstvo financija zaduženo je za izradu popisa prioriteta projekata javnih ulaganja u vrijednosti većoj od 100 milijuna RON (21 milijun EUR) i praćenje njihove provedbe, ali tim projektima upravljaju resorna ministarstva. Popis prioriteta projekata trenutno obuhvaća 136 projekata, uglavnom u području prometa. Većina tih prioriteta projekata mogla bi se sufinancirati sredstvima iz fondova Unije. Povlačenje sredstava iz fondova Unije onemogućuju čimbenici kao što su ograničeni administrativni kapaciteti za pripremu, određivanje prioriteta i provedbu velikih projekata ulaganja. Iako se u posljednje vrijeme veliki infrastrukturni projekti pripremaju i šalju Europskoj komisiji na odobrenje, još nedostaju neki važni projekti kao što je autocesta Sibiu-Pitești (kako bi se osigurala povezanost s koridorima TEN-T Rajna – Dunav i Istok – Istočno Sredozemlje), a provedba općenito i dalje zaostaje. Također, apsorpcija sredstava iz fondova Unije dosad se odnosila na projekte pripremljene za prethodno programsko razdoblje, dok je portfelj novih projekata za tekuće razdoblje još potrebno u potpunosti razviti.
- (22) Djelotvorna javna nabava presudna je za postizanje važnih ciljeva politike u Rumunjskoj, uključujući učinkovitu javnu potrošnju, modernizaciju javne uprave i promicanje inovacija, održivog i uključivog rasta. U pogledu mjera poduzetih nakon što joj je upućena preporuka o poboljšanju transparentnosti javne nabave Rumunjska je ostvarila ograničeni napredak. Učinkovitost javne nabave i dalje je upitna, dok je u pitanje dovedena postojeća provedba određenih mjera, prije svega pojednostavnjenje *ex ante* kontrola. Nacionalna strategija javne nabave naglašava važnost ujednačene *ex ante* kontrole koju provodi Nacionalna agencija za javnu nabavu. Opetovanim zakonodavnim inicijativama može se ugroziti postizanje ciljeva te strategije. Predvidljivost i stabilnost zakonodavstva o javnoj nabavi i dalje su važni izazovi, a nacionalna strategija javne nabave nije u potpunosti provedena.

- (23) Provedba javnih politika sve je nepredvidljivija, što negativno utječe na poslovno okruženje. Nedavni je primjer izvanredna odluka vlade kojom je, bez savjetovanja s dionicima i procjene učinka, donesen niz dalekosežnih mjera koje utječu na funkcioniranje bankarskog sektora, društava za upravljanje fondovima iz drugog mirovinskog stupa te energetske i telekomunikacijske poduzeća. Procjene regulatornog učinka i dalje su samo formalnost, a njihova se kvaliteta i stvarna uporaba znatno razlikuju među sektorima. Kontrola kvalitete procjena regulatornog učinka i oblikovanja politike ograničena je. Ne postoji održiv mehanizam praćenja politika s transparentnim sustavom izvješćivanja i *ex post* evaluacijama. Važne zakonodavne inicijative često se najavljuju netom prije donošenja. Dionici su nedovoljno uključeni u izradu i provedbu reformi, a istinski je dijalog rijedak, iako su potrebne institucijske strukture dostupne. Komplicirani administrativni postupci posebno utječu na mala i srednja poduzeća. Na primjer, složeni administrativni postupci za osnivanje poduzeća i regulatorni zahtjevi koji se primjenjuju na pružatelje usluga, uključujući regulirane profesije, ometaju daljnji razvoj tržišta. I dalje kasni donošenje odgovarajućeg zakonodavstva o upravljanju ljudskim resursima u javnoj upravi. Visoka rascjepkanost odgovornosti i resursa utječe na dosljednost i dostupnost pruženih javnih usluga, osobito na lokalnoj razini. Nacionalne i regionalne strategije za različite javne usluge nisu dobro prenesene u integrirane mjere na regionalnoj i lokalnoj razini. Financiranje javnih usluga nije jednako u cijeloj zemlji i često nije u skladu s lokalnim potrebama. Zanemareni su čimbenici poput jedinstvenog strateškog pristupa po vrsti usluge, postojeće praznine i potrebe za razvojem novih usluga. Prihodi lokalnih vlasti nisu stabilni ni predvidljivi. Poduzete su ograničene mjere za poboljšanje ravnoteže između odgovornosti koje bi trebalo decentralizirati i dodjeljivanja financijskih sredstava kako bi se lokalnim vlastima omogućilo pružanje kvalitetnih usluga. Potrebne su dodatne mjere za povećanje administrativnih kapaciteta na lokalnoj razini.
- (24) U vrlo važnim infrastrukturnim sektorima kao što su energetika i željeznički promet ključnu ulogu imaju poduzeća u državnom vlasništvu. Zahvaljujući povoljnom makroekonomskom okruženju nedavno su poboljšani njihovi ekonomski i financijski rezultati. Međutim, transparentnost i objavljivanje financijskih i operativnih rezultata nisu poboljšani, a pravila o korporativnom upravljanju i dalje se samo rijetko primjenjuju. Specifični primjeri uključuju učestalo imenovanje privremenih odbora, što nije u skladu sa zakonom, i izostanak primjene instrumenata provedbe predviđenih zakonodavstvom na poduzeća koja krše propise. Rizici da bi se zakonodavstvo o poduzećima u državnom vlasništvu moglo znatno oslabiti nisu smanjeni. Time je poništen napredak ostvaren u pogledu preporuka za Rumunjsku iz 2015. i 2016. Zbog toga su pogoršani ključni uvjeti za promicanje učinkovite uporabe javnih sredstava i omogućen je prostor za loše odluke o ulaganjima. Zbog prijenosa vlasništva nekoliko većih poduzeća u državnom vlasništvu na novi Državni razvojni i investicijski fond bit će potrebna temeljita primjena strogih pravila o korporativnom upravljanju na taj Fond i društva u njegovu portfelju.
- (25) Razvoj događaja u protekloj godini uzrokovao je zabrinutost u pogledu vladavine prava i pojačao već postojeću veliku zabrinutost u pogledu postojanosti i održivosti prijašnjeg napretka Rumunjske u području reforme pravosudnog sustava i rješavanju problema korupcije na visokoj razini. Ta se pitanja prate u okviru mehanizma suradnje i provjere. Stupile su na snagu izmjene triju zakona u području pravosuđa koje sadržavaju niz mjera kojima se smanjuju pravna jamstva neovisnosti pravosuđa. One će vjerojatno ugroziti djelotvornost svakodnevnog rada sudaca i tužitelja i narušiti povjerenje javnosti u pravosuđe. Pravosudne institucije i suci izloženi su pritisku, među ostalim i osnivanjem posebnog odjela za progon kaznenih djela koja su navodno počinili suci. Mjere koje se poduzimaju u cilju izmjene kaznenog zakona i kodeksa o kaznenom postupku imale bi negativan učinak na djelotvornost kaznenih istraga i sudskih postupaka te bi se zbog njih mogao smanjiti opseg oblika korupcije koji se smatraju kaznenim djelom. Daljnji razlozi za zabrinutost odnose se na postupke razrješenja i imenovanja sudaca visoke razine. Nedavne objave upućuju na mogućnost da se ponovno razmotre mjere povezane s reformom pravosuđa.
- (26) Komisija u okviru mehanizma suradnje i provjere nastavlja pratiti reformu pravosuđa i borbu protiv korupcije u Rumunjskoj. Ta područja stoga nisu obuhvaćena preporukama za Rumunjsku, ali su važna za razvoj pozitivnog socioekonomskog okruženja u toj zemlji.

- (27) Programiranje fondova Unije za razdoblje 2021. – 2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Rumunjsku za 2019. To bi Rumunjskoj omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u utvrđenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama. Jačanje administrativnih kapaciteta države za upravljanje tim sredstvima važan je čimbenik uspješnosti tih ulaganja.
- (28) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Rumunjske i objavila je u izvješću za Rumunjsku za 2019. Ocijenila je i Program konvergencije za 2019. i Nacionalni program reformi za 2019. i mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Rumunjskoj prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Rumunjskoj nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjericama Unije jer je potrebno ojačati opće gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se s razine Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.
- (29) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program konvergencije za 2019. i njegovo je mišljenje⁽¹²⁾ posebno navedeno u preporuci 1. u nastavku.
- (30) Uzimajući u obzir detaljno ispitivanje koje je provela Komisija i tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Nacionalni program reformi za 2019. i Program konvergencije za 2019. Preporuke Vijeća donesene u skladu s člankom 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporukama 1., 2., 3. i 5. u nastavku. Fiskalne politike iz preporuke 1. u nastavku doprinose, među ostalim, uklanjanju neravnoteža povezanih s konkurentnošću i vanjskim položajem,

PREPORUČUJE da Rumunjska u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Osigurati usklađenost s Preporukom Vijeća od 14. lipnja 2019. u cilju ispravljanja značajnog odstupanja od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja. Osigurati punu primjenu fiskalnog okvira. Ojačati poreznu disciplinu i naplatu poreza.
2. Očuvati financijsku stabilnost i pouzdanost bankarskog sektora. Osigurati održivost javnog mirovinskog sustava i dugoročnu održivost fondova iz drugog stupa mirovinskog osiguranja.
3. Poboljšati kvalitetu i uključivost obrazovanja, posebice za Rome i druge skupine u nepovoljnom položaju. Poboljšati vještine, uključujući digitalne vještine, prije svega povećanjem relevantnosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te visokog obrazovanja za tržište rada. Povećati pokrivenost i kvalitetu socijalnih usluga i dovršiti reformu minimalnog dohotka. Poboljšati funkcioniranje socijalnog dijaloga. Osigurati da se minimalna plaća određuje na temelju objektivnih kriterija, u skladu s otvaranjem radnih mjesta i konkurentnošću. Poboljšati pristup zdravstvenoj skrbi i njezinu troškovnu učinkovitost, među ostalim preusmjeravanjem skrbi na izvanbolničku skrb.
4. Usmjeriti investicijsku politiku na promet, posebno njegovu održivost, niskougličnu energiju i energetske učinkovitost, okolišnu infrastrukturu i inovacije, uzimajući u obzir regionalne razlike. Poboljšati pripremu i određivanje prioriteta za velike projekte i ubrzati njihovu provedbu. Poboljšati učinkovitost javne nabave i osigurati potpunu i održivu provedbu nacionalne strategije javne nabave.
5. Osigurati da se zakonodavnim inicijativama ne ugrožava pravna sigurnost tako što će se poboljšati kvaliteta i predvidljivost postupaka donošenja odluka, među ostalim odgovarajućim savjetovanjima s dionicima, djelotvornim procjenama učinka i pojednostavnjenim administrativnim postupcima. Ojačati korporativno upravljanje poduzeća u državnom vlasništvu.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

⁽¹²⁾ Na temelju članka 9. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Slovenije za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Slovenije za 2019.**

(2019/C 301/24)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebna je pozornost posvećena europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ također donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu Slovenija nije utvrđena kao jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za Preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Europsko vijeće potvrdilo 21. ožujka 2019. Vijeće je 9. travnja 2019. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ⁽³⁾ („Preporuka za europodručje za 2019.”), u kojoj je utvrđeno pet preporuka za europodručje („preporuke za europodručje”).
- (2) Kao država članica čija je valuta euro te s obzirom na blisku međusobnu povezanost ekonomija u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Slovenija bi trebala osigurati punu i pravodobnu provedbu Preporuke za europodručje za 2019., koja je navedena u preporukama od 1. do 3. u nastavku. Konkretno, smanjenjem regulatornih ograničenja odgovorit će se na prvu preporuku za europodručje o otpornosti tržišta proizvoda i usluga, dok će se usmjeravanjem investicijske politike na određena područja odgovoriti na drugu preporuku za europodručje o poticanju ulaganja.

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.).

⁽³⁾ SL C 136, 12.4.2019., str. 1.

- (3) Izvješće za Sloveniju za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Slovenije u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽⁴⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke za pojedinu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Slovenije u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020.
- (4) Slovenija je 15. travnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019., a 26. travnja 2019. svoj Program stabilnosti za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (5) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi“) za razdoblje 2014. – 2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (6) Slovenija je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu te podliježe pravilu o dugu. Vlada u Programu stabilnosti za 2019. očekuje da će se ukupni suficit povećati na 0,9 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) u 2019. te dosegnuti 1,2 % BDP-a u 2022. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda planira se da će se srednjoročni proračunski cilj – koji je iz strukturnog suficita od 0,25 % BDP-a u 2019. izmijenjen u strukturni deficit od 0,25 % BDP-a od 2020. – ostvariti do 2021. ⁽⁶⁾ Prema Programu stabilnosti za 2019. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u nastaviti smanjivati te da će pasti na 65,4 % BDP-a u 2019. i 54,7 % BDP-a u 2022. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije povoljan je.
- (7) Vijeće je 13. srpnja 2018. preporučilo Sloveniji da osigura da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda ⁽⁷⁾ u 2019. ne premaši 3,1 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,65 % BDP-a. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. postoji rizik značajnog odstupanja od preporučene kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja u 2019.
- (8) Slovenija bi u 2020. trebala ostvariti svoj srednjoročni proračunski cilj. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. to je u skladu s maksimalnom nominalnom stopom rasta neto primarnih državnih rashoda od 4,0 %, što odgovara strukturnoj prilagodbi od 0,5 % BDP-a. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. ne bude li promjene u politikama, predviđa se da će Slovenija u 2020. biti blizu ostvarenja svojeg srednjoročnog proračunskog cilja. Stoga sadašnja ocjena upućuje na rizik od određenog odstupanja u 2020. Predviđena stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda trenutačno upućuje na rizik od određenog odstupanja od zahtjeva u 2020., ali i na rizik od značajnog odstupanja od zahtjeva u 2019. i 2020. kad se zajedno uzmu u obzir. Ako se u budućim ocjenama više ne bude prognoziralo da će strukturni saldo biti blizu ostvarenja srednjoročnog proračunskog cilja, pri ukupnoj ocjeni morat će se uzeti u obzir mogućnost odstupanja od zahtjeva. Predviđa se da će Slovenija u 2019. i u 2020. biti usklađena s pravilom o dugu. Općenito, Vijeće je mišljenja da bi se u 2019. trebale poduzeti potrebne mjere i da Slovenija treba biti spremna od 2020. poduzeti dodatne mjere kako bi bila usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.

⁽⁴⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 103.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁶⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala koristeći se zajednički dogovorenim metodologijom.

⁽⁷⁾ Neto primarni državni rashodi sastoje se od ukupnih državnih rashoda bez rashoda za kamate, rashoda za programe Unije koji su u cijelosti usklađeni s prihodima iz fondova Unije i nediskrecijskih promjena u rashodima za naknade za nezaposlenost. Nacionalno financirane bruto investicije u fiksni kapital izglađuju se za četverogodišnje razdoblje. Uračunane su diskrecijske mjere na prihodovnoj strani ili povećanja prihoda propisana zakonom, dok se jednokratne mjere na prihodovnoj i rashodovnoj strani poništavaju.

- (9) Starenje stanovništva bit će sve veće opterećenje za slovenski zdravstveni sustav i sustav dugotrajne skrbi. Financiranje zdravstvenog sustava nije prilagođeno očekivanom rastu troškova povezanih sa starenjem stanovništva. Slovenija dosad nije donijela sveobuhvatne mjere za osiguranje kvalitete, dostupnosti i dugoročne fiskalne održivosti zdravstvene skrbi u Sloveniji. U okviru slovenske strategije aktivnog starenja izrađuje se nacrt zakona o dugotrajnoj skrbi. Međutim, i dalje je nejasno kako će se planiranim mjerama povećati troškovna učinkovitost, dostupnost i kvaliteta skrbi, osim što se očekuje da će se zahvaljujući boljoj koordinaciji povećati troškovna učinkovitost javne nabave u zdravstvu. Ulaganjem u infrastrukturu i opremu za zdravstvenu i dugotrajnu skrb mogli bi se smanjiti budući pritisci na sustave skrbi.
- (10) Potrebno je što prije odgovoriti na izazove u pogledu dugoročne održivosti i primjerenosti mirovinskog sustava jer slovensko stanovništvo stari brže od stanovništva većine ostalih država članica. U dokumentu pod nazivom „Polazišne točke za modernizaciju sustava mirovinskog i invalidskog osiguranja u Republici Sloveniji”, koji je Gospodarsko i socijalno vijeće donijelo 2017., socijalni partneri i prethodna vlada predvidjeli su donošenje reforme do 2020., a u Nacionalnom programu reformi za razdoblje 2019. – 2020. navodi se mogućnost sveobuhvatne reforme mirovinskog sustava radi postizanja njegove dugoročne održivosti i osiguranja primjerenih razina mirovina. U njemu se usto određuje cilj produljenja radnog vijeka i stvaranja boljih prilika za zapošljavanje starijih radnika, ali se ne navodi kako i kad će se točno taj cilj postići. Prilagođavanjem zakonske dobi za umirovljenje povećanju očekivanog životnog vijeka i poticanjem kasnijeg odlaska u mirovinu povećala bi se održivost sustava. Još nije postignut cilj osiguranja primjerenih mirovina s obzirom na to da neki korisnici mirovina i dalje žive na granici siromaštva ili ispod nje. Gotovo 70 % samozaposlenih osoba u Sloveniji prema vlastitom izboru plaća minimalne doprinose za socijalno osiguranje, čime ostvaruje pravo samo na minimalnu starosnu mirovinu. Primjerenost mirovina mogla bi se dodatno poboljšati povećanjem pokrivenosti dopunskim mirovinskim osiguranjem, odgovarajućim uzimanjem u obzir promjenjivosti karijera i smanjenjem rizika od siromaštva u starijoj dobi.
- (11) U 2019. zaposlenost je nastavila rasti, a nezaposlenost se dodatno smanjila. S druge strane, dugotrajna nezaposlenost i dalje je iznad razina zabilježenih prije krize, a dugotrajno nezaposleni čine više od polovine svih nezaposlenih. S posebno velikim izazovima suočavaju se niskokvalificirani i stariji radnici, čije su stope aktivnosti i zaposlenosti i dalje među najnižima u Uniji. Njihovo sudjelovanje u obrazovanju odraslih vrlo je nisko. Evaluacija mjera politike kojima se građane potiče na rad ili osposobljavanje pokazuje da većina postojećih programa daje dobre rezultate. Ipak, izdaci u tom području i stopa sudjelovanja niskokvalificiranih i starijih nezaposlenih osoba u programima i dalje su ograničeni. Stoga je posebno važno ulagati u učinkovite mjere za povećanje zapošljivosti niskokvalificiranih i starijih radnika, među ostalim u digitalne vještine. Povećanjem stope zaposlenosti starijih radnika smanjit će se i pritisak na mirovinski sustav. Iako je reforma tržišta rada iz 2013. očito doprinijela zapošljavanju određenih ranjivih skupina, još nije riješen problem rada na određeno vrijeme. Smanjio se broj osoba suočenih s rizikom od siromaštva ili socijalne isključenosti, no taj je broj za starije osobe i dalje iznad prosjeka Unije.
- (12) U sve više sektora gospodarstva nedostaje radne snage. Neusklađenost vještina koje mladi stječu obrazovanjem s onima koje traže poslodavci jedan je od uzroka tog nedostatka. U kombinaciji s manjkavostima u funkcioniranju inovacijskih ekosustava taj nedostatak otežava industrijsku transformaciju u prioritetnim područjima strategije pametne specijalizacije utvrđenima nakon savjetovanja s dionicima. Ključno je razviti digitalne vještine buduće radne snage kako bi se odgovorilo na potrebe gospodarstva.
- (13) Već su donesene ili će biti donesene neke mjere kojima je cilj poboljšati mogućnosti financiranja poduzeća u Sloveniji i pružiti im druge mogućnosti financiranja osim bankovnih kredita. Međutim, slovenska poduzeća i dalje se uvelike oslanjaju na bankovne kredite i novčani tok kako bi zadovoljila potrebe za financiranjem. Pristup tržištu privatnog kapitala i dalje je nizak. Financiranje poduzetničkim kapitalom raste, ali s vrlo niske početne razine. Tržišna kapitalizacija Ljubljanske burze niska je i stalno se smanjuje. Ograničeno i nerazvijeno tržište kapitala u kombinaciji s nepovoljnim okvirnim uvjetima, primjerice niskom financijskom pismenosti manjih poduzeća, ograničava priljev vlasničkog i poduzetničkog kapitala u zemlju. Otežan pristup kapitalu prepreka je rastu inovativnih poduzeća, ali i etabliranih poduzeća koja bi mogla imati koristi od promjene u financiranju.

- (14) Još uvijek veliko regulatorno i administrativno opterećenje otežava poslovanje slovenskih poduzeća. To se smatra glavnim preprekom poslovanju u Sloveniji. Riječ je o dozvolama, zahtjevima za izvješćivanje, poreznim postupcima, često dugotrajnim postupcima pred trgovačkim sudovima i sl. Poteškoće pri kaznenom progonu gospodarskog i financijskog kriminala također utječu na poslovno okružje. Slovenija je uspostavila instrumente za smanjenje administrativnog opterećenja, uključujući portal SPOT („Slovenska poslovna točka”) i „jedinstveni dokument”, kojima je odgovorila na nekoliko utvrđenih opterećenja. Međutim, mnoge od mjera za smanjenje opterećenja još nisu provedene, a učinak nekih od provedenih mjera slabiji je od očekivanog. Slovenija je provela određene reforme za liberalizaciju restriktivnih zahtjeva za regulirane profesije. Međutim, nisu riješena neka pitanja iz Komisijinih preporuka iz 2017., posebno u pogledu odvjetnika i posrednika u prometu nekretninama.
- (15) Unatoč određenom ostvarenom napretku, visoki udio ugovora sklopljenih na temelju pregovaračkih postupaka (bez poziva na podnošenje ponuda) upućuje na slabosti u pogledu tržišnog natjecanja i transparentnosti javne nabave u Sloveniji. Mehanizmi zaštite od korupcije i tajnih dogovora među ponuditeljima, posebno u postupcima javne nabave koje provode lokalne uprave i poduzeća u državnom vlasništvu, i dalje su nedovoljno razvijeni. Neovisni nadzor u području javne nabave ne uključuje dovoljno mehanizama pravne zaštite od vanjskog pritiska ili uplitanja, posebno kad je riječ o stegovnim postupcima i predlaganju imenovanja članova Državnog povjerenstva za reviziju. Donesen je akcijski plan za profesionalizaciju osoba uključenih u javnu nabavu, ali razina profesionalizacije i dalje je niska. Iako su prema procjenama nadležnih tijela gospodarski kriminal i korupcija posljednjih godina uzrokovali znatnu štetu, još se čeka provedba određenih reformi za suzbijanje korupcije.
- (16) Unatoč djelomičnoj privatizaciji 75 % dionica minus jedne najveće slovenske banke (Nova Ljubljanska banka), prisutnost države u slovenskom gospodarstvu i dalje je visoka, među ostalim i u financijskom sektoru. Objavljeni planovi privatizacije sporo se provode. Dugoročno gledano, provedbom privatizacije povećala bi se održivost poduzeća i smanjili rizici za javne financije te rizik od narušavanja tržišnog natjecanja i raspodjele sredstava. Daljnjom prodajom dionica trgovačkih društava koja su uvrštena na burzu doprinijelo bi se razvoju slovenskog tržišta kapitala.
- (17) Za potpunu učinkovitost ekosustava istraživanja, razvoja i inovacija potrebna su poboljšanja, a mjere potpore često nisu dosljedne. Ograničena potpora obrazovanju poduzetnika i prijenosu tehnologije te, općenitije, slaba suradnja znanstvenog i poslovnog sektora prepreka su osnutku i rastu inovativnih poduzeća. Većina malih i srednjih poduzeća u Sloveniji nema velik inovacijski kapacitet, a udio inovativnih poduzeća čak je u padu i zaostaje za prosjekom Unije. Spora digitalna transformacija Slovenije ograničava rast produktivnosti. Neujednačenost inovacijskih rezultata između istočnih i zapadnih regija Slovenije otežava suradnju i umrežavanje. Povećanjem ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije ojačao bi se potencijal rasta zemlje, ali Slovenija trenutačno ne napreduje prema ostvarenju cilja potrošnje na istraživanje i razvoj za razdoblje do 2020. Slovenija privlači malo međunarodnih studenata na svim razinama postsekundarnog obrazovanja, posebno na razini doktorskih studija, a međunarodna mobilnost istraživača i mobilnost između akademskog i industrijskog sektora i dalje je ograničena.
- (18) Slovenija je u nacrtu nacionalnog energetskeg i klimatskog plana odredila ciljeve za razdoblje do 2030. koji se odnose na energetske infrastrukturu, energetske učinkovitost i obnovljive izvore energije i za njihovo ostvarenje potrebna su odgovarajuća ulaganja. Slovensko gospodarstvo proizvodi više emisija ugljika od prosjeka Unije, a udio energije proizvedene iz obnovljivih izvora u ukupnoj proizvodnji energije stagnira. Razvoj obnovljivih izvora energije koji nisu drvo ili voda posebno je spor. Udio potrošnje energije u slovenskom sektoru industrije, sektoru usluga i stambenom sektoru u ukupnoj krajnjoj potrošnji energije veći je od prosjeka Unije. Osim toga, postojeći kapacitet za skladištenje energije nedovoljno je razvijen i ne zadovoljava potrebe koje proizlaze iz neintegrirane lokalne proizvodnje energije iz obnovljivih izvora.

- (19) Prometni sektor postao je najveći izvor emisija CO₂; njegov doprinos ukupnoj količini emisija iznad je prosjeka za taj sektor u Uniji. Veliko oslanjanje Slovenije na cestovni promet uzrokuje probleme visoke potrošnje energije i velikog intenziteta emisija ugljika, onečišćenja zraka i nesreća u cestovnom prometu. Potrebna su znatna poboljšanja u području željezničke infrastrukture i niskougljične energije te održivog prometa općenito, čime bi se doprinijelo smanjenju tih negativnih učinaka. Znatno je nedostatak ulaganja i u području prirodnih resursa, koja su potrebna kako bi se osigurao model održivijeg razvoja. Slovensko gospodarstvo ovisi o prirodnom okolišu, čije se stanje pogoršava. Velika ovisnost o uvozu sirovina, u kombinaciji s niskim stopama recikliranja, prepreka je prelasku na kružno gospodarstvo. Sustav za otpadne komunalne vode, uključujući infrastrukturu za prikupljanje i obradu, nije u potpunosti u skladu sa zahtjevima Unije. Znatni segmenti slovenskog gospodarstva osjetljivi su na prirodne katastrofe, posebno poplave.
- (20) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021. – 2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Sloveniju za 2019. To bi Sloveniji omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u utvrđenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama. Jačanje administrativnih kapaciteta države za upravljanje tim sredstvima važan je čimbenik uspješnosti takvog ulaganja.
- (21) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Slovenije i objavila je u izvješću za Sloveniju za 2019. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2019., Nacionalni program reformi za 2019. i mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Sloveniji prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Sloveniji nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjericama Unije. To je učinila jer je potrebno ojačati ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.
- (22) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2019. i njegovo je mišljenje⁽⁸⁾ posebno navedeno u preporuci 1. u nastavku.

PREPORUČUJE da Slovenija u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Ostvariti srednjoročni proračunski cilj u 2020. Donijeti i provesti reforme zdravstvene i dugotrajne skrbi kojima će se osigurati njihova kvaliteta, dostupnost i dugoročna fiskalna održivost. Osigurati dugoročnu održivost i primjerenost mirovinskog sustava, među ostalim prilagođavanjem zakonske dobi za umirovljenje, ograničavanjem prijevremenog umirovljenja i drugih oblika ranog napuštanja tržišta rada. Povećati zapošljivost niskokvalificiranih i starijih radnika povećanjem relevantnosti obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada, mjerama u području cjeloživotnog učenja i mjerama aktivacije, među ostalim poboljšanjem digitalne pismenosti.
2. Podupirati razvoj tržišta kapitala. Poboljšati poslovno okružje smanjenjem regulatornih ograničenja i administrativnog opterećenja. Poboljšati tržišno natjecanje, profesionalizaciju i neovisni nadzor u području javne nabave. Provesti privatizaciju u skladu s postojećim planovima.
3. Usmjeriti investicijsku politiku na istraživanje i inovacije, prelazak na niskougljično gospodarstvo i energetske tranzicije, održivi promet (posebno željeznički) i okolišnu infrastrukturu, vodeći računa o regionalnim razlikama.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

⁽⁸⁾ Na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Slovačke za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Slovačke za 2019.**

(2019/C 301/25)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ također donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojem Slovačka nije utvrđena kao jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za Preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Europsko vijeće potvrdilo 21. ožujka 2019. Vijeće je 9. travnja 2019. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ⁽³⁾ („Preporuka za europodručje za 2019.”) u kojoj je utvrđeno pet preporuka za europodručje („preporuke za europodručje”).

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.).

⁽³⁾ SL C 136, 12.4.2019., str. 1.

- (2) Kao država članica čija je valuta euro te s obzirom na blisku međusobnu povezanost ekonomija u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Slovačka bi trebala osigurati punu i pravodobnu provedbu Preporuke za europodručje za 2019., koja je navedena u preporukama od 2. do 4. u nastavku. Konkretno, mjerama za suzbijanje korupcije i poboljšanje pravosudnog sustava odgovorit će se na prvu preporuku za europodručje o kvaliteti institucija; usmjeravanjem investicijske politike na određena područja odgovorit će se na drugu preporuku za europodručje o poticanju ulaganja, dok će se mjerama za poboljšanje vještina odgovoriti na treću preporuku za europodručje o funkcioniranju tržišta rada.
- (3) Izvješće za Slovačku za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Slovačke u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽⁴⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke za pojedinu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Slovačke u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020.
- (4) Slovačka je 25. travnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019. i svoj Program stabilnosti za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (5) Pri programiranju u okviru europskih strukturalnih i investicijskih fondova („ESI fondovi”) za razdoblje 2014.–2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (6) Slovačka je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu. Vlada u svojem Programu stabilnosti za 2019. očekuje da će se ukupni saldo povećati s deficita od 0,7 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) u 2018. na stanje uravnoteženog proračuna u 2019. te da će do 2022. ostati nepromijenjen. Na temelju ponovno izračunanog strukturalnog salda ⁽⁶⁾ planira se da će se srednjoročni proračunski cilj – koji je sa strukturalnog deficita od 0,5 % BDP-a u 2019. izmijenjen na 1 % BDP-a od 2020. – ostvariti 2020. Prema Programu stabilnosti za 2019. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u postupno smanjiti s 47,5 % u 2019. na 44,4 % do 2022. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije vjerojatan je. Međutim, nisu u potpunosti precizirane mjere potrebne za potporu planiranim ciljevima u pogledu deficita od 2019. nadalje. Proračun sadržava nespacificiranu kategoriju rashoda označenu kao proračunske pričuve (ukupno 0,7 % BDP-a), čime se smanjuje predvidivost izvršenja proračuna.
- (7) Vijeće je 13. srpnja 2018. preporučilo Slovačkoj da osigura da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda ⁽⁷⁾ u 2019. ne premaši 4,1 %, što odgovara godišnjoj strukturalnoj prilagodbi od 0,5 % BDP-a. S obzirom na jesensku prognozu Komisije za 2018., kojom se predviđalo približavanje srednjoročnom proračunskom cilju u 2019. i u skladu s pravilima za odmrzavanje potrebne prilagodbe, stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda ne bi smjela biti viša od 4,6 %, što odgovara godišnjoj strukturalnoj prilagodbi od 0,3 % u 2019. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019. postoji rizik od značajnog odstupanja od preporučene fiskalne prilagodbe u 2018. i 2019. kad se zajedno uzmu u obzir.

⁽⁴⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 107.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁶⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala koristeći se zajednički dogovorenim metodologijom.

⁽⁷⁾ Neto primarni državni rashodi sastoje se od ukupnih državnih rashoda bez rashoda za kamate, rashoda za programe Unije koji su u cijelosti usklađeni s prihodima iz fondova Unije i nediskrecijskih promjena u rashodima za naknade za nezaposlenost. Nacionalno financirane bruto investicije u fiksni kapital izgladuju se za četverogodišnje razdoblje. Uračunane su diskrecijske mjere na prihodovnoj strani ili povećanja prihoda propisana zakonom, dok se jednokratne mjere na prihodovnoj i rashodovnoj strani poništavaju.

- (8) Slovačka bi u 2020. trebala ostvariti svoj srednjoročni proračunski cilj. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. ne bude li promjene u politikama, to je u skladu s maksimalnom stopom nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda od 4,6 %, što odgovara strukturnoj prilagodbi od 0,3 % BDP-a. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2019. ne bude li promjene u politikama, postoji rizik od značajnog odstupanja od tog zahtjeva u 2019. i 2020. kad se zajedno uzmu u obzir. Predviđa se da će Slovačka poštovati pravilo o dugu u 2019. i u 2020. Općenito, Vijeće smatra da bi se od 2019. trebale poduzeti potrebne mjere kako bi se poštovale odredbe Pakta o stabilnosti i rastu.
- (9) Javne financije Slovačke izložene su srednjim rizicima za fiskalnu održivost u dugoročnom razdoblju. Prema Komisijinu Izvješću o fiskalnoj održivosti za 2018. za dugoročnu stabilizaciju udjela duga u BDP-u bilo bi potrebno ukupno poboljšanje strukturnog primarnog salda od 2,5 postotnih bodova BDP-a pod uvjetom da ne dođe do promjene politike. To je posljedica predviđenog povećanja rashoda za mirovine i zdravstvenu skrb zbog kojih rastu troškovi starenja (zajednički doprinos od 1,8 postotnih bodova BDP-a). Budući da su stope nataliteta niske, a očekuje se da će se očekivani životni vijek u Slovačkoj dodatno povećati, predviđa se da će se koeficijent dobne ovisnosti starijih (omjer starijih osoba i aktivnog stanovništva, koje obuhvaća zaposlene osobe i osobe koje pohađaju osposobljavanje) gotovo utrostručiti do 2060. Dok su 2016. na svakih deset zaposlenih osoba bile samo otprilike tri neaktivne osobe starije od 65, predviđa se da će taj omjer porasti na više od sedam neaktivnih osoba starijih od 65 na svakih deset zaposlenih osoba do 2060. (koeficijent ekonomske dobne ovisnosti starijih). Uvođenjem automatskih prilagodbi dobi za umirovljenje očekivanom životnom vijeku postupno se poboljšala dugoročna održivost mirovinskog sustava. To se smatralo važnim instrumentom za osiguravanje međugeneracijske pravednosti i dugoročne održivosti. Zabrinutost u pogledu dugotrajne fiskalne održivosti mirovinskih sustava povećala se nakon što je Parlament 28. ožujka 2019. donio izmjenu ustava kojom se uvode gornje granice za starosnu mirovinu (64 za muškarce i žene bez djece, dok se za žene s djecom za svako od prva tri djeteta ta dob skraćuje po pola godine) što podrazumijeva da se automatske prilagodbe povezane s očekivanim životnim vijekom više neće primjenjivati nakon što se dosegne gornja granica. Prema Fiskalnom vijeću Slovačke gornja granica dovest će do dodatnog povećanja rashoda u iznosu od 1,6 % BDP-a, s 8,6 % u 2016. na 11,4 % u 2070., u odnosu na povećanje od 9,8 % predviđeno u Izvješću o starenju stanovništva za 2018. Time će se znatno povećati rizici za održivost. U ovom trenutku nisu predložene mjere kojima bi se neutralizirao taj učinak i nije izračunan učinak na dohodak u starijoj dobi i siromaštvo.
- (10) Unatoč određenom napretku u borbi protiv utaje poreza porezna disciplina i dalje je izazov te je u 2016. neispunjavanje obveza u pogledu PDV-a bilo više nego dvostruko veće od prosjeka Unije. Iako se očekuje da će mjere predviđene u okviru trećeg akcijskog plana donijeti pozitivne rezultate, neke od njih još se ne provode. Primjerice, uvođenje elektroničkih poreznih prijava vjerojatno će smanjiti administrativno opterećenje poreznih obveznika, ali bi neuspjeh u provedbi svih planiranih mjera mogao umanjiti ukupni učinak. Istodobno, strukturirani okvir mjera politike može pridonijeti smanjenju čestih promjena poreznog zakona i potaknuti njegovo pojednostavnjenje. Naposlijetku, prihodovni potencijal oporezivanja u području okoliša i oporezivanja imovine nedovoljno je iskorišten u odnosu na druge države članice.
- (11) Nastavljaju se pozitivna kretanja na tržištu rada, koja se očituju u povećanju zaposlenosti i najnižoj razini nezaposlenosti u povijesti. Ostvaren je velik napredak u provedbi akcijskog plana za dugotrajno nezaposlene, koji je pridonio smanjenju broja dugotrajno nezaposlenih za trećinu u razdoblju od dvije godine. Ipak, stopa dugotrajne nezaposlenosti i dalje je iznad prosjeka Unije te posebno pogađa niskokvalificirane osobe, mlade i Rome. Dok se s jedne strane stopa nezaposlenosti smanjuje, velik problem postao je nedostatak kvalificirane radne snage. I dalje postoje velike regionalne razlike na tržištu rada, uz višu koncentraciju nezaposlenih u trima regijama u istočnoj Slovačkoj i nedostatak radne snage u zapadnom dijelu zemlje. Potrebna je stalna izgradnja kapaciteta poslodavaca i sindikata kako bi se potaknulo njihovo aktivnije sudjelovanje.
- (12) Raspon i djelotvornost politika za poboljšanje zapošljivosti ograničena je. Pojačani su programi osposobljavanja i prekvalifikacije, ali još uvijek nisu dovoljni te nisu u potpunosti usmjereni na dugotrajno nezaposlene osobe i skupine u nepovoljnom položaju. Obrazovni sustav ne doprinosi u dovoljnoj mjeri socioekonomskom razvoju, a nedostatak financiranja prisutan je na svim razinama. Slabi obrazovni rezultati, sudjelovanje Roma u uključivom redovnom obrazovanju od ranog djetinjstva i učinkovita integracija učenika iz obitelji u nepovoljnom socioekonomskom položaju u obrazovanje i osposobljavanje (s obzirom na sve veću stopu ranog napuštanja školovanja) izazovi su koje je potrebno hitno riješiti. U usporedbi s međunarodnim standardima obrazovni rezultati i razina osnovnih vještina i dalje su slabi te na njih snažno utječe socioekonomsko porijeklo učenika. Izazov je osigurati da je slovačko stanovništvo opremljeno boljim vještinama u kontekstu gospodarskih i društvenih promjena. Unatoč postupnim povećanjima plaće do 2020. nastavničko zanimanje i dalje je neprivlačno i prijeto mu sve veći manjak

osoblja. Osim toga, kvaliteta i relevantnost početnog osposobljavanja i mogućnosti za profesionalni razvoj nastavnika ograničene su. Postojeće mjere poticanja jednakosti i uključivog obrazovanja do sada nisu ostvarile očekivanja i nije uočen stvarni napredak u borbi protiv segregacije Roma. Vlada je donijela „Nacionalni plan reformi za obrazovanje i odgoj” (2018.–2027.) i prvi akcijski plan (2018.–2019.) (uz procjenu proračuna) te novo zakonodavstvo o osiguranju kvalitete u visokom obrazovanju. Bit će ključno učinkovito provoditi i pratiti te mjere kako bi se vidjelo ostvaruju li se njima očekivani rezultati.

- (13) Niska stopa zaposlenosti žena odražava činjenicu da muškarci rijetko uzimaju dugotrajni roditeljski dopust, a tome pridonose i ograničen pristup i slaba dostupnost cjenovno pristupačnih ustanova za skrb o djeci i dugotrajnu skrb. Ukupne stope upisa u ustanove za skrb o djeci izrazito su niske, osobito kada je riječ o djeci mlađoj od tri godine. Vlada je donijela novu odluku s učinkom od 2020. o obveznom sudjelovanju djece u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju od pete godine. Međutim, potrebno je dalje ulagati i poticati pohađanje ustanova za skrb o djeci i predškolskih ustanova.
- (14) Iako je udio osoba kojima prijeti siromaštvo ili socijalna isključenost niži od prosjeka Unije, u više područja u južnoj i istočnoj Slovačkoj taj je udio znatno viši. U pristupu visokokvalitetnom i uključivom obrazovanju postoje znatne prepreke te su uočene regionalne razlike koje se očituju u posebno visokoj stopi ranog napuštanja školovanja. Ostale prepreke odnose se na pristup skupina u nepovoljnom položaju, posebno Roma te osoba s invaliditetom, beskućnika i osoba isključenih u pogledu stanovanja, zdravstvenoj skrbi, dugotrajnoj skrbi, socijalnom stanovanju i drugim ključnim uslugama. Ključan je integrirani pristup za poticanje socijalne uključenosti tih skupina.
- (15) Reforme usmjerene na poboljšanje troškovne učinkovitosti sustava zdravstvene skrbi dobivaju sve veći zamah, iako se stupanj provedbe razlikuje među pojedinim područjima skrbi. Mjerama politike koje su provedene u kontekstu revizije rashoda za zdravstvo postignuti su određeni pozitivni rezultati, uglavnom nakon niza mjera ograničavanja troškova u području farmaceutskih i medicinskih proizvoda. No strateškom preraspodjelom resursa među područjima skrbi može se dodatno povećati učinkovitost i pružati kvalitetnija skrb. Pružanje zdravstvenih usluga i dalje se pretjerano oslanja na bolnice koje unatoč redovitom otpisu dugova i dalje akumuliraju dugove i imaju poteškoća s financiranjem ulaganja potrebnih za poboljšanje učinkovitosti i kvalitete skrbi. Iako je jačanje primarne skrbi ključno za manju upotrebu bolničkih usluga koje se mogu izbjeći, mali broj liječnika opće prakse i ograničen opseg usluga koje se nude u primarnoj skrbi predstavljaju prepreke poboljšanju učinkovitosti zdravstvenog sustava. S obzirom na to da je vlada pokrenula mjere za borbu protiv manjka radne snage u zdravstvu, bit će važno te napore uklopiti u dugoročnu strategiju usmjerenu na postupnu decentralizaciju usluga od akutne skrbi, jačanje primarne skrbi i jačanje usluga preventivne skrbi.
- (16) Rascjepkani istraživački sustav smanjuje učinkovitost javnih ulaganja u istraživanje i razvoj usmjerenih na podizanje kvalitete znanstvenih istraživanja i ne privlači privatna sredstva. Politika istraživanja i inovacija trpi zbog neučinkovite koordinacije ministarstava i drugih aktera, što dovodi do kašnjenja i neuspjeha glavnih reformi. Neoptimalni proces transformacije Slovačke akademije znanosti izazvao je zabrinutost u vezi s kontinuitetom njezina djelovanja, što je dovelo do neuspjeha cijelog procesa. Niska je razina privatnih ulaganja u istraživanje i razvoj zbog nedostatka ili neuspjeha ciljanih mjera, ograničenog angažmana istraživačkih institucija i ograničenog istraživačkog kapaciteta. Ukupno gledajući, istraživanje i razvoj u poslovnom sektoru i dalje su među najnižima u Uniji i usmjereni su na proizvodni sektor srednje i visoke tehnologije, u kojima dominiraju multinacionalna poduzeća. Mjere za poticanje prijenosa znanja, jačanje inovacijskih kapaciteta u industriji i poboljšanje suradnje između poslovne i akademske zajednice sporo napreduju.

- (17) Kako bi se povećala produktivnost Slovačke i održao postupak konvergencije, potrebna su i trajna ulaganja u digitalnu i prometnu infrastrukturu te energetska učinkovitost. Potrebno je poboljšati osnovnu fiksnu širokopoljnu mrežu i pokrivenost mrežom 4G te uvesti ultrabrznu širokopoljnu mrežu. Ulaganje u energetska učinkovitost, posebno u građevinskom sektoru, i tehnologiju zaštite okoliša može biti izvor zelenog rasta i pomoći u očuvanju oskudnih prirodnih resursa. Osim toga, kako bi se manje razvijenim regijama omogućilo da nadoknade zaostatak području konkurentnosti, produktivnosti i gospodarstva utemeljenog na znanju, potrebno je više strateških ulaganja radi uklanjanja infrastrukturnih nedostataka i poboljšanja prometnih mreža. Slovačka kasni s dovršenjem osnovne cestovne i željezničke mreže u okviru transeuropske prometne mreže, primjerice u koridoru Rajna – Dunav. Slabosti u prometnoj mreži mogle bi se riješiti jačanjem međusobne povezanosti, multimodalnosti i interoperabilnosti postojeće mreže javnog i gradskog prometa te promicanjem održivih načina prijevoza.
- (18) Snažno administrativno i regulatorno opterećenje može negativno utjecati na ulaganja i inovacije, posebno kod malih i srednjih poduzeća (MSP). Unatoč naporima vlade administrativno opterećenje ne smanjuje se dovoljno te slovačko poslovno okruženje bilježi pad u međunarodnim usporedbama. Kvaliteta zakonodavstva i nedostatak predvidljivosti razlog su za zabrinutost poduzeća. Ti bi se problemi trebali riješiti potpunim uvođenjem slovačke strategije za bolju regulativu (RIA2020) i jačanjem Centra za bolju regulativu te analitičkih kapaciteta u državnoj upravi. Slovački sektor profesionalnih usluga i dalje je vrlo reguliran. Restriktivnost propisa iznad je ponderiranog prosjeka Unije za odvjetnike, patentne zastupnike, građevinske inženjere, arhitekate, računovođe, turističke vodiče i posrednike za nekretnine.
- (19) Vlada provodi temeljitu reformu prakse javne nabave izmjenom pravnog okvira u cilju pojednostavnjenja postupaka i smanjenja transakcijskih troškova. Pozdravlja se nova usmjerenost na profesionalizaciju, no opće koristi tek se sporo ostvaruju. U kontekstu nepovjerenja prema javnim institucijama javni kupci moraju uložiti veće napore kako bi povratili povjerenje poduzeća, medija i šire javnosti. To ometa uvođenje prijeko potrebnih novih praksi. Potrebno je pojačati napore u cilju veće primjene kriterija kvalitete kako bi se ostvarila veća vrijednost za novac i poboljšala strateška upotreba javne nabave.
- (20) Slovačka javna uprava i dalje je suočena s nedostacima i uskim grlima, osobito zbog neučinkovite suradnje među državnim odjelima. Nedostatak kapaciteta i strateškog planiranja te administrativna neučinkovitost otežavaju neometano iskorištavanje sredstava iz ESI fondova. Zbog toga je Slovačka izgubila 120 milijuna EUR sredstava za razdoblje 2014.–2020., dok je raspodjela sredstava krajnjim korisnicima i dalje niska. Osim toga, neoptimalna priprema projekata financiranih iz ESI fondova dovela je do kašnjenja ulaganja i kratkih rokova za postupke javne nabave, čime je povećan rizik od nepravilnosti.
- (21) Korupcija je i dalje izazov te je pokazana tek ograničena odlučnost u kaznenom progonu slučajeva korupcije na visokoj razini. Napori u borbi protiv korupcije otežani su zbog organizacijskih i postupovnih nedostataka na razini policije i tužiteljstva te slabe zaštite zviždača. Osim toga, i dalje je izazov poboljšanje učinkovitosti pravosudnog sustava, uključujući njegovu neovisnost. Unatoč određenim poboljšanjima učinkovitosti i kvalitete, i dalje postoji zabrinutost u pogledu neovisnosti sudstva, a kašnjenje u postupku imenovanja sudaca ustavnog suda moglo bi utjecati na funkcioniranje pravosudnog sustava.
- (22) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021.–2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Slovačku za 2019. To bi Slovačkoj omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u utvrđenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama. Jačanje administrativnih kapaciteta Slovačke za upravljanje tim sredstvima važan je čimbenik uspješnosti takvog ulaganja.

- (23) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Slovačke i objavila je u izvješću za Slovačku za 2019. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2019., Nacionalni program reformi za 2019. i mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Slovačkoj prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Slovačkoj nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije jer je potrebno ojačati ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.
- (24) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2019. i njegovo je mišljenje ⁽⁸⁾ posebno navedeno u preporuci 1. u nastavku.

PREPORUČUJE da Slovačka u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Ostvariti srednjoročni proračunski cilj u 2020. Zaštititi dugoročnu održivost javnih financija, osobito u zdravstvenom i mirovinskom sustavu.
2. Poboljšati kvalitetu i uključivost obrazovanja na svim razinama te poticati razvoj vještina u skladu s potrebama tržišta rada. Poboljšati pristup cjenovno pristupačnoj i kvalitetnoj skrbi o djeci i dugotrajnoj skrbi. Promicati integraciju skupina u nepovoljnom položaju, posebno Roma.
3. Usmjeriti investicijsku politiku na zdravstvo, istraživanje i inovacije, promet, posebno na njegovu održivost, digitalnu infrastrukturu, energetska učinkovitost, konkurentnost MSP-ova te socijalno stanovanje, uzimajući u obzir regionalne razlike. Povećati upotrebu kriterija kvalitete i troškova održavanja u postupcima javne nabave.
4. Nastaviti s poboljšanjem učinkovitosti pravosudnog sustava s naglaskom na jačanje njegove neovisnosti, među ostalim pri imenovanju sudaca. Pojačati napore u cilju otkrivanja i kaznenog progona korupcije, posebno u slučajevima korupcije velikih razmjera.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

⁽⁸⁾ Na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Finske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Finske za 2019.**

(2019/C 301/26)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ također donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu Finska nije utvrđena kao jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Europsko vijeće potvrdilo 21. ožujka 2019. Vijeće je 9. travnja 2019. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ⁽³⁾ („Preporuka za europodručje za 2019.”), u kojoj je utvrđeno pet preporuka za europodručje („preporuke za europodručje”).

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.).

⁽³⁾ SL C 136, 12.4.2019., str. 1.

- (2) Kao država članica čija je valuta euro te s obzirom na blisku međusobnu povezanost gospodarstava u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Finska bi trebala osigurati potpunu i pravodobnu provedbu Preporuke za europodručje, koja je navedena u preporukama 3. i 4. u nastavku. Osobito će se usmjeravanjem investicijske politike na određena područja odgovoriti na drugu preporuku za europodručje, koja se odnosi na poticanje ulaganja, dok će se mjerama kojima se ograničava rast zaduženosti kućanstava doprinijet će se odgovoru na četvrtu preporuku za europodručje, koja se odnosi na smanjenje privatnog duga.
- (3) Izvješće za Finsku za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Finske u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽⁴⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke donesene prethodnih godina te napredak Finske u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020.
- (4) Finska je 4. travnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019. i svoj Program stabilnosti za 2019. Kako bi se u obzir uzela njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (5) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi“) za razdoblje 2014. – 2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (6) Finska je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu. U svojem Programu stabilnosti za 2019., koji je na temelju pretpostavke o nepromijenjenim politikama dostavila prethodna vlada neposredno prije općih izbora u travnju, vlada planira da će ukupni saldo u 2019. iznositi -0,3 % bruto domaćeg proizvoda (BDP), što je porast u odnosu na -0,7 % BDP-a u 2018. Vlada predviđa dodatno poboljšanje salda u 2020. na 0 % i nakon toga ponovno pogoršanje na -0,1 % u 2021. i -0,3 % u 2022. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁶⁾ predviđa se da će se srednjoročni proračunski cilj, tj. strukturni deficit od 0,5 % BDP-a, na temelju pretpostavke o nepromijenjenim politikama u programskom razdoblju nastaviti ostvarivati sa značajnom pozitivnom razlikom, uzimajući u obzir odstupanja u 2019. povezana s provedbom strukturnih reformi za koje je odobreno privremeno odstupanje. Udio duga opće države u BDP-u koji je u 2015. dosegnuo vrhunac od 63,4 % BDP-a, smanjio se u 2018. na 58,9 %. Prema Programu stabilnosti za 2019. očekuje se daljnje smanjenje udjela duga koji bi u 2021. trebao iznositi 57,4 % BDP-a. Predviđa se da će u 2022. ponovno porasti na 57,7 % BDP-a. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije uglavnom je uvjerljiv. Glavni rizici za proračunske projekcije odnose se na moguće neočekivano visoke troškove starenja stanovništva i veću inflaciju.
- (7) Vijeće je 13. srpnja 2018. Finskoj preporučilo da ostvari srednjoročni proračunski cilj u 2019., uzimajući u obzir odstupanja povezana s provedbom strukturnih reformi za koje je odobreno privremeno odstupanje. To je u skladu s najvećom stopom nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda ⁽⁷⁾ od 2,9 % u 2019., što odgovara dopuštenom pogoršanju strukturnog salda od 0,2 % BDP-a. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019. očekuje se da će Finska u 2019. ostvariti svoj srednjoročni proračunski cilj, uzimajući u obzir odobreno odstupanje povezano s klauzulom o strukturnim reformama.

⁽⁴⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 112.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁶⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala koristeći se zajednički dogovorenim metodologijom.

⁽⁷⁾ Neto primarni državni rashodi sastoje se od ukupnih državnih rashoda bez rashoda za kamate, rashoda za programe Unije koji su u cijelosti usklađeni s prihodima iz fondova Unije i nediskrecijskih promjena u rashodima za naknade za nezaposlenost. Nacionalno financirane bruto investicije u fiksni kapital izgladuju se tijekom četverogodišnjeg razdoblja. Uračunane su diskrecijske mjere na prihodovnoj strani ili povećanja prihoda propisana zakonom, dok se jednokratne mjere na prihodovnoj i rashodovnoj strani poništavaju.

- (8) Imajući u vidu predviđeni proizvodni jaz Finske koji iznosi 0,8 %, stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda u 2020. ne bi smjela premašiti 1,9 %, što odgovara strukturnoj prilagodbi od 0,5 % BDP-a u skladu sa zajednički dogovorenim matricom zahtjeva iz Pakta o stabilnosti i rastu. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019., ne bude li promjene u politikama, za Finsku postoji rizik od određenog odstupanja u 2020. Općenito, Vijeće smatra da se očekuje će Finska u 2019. biti s usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu te da treba biti spremna poduzeti dodatne mjere kako bi osigurala usklađenost s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu u 2020.
- (9) Zbog starenja stanovništva i sve manjeg broja radno aktivnog stanovništva predviđa se povećanje rashoda za mirovine, zdravstvo i posebno socijalnu skrb (dugotrajnu skrb) u nadolazećim desetljećima. Prema Izvješću o fiskalnoj održivosti za 2018., za predviđeno povećanje troškova starenja stanovništva potrebna je fiskalna konsolidacija u iznosu od 2 % BDP-a kako bi se udio duga u BDP-u stabilizirao u dugoročnom razdoblju. Budući da je vlada podnijela ostavku 8. ožujka 2019., prekinute su pripreme za reformu regionalnih tijela vlasti, zdravstva i socijalnih usluga, kojima se željelo uhvatiti ukoštac s izazovima u tim područjima, osigurati jednaki pristup te smanjiti čekanje. Postotak samoprijavljenih nezadovoljenih zdravstvenih potreba u Finskoj još je veći od prosjeka Unije. Osobito osobe koje nisu radno aktivne imaju poteškoća s dobivanjem potrebne zdravstvene skrbi zbog dugih lista čekanja.
- (10) Zbog smanjenja broja radno sposobnog stanovništva i sve većeg broja slobodnih radnih mjesta, finsko tržište rada odlikuje višak radnih mjesta. Istodobno su stopa aktivnosti i stopa zaposlenosti u Finskoj niže nego u ostalim nordijskim zemljama, dok je strukturna nezaposlenost u 2018. i dalje iznosila 7 %. To je djelomično posljedica zamki neaktivnosti i nezaposlenosti koje otežavaju bolje iskorištavanje radne snage. Zbog složenog sustava naknada i kombinacije različitih vrsta naknada nastaju prepreke ponovnom zapošljavanju. Naknade se brzo ukidaju razmjerno rastu dohotka, što dovodi do rizika da prihvaćanje zaposlenja možda nije dovoljno financijski privlačno. Nesigurnost u vezi s iznosom naknada i vremenom koje je potrebno da bi se ponovno ostvarila prava na njih smanjuje privlačnost kratkoročnog zaposlenja ili rada u nepunom radnom vremenu. Na temelju testnog uvođenja osnovnog dohotka, čiji su preliminarni rezultati objavljeni u veljači 2019., dobivene su određene informacije za reviziju sustava socijalne sigurnosti kako bi se dodjela naknada učinkovitije temeljila na dohotku.
- (11) Budući da su trenutačno stopa aktivnosti i stopa zaposlenosti slične razinama zabilježenima prije krize, potrebno je ulagati u aktivnu uključenost, posebno skupina osoba koji su najudaljenije od tržišta rada kako bi se povećala stopa sudjelovanja. Sveobuhvatne reforme za povećanje sudjelovanja na tržištu rada mogle bi nekim skupinama osoba pružiti bolje mogućnosti na tržištu rada. To se odnosi na osobe migrantskog podrijetla, žene u reproduktivnoj dobi, niskokvalificirane muškarce, osobe koje su djelomično sposobne za rad i osobe s invaliditetom. Pružanje određenih usluga za nezaposlene i radno neaktivne osobe raspršeno je među različitim tijelima i pružateljima usluga. Za pružanje pomoći tim skupinama osobama u ulasku i zadržavanju na tržištu rada potrebne su prilagođene i integrirane usluge i politike aktivacije i rehabilitacije. Obveze pružanja dugotrajne skrbi koje preuzimaju žene doprinose rodnom jazu u zaposlenosti i plaćama. Vlada je započela reformu obiteljskog dopusta, ali nije ju provela do kraja.
- (12) Za poticanje održivog i uključivog rasta u Finskoj u kontekstu demografskih i tehnoloških promjena ključno je osigurati ponudu radne snage. Ulaganja u vještine, osobito one koje su važne za tržište rada, pomogla bi u rješavanju problema koji nastaju zbog strukturnih promjena u gospodarstvu. Zbog tehnoloških promjena potrebni su trajno osposobljavanje i prekvalifikacija radne snage putem fleksibilnih mogućnosti učenja, uključujući stavljanjem naglaska na učenje, obrazovanje i osposobljavanje odraslih. Time bi se trebala povećati profesionalna mobilnost, smanjiti neusklađenosti vještina i doprinijeti uspješnijem ispunjavanju budućih potreba tržišta rada.
- (13) Postoji rizik da Finska neće ispuniti cilj recikliranja komunalnog otpada od 50 % do 2020. Komunalni otpad sve se češće spaljuje (60 % u 2017. u usporedbi s 55 % u 2016.).

- (14) Iako se javni rashodi za istraživanje i razvoj trenutačno stabiliziraju, Finska je među svim državama članicama zabilježila najveći pad ulaganja privatnog sektora u istraživanja i razvoj od 2009. Unatoč boljem makroekonomskom stanju posljednjih godina, ulaganja privatnog sektora u istraživanja i razvoj još se nisu oporavila. Veći intenzitet ulaganja u istraživanja i razvoj ključan je čimbenik kojim se potiču strukturne promjene u korist gospodarskih sektora utemeljenih na znanju i jačanja dugoročnog potencijala rasta. Osim toga, suradnja ustanova visokog obrazovanja i poslovnog sektora i dalje je jedna od glavnih prepreka za poticanje inovacija i njihovo uvođenje na tržište.
- (15) Budući da je stanovništvo raspršeno, prometna uska grla mogu spriječiti osobe da se presele radi zaposlenja. Strateškim ulaganjima u prometnu infrastrukturu mogla bi se poboljšati mobilnost radne snage i time ojačati funkcioniranje tržišta rada. Usporedno s time, uzimajući u obzir da troškovi prijevoza imaju relativno velik učinak na konačnu cijenu proizvoda u Finskoj u usporedbi s drugim državama članicama, pristup inozemnim tržištima mogao bi se poboljšati infrastrukturnom povezanosti.
- (16) Strateška ulaganja u dekarbonizaciju energetske intenzivne industrije i u prometni sektor doprinijela bi ostvarenju dugoročnih gospodarskih i klimatskih ciljeva. Finska je predvodnik u inovacijama u području čiste energije i rashodima privatnog sektora za istraživanje i razvoj u tom području. Finska se obvezala da će do 2021. dodatno ulagati u određene programe čiste energije, zahvaljujući čemu bi mogla ostvariti cilj ugljične neutralnosti. Osim ambicioznih ciljeva Finske da poveća udio biogoriva, elektrifikacija je troškovno učinkovita mogućnost za dekarbonizaciju prometnog sektora zahvaljujući naprednoj dekarbonizaciji proizvodnje električne energije.
- (17) Niske kamatne stope i bolji gospodarski izgledi povećali su ukupan obujam kreditiranja, posebno u okviru društava za stanovanje (koja omogućuju specifičan oblik vlasništva nad stambenim objektom). Istodobno ubrzano rastu potrošački krediti, a sve veći udio tih kredita odobravaju strane banke, financijske institucije osim kreditnih institucija, društva koja nude kredite manjeg iznosa ili se ti krediti temelje na pozajmljivanju među jednakima. Dug kućanstava stoga i dalje bilježi nezapamćeno visoku razinu (67 % BDP-a u 2017.). Ta su dugovanja pretežno ugovorena s promjenjivom kamatnom stopom, što predstavlja rizik ako kamatne stope porastu u srednjoročnom razdoblju. Finsko tijelo nadležno za financijski nadzor donijelo je niz mjera kojima se ograničava rast zaduženosti kućanstava. Međutim, ne očekuje se aktivno smanjenje razine duga u bližoj budućnosti, posebice s obzirom na to da su kamatne stope još niske, a povjerenje potrošača na visokoj je razini.
- (18) Trenutačno u Finskoj ne postoji sveobuhvatan registar kredita (u kojem bi se prikupljale pozitivne i negativne informacije o dužnicima) koji bi obuhvaćao njezine velike banke. Zbog toga banke ne mogu imati jasan pregled ukupne zaduženosti kućanstava. Neke pripremljene mjere za uspostavu takvog registra provedene su prošle godine.
- (19) Programiranje fondova Unije za razdoblje 2021. – 2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Finsku za 2019. To bi Finskoj omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u određenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama.
- (20) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Finske i objavila je u izvješću za Finsku za 2019. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2019. i Nacionalni program reformi za 2019. te mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Finskoj prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Finskoj, nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije jer je potrebno unaprijediti opće gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.
- (21) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2019. i njegovo je mišljenje⁽⁸⁾ posebno navedeno u preporuci 1. u nastavku,

⁽⁸⁾ Na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

PREPORUČUJE da Finska u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Osigurati da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda u 2020. ne premaši 1,9 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,5 % BDP-a. Povećati troškovnu učinkovitost socijalnih i zdravstvenih usluga i jednak pristup tim uslugama.
2. Povećati poticaje za prihvaćanje zaposlenja i poboljšati vještine i aktivnu uključenost, uglavnom putem dobro integriranih usluga za nezaposlene i neaktivne osobe.
3. Usmjeriti investicijsku politiku u istraživanja i inovacije, niskougličnu i energetska tranziciju i održiv promet, vodeći računa o regionalnim razlikama.
4. Ojačati praćenje zaduženosti kućanstava i uspostaviti sustav registra odobrenih kredita.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Švedske za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Švedske za 2019.**

(2019/C 301/27)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 9. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža ⁽²⁾, a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu se navodi da je Švedska jedna od država članica za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje.

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

- (2) Izvješće za Švedsku za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Švedske u smislu preporuke za pojedinu zemlju koju je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018. ⁽³⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke za pojedinu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Švedske u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020. Izvješće sadržava i detaljno preispitivanje u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011, čiji su rezultati također objavljeni 27. veljače 2019. Komisija u svojoj analizi zaključuje da u Švedskoj postoje makroekonomske neravnoteže. Konkretno, precijenjenost stambenih nekretnina i kontinuiran rast duga kućanstava predstavljaju rizik od neurednog ispravljanja neravnoteža. Visok dug kućanstava i dalje raste kao udio u BDP-u. U drugoj polovici 2017. došlo je do ispravka cijena stambenih nekretnina, koje su se otad postupno stabilizirale. Ipak, pokazatelji procjene vrijednosti upućuju na zaključak da su cijene stambenih nekretnina i dalje visoke u odnosu na temeljne pokazatelje. Iako se čini da je bankarski sektor adekvatno kapitaliziran, neuredno ispravljanje neravnoteža moglo bi negativno utjecati na financijski sektor s obzirom na veliku izloženost hipotekama kućanstava. U tom bi slučaju moglo doći i do negativnog prelijevanja na susjedne zemlje zbog sistemskih financijskih međupovezanosti. U ponudi stambenih nekretnina i dalje postoje strukturna uska grla, a građevinski je output smanjen. Iako su posljednjih godina poduzete makrobonitetne mjere za suzbijanje rasta hipotekarnog zaduživanja, čini se da je njihov učinak zasada ograničen. I dalje postoje nedostaci ključnih politika, osobito u vezi s poreznim poticajima za kupnju stambene nekretnine, funkcioniranje ponude stambenih nekretnina i tržišta najma nekretnina.
- (3) Švedska je 26. travnja 2019. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2019., a 29. travnja 2019. svoj Program konvergencije za 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (4) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi”) za razdoblje 2014. – 2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je pružila dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (5) Švedska je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu. Vlada u svojem Programu konvergencije za 2019. očekuje suficit od 0,6 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) u 2019. koji bi se trebao povećavati tijekom trajanja programa. Na temelju ponovno izračunanog strukturnog salda ⁽⁵⁾, srednjoročni proračunski cilj, tj. strukturni deficit od 1 % BDP-a, planira se ostvariti sa značajnom pozitivnom razlikom tijekom programskog razdoblja. Prema Programu konvergencije za 2019. očekuje se da će udio duga opće države u BDP-u u 2019. pasti na 34,5 % te se nastaviti smanjivati do 28,2 % u 2022. Zdrave javne financije i stabilan gospodarski rast trebali bi biti glavni pokretači smanjenja udjela duga opće države u BDP-u. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije vjerojatan je. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2019. predviđa se da će suficit strukturnog salda iznositi 0,5 % BDP-a u 2019. i 0,6 % BDP-a u 2020., što je iznad srednjoročnog proračunskog cilja. Općenito, Vijeće smatra da se očekuje da će Švedska 2019. i 2020. biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.
- (6) Dug kućanstava i dalje raste u odnosu na visoke početne razine. On se u 2018. povećao za 5,5 %, čime je dosegao 88 % BDP-a i 186 % raspoloživog dohotka, što ga čini jednim od najvećih u Uniji. To je uglavnom posljedica veće razine hipotekarnog zaduživanja povezanog s visokim cijenama stambenih nekretnina i strukturnim nepravilnostima koje pogoduju kupovini nekretnina putem hipotekarnog financiranja. Švedska je posljednjih godina provela nekoliko makrobonitetnih mjera, uključujući snažnije pravilo za otplatu hipotekarnih kredita s

⁽³⁾ SL C 320, 10.9.2018., str. 116.

⁽⁴⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁵⁾ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala primjenom zajednički dogovorene metodologije.

visokim omjerom duga i raspoloživog dohotka koje je na snazi od ožujka 2018., i odluku o povećanju protucikličkog zaštitnog sloja kapitala za banke od rujna 2019. No čini se da su dosad poduzete mjere politika imale ograničen učinak na rast hipotekarnog kreditiranja te da nisu poduzete mjere politika za reformu poreznih poticaja za kupnju stambene nekretnine i hipotekarnog zaduživanja.

- (7) Iako su se cijene stambenih nekretnina smanjile krajem 2017. i otada su uglavnom stabilne, to se dogodilo nakon dugog razdoblja snažnog rasta cijena, a procjene vrijednosti nekretnina i dalje su vrlo visoke u odnosu na temeljne ekonomske pokazatelje. Među glavnim su problemima porezni poticaji kojima se potiče kupnja stambene nekretnine i hipotekarno zaduživanje te prilagodljivi kreditni uvjeti u kombinaciji s i dalje relativno niskim stopama otplate hipotekarnih kredita. Unatoč naglom porastu izgradnje u posljednjih pet godina, novih nekretnina i dalje nedostaje, pogotovo cjenovno povoljnih nekretnina u blizini velikih gradova. Ponuda novih stambenih nekretnina nije uspjela zadovoljiti predviđene kratkoročne potrebe, procijenjene na oko 90 000 novih stambenih nekretnina godišnje za razdoblje 2018. – 2020. Taj je manjak povezan sa strukturnim nedostacima, kao što su ograničeno tržišno natjecanje u sektoru građevinarstva zbog prepreka ulasku malih i stranih poduzeća i sposobnosti velikih građevinskih poduzeća da kontroliraju zemljišne resurse. Postojeće se stambene nekretnine ne upotrebljavaju učinkovito. Na tržištu najma nekretnina najamnine niže od tržišnih stvaraju učinak zaključavanja (*lock-in effect*) i učinak podjele na „uključene/isključene” (*insider/outsider effect*). Na tržištu nekretnina u vlasništvu stanara porez na kapitalne dobitke smanjuje mobilnost vlasnika. Nestašica stambenih nekretnina otežava građanima promjenu radnog mjesta i može doprinijeti međugeneracijskoj nejednakosti. Švedska tijela i dalje postupno provode plan za povećanje stanogradnje koji se sastoji od 22 točke i poboljšavaju učinkovitost sektora stambenih nekretnina. Dosad nisu poduzete konkretne mjere politika za liberalizaciju strogih propisa o tržištu najma nekretnina i za revidiranje poreza na kapitalne dobitke od stambenih nekretnina u vlasništvu stanara, iako je u siječnju 2019. nova vlada najavila planove za donošenje reformi u tim područjima nakon pripremnih mjera.
- (8) U nekim sektorima nedostaje radne snage: u građevinarstvu, obrazovanju, informacijskim i komunikacijskim tehnologijama. Za potporu ulaganju u istraživanje i razvoj te digitalizaciju ključno je osigurati ponudu specijaliziranih stručnjaka. Ulaganje u obrazovanje i vještine, uključujući digitalne vještine, pomoći će u rješavanju tih izazova. Dosad su se obrazovni ishodi donekle poboljšali, ali između različitih skupina u društvu postoje velike i rastuće razlike u obrazovnim rezultatima. Demografska kretanja dovest će do povećanja broja učenika, što će dodatno pogoršati postojeći manjak učitelja i nastavnika. Potrebno je pomno pratiti položaj migranata koji nisu iz Unije i njihovih potomaka te učinke nedavno donesenih programa, kao i integraciju u škole učenika rođenih u inozemstvu, dok održivo uključivanje niskokvalificiranih radnika i migranata koji nisu iz Unije (posebno žena) na tržište rada i dalje predstavlja izazov.
- (9) Održavanje razine ulaganja u prometnu infrastrukturu može doprinijeti poboljšanju mobilnosti radne snage, regionalne kohezije i tržišta stambenih nekretnina te potaknuti dugoročni rast produktivnosti u Švedskoj. Vlada je najavila znatna ulaganja u prometnu infrastrukturu u okviru nacionalnog plana za infrastrukturu za razdoblje 2018. – 2029. kako bi unaprijedila različite vrste prijevoza (posebno željeznice i ceste). Plan sadržava velika ulaganja u razvoj željezničkog sustava, promicanje prelaska sa cestovnog na željeznički prijevoz robe, čime se doprinosi smanjenju emisija. Održavanje visokih razina ulaganja u istraživanje i razvoj, povoljni okvirni uvjeti i šira baza za inovacije ključni su da Švedska zadrži svoju ulogu predvodnika u inovacijama. Švedski inovacijski model tradicionalno se oslanjao na ograničen broj velikih, globalno aktivnih tehnoloških poduzeća. Bilo bi važno stvoriti okruženje u kojem se njeguje inovacijski potencijal MSP-ova i novoosnovanih poduzeća. Švedski inovacijski kapacitet mogao bi se dodatno poboljšati jačanjem suradnje između akademske zajednice i MSP-ova.
- (10) Zbog skandala s pranjem novca koji je još u tijeku, a uključuje jednu od najvećih financijskih institucija u zemlji, sprečavanje pranja novca postalo je prioritet za Švedsku. Švedski i estonski financijski nadzornici pokrenuli su zajedničku istragu zajedno s latvijskim i litavskim kolegama. Iako je švedski okvir za sprečavanje pranja novca ojačan 2017. kad je zakon o sprečavanju pranja novca stupio na snagu i dalje je važno kontinuirano raditi na utvrđivanju i ispravljanju svih preostalih nedostataka okvira. Problemi još postoje, a nadzornici tek moraju donijeti dodatne mjere i smjernice za jačanje nadzora u tom području. Jednom kad se mjere donesu, potrebno je osigurati da se učinkovito provode.

- (11) Programiranje fondova Unije u razdoblju 2021. – 2027. moglo bi doprinijeti uklanjanju nekih nedostataka utvrđenih u preporukama, a osobito u područjima iz Priloga D izvješću za Švedsku za 2019. To bi Švedskoj omogućilo da na najbolji način iskoristi ta sredstva u određenim sektorima, vodeći računa o regionalnim razlikama.
- (12) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu gospodarske politike Švedske i objavila je u izvješću za Švedsku za 2019. Ocijenila je i Program konvergencije za 2019. i Nacionalni program reformi za 2019. i mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Švedskoj prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Švedskoj, nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije. To je učinila jer je potrebno ojačati ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.
- (13) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program konvergencije za 2019. i prema njegovu mišljenju očekuje se da će Švedska biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu,
- (14) Uzimajući u obzir detaljno preispitivanje koje je provela Komisija i tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Nacionalni program reformi za 2019. i Program konvergencije za 2019. Preporuke Vijeća u skladu s člankom 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporuci 1. u nastavku,

PREPORUČUJE da Švedska u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Ukloniti rizike povezane s visokim dugom kućanstava postupnim smanjivanjem poreznog odbitka za plaćene kamate po hipotekarnim kreditima ili povećanjem periodičnih poreza na nekretnine. Stimulirati ulaganja u stanogradnju ondje gdje se nedostatak stambenih nekretnina najviše osjeća, pogotovo uklanjanjem strukturnih prepreka stanogradnji. Poboľjšati učinkovitost tržišta stambenih nekretnina, među ostalim uvođenjem fleksibilnijeg određivanja cijena najma te revizijom strukture poreza na kapitalne dobitke.
2. Usmjeriti investicijsku politiku na obrazovanje i vještine, održavajući razinu ulaganja u održivi promet kako bi se unaprijedile različite vrste prijevoza, posebno željezničkog, te istraživanje i inovacije, vodeći računa o regionalnim razlikama.
3. Osigurati učinkovit nadzor i provedbu okvira za sprečavanje pranja novca.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

PREPORUKA VIJEĆA**od 9. srpnja 2019.****o Nacionalnom programu reformi Ujedinjene Kraljevine za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Ujedinjene Kraljevine za 2018. – 2019.**

(2019/C 301/28)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 9. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 21. studenoga 2018. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2019. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 21. ožujka 2019. Komisija je 21. studenoga 2018. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ također donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu Ujedinjena Kraljevina nije utvrđena kao jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje.

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.).

- (2) Izvješće za Ujedinjenu Kraljevinu za 2019. objavljeno je 27. veljače 2019. U izvješću je ocijenjen napredak Ujedinjene Kraljevine u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 13. srpnja 2018., mjere poduzete kao odgovor na preporuke donesene prethodnih godina te napredak Ujedinjene Kraljevine u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020.
- (3) Ujedinjena Kraljevina dostavila je 23. travnja 2019. svoj Nacionalni program reformi za 2019. i svoj Program konvergencije za 2018. – 2019. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (4) Ujedinjena Kraljevina 29. ožujka 2017. obavijestila je Europsko vijeće o svojoj namjeri izlaska iz Europske unije. Kada Ujedinjena Kraljevina iziđe iz Europske unije, postat će treća zemlja. Budući da su datum i uvjeti povlačenja Ujedinjene Kraljevine neizvjesni, što vrijedi i za buduće odnose Ujedinjene Kraljevine s Unijom, u ovoj se Preporuci ne spekulira o mogućim gospodarskim posljedicama različitih scenarija. U slučaju da Ujedinjena Kraljevina iziđe iz Unije na temelju Sporazuma o povlačenju Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju ⁽³⁾ („Sporazum o povlačenju”), koji je odobrila vlada Ujedinjene Kraljevine, a Europsko vijeće prihvatilo 25. studenoga 2018., pravo Unije, uključujući europski semestar, i dalje će se primjenjivati na Ujedinjenu Kraljevinu i u njoj tijekom prijelaznog razdoblja utvrđenoga tim Sporazumom.
- (5) Kad je riječ o programima država članica u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova za razdoblje 2014. – 2020., u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁾, ako je potrebno poduprijeti provedbu relevantnih preporuka Vijeća, Komisija od države članice može zatražiti da preispita svoje sporazume o partnerstvu i relevantne programe te predloži izmjene u vezi s njima. Komisija je dodatne pojedinosti o tome kako bi primijenila tu odredbu pružila u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (6) Na Ujedinjenu Kraljevinu trenutačno se primjenjuje preventivni dio Pakta o stabilnosti i rastu te prijelazno pravilo o dugu do 2019. – 2020. Vlada u svojem Programu konvergencije za razdoblje 2018. – 2019. očekuje porast ukupnog deficita s 1,2 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) u razdoblju 2018. – 2019. na 1,4 % BDP-a razdoblju 2019. – 2020. te pad na 1,1 % BDP-a u razdoblju 2020. – 2021. U Programu konvergencije ne navodi se srednjoročni proračunski cilj. Prema Programu konvergencije očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u smanjiti s 85,5 % u razdoblju 2018. – 2019. na 83,8 % u razdoblju 2019. – 2020. odnosno na 82,9 % u razdoblju 2020. – 2021. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije vjerojatan je. Iako su mjere potrebne za ostvarenje planiranog ciljnog deficita općenito precizno utvrđene, sve jači pritisci na državne rashode ⁽⁵⁾ u brojnim područjima predstavljaju rizik za ostvarenje planiranog kretanja deficita.
- (7) Vijeće je 13. srpnja 2018. preporučilo Ujedinjenoj Kraljevini da osigura da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda u razdoblju 2019. – 2020. ne premaši 1,6 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,6 % BDP-a. Na temelju Komisijine proljetne prognoze za 2019. postoji rizik znatnog odstupanja od zahtjeva preventivnog dijela Pakta o stabilnosti i rastu u razdoblju 2019. – 2020.

⁽³⁾ SL C 66 I, 19.2.2019., str. 1.

⁽⁴⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽⁵⁾ Neto primarni državni rashodi sastoje se od ukupnih državnih rashoda bez rashoda za kamate, rashoda za programe Unije koji su u cijelosti usklađeni s prihodima iz fondova Unije i nediskrecijskih promjena u rashodima za naknade za nezaposlenost. Nacionalno financirane bruto investicije u fiksni kapital izgladuju se tijekom četverogodišnjeg razdoblja. Uračunane su diskrecijske mjere na prihodovnoj strani ili povećanja prihoda propisana zakonom, dok se jednokratne mjere na prihodovnoj i rashodovnoj strani poništavaju.

- (8) S obzirom na to da je omjer duga opće države Ujedinjene Kraljevine veći od 60 % BDP-a i predviđeni proizvodni jaz iznosi 0,3 %, stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda u razdoblju 2020. – 2021. ne bi trebala biti viša od 1,9 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,6 % BDP-a u skladu s matricom zahtjeva u okviru Pakta o stabilnosti i rastu. Ne bude li promjene u politikama, postoji rizik znatnog odstupanja od tog zahtjeva u razdoblju 2020. – 2021. Predviđa se da će Ujedinjena Kraljevina u razdoblju 2019. – 2020. poštovati prijelazno pravilo o dugu kao posljedica dopuštenoga godišnjeg odstupanja od 0,25 % BDP-a, te da će poštovati pravilo o dugu u razdoblju 2020. – 2021. Općenito, Vijeće smatra da Ujedinjena Kraljevina počevši od razdoblja 2019. – 2020. treba biti spremna poduzeti dodatne mjere kako bi se poštovale odredbe Pakta o stabilnosti i rastu.
- (9) Ujedinjena Kraljevina već je dugo članica skupine G7 s najnižom razinom kapitalnih ulaganja izraženih kao udio u BDP-u. Ulaganja su znatno smanjena i tijekom financijske krize, a oporavak privatnih ulaganja nakon krize stagnira. Intenzitet ulaganja u istraživanje i razvoj Ujedinjene Kraljevine iznosio je tijekom proteklog desetljeća oko 1,7 % BDP-a, što je ispod prosjeka Unije. Putem svoje industrijske strategije Ujedinjena Kraljevina uspostavila je cilj za cjelokupno gospodarstvo od 2,4 % BDP-a do 2027. i 3 % BDP-a dugoročno. Ulaganja u istraživanje i razvoj koncentrirana su na ograničen broj poduzeća i regija. Ti su nedostaci u području fizičkog i ljudskog kapitala vrlo rašireni i temeljni su uzrok relativno niske i stagnirajuće produktivnosti rada Ujedinjene Kraljevine.
- (10) Ujedinjena Kraljevina suočena je s dugotrajnom nestašicom stambenih nekretnina. Oporavak stambene izgradnje nakon krize izgubio je na zamahu. Pojavljuje se nedostatak kapaciteta, dok je izgradnja stambenih nekretnina još ispod razine potrebne za zadovoljavanje procijenjene potražnje. Cijene nekretnina i najamnina i dalje su visoke, posebno u područjima s velikom potražnjom za stambenim nekretninama, uz naznake precijenjenosti. Znatno se smanjio broj mladih odraslih osoba koje posjeduju vlastitu stambenu nekretninu. Vlada provodi niz mjera za poticanje ponude stambenih nekretnina. Istodobno, strogim propisima za tržište građevinskog zemljišta i dalje se ograničava broj i lokacija građevinskih zemljišta namijenjenih novogradnji, osobito oko velikih gradova.
- (11) Potrebna su znatna ulaganja radi modernizacije i širenja infrastrukturnih mreža uz istodobno smanjenje troškova izgradnje i emisija stakleničkih plinova. Cestovne, željezničke i zrakoplovne mreže suočene su sa sve jačim pritiskom na kapacitete. Ujedinjena Kraljevina treba izgraditi znatne nove i zelenije kapacitete za proizvodnju energije i opskrbu energijom. Izgradnja infrastrukture u Ujedinjenoj Kraljevini dosad je uglavnom bila skupa i spora. Nakon više desetljeća nedostatnih javnih ulaganja, vlada je započela rješavati infrastrukturni manjak putem svoje nacionalne infrastrukturne strategije, ali će biti teško troškovno učinkovito osigurati razinu vanjskog financiranja predviđenu u projekcijama vlade.
- (12) Iako je nezaposlenost niska, realne plaće i dalje su ispod najviše razine prije krize. Velik udio niskokvalificiranih radnika ima ograničene izgleda za napredovanje u karijeri, što opterećuje produktivnost i doprinosi visokim stopama siromaštva zaposlenih. Mogla bi se poboljšati učinkovitost sustava obrazovanja i osposobljavanja u području osnovnih i tehničkih vještina. Vlada provodi reforme u području formalnog obrazovanja i osposobljavanja na radnom mjestu, ali ukupan broj prijava za novi dvojni sustav znatno je manji od očekivanoga.
- (13) Komisija je u okviru europskog semestra 2019. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Ujedinjene Kraljevine i objavila je u izvješću za Ujedinjenu Kraljevinu za 2019. Ocijenila je i Program konvergencije za razdoblje 2018. – 2019. i Nacionalni program reformi za 2019. te mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Ujedinjenoj Kraljevini prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Ujedinjenoj Kraljevini, nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije. To je učinila jer je potrebno ojačati ukupno gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.

(14) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program konvergencije za 2018. – 2019. i njegovo je mišljenje ⁽⁶⁾ posebno navedeno u preporuci 1. u nastavku.

PREPORUČUJE da Ujedinjena Kraljevina u 2019. i 2020. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Osigurati da stopa nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda u razdoblju 2020. – 2021. ne premaši 1,9 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,6 % BDP-a.
2. Usmjeriti investicijsku politiku na istraživanje i inovacije, stanovanje, osposobljavanje i poboljšanje vještina, održivi promet te prijelaz na niskougljično gospodarstvo i čistu energiju, uzimajući u obzir regionalne razlike.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2019.

Za Vijeće
Predsjednik
M. LINTILÄ

⁽⁶⁾ Na temelju članka 9. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

ISSN 1977-1088 (elektroničko izdanje)
ISSN 1977-060X (tiskano izdanje)

Ured za publikacije Europske unije
L-2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

HR